

R e g i s t e r

till

Nionde huvudtiteln för budgetåret 1948/49.

A. Jordbruksdepartementet.

Sid.		Kronor
	Jordbruksdepartementet:	
1	Avlöningar	498 000
2	Omkostnader	46 500
	Säger för jordbruksdepartementet	544 500

B. Lantbruksstyrelsen m. m.

	Lantbruksstyrelsen:	
3	Avlöningar	*1 500 000
3	Omkostnader	*235 000
	Lantbruksnämnderna:	
3	Avlöningar	*5 950 000
3	Omkostnader	*1 500 000
3	Utrustning	*260 000
3	Ersättning till ortsombud	*175 000
3	Kostnader för planeringskommittéer	*400 000
	Lantbruksattachéer:	
4	Avlöningar	102 500
5	Omkostnader	42 000
	Säger för lantbruksstyrelsen m. m.	10 164 500

C. Lantbruksakademien m. m.

	Lantbruksakademien:	
6	Avlöningar	26 600
7	Bidrag till museum, bibliotek m. m.	12 000
7	Bidrag till lantbruksakademien för bestridande av kostnaderna för jordbrukets forskningsråd m. m.	40 000
8	Främjande av forskning på jordbrukets område m. m.	200 000
	Statens växtskyddsanstalt:	
9	Avlöningar	406 800
15	Omkostnader	92 000
	Säger för lantbruksakademien m. m.	777 400

D. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanärningar m. m.

	Lantbrukshögskolan:	
18	Avlöningar	*1 950 000
18	Omkostnader	*380 000
18	Materiel m. m.	*315 000
18	Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	*25 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
18	Stipendier	*20 300
18	Underhåll av byggnader m. m.	*25 000
18	Inredning och utrustning	*181 000
18	Särskilda undersökningar	*140 000
18	Avkastningsbedömning rörande avelssvin.....	*44 800
18	Bidrag till lokala gödslings-, sort- och ogräsförsök m. m. .	*89 000
18	Bidrag till fast försöksverksamhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor.....	*22 000
Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut:		
19	Avlöningar	*631 000
19	Omkostnader	*200 000
19	Materiel m. m.	*25 000
19	Bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek	*6 000
19	Stipendier m. m.	*7 400
19	Lokala trädgårdsförsök	*10 000
20	Specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande	63 200
22	Understöd åt lantbrukshållningsseminariet å Rimforsa	83 500
Lägre lantbruksundervisning m. m.:		
23	Lantbruksskolan vid Ultuna	42 000
24	Kurser i hovbeslag och maskinreparation vid Alnarp.....	17 000
25	Lägre mejeriskolor	12 100
Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter:		
25	Avlöningar	2 927 400
28	Driftkostnader.....	747 000
31	Bidrag till arvoden åt skolläkare	10 000
32	Bidrag till särskilda utbildningskurser	93 000
33	Bidrag till jordbrukets yrkesskolor	231 800
34	Understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstal- ter m. m.	800 000
36	Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervis- ningsanstalter.....	1 000 000
39	Bidrag till Norrlands trädgårdsskola i Söråker	*100 000
39	Reseunderstöd för studier på jordbrukets område	15 000
40	Undervisning och studieresor för i det mindre jordbruket del- tagande män och kvinnor.....	240 700
Säger för undervisningsanstalter för jordbruk och lantmanna- näringar m. m.		10 454 200

E. Hästavel och boskapsskötsel m. m.

Statens hingstdepåer och stuteri:		
43	Avlöningar	459 100
45	Omkostnader	233 500
46	Hästavelns befrämjande	1 414 900
Nötboskapsavelns befrämjande:		
50	Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln	337 000
51	Understöd åt kontrollföreningsverksamhet	338 400
53	Diverse åtgärder på husdjursavels område m. m.	140 000
Säger för hästavel och boskapsskötsel m. m.		2 922 900

* Beräknat belopp.

F. Veterinärväsendet m. m.

Sid.		Kronor
	Veterinärstyrelsen:	
54	Avlöningar	396 400
56	Omkostnader	59 400
56	Inventarier m. m.	7 000
	Veterinärhögskolan:	
57	Avlöningar	*943 000
57	Omkostnader	*175 000
57	Materiel m. m.	*74 000
57	Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	*5 500
57	Stipendier	*6 000
57	Inredning och utrustning	*2 000
	Veterinärinrättningen i Skara:	
58	Avlöningar	122 000
60	Omkostnader	32 000
61	Inredning och utrustning	18 500
	Statens veterinärmedicinska anstalt:	
62	Avlöningar	1 165 000
71	Omkostnader	448 700
	Veterinärstaten:	
72	Avlöningar	2 775 000
75	Omkostnader	52 000
	Förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar:	
75	Karantänsanstalten i Haparanda för husdjur	3 400
75	Åtgärder mot tuberkulos hos nötkreaturen	1 750 000
78	Bidrag till hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier	88 000
78	Åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreaturen	620 000
80	Statsbidrag vid försäkring	100
81	Övriga utgifter	400 000
82	Kontroll å uppvärmning av mjölk och grädde m. m.	40 000
83	Lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård ...	500 000
	Säger för veterinärväsendet m. m.	9 683 000

G. Lanthushållning i allmänhet.

	Bidrag till hushållningssällskapen:	
84	Avlöningar	3 221 700
93	Omkostnader	3 000 000
93	Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar	100 000
	Befrämjande av mindre jordbruk:	
93	Ordnad bokföring vid mindre jordbruk	*12 000
93	Jordbruksekonomisk undersökning	*296 000
	Befrämjande av fröodlingen m. m.:	
	Statens centrala frökontrollanstalt:	
94	Avlöningar	1 200 000
104	Omkostnader	312 000
105	Understöd åt lokala frökontrollanstalter	5 000
105	Befordrande av inhemsk fröodling	25 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
106	Statens linnämnd m. m.	45 000
106	Bidrag till stödjande av priset å hamphalm och linhalm ..	*1 700 000
107	Bidrag till Sveriges utsädesförening.....	487 300
109	Särskilt bidrag till Sveriges utsädesförening för kvalitetsundersökning av lin m. m.....	60 000
110	Understödjande av den praktiskt vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm.....	160 000
111	Odling av gummiförande växter.....	50 000
	Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt:	
113	Avlöningar	188 800
115	Omkostnader	75 500
116	Understöd åt lokala lantbrukskemiska kontrollstationer.....	27 000
118	Ersättning till personal vid nedlagd kemisk station.....	4 000
118	Bidrag till plantskolekontroll	15 000
118	Bekämpande av växtsjukdomar	72 500
119	Bidrag till Sveriges pomologiska förening	15 000
120	Bidrag till Föreningen för växtförädling av fruktträd	25 000
121	Bestridande med allmänna medel av vissa med betesreglering förenade kostnader	100
121	Bidrag till markkartering och grundkalkning	300 000
126	Statens sockernämnd	42 000
	Befrämjande av mejerihanteringen m. m.:	
127	Bidrag till avlöande av mejerikonsulenter m. m.	118 100
128	Bidrag till Svenska smörprovningarna.....	14 700
130	Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område	*30 000 000
130	Producent- och kontantbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk.....	*75 000 000
130	Kostnader i samband med Svenska spannmålsaktiebolagets verksamhet	*65 000 000
	Statlig lagerhållning:	
131	Omkostnader för statlig inköps- och försäljningsverksamhet Jordbrukets kreditkassor:	8 000 000
132	Revision av jordbrukskasserörelsen m. m.	53 000
132	Förvaltningsbidrag till jordbrukskasserörelsen	114 000
132	Förvaltningsbidrag till förmedlare av lån från statens sekundärlånefond för jordbrukare m. m.	*70 000
	Statens maskin- och redskapsprovninganstalter:	
133	Avlöningar	160 200
138	Omkostnader	20 700
139	Inventarier	14 000
140	Bidrag till jordbrukstekniska institutet	250 000
141	Befrämjande av landsbygdens elektrifiering.....	3 000 000
142	Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund.....	160 000
143	Bidrag till uppförande av frukt- och potatislagerhus m. m. ...	—
144	Bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlånefond	*225 000
144	Statens forskningskommitté för lantmannabyggnader	123 800
147	Jordbrukets upplysningsnämnd	44 000

Säger för lanthushållning i allmänhet 193 806 400

* Beräknat belopp.

H. Jordbrukets rationalisering m. m.

Sid.		Kronor
148	Bidrag till jordbrukets rationalisering.....	*16 000 000
148	Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti	*50 000
148	Bidrag till gäldande av ersättning vid förlängning av vissa servitut	10 000
	Kolonisation:	
148	Understödjande av kolonisation å vissa kronoparker	300 000
149	Understödjande av kolonisationsverksamheten å Alträskis kolonisationsområde	6 900
149	Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av odlingslägenheter m. fl.	370 000
151	Kostnader för nyodling m. m. å kronotorp	105 000
	Grundförbättringar:	
152	Statens avdikningsanslag	3 600 000
154	Förrättningskostnader till vissa torrlägningsföretag.....	—
155	Täckdikningsförsök m. m.....	250 000
156	Tilläggsbidrag till vissa statsunderstödda torrlägningsföretag.	—
157	Arrendenämnder	25 000
157	Arrenderådgivning åt vissa arrendatorer	100
	Säger för jordbrukets rationalisering m. m.	20 717 000

I. Fiskeriväsendet.

	Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök:	
158	Avlöningar	*542 300
158	Omkostnader	*236 300
158	Inventarier	*31 000
	Fiskeriintendenter m. m.:	
158	Avlöningar	*121 200
158	Omkostnader	*10 000
	Fisketillsynsmyndigheten:	
158	Avlöningar	*63 800
158	Omkostnader	*18 500
159	Fiskets befrämjande i de särskilda orterna	50 000
160	Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen	65 700
163	Avsättning till fonden för befrämjande av fiske på avlägsna fiskevatten	80 000
163	Premier för ombordsaltning av nordsjösill	30 000
164	Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt	360 000
165	Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.....	100
165	Understöd åt fiskare.....	—
166	Bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap m. m.	—
167	Främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.	—
168	Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen	20 000
168	Säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg	25 700
	Säger för fiskeriväsendet	1 654 600

* Beräknat belopp.

J. Skogsväsendet.

Sid.		Kronor
	Skogsstyrelsen:	
172	Avlöningar	314 000
175	Omkostnader	67 900
	Skogshögskolan:	
176	Avlöningar	*375 000
176	Omkostnader	*117 000
176	Materiel m. m.	*500
176	Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	*8 500
176	Stipendier	*15 000
176	Inredning och utrustning	*1 000
	Statens skogsmästarskola:	
177	Avlöningar	43 300
178	Omkostnader	13 400
178	Stipendier	11 000
179	Byggnadsarbeten	8 400
	Statens skogsforskningsinstitut:	
179	Avlöningar	687 500
184	Omkostnader	150 000
184	Särskilda undersökningar	138 000
185	Riksskogstaxering och avverkningsstatistik	165 000
185	Skogsproduktforskning	55 000
186	Ersättning till statens domäners fond för utgifter för avlöningar vid statens skogsskolor m. m.	202 800
190	Byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor ...	110 700
190	Ersättning till statens domäners fond för utgifter för provisorisk skogsskolekurs	54 800
193	Ersättning till statens domäners fond för utgifter för övertalig personal	337 800
	Skogsvård m. m.:	
194	Bidrag till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet	8 815 000
205	Ersättning åt skogsvårdsstyrelser för visst biträde vid virkesavverkning m. m.	50 000
206	Statens skogsförbättringsanslag	*350 000
208	Väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo	1 500 000
219	Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.	1 000 000
210	Bidrag till vissa föreningar	5 000
211	Bidrag till skogsvårdskurser m. m.	40 000
212	Kostnader för virkesmätning	80 000
213	Kurser för virkesmätare m. m.	10 000
213	Kostnader i samband med upplåtande av viss utsyningsrätt å kronoskogar i Västerbottens eller Norrbottens län	1 000
214	Belöningar för rovdjurs dödande	20 000
214	Ersättning för av rovdjur dödade tamdjur	50 000
	Säger för skogsväsendet	14 797 600

* Beräknat belopp.

K. Lantmäteriväsendet.

Sid.		Kronor
	Lantmäteristyrelsen:	
215	Avlöningar	*630 000
215	Omkostnader	*98 500
215	Kartlaggningsarbeten	*35 000
	Lantmäterikontoren i länen:	
215	Avlöningar	*2 521 000
215	Omkostnader	*334 000
215	Utbildningskurser	*31 000
	Lantmäteriets distriktsorganisation:	
215	Avlöningar	8 909 100
218	Omkostnader	1 837 000
220	Ersättning för publik renovation	10 000
220	Utrustning	300 000
221	Förskott av vissa taxeersättningar	20 000
222	Kostnader för kurser för lantmäteritekniska biträden m. fl... Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.:	173 000
226	Bidrag till jorddelningsförrättningar	200 000
227	Bidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskost- nader i sammanhang med skiften	200 000
227	Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med inlösen av under nyttjanderätt upplåtet område	100 000
227	Bidrag till förrättningar enligt lagen om enskilda vägar ...	25 000
228	Bidrag till ersättning åt vissa förrättningsmän enligt lagen om enskilda vägar	*50 000
228	Bidrag till städer och vissa andra samhällen för upprättande av fastighetsregister m. m.	5 000
229	Vissa avstycknings- och mantalssättningsförrättningar	15 000
229	Tilläggsavvittring i Västerbottens läns lappmark	6 300
229	Ströängars indragande till kronan	12 400
230	Kostnader för provskiften i Kopparbergs län	70 000
	Säger för lantmäteriväsendet	15 582 300

L. Rikets allmänna kartverk.

	Rikets allmänna kartverk:	
231	Avlöningar	2 579 000
245	Omkostnader	324 000
246	Kartarbeten m. m.	621 000
246	Utrustning m. m.	45 800
	Säger för rikets allmänna kartverk	3 569 800

M. Lappväsendet.

	Lappfogdarna m. fl.:	
248	Avlöningar	216 400
251	Omkostnader	72 000
	Säger för lappväsendet	288 400

* Beräknat belopp.

N. Diverse.

Sid.		Kronor
	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
252	Byggnadsstyrelsens delfond	1 944 000
2	Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark....	35 600
2	Bidrag till vetenskapsakademien för förvaltning av nationalparker och naturskyddsärenden	20 000
253	Bidrag till Svenska naturskyddsföreningen	12 000
254	Bidrag till internationell hydrografisk-biologisk anstalt	10 000
254	Bidrag till internationella frysinstitutet i Paris	2 000
254	Bidrag till bestridande av kostnaderna för tolfte internationella mejerikongressen	100 000
256	Ersättningar för vissa besiktningar och syneförrättningar	25 000
256	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	500 000
256	Planering av allmänna arbeten	100
257	Extra utgifter	100 000
257	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	35 000
	Säger för diverse	2 783 700
	Summa	287 746 300

BIHANG

TILL

RIKSDAGENS PROTOKOLL

VID

LAGTIMA RIKSDAGEN I STOCKHOLM

ÅR 1948

FÖRSTA SAMLINGEN

TREDJE BANDET

Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående statsverkets tillstånd och behov: tionde—trettonde huvudtillarna m.m. samt utgifter för statens kapitalfonder, kapitalbudgeten och beredskapsstat för försvarsväsendet

1948 års statsverksproposition.

Tionde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Gjöres, redogör härefter för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1948/49 av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, avseende anslagen till handelsdepartementet, och anför därvid följande.

A. Handelsdepartementet.

[1.] 1. Handelsdepartementet: *Avlöningar, förslagsanslag*. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 396 800 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 för handelsdepartementet fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 853), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöning till departementschefen	kronor	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	244 700
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	102 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	22 500

Summa kronor 396 800.

Utgifterna från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän beräknas under innevarande budgetår med hänsyn till de nya avlöningsbestämmelserna uppgå till 237 000 kronor. Posten bör för nästa budgetår uppföras med detta belopp.

Den senare tidens utveckling på den internationella handelns område har för handelsdepartementets del medfört väsentligt ökade arbetsuppgifter. Det har därför varit nödvändigt att tillfälligt förstärka departementets personal för att kunna handlägga departementets uppgifter på ett tillfredsställande sätt. Då det emellertid icke kan anses rimligt att på längre sikt tillgodose det ökade personalbehovet genom tjänstemän utom departementet och det icke kan förväntas att arbetsbördan skall minska, kan det icke undvikas att överväga frågan om att inrätta nya tjänster i departementet. Ehuru vägande skäl kunna anföras för att inrätta mera än en befattning vill jag dock med hänsyn till den återhållsamhet, som måste iakttagas i nuvarande läge, inskränka mig till att förorda, att endast en tjänst tillföres departementet. Innehavaren av tjänsten bör handlägga frågor rörande utrikeshandeln och placeras såsom extra ordinarie förste kanslisekreterare i lönegraden Ce 29.

Vid bifall till detta förslag ökas belastningen å anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med i runt tal 13 300 kronor. Därjämte bör ytterligare i runt tal 4 500 kronor anvisas under posten för att möjliggöra för departementet att anställa en expeditivvaktsaspirant i lönegraden Cf 7. Enär någon justering av anslagspostens belopp med hänsyn till de nya avlöningsbestämmelserna icke erfordras för innevarande budgetår, torde posten för nästa budgetår upptagas till (102 000 + 13 300 + 4 500 =) 119 800 kronor.

Till rörligt tillägg torde beräknas 46 600 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i den för handelsdepartementet fastställda personalförteckningen upptaga ytterligare en befattning såsom extra ordinarie förste kanslisekreterare i lönegraden Ce 29;

dels godkänna följande avlöningsstat för handelsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	237 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal..	»	119 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	46 600

Summa kronor 431 000;

dels ock till Handelsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av kronor 431 000.

[2.] 2. Handelsdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag. Anslaget är i gällande riksstat upptaget till 30 000 kronor. Stat för anslagets användning har av Kungl. Maj:t fastställts den 30 juni 1947 (statsliggaren s. 853).

För nästa budgetår torde anslaget uppföras med oförändrat belopp, 30 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Handelsdepartementet: Omkostnader för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av .. kronor 30 000.

[3.] 3. Handelsdepartementet: Utövande av statskontroll å krigsmaterieltillverkningen. Till detta ändamål är för innevarande budgetår anvisat ett anslag å 20 000 kronor. Beträffande av Kungl. Maj:t den 30 juni 1947 meddelat beslut om anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 854.

Anslaget torde för nästa budgetår böra upptagas till oförändrat belopp, 20 000 kronor.

Det må erinras om att kostnaderna för statskontrollen å krigsmaterieltillverkningen i sista hand bestridas av tillverkarna av dylik materiel genom bidrag, vilka uttagas enligt av Kungl. Maj:t årligen meddelade bestämmelser. Bidragen bokföras å riksstatens inkomstsida under titeln »Avgifter för statskontroll å krigsmaterieltillverkningen».

Under erinran tillika att i riksstatsförslaget för budgetåret 1948/49 såsom inkomst av »Avgifter för statskontroll å krigsmaterieltillverkningen» uppförts samma belopp som i riksstaten för löpande budgetår eller 20 000 kronor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Handelsdepartementet: Utövande av statskontroll å krigsmaterieltillverkningen för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 20 000.

B. Kommerskollegium med underlydande myndigheter och kårer.

[4.] 1. **Kommerskollegium: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 1 344 200 kronor. Kungl. Maj:t har genom beslut den 30 juni 1947 för kommerskollegium fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 855), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	862 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	402 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	71 700

Summa kronor 1 344 200.

Genom samma beslut har Kungl. Maj:t förordnat, att av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 85 564 kronor må användas för avlöningar till annan personal vid monopolutredningsbyrån än byråchefen och byrådirektören samt till ersättningar åt särskilda sakkunniga.

Sedan kommerskollegium i skrivelse den 23 september 1947 anhållit att få överskrida sistnämnda anslagspost med 51 900 kronor, har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande genom beslut den 31 oktober 1947 föreskrivit, att posten må under innevarande budgetår överskridas med högst 3 600 kronor.

I skrivelse den 3 oktober 1947 har *kommerskollegium* framlagt förslag angående ämbetsverkets personal och medelsbehov till avlöningar för budgetåret 1948/49.

Med avseende å den personal, som icke är att hänföra till monopolutredningsbyrån, har kollegium upprepat sin framställning i 1946 års petitionskrivelse om förbättrad löneställning för följande befattningar, nämligen två befattningar såsom förste aktuarie och en redaktörsbefattning å statistiska byrån, två befattningar såsom förste byråingenjör, en å vardera bergsbyrån och elektriska byrån, en befattning såsom förste byråinspektör å fartygsinspektionsbyrån samt fyra befattningar såsom förste byråsekreterare, en å vardera bergsbyrån, industribyrån, fartygsinspektionsbyrån och elektriska byrån. Ämbetsverket har nu föreslagit, att samtliga dessa befattningar, vilka för närvarande äro placerade i lönegraden Ca 27, måtte uppflyttas till lönegraden Ca 29.

För att kunna tillgodose mest trängande behov av arbetskraft anser sig kollegium vidare böra hemställa, att medel måtte anvisas till två amanuensbefattningar, varav en i lönegraden Ce 22 å sjöfartsbyrån och en i lönegraden Cf 19 gemensam för flera byråer.

Ämbetsverket har även ånyo behandlat frågan att å löneplan placera befattningen såsom instruktör i hemslöjd. Kollegium föreslår sålunda, att befattningen under benämningen statens instruktör i hemslöjd måtte uppföras å kollegii stat med placering i lönegraden Ca 27. Vid bifall härtill kunde anslaget å 8 000 kronor till instruktör i hemslöjd avföras ur riksstaten.

Såsom framgår av 1947 års statsverksproposition, bilaga 12, s. 12, skall monopolutredningsbyrån bestå av tre avdelningar, nämligen en för kartellregistrering, en för specialundersökningar och en för analys av pris- och marknadsförhållanden. Vad beträffar personalen å byrån hemställer kollegium till en början, att denna ökas i viss utsträckning. Kollegium föreslår sålunda, att medel måtte anvisas för att möjliggöra för kollegium att å avdelningen för specialundersökningar anställa ytterligare en förste aktuarie med arvode motsvarande lön i lönegraden Ce 29, en aktuarie med arvode motsvarande lön i lönegraden Ce 24 och en amanuensaspirant i lönegraden Cf 17. Med förmålan att arbetet å avdelningen för analys av pris- och marknadsförhållanden ännu icke påbörjats, framhåller kollegium, att det vore angeläget att tillfälle bereddes kollegium att under loppet av nästa budgetår påbörja analysverksamheten. För den befattningshavare, som skulle leda arbetet, borde arvodet icke bestämmas till lägre belopp, än som motsvarade lön i lönegraden Ce 29 till en förste aktuarie. Härutöver föreslår kollegium, att ytterligare två befattningshavare måtte avses för avdelningen, nämligen en amanuensaspirant i lönegraden Cf 17 och ett kontorsbiträde i lönegraden Ce 8.

I fråga om anställningsformen för personalen å monopolutredningsbyrån framhåller kollegium bl. a., att de arbetsuppgifter, som åvilade byrån, såvitt nu kunde bedömas icke vore av tillfällig natur. I anslutning härtill föreslår kollegium, att byrådirektörsbefattningen samt de tre nuvarande arvodesbefattningarna som förste aktuarie och som förste byråsekreterare samt som aktuarie måtte omvandlas till ordinarie befattningar, byrådirektörsbefattningen i lönegraden Ca 31, befattningarna såsom förste aktuarie och som förste byråsekreterare i lönegraden Ca 29 och befattningen som aktuarie i lönegraden Ca 24.

Vid bifall till de förslag kollegium framlagt skulle enligt en av kollegium i skrivelsen den 3 oktober 1947 gjord beräkning anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppföras med 935 700 kronor, vilket i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär en ökning med 73 300 kronor. Ökningen hänför sig i runda tal med 10 200 kronor till förslaget att uppflytta befattningarna i lönegraden Ca 27 till lönegraden Ca 29, med 12 000 kronor till förslaget att uppföra instruktören i hemslöjd å kollegii stat samt med 51 100 kronor till förslaget att omvandla vissa befattningar å monopolutredningsbyrån till ordinarie befattningar.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har upplagits till oförändrat belopp, 7 700 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har kollegium som utgångspunkt för beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår tagit ett belopp av 454 300 kronor, vilket belopp kollegium med hänsyn till de nya avlöningsbestämmelserna beräknat bliva erforderligt för innevarande budgetår. De föreslagna personaländringarna medföra en nettoökning av 21 500 kronor. Vidare har den reglerade befordringsgången samt löneklassförändringar beräknats medföra en merutgift av 7 400 kronor. Anslagsposten skulle därför enligt kollegii beräkning för nästa budgetår upptagas till $(454\,300 + 21\,500 + 7\,400 =)$ 483 200 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har uppförts med 163 000 kronor.

Över kollegii framställning ha infordrade utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *statens lönenämnd*.

Med anledning av förenämnda av Kungl. Maj:t den 31 oktober 1947 meddelade beslut har *kommerskollegium* i skrivelse den 10 december 1947 inkommit med nytt förslag till beräkning av kollegii avlöningsanslag.

Kollegium har därvid upprepat sin framställning i skrivelsen den 23 september 1947 att för innevarande budgetår få överskrida anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal i samma utsträckning som tidigare begärts. Kollegium har sålunda nu hemställt att få överskrida posten med ytterligare $(51\,900 - 3\,600 =)$ 48 300 kronor. Kollegium framhåller, att kostnader för vikarier för ordinarie kontorsbiträden, vilka erhållit tjänstledighet för vård av hem och barn, medförde att utgifterna från anslagsposten väntades öka med lågt räknat 23 700 kronor. Vidare räknar kollegium med förordnanden i ökad omfattning av vikarier för annan ordinarie personal samt ökade kostnader för vikarier under semester och andra ledigheter, vilka skulle medföra ett behov av ytterligare 24 600 kronor. Å andra sidan beräknar kollegium att genom tjänstledigheter och vakanser kunna spara 58 400 kronor å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Denna anslagspost har i anledning av de nya avlöningsbestämmelserna omräknats av kollegium, som därvid funnit att medelsbehovet för innevarande budgetår kan beräknas uppgå till 894 500 kronor, vilket i förhållande till det för löpande budgetår schablonmässigt beräknade beloppet utgör en ökning med 32 100 kronor.

Vad angår anslagsberäkningen för nästa budgetår har kollegium nu hemställt, att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän måtte upptagas med 967 800 kronor. Vid sin beräkning har kollegium — jämfört med i förutnämnda skrivelse den 3 oktober 1947 utförd uppskattning — till en början gjort den förändringen, att kollegium utgått ifrån det belopp, som framkommit vid den företagna omräkningen av posten, eller 894 500 kronor. Genom en löneklassjustering ha vidare kostnaderna för de av kollegium föreslagna uppflyttningarna av befattningarna i lönegraden Ca 27 till lönegraden Ca 29 minskats med i runt tal 700 kronor till 9 500 kronor. Slutligen räknar kollegium å ena sidan med att löneklassförändringar öka utgifterna med 4 900 kronor, medan å andra sidan utgif-

terna anses kunna nedbringas med 4 200 kronor genom att kostnaden för viss vikariatslön bortfaller. Såsom förut angivits skulle därför anslagsposten upptagas till $(894\,500 + 9\,500 + 12\,000 + 51\,100 + 4\,900 - 4\,200 =)$ 967 800 kronor.

Vad angår övriga i kollegii avlöningsstat ingående anslagsposter har kollegium icke ifrågasatt någon förändring av dessa jämfört med vad som föreslagits i skrivelsen den 3 oktober 1947.

Kollegii avlöningsanslag skulle därmed enligt ämbetsverkets senaste beräkning för budgetåret 1948/49 uppgå till $(967\,800 + 7\,700 + 483\,200 + 163\,000 =)$ 1 621 700 kronor.

Departementschefen. Såsom inledningsvis angivits har Kungl. Maj:t enligt beslut den 31 oktober 1947 med stöd av riksdagens bemyndigande medgivit, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må under innevarande budgetår överskridas med högst 3 600 kronor. Kollegium har nu hemställt, att för nämnda budgetår få överskrida anslagsposten med ytterligare 48 300 kronor. Av skäl, som kollegium därvid anfört, tillstyrker jag kollegii hemställan. Medgivande till överskridandet torde böra inhämtas av riksdagen. Jag ämnar därför denna dag vid anmälan av ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva att anslagsposten må under nämnda budgetår överskridas med högst 48 300 kronor. Jag förutsätter därvid, att kollegium gör besparingar å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med minst 58 000 kronor.

Vad härefter angår kommerskollegii förslag att uppflytta befattningarna i lönegraden Ca 27 till lönegraden Ca 29 torde jag få erinra om att frågan om dessa befattningars löneställning prövats så sent som vid anmälan av motsvarande anslag i 1947 års statsverksproposition, bilaga 12, s. 14 och 15. Med hänsyn härtill och till nuvarande statsfinansiella läge kan jag, ehuru uppflyttning av vissa befattningar i och för sig är motiverad, icke nu tillstyrka kollegii förslag härutinnan. Även övriga av kollegium föreslagna personaländringar äro väl grundade. I rådande läge kan jag emellertid endast sätillvida tillmötesgå kommerskollegii förslag, att jag tillstyrker att de nuvarande arvodesbefattningarna å monopolutredningsbyrån såsom förste aktuarie och som förste byråsekreterare samt som aktuarie överföras till löneplan, de två förstnämnda befattningarna i lönegraden Cg 29 och den sistnämnda i lönegraden Cg 24.

Enligt den omräkning kollegium företagit av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän kommer, bortsett från väntade besparingar, belastningen å posten att för innevarande budgetår uppgå till i runt tal 894 500 kronor. Då jag icke har något att invända mot denna uppskattning, torde detta belopp böra tagas till utgångspunkt för anslagspostens beräkning för nästa budgetår. För löneklassuppflyttningar torde avses 4 900 kronor. Å andra sidan väntas genom bortfall av viss vikariatslön utgifterna minska med 4 200 kronor. Vidare bör posten nedräknas med

det belopp, som kan väntas motsvara besparingar å posten, eller med 58 000 kronor. Nettominskningen utgör sålunda 57 300 kronor. Posten bör därför för nästa budgetår upptagas till (894 500 — 57 300 =) 837 200 kronor eller för avrundning av anslaget till 837 100 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde uppföras med oförändrat belopp, 7 700 kronor.

Å anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde för nästa budgetår böra anvisas, förutom medel i samma omfattning som för innevarande budgetår, till en början det belopp, varmed posten kan komma att överskridas för löpande budgetår eller 51 900 kronor. Vid bifall till mitt förslag att överföra viss arvodesanställd personal å monopolutredningsbyrån till löneplan kan posten minskas med 4 500 kronor. Däremot medföra löneklassförändringar och den reglerade befordringsgången ökade utgifter med 7 400 kronor. Då jag i övrigt icke förordat någon ändring, som påverkar medelsåtgången under posten, torde posten för nästa budgetår upptagas till (402 400 + 51 900 — 4 500 + 7 400 =) 457 200 kronor.

För rörligt tillägg torde beräknas 150 000 kronor.

Kollegii avlöningsanslag för budgetåret 1948/49 skulle därmed uppgå till (837 100 + 7 700 + 457 200 + 150 000 =) 1 452 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för kommerskollegium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	837 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	457 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	150 000

Summa kronor 1 452 000;

dels ock till *Kommerskollegium*: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 1 452 000.

[5.] 2. **Kommerskollegium: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 214 500 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för kommerskollegium (statsliggaren s. 856). I staten ingå bland utgiftsposterna en post till sjukvård m. m. å förslagsvis 8 500 kronor, en post till reseersättningar å förslagsvis 19 000 kronor, en post till expenser å förslagsvis 132 500 kronor och en post till publikationstryck å förslagsvis 65 000 kronor. Av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten förslagsvis 23 500 kronor och för övriga expenser 109 000 kronor, varav för kollegii eget behov högst 101 000 kronor och för annat än eget behov (blankettryck) förslagsvis 8 000 kronor. Uppbördsposten, särskilda uppbördsmedel: försäljningsmedel för sjömansrullor och publikationer, har upptagits med 10 500 kronor.

I skrivelse den 7 oktober 1947 har *kommerskollegium* framlagt förslag beträffande ämbetsverkets omkostnadsanslag för nästa budgetår.

Anslagsposten till sjukvård m. m. har med hänsyn till belastningen under budgetåren 1945/46 och 1946/47 samt på grund av ökade ersättningar till verksläkaren upptagits till ett med 6 500 kronor förhöjt belopp eller till 15 000 kronor. Kollegium har därjämte föreslagit, att anslagsposten till reseersättningar måtte ökas med 6 000 kronor till 25 000 kronor. Den föreslagna ökningen hänför sig med 2 000 kronor till personalen å monopolutredningsbyrån, med 2 500 kronor till övrig personal inom kollegium och med 1 500 kronor till instruktören i hemslöjd i anledning av det under föregående punkt anmälda förslaget att överföra denna befattningshavare till kollegii stat. I fråga om anslagsposten till expenser har ämbetsverket, som uppfört delposten till bränsle, lyse och vatten med oförändrat belopp 23 500 kronor, hemställt, att delposten till övriga expenser måtte uppräknas med 11 000 kronor, varav 8 000 kronor å posten till expenser för eget behov och 3 000 kronor å posten till expenser för annat än eget behov (blankettryck). Vad angår posten till expenser för eget behov har kollegium räknat med att posten å ena sidan skulle sänkas med 3 000 kronor, motsvarande vissa engångskostnader för kartellregistret m. m., och å andra sidan ökas med dels 3 000 kronor på grund av ökade städningskostnader, dels ock med 8 000 kronor i anledning av ökade kostnader för blanketter, till största delen för statistiska byråns verksamhet. Beträffande posten till expenser för annat än eget behov (blankettryck) har höjningen sin grund i ökade tryckningskostnader. Vidkommande anslagsposten till publikationstryck har kollegium föreslagit, att denna måtte höjas med 27 000 kronor till 92 000 kronor. Till stöd härför har ämbetsverket anfört bl. a. följande.

De statistiska publikationerna utgivas numera i samma omfattning som före kriget, och de ha i vissa delar även något utvidgats. Att trots detta och de samtidigt ökade tryckningskostnaderna utgifterna under anslagsposten, bortsett från det sistförflutna budgetåret, då medgivande till visst överskri-

dande lämnades, icke överstigit det anvisade beloppet sammanhänger med att publicerandet av vissa berättelser under krigsåren försenats. Denna eftersläpning har numera i viss utsträckning återhämtats, och det torde vid beräkning av medelsbehovet böra förutsättas, att publiceringen kommer att ske inom avsedd tid. Kostnaderna för tryckning under budgetåret 1946/47 av Ekonomisk översikt, Kommersiella meddelanden, Kollegii författningssamling, månadsstatistik över handeln och sammandrag av godemansförteckningar samt för de senaste årgångarna av de statistiska årspublikationerna uppgingo till sammanlagt omkring 75 300 kronor. Då handels- och sjöfartsberättelserna komma att ökas i omfång, den förra på grund av utrikeshandelns återgång till mera normal fördelning på olika länder och den senare genom återinförande av uppgifter om svenska fartygs utrikes resor, synes medelsbehovet för de här ifrågakvarande publikationerna böra beräknas till 77 000 kronor. Kostnaderna för publiceringen av kartellregistret beräknas till omkring 15 000 kronor. Sammanlagt uppgår sålunda medelsbehovet under anslagsposten till 92 000 kronor.

De särskilda uppbördsmedlen ha uppförts med oförändrat belopp, 10 500 kronor.

Anslagsposten till sjukvård m. m. bör upptagas till 10 500 kronor. Jag kan icke förorda, att anslagsposten till reseersättningar höjes. Posten torde därför anvisas med 19 000 kronor. Anslagsposten till expenser torde uppföras med oförändrat belopp, 132 500 kronor. Kommerskollegium har förutsatt, att å ena sidan den i anslagsposten ingående posten till expenser för eget behov skulle sänkas med 3 000 kronor, motsvarande vissa engångskostnader för kartellregistret m. m., och att å andra sidan denna post och posten till expenser för annat än eget behov (blankettryck) skulle uppräknas med tillhopa 14 000 kronor. Vid bifall till mitt förslag att anslagsposten till expenser upptages till oförändrat belopp, 132 500 kronor, skulle för de ökade utgiftsbehoven kunna användas de 3 000 kronor, vilka motsvara nämnda engångskostnader. Den av mig förordade medelsanvisningen å anslagsposten synes böra fördelas å posten till bränsle, lyse och vatten med förslagsvis 23 500 kronor och å posten till övriga expenser med 109 000 kronor, varav högst 100 000 kronor för kollegii eget behov, och förslagsvis 9 000 kronor för annat än kollegii eget behov (blankettryck). Jag tillstyrker, att anslagsposten till publikationstryck uppräknas. Den av kommerskollegium föreslagna ökningen, 27 000 kronor, synes emellertid böra begränsas till 15 000 kronor. Anslagsposten torde således uppföras med 80 000 kronor. Enär försäljningspriserna för vissa publikationer torde kunna höjas, bör uppbördsposten särskilda uppbördsmedel: försäljningsmedel för sjömansrullor och publikationer kunna uppräknas. Då närmare utredning av frågan om lämplig höjning av priserna ännu icke föreligger, tillstyrker jag, att posten höjes med ett schematiskt beräknat belopp om 9 000 kronor till 19 500 kronor.

Kommerskollegii omkostnadsanslag för budgetåret 1948/49 skulle därmed uppgå till $(10\,500 + 19\,000 + 132\,500 + 80\,000 - 19\,500 =)$ 222 500 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommerskollegium: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 222 500.

[6.] 3. *Kommerskollegium: Särskilda kostnader för handläggning av vissa låneärenden, förslagsanslag.* Anslaget, som för innevarande budgetår är upptaget till 15 000 kronor, är avsett att bestrida de kostnader, vilka äro förenade med kommerskollegii handläggning *dels* av ärenden rörande lån ur lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift *dels ock* av ärenden angående lån för ombyggnad av lastautomobiler för bruk med personautomobilringar samt för anskaffande av släpvagnar med sådana ringar. Lån för sistnämnda ändamål må enligt riksdagens medgivande utlämnas från lånefonden.

I skrivelse den 26 september 1947 har *kommerskollegium* hemställt, att anslag å 6 000 kronor måtte anvisas till ändamålet för nästa budgetår. Till stöd härför anför kollegium i huvudsak följande.

Någon utlåning från lånefonden förekommer numera icke. Låneverksamheten avser helt kontroll över inbetalningen av amorteringar och räntor å tidigare beviljade lån, kontoföringar, indrivning av förfallna belopp och handläggning av andra med dessa lån sammanhängande ärenden. Under budgetåret 1946/47 uppgick antalet förfallna amorteringsbelopp till omkring 4 000. Vid utgången av nämnda budgetår återstodo oguldna omkring 140 lån å en ogulden lånesumma av något över 91 000 kronor förutom till osäkra fordringar överförda 44 lån å en ogulden lånesumma av närmare 60 000 kronor.

Enligt amorteringsplanerna skulle större delen av de nu kvarstående lånen vara slutbetalade vid utgången av innevarande budgetår. En viss eftersläpning av inbetalningarna har emellertid inträtt, och de kvarvarande lånen utgöras därför till betydligt större del än tidigare av lån, för vilka förskjutningar av inbetalningar skett. Det må även framhållas, att så gott som samtliga kvarvarande lån torde föranleda eftergiftsprövningar, vilka äro jämförelsevis tidskrävande. Det torde under angivna förhållanden kunna beräknas, att låneverksamhet, ehuru i mera begränsad omfattning än för närvarande, måste fortsätta även under nästkommande budgetår eller i varje fall större delen därav. Kollegium beräknar anslagsbehovet till 6 000 kronor.

Med hänsyn till att arbetsuppgifterna beträffande låneärendena synas bliva ganska begränsade under nästa budgetår torde anslaget kunna nedräknas utöver vad kommerskollegium föreslagit. Jag förordar, att anslaget för nämnda budgetår upptages till 3 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommerskollegium: Särskilda kostnader för handläggning av vissa låneärenden* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3 000.

[7.] 4. Bergsstaten: Avlöningar, förslagsanslag. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 136 300 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 för bergsstaten fastställt dels personalförteckning (statsloggaren s. 857), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	121 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	»	7 100
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	7 700

Summa kronor 136 300.

Enligt beslut den 31 oktober 1947 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande under löpande budgetår bestridas utgifter till högre belopp än 7 500 kronor. Sedan Kungl. Maj:t dels förklarat, att den ordinarie befattningen såsom gruvingenjör med tjänstgöringsskyldighet i västra bergmästardistriktet tills vidare skulle hållas vakant, dels ock bemyndigat kommerskollegium att anställa en utländsk medborgare såsom extra gruvingenjör i lönegraden Cg 29 med tjänstgöringsskyldighet i nämnda distrikt, har Kungl. Maj:t genom beslut den 21 november 1947 medgivit, att från anslagsposten må under samma budgetår bestridas utgifter till ett ytterligare belopp av högst 7 500 kronor.

I skrivelser den 29 augusti och den 3 november 1947 har kommerskollegium framlagt förslag om medelsbehovet för bergsstaten under nästa budgetår.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har av kollegium upptagits till 107 000 kronor, vilket innebär en minskning med 14 500 kronor i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår. Omräkning av posten i anledning av de nya avlöningsbestämmelserna har visat, att posten till en början kan sänkas med 2 500 kronor. Vidare har kollegium förutsatt, att utgifterna från posten skola minska med 12 000 kronor på grund av vakanssättningen av den ordinarie gruvingenjörsbefattningen i västra distriktet. I fråga om anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har kollegium föreslagit, att posten måtte höjas med 12 400 kronor till 19 500 kronor. Ökningen hänförs sig med 400 kronor till ytterligare utgifter för vikariatsersättningar och kallortstillägg samt med 12 000 kronor till kostnaderna för lön åt innehavaren av den extra gruvingenjörsbefattningen i lönegraden Cg 29. Anslagsposten till rörligt tillägg har uppförts med 15 000 kronor, vilket innebär att posten höjts med 7 300 kronor.

Mot kommerskollegii förslag att beräkna anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till avlöningar till icke-ordinarie personal har jag icke något att erinra. Anslagsposterna torde således uppföras med 107 000 respektive 19 500 kronor. För rörligt tillägg bör beräknas 14 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för bergsstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 107 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 19 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 14 500
	<hr/>
	Summa kronor 141 000;

dels ock till Bergsstaten: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 141 000.

[8.] 5. Bergsstaten: Omkostnader, *förslagsanslag*. Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 21 200 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för bergsstaten (statsliggaren s. 857). I fråga om den i staten upptagna anslagsposten till expenser å *förslagsvis* 7 000 kronor har föreskrivits, att av posten må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten *förslagsvis* 600 kronor och till övriga expenser högst 6 400 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 29 augusti 1947 har *kommerskollegium* hemställt, att delposten till bränsle, lyse och vatten på grund av belastningen å posten måtte höjas med 300 kronor. I fråga om delposten till övriga expenser erinrar ämbetsverket om att densamma för löpande budgetår höjts med 1 500 kronor för att möjliggöra vissa engångsanskaffningar. Enär kostnaderna för städning och för vård av arkivalier ökat och viss kontorsmateriel behövde anskaffas har kollegium föreslagit, att posten för nästa budgetår upptages till 6 600 kronor. Förslaget innebär således, att posten skulle ökas med 200 kronor utöver vad som för innevarande budgetår beräknats för såväl löpande utgifter som engångskostnader. Anslagsposten till expenser skulle alltså upptagas med 7 500 kronor. Beträffande övriga anslagsposter har kollegium föreslagit, att de uppföras med oförändrade belopp.

Till bränsle, lyse och vatten torde kunna beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 600 kronor. Vad angår delposten till övriga expenser finner jag mig endast i så måtto böra tillmötesgå kollegii förslag om ökad medelsanvisning för städning m. fl. ändamål, att jag förordar att posten uppföres med oförändrat belopp, 6 400 kronor. Vid bifall härtill skulle för de ökade utgiftsbehoven kunna användas 1 500 kronor, motsvarande det belopp som avsetts till engångsanskaffningar för innevarande budgetår. Omkostnadsstaten i övrigt synes i enlighet med kom-

merskollegii förslag likaledes böra bibehållas oförändrad. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bergsstaten: Omkostnader* för budgetåret 1948/49
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 21 200.

[9.] 6. **Sprängämnesinspektionen: Avlöningar, förslagsanslag.** Under rubriken Sprängämnesinspektionen äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda två förslagsanslag, nämligen ett till avlöningar å 78 700 kronor och ett till omkostnader å 15 600 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt stater för anslagens användning (statsliggaren s. 858).

I skrivelse den 7 oktober 1947 har *kommerskollegium* föreslagit, att anslagen till avlöningar och omkostnader måtte för nästa budgetår upptagas till 82 700 respektive 14 600 kronor.

1938 års arbetarskyddskommittés betänkande med förslag till organisation av tillsynen å arbetarskyddslagstiftningen m. m. (SOU 1946: 88) prövas f. n. inom socialdepartementet. Förslaget innebär, att olika på arbetarskyddets område verksamma organ skola sammanföras under gemensam ledning av ett särskilt ämbetsverk, förslagsvis benämnt arbetsrådet. Vad angår handelsdepartementets verksamhetsområde föreslår kommittén bl. a., att sprängämnesinspektionen i sin helhet överflyttas till det nya ämbetsverket och inordnas i detta såsom en särskild avdelning. Chefen för socialdepartementet har förut denna dag vid anmälan av femte huvudtiteln under punkten 68 förklarat som sin avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att förelägga 1948 års riksdag förslag till ändrad organisation för arbetarskyddet. Med hänsyn till att detta förslag kan återverka i fråga om sprängämnesinspektionen förordar jag, att anslagen till inspektionen i förslaget till riksstat för nästa budgetår upptagas allenast med beräknade belopp. Anslagen torde därför uppföras, anslaget till avlöningar med oförändrat belopp, 78 700 kronor, och anslaget till omkostnader med det av kollegium föreslagna beloppet, 14 600 kronor.

Beträffande anslaget till omkostnader återkommer jag under nästföljande punkt. Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Sprängämnesinspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 78 700.

[10.] 7. **Sprängämnesinspektionen: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Spräng-
ämnesinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1948/49
beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 14 600.

[11.] 8. **Fartygsinspektionen: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 396 300 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 för fartygsinspektionen fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 859), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	326 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	48 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	22 000

Summa kronor 396 300.

Genom beslut den 31 oktober 1947 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må under budgetåret 1947/48 tagas i anspråk högst 44 000 kronor.

I skrivelser den 8 september och 3 oktober 1947 har *kommerskollegium* hemställt om anslag till fartygsinspektionen för budgetåret 1948/49.

Kollegium har därvid föreslagit en allmän förbättring av löneställningen för fartygsinspektionens befattningshavare. Sålunda hemställer kollegium, att de sju befattningarna såsom förste fartygsinspektör i lönegraden Ca 30 måtte uppflyttas till lönegraden Ca 31 eller till den högre lönegrad, vari yrkesinspektörsbefattningarna kunde komma att placeras med anledning av de förslag som framlagts av 1938 års arbetarskyddskommitté i dess den 13 december 1946 dagtecknade betänkande (SOU 1946: 88). I fråga om befattningarna såsom andre fartygsinspektör (med ingenjörsutbildning) hemställer kollegium, att dessa måtte uppflyttas från 23 till 27 lönegraden eller till den högre lönegrad, vari flertalet förste distriktsingenjörer kunde komma att placeras på grund av kommitténs förslag. Av kollegii hemställen beröras följande befattningar, nämligen två ordinarie, en extra ordinarie samt en extra. Kollegium föreslår vidare, att befattningarna såsom andre fartygsinspektör (med annan utbildning), vilka nu äro placerade i 22 lönegraden, måtte uppflyttas till lönegrad närmast under den i vilken befattningarna såsom andre fartygsinspektör (med ingenjörsutbildning) kunde bliva placerade. Kollegii förslag i denna del omfattar femton ordinarie befattningar och en extra befattning.

Vad beträffar inspektionens åtta kontorsbiträdesbefattningar i lönegraden Ca 8 föreslår kollegium, att sju av dessa måtte omvandlas till kansli-biträdesbefattningar i lönegraden Ca 11. Kollegium erinrar, att ämbetsverket i 1944 års petitaskrivelse gjort en motsvarande framställning.

Vid bifall till de av kollegium föreslagna personaländringarna skulle enligt ämbetsverkets beräkningar anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän upptagas med 341 900 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har kollegium beräknat till 52 500 kronor eller till 4 500 kronor mer

än vad som anvisats för innevarande budgetår. Ökningen är betingad dels av förslagen att uppflytta de icke-ordinarie inspektörsbefattningarna i högre lönegrad, dels ock av den reglerade befordringsgången för biträdespersonal.

Anslagsposten till r ö r l i g t t i l l ä g g har upptagits med 47 000 kronor.

I ärendet ha infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd.

Statskontoret, som jämfört löneutvecklingen för fartygsinspektörerna och motsvarande befattningshavare vid yrkesinspektionen, har påvisat, att ett konsekvent anpassande av löneläget för fartygsinspektionen efter förhållandena vid yrkesinspektionen skulle medföra icke enbart lönehöjningar utan även i visst fall lägre lönegradsplacering än den nu gällande. I nuvarande läge anser statskontoret någon rubbning i löneställningen för de här berörda befattningshavarna icke böra vidtagas. Frågan om kontorspersonalens löneställning anser ämbetsverket böra prövas vid den pågående utredningen angående anställningsförhållandena för viss biträdespersonal i statens tjänst.

Lönenämnden erinrar om att allmänna lönenämnden i utlåtande över framställning om anslag till fartygsinspektionen för budgetåret 1945/46 tillstyrkt, att befattningarna såsom förste fartygsinspektör uppflyttades från dåvarande lönegraden A 27 till A 28 och att sex kontorsbiträdesbefattningar uppflyttades från dåvarande lönegraden A 4 till A 7. Statens lönenämnd anser sig kunna dela allmänna lönenämndens uppfattning härutinnan samt anför vidare.

Beträffande löneställningen för å ena sidan de ingenjörutbildade ordinarie andre fartygsinspektörerna och å andra sidan vissa befattningshavare hos yrkesinspektionen och statens elektriska inspektion vill det synas lönenämnden, att lönegradsplaceringen för de förstnämnda är jämförelsevis låg och att någon uppflyttning i lönegrad är motiverad. Statens lönenämnd vill ifrågasätta, huruvida icke löneställningen för dessa befattningshavare borde bli föremål för en särskild översyn. I avvaktan härpå anser sig lönenämnden icke kunna förorda högre placering än i lönegraden Ca 24. För de icke-ordinarie befattningarna torde avlöningsförhållandena böra regleras i avslutning till 1944 års personalutrednings förslag rörande tekniska befattningshavares befordrings- och rekryteringsförhållanden.

Departementschefen. I likhet med statskontoret anser jag att löneställningen för fartygsinspektörerna icke bör rubbas i nuvarande läge. Dessa befattningshavares löner böra dock enligt min mening överses vid någon senare, härför mera lämplig tidpunkt. Därvid bör självfallet hänsyn tagas till den löneställning, som må hava beretts jämförliga befattningshavare vid andra ämbetsverk.

I avbidan på resultatet av den pågående utredningen om anställningsförhållandena för biträdespersonalen i högre löneställning anser jag mig icke kunna tillstyrka kollegii förslag beträffande de sju kontorsbiträdena.

Enligt vad jag under hand inhämtat kan belastningen å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän för innevarande budgetår beräknas uppgå till i runt tal 310 000 kronor. Då jag icke förordat

någon ändring, som är ägnad att påverka medelsanvisningen å posten, torde denna för nästa budgetår upptagas till nämnda belopp.

Såsom inledningsvis nämnts har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för löpande budgetår tagas i anspråk högst 44 000 kronor. Den reglerade beföringsgången för biträdespersonalen medför ökade utgifter med i runt tal 500 kronor. Enär jag icke tillstyrkt förslagen att uppflytta de icke-ordinarie inspektörsbefattningarna i högre lönegrad torde posten därför för nästa budgetår upptagas till (44 000 + 500 =) 44 500 kronor.

För rörligt tillägg torde beräknas 42 500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för fartygsinspektionen, att tillämpas till vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	310 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	»	44 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	42 500

Summa kronor 397 000;

dels ock till Fartygsinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 397 000.

[12.] 9. Fartygsinspektionen: Omkostnader, *förslagsanslag*. Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 68 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för fartygsinspektionen. Staten upptager bland annat en anslagspost till expenser å förslagsvis 12 000 kronor, varav må tagas i anspråk förslagsvis 300 kronor för lyse samt högst 11 700 kronor för övriga expenser.

I sin förutnämnda skrivelse den 8 september 1947 har *kommerskollegium* endast föreslagit den förändringen beträffande fartygsinspektionens omkostnadsstat, att delposten till övriga expenser måtte höjas med 2 000 kronor på grund av bl. a. ökade städningskostnader.

I sitt under föregående punkt anmälda utlåtande förklarar sig *statskontoret* icke ha något att erinra mot den begärda höjningen.

Fartygsinspektionens omkostnadsanslag torde för nästa budgetår böra upptagas till samma belopp som för innevarande budgetår, eller 68 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Fartygsinspektionen: Omkostnader för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 68 000.

[13.] 10. **Skeppsmättningsväsendet: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 34 100 kronor. Kungl. Maj:t har genom beslut den 30 juni 1947 föreskrivit, att från anslaget finge från och med budgetåret 1947/48 bestridas dels arvoden å 10 000 kronor till envar av tre skeppsmättningskontrollörer dels kostnader för vikariat å nämnda befattningar med högst 2 100 kronor dels ock ersättning till biträde åt skeppsmättningskontrollören i Göteborg med högst 2 000 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1947 har *kommerskollegium* framställt förslag till utgiftsstaten för skeppsmättningsväsendet för budgetåret 1948/49.

Kollegium har därvid ansett sig i nuvarande läge icke böra föreslå annan ändring beträffande avlöningsanslaget än att för vikariatsersättningar beräknades ytterligare 150 kronor. Såsom skäl för ökningen åberopar kollegium, att en av skeppsmättningskontrollörerna erhållit rätt till utökad semester och att därigenom kostnaderna för vikariat å dennes tjänst höjts med det begärda beloppet.

Jämlikt de principer, som sedan den 1 juli 1947 gälla angående anställnings- och tjänstgöringsförhållanden inom statsförvaltningen, böra befattningar med arvodesersättning i största möjliga utsträckning förändras till lönegradsplacerade befattningar. Med hänsyn till dessa principer borde frågan om anställningsformen för skeppsmättningskontrollörerna prövas i detta sammanhang. Jag torde emellertid få erinra om att ombud för bland annat Sverige den 10 juni innevarande år vid en internationell konferens i Oslo undertecknat en konvention rörande internationella skeppsmättningsregler. Enligt vad jag under hand erfarit avser kommerskollegium att, när spørgsmålet om Sveriges ratificering av konventionen vid en senare tidpunkt kommer att behandlas, företaga en översyn av det svenska skeppsmättningsväsendets organisation och i samband därmed föreslå att skeppsmättningskontrollörerna skola erhålla lönegradsplacerade befattningar. Vid sådant förhållande saknar jag anledning att nu ingå på frågan om anställningsformen för skeppsmättningskontrollörerna.

Vad härefter angår kommerskollegii förslag rörande avlöningsanslaget till skeppsmättningsväsendet för nästa budgetår har jag icke något att erinra mot att ytterligare 150 kronor beräknas till vikariatsersättningar. Jag förordar emellertid, att anslagets summa avrundas till 34 300 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skeppsmättningsväsendet: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 34 300.

[14.] 11. **Skeppsmättningsväsendet: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för löpande budgetår uppfört med 10 000 kronor. Gällande omkostnadsstat har av Kungl. Maj:t fastställts den 30 juni 1947 (statsliggaren s. 860). Staten omfattar bland annat en anslagspost till expenser å förslagsvis 1 200 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 28 augusti 1947 har *kommerskollegium*

— under erinran om att anslagsposten till expenser under de båda senaste budgetåren på grund av ökade utgifter för särskilt postporto och telefonavgifter efter medgivande av Kungl. Maj:t överskridits — hemställt, att posten måtte uppräknas med 500 kronor till 1 700 kronor.

Anslagsposten till expenser bör för nästa budgetår upptagas till oförändrat belopp, 1 200 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skeppsmätningväsendet: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 10 000.

[15.] 12. *Torvingenjörer m. fl., förslagsanslag.* Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 2 000 kronor. Beträffande av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser för anslagets användning torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 860—861.

I skrivelse den 26 augusti 1947 har *kommerskollegium* anfört, att de ändamål anslaget vore avsett att tillgodose under budgetåret 1946/47 dragit en sammanlagd kostnad av i runt tal 1 700 kronor. Huruvida anslaget — med hänsyn till de ovissa förhållandena å bränslemarknaden — lämpligen borde upptagas till allenast 2 000 även under budgetåret 1948/49 syntes kollegium ovisst. Så länge anslaget finge behålla förslagsanslags natur ville kollegium dock ej göra någon erinran mot att det upptoges till detta belopp.

Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till oförändrat belopp, 2 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag få erinra därom, att 1947 års riksdag (r. skr. 10 p. 15) bemyndigat Kungl. Maj:t att under år 1948, när torvlån beviljades från industrilånefonden, i särskilda fall medgiva, att torvlån utlämnades med belopp av intill 80 procent av anläggningskostnaderna. Sådant medgivande torde få gälla även under år 1949.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till *Torvingenjörer m. fl.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 000,
dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att enligt det anförda under år 1949, när torvlån beviljas från industrilånefonden, i särskilda fall medgiva undantag från gällande lånebestämmelser.

[16.] 13. *Instruktör i hemslöjd: Avlöning.* I gällande riksstat äro under rubriken *Instruktör i hemslöjd* uppförda dels ett anslag av 8 000 kronor till avlöning, dels ock ett förslagsanslag av 1 500 kronor till omkostnader.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 meddelat beslut angående anslagens användning.

Såsom framgår av vad jag anfört vid anmälan av kommerskollegii avlöningsanslag (punkten 4) har jag icke ansett mig böra tillstyrka av kollegium framfört förslag att överföra befattningen såsom instruktör i hemslöjd till kollegii stat med placering i lönegraden Ca 27. Medelsanvisningen till instruktören bör därför även för nästa budgetår ske över särskilda anslag. Dessa torde för nämnda budgetår upptagas med oförändrade belopp, 8 000 respektive 1 500 kronor.

Jag återkommer under nästföljande punkt till anslaget till omkostnader. Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Instruktör i hemslöjd: Avlöning* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 8 000.

[17.] 14. *Instruktör i hemslöjd: Omkostnader, förslagsanslag.* Under åberopande av vad jag anfört under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Instruktör i hemslöjd: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 500.

[18.] 15. *Navigationsskolorna: Avlöningar, förslagsanslag.* Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 608 900 kronor. Kungl. Maj:t har enligt beslut den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för navigationsskolorna (statsliggaren s. 861). Vidare har Kungl. Maj:t genom samma beslut fastställt följande avlöningsstat för navigationsskolorna:

U t g i f t e r:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 447 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	» 2 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 144 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 29 700
	Summa kronor 622 900

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l:

Hyror och hyresersättningar	kronor 14 000
	Nettoutgift kronor 608 900.

Enligt beslutet den 30 juni 1947 skall anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, tills vidare från och med budgetåret 1947/48 användas för arvode åt en examensledare å maskintekniska linjen. Därjämte har Kungl. Maj:t genom beslut den 31 oktober 1947, med stöd av riksdagens bemyndigande, medgivit, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må under nämnda budgetår överskridas med högst 15 800 kronor.

I gällande riksstat har vidare uppförts ett förslagsanslag å 26 500 kronor till Navigationsskolorna: Skolhälsovård. Enligt beslut den 30 juni 1947 må av anslaget användas förslagsvis 5 500 kronor till arvoden åt skolläkare och skolsköterskor, förslagsvis 1 000 kronor till förbrukningsartiklar och högst 20 000 kronor till vissa engångsutgifter för anskaffning av instrument m. m. Enligt beslutet skall vidare, bland annat, arvode till skolsköterska vid deltidstjänstgöring utgå med tre kronor 75 öre för timme. För närmare kännedom om beslutets bestämmelser hänvisas till statsliggaren s. 863.

I skrivelser den 27 augusti och 14 oktober 1947 har *kommerskollegium* framlagt förslag angående medelsbehovet till navigationsskolorna för nästa budgetår.

Kollegium har därvid uppfört anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med 400 000 kronor, vilket innebär en minskning med 47 000 kronor. Vid uppskattningen av medelsåtgången under posten har hänsyn tagits till att fyra lärartjänster beräknas vara vakanta under nästa budgetår.

I fråga om anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, framhåller kollegium, att denna uppförts med samma belopp sedan budgetåret 1940/41. Allt större svårigheter hade uppstått att med den nuvarande ersättningen av 2 000 kronor erhålla för uppdraget såsom examensledare å maskintekniska linjen kvalificerad person. Då examensledaren måste äga fackkännedom såväl om fartygsmotorer som i ångteknik och elektroteknik m. fl. ämnen i minst samma grad som lektorerna vid navigationsskolorna måste han enligt kollegii uppfattning vara en högt kvalificerad fackman på det maskintekniska området. Därtill komme vissa administrativa uppgifter. Kollegium ansåge, att anslagsposten borde upptagas till 3 000 kronor. Härigenom skulle enligt vad kollegium uttrönt kompetent sökande kunna erhållas.

Kollegium föreslår vidare, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal höjes med 15 800 kronor till 160 000 kronor. Kollegium har därvid beräknat kostnaderna för ersättning till timlärare enligt bestämmelserna i kungörelsen den 5 september 1947 (nr 680) angående timarvoden till vissa lärare vid civila och militära skolor. I det begärda beloppet har jämväl inräknats utgifter å i runt tal 2 200 kronor för ytterligare ersättning till sådana tillfälligt anställda lärare, som avses i § 50 navigationsskolestadgan.

Anslagsposten till rörligt tillägg har beräknats till 46 700 kronor.

De särskilda uppborrdsmedlen ha upptagits till oförändrat belopp, 14 000 kronor.

Kommerskollegium har därjämte — under åberopande av att skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning ämnade föreslå att arvodet till skolsköterska höjdes till fyra kronor 75 öre för timme — hemställt att, därest en sådan höjning av timarvodet genomfördes vid andra läroanstalter, den även borde ske beträffande navigationsskolorna. Härav betingad

kostnadsökning skulle för navigationsskolorna uppgå till 335 kronor. Vid bifall härtill skulle anslaget till skolhälsovård upptagas till 6 800 kronor, varav 5 800 kronor till arvoden och oförändrat belopp, 1 000 kronor, till förbrukningsartiklar.

Vidare har *civilförvaltningens personalförbund* i en till handelsdepartementet den 28 juni 1947 inkommen skrift hemställt, att vaktmästarbefattningen vid navigationsskolan i Härnösand måtte uppflyttas från lönegraden Ca 9 till lönegraden Ca 10. Förbundet framhåller, att vaktmästarbefattningen vore för lågt lönegradsplacerad i jämförelse med övriga vaktmästarbefattningar vid navigationsskolorna och med motsvarande befattningar inom statsförvaltningen i allmänhet.

Över förbundets framställning hava infordrade utlåtanden avgivits av *kommerskollegium* och *statens lönenämnd*, vilka båda tillstyrkt bifall till framställningen.

Departementschefen. 1943 års sjöbefälssakkunniga ha i maj sistförflutna år framlagt betänkande med förslag om utbildningen av befäl för handelsflottan och om utbildningens organisation. Såvitt nu kan överblickas torde beredningen av detta ärende icke kunna slutföras inom sådan tid, att ett på betänkandet grundat förslag kan föreläggas 1948 års riksdag. Vid detta förhållande synes anslag till navigationsskolorna nu böra begäras av riksdagen.

Vad först angår förslaget från *civilförvaltningens personalförbund* att uppflytta vaktmästarbefattningen vid navigationsskolan i Härnösand från lönegraden Ca 9 till lönegraden Ca 10 kan jag med hänsyn till de allmänna riktlinjerna för behandlingen av lönefrågor i årets statsverksproposition icke nu tillstyrka förslaget.

Beträffande *kommerskollegii* hemställan om anslag till navigationsskolorna för nästa budgetår vill jag till en början föreslå, att kostnaderna för arvoden åt skolläkare och skolsköterskor och för förbrukningsartiklar i fortsättningen icke längre bestridas från ett särskilt anslag till skolhälsovård utan från avlöningsanslagets arvodespost respektive omkostnadsanslagets delpost till övriga expenser. Vid bifall härtill skulle, enär — såsom inledningsvis antytts — de på innevarande budgetår belöpande kostnaderna för anskaffning av instrument äro av engångsnatur, anslag till navigationsskolornas skolhälsovård icke behöva bibehållas efter utgången av innevarande budgetår. Hemställan om erforderlig medelsanvisning för arvoden och förbrukningsartiklar ämnar jag göra i det följande.

Kommerskollegii beräkning av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän föranleder icke någon erinran från min sida. Anslagsposten bör således upptagas till 400 000 kronor.

Jag biträder *kollegii* förslag att höja arvodet till examensledaren med 1 000 kronor till 3 000 kronor. Däremot kan jag, efter samråd med chefen för ecklesiastikdepartementet, icke förorda, att arvodet till skolsköterska höjes. Jag föreslår därför, att till arvoden åt skolläkare och skolsköterskor avses oförändrat belopp, 5 500 kronor. För arvoden bör således beräknas

tillhoppa (3 000 + 5 500 =) 8 500 kronor. Under hänvisning till att jag förut föreslagit, att medelstilledningen till arvoden åt skolläkare och skolsköterskor sker över avlöningsanslagets arvodespost, föreslår jag alltså, att densamma uppföres med detta belopp. Beteckningen å posten bör därvid ändras till Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t. Posten bör uppdelas å en delpost till arvode åt en examensledare å maskintekniska linjen och en delpost till arvoden åt skolläkare och skolsköterskor. Sistnämnda delpost bör upptagas förslagsvis.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör enligt kollegii förslag uppföras med 160 000 kronor, vilket innebär att för ändamålet skulle avses samma belopp som för innevarande budgetår.

Till rörligt tillägg torde beräknas 46 500 kronor.

De särskilda uppbördsmedlen böra såsom kollegium föreslagit upptagas till oförändrat belopp, 14 000 kronor.

Avlöningsanslaget till navigationsskolorna skulle alltså uppgå till (400 000 + 8 500 + 160 000 + 46 500 — 14 000 =) 601 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för navigationsskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

Utgifter.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	400 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvode åt en examensledare å maskintekniska linjen	kronor	3 000
b. Arvoden åt skolläkare och skolsköterskor, <i>förslagsvis</i>	»	5 500
		8 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	160 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	46 500
	Summa kronor	615 000

Särskilda uppbördsmedel.

Hyror och hyresersättningar

kronor 14 000

Nettoutgift kronor 601 000;

dels ock till Navigationsskolorna: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av .. kronor 601 000.

[19.] 16. Navigationsskolorna: Omkostnader, förslagsanslag. Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 30 500 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för navigationsskolorna (statsliggaren s. 862). I staten ingå bland utgiftsposterna en post till sjukvård m. m. å förslagsvis 800 kronor, en post till reseersättningar å förslagsvis 1 000 kronor, en post till expenser å förslagsvis 46 700 kronor samt en post till övriga utgifter: kostnader för laborationer i maskinlära och elektroteknik å förslagsvis 3 700 kronor. Av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten förslagsvis 26 300 kronor samt för övriga expenser högst 20 400 kronor. Uppbördsposten, särskilda uppbördsmedel: elevavgifter m. m., har upptagits med 21 700 kronor.

I skrivelser den 27 augusti och 27 september 1947 har *kommerskollegium* framlagt förslag till medelsanvisning under omkostnadsanslaget för nästa budgetår. I fråga om anslagsposten till sjukvård m. m. hemställer kollegium, att posten med hänsyn till den genomsnittliga belastningen under de senaste fem budgetåren måtte upptagas till 1 900 kronor. Anslagsposten till reseersättningar har av kollegium uppförts med oförändrat belopp, 1 000 kronor. När nettoutgifterna å delposten till bränsle, lyse och vatten under de senaste fem budgetåren i medeltal uppgått till 32 800 kronor föreslår kollegium, att posten höjes till detta belopp. Beträffande delposten till övriga expenser förordar kollegium, att posten ökas med 3 800 kronor till 24 200 kronor. Kollegium upplyser därvid, att kostnaderna för städning och renhållning vid skolorna i Göteborg och Malmö beräknades öka med 1 600 kronor. Därjämte behövde man anskaffa en modern radiopejlingsapparat till skolan i Härnösand. Kostnaderna härför kunde beräknas till omkring 1 200 kronor. Vidare borde ett belopp av 1 000 kronor ställas till förfogande för att bestrida bränsle- och smörjmedelskostnader i samband med praktiska tillämpningsövningar i navigation vid skolan i Göteborg.

I anledning av stegrade priser på bränsle och smörjmedel för laborationerna i maskinlära och elektroteknik föreslår kollegium, att anslagsposten till övriga utgifter höjes med 200 kronor till 3 900 kronor.

De särskilda uppbördsmedlen beräknar kollegium till 22 400 kronor eller till 700 kronor mer än vad som upptagits för innevarande budgetår.

Nettoutgifterna under omkostnadsanslaget skulle alltså enligt kollegii förslag uppgå till $(1\,900 + 1\,000 + 57\,000 + 3\,900 - 22\,400 =)$ 41 400 kronor.

Departementschefen. I enlighet med vad jag under föregående punkt förordat böra kostnaderna för de förbrukningsartiklar, som erfordras för navigationsskolornas skolhälsovård, belasta omkostnadsanslagets delpost till övriga expenser. Kostnaderna ha för nästa budgetår av kommerskollegium beräknats till oförändrat belopp, 1 000 kronor. Jag föreslår, att delposten för nästa budgetår uppräknas med nämnda belopp.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget kan jag icke tillstyrka kollegii förslag i vad detsamma innefattar höjning av medelsanvisningen å anslaget i annan mån än att jag förordar, att delposten till bränsle, lyse och vatten uppräknas med 3 200 kronor. Anslagsposten till *expenser* skulle sålunda för nästa budgetår höjas med $(1\ 000 + 3\ 200 =)$ 4 200 kronor till 50 900 kronor. Mot kollegii förslag att beräkna uppördsposten har jag icke något att erinra.

Anslaget skulle således för nästa budgetår upptagas med 34 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Navigationsskolorna: Omkostnader*, för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 34 000.

[20.] 17. *Navigationsskolorna: Kompletteringskurs vid tekniskt läroverk.* Till ifrågavarande ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett anslag å 2 900 kronor. Beträffande av Kungl. Maj:t den 30 juni 1947 meddelat beslut angående användningen av anslaget torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 862.

I sin förutnämnda skrivelse den 27 augusti 1947 har *kommerskollegium* föreslagit, *dels* att timarvodena till kursens lärare måtte uppräknas, arvoden till lärare i maskinlära och i författningskunskap från 12 till 15 kronor och arvodet till lärare i hälso- och förbandslära från 13 till 20 kronor, *dels ock* att arvodet åt kursens ledare måtte höjas med 100 kronor. Med dessa ändringar, anför kollegium, skulle kostnaderna för kursen uppgå till 3 600 kronor, med vilket belopp anslaget borde uppföras i riksstaten för nästa budgetår.

Jag finner mig endast såtillvida kunna tillstyrka kommerskollegii förslag, att jag förordar att arvodet till lärare i hälso- och förbandslära höjes till 20 kronor. Kostnaderna härför kunna beräknas till 140 kronor. Anslagets summa synes emellertid böra avrundas till 3 100 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Navigationsskolorna: Kompletteringskurs vid tekniskt läroverk* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 3 100.

C. Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.

[21.] 1. Sveriges geologiska undersökning: Avlöningar, förslagsanslag. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 477 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 för Sveriges geologiska undersökning fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 863—864), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	234 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	216 600
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	26 000

Summa kronor 477 000.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 31 oktober 1947 föreskrivit, att av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må under budgetåret 1947/48 tagas i anspråk ett belopp av högst 215 000 kronor.

Under rubriken Sveriges geologiska undersökning äro vidare i gällande riksstat uppförda bl. a. två reservationsanslag, nämligen ett å 650 000 kronor till malmetning och förberedande gruvarbeten och ett å 33 600 kronor till jordartskartering inom Norrbottens län.

I skrivelser den 30 augusti och den 31 oktober 1947 har Sveriges geologiska undersökning framlagt förslag till beräkning av ämbetsverkets avlöningsanslag för nästa budgetår.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän ifrågasätter ämbetsverket endast sådan ändring, som betingas av att posten omräknats med hänsyn till de nya avlöningsbestämmelserna. Ämbetsverket föreslår sålunda, att posten uppföres med 229 900 kronor, vilket i förhållande till vad som schablonmässigt beräknats till ändamålet för innevarande budgetår innebär en sänkning av posten med 4 500 kronor.

I fråga om beräkningen av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må till en början anföras följande. Från reservationsanslaget till jordartskartering inom Norrbottens län utbetalas bl. a. ett årsarvode av 10 660 kronor till en geolog, vilken är den vetenskaplige ledaren för karteringen. Från reservationsanslaget till malmetning och förberedande gruvarbeten avlönas bl. a. två tekniska biträden i lönegraden Cg 14 och ett ritbiträde i lönegraden Cf 6. Därjämte finnes sedan januari 1947 hos ämbetsverket anställd en preparator, till vilken f. n. utgår ersättning enligt lönegraden Cf 8 från sistnämnda anslag och från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal. Vidare tjänstgör hos ämbetsverket ett tekniskt biträde, som åtnjuter årsarvode med 7 000 kronor från anslagsposten.

Ämbetsverket har nu föreslagit, att nämnda personal måtte såsom extra ordinarie tjänstemän uppföras å ämbetsverkets stat med följande löne-

gradsplaceringar, nämligen geologen i Ce 26, de tre tekniska biträdena i Ce 14, preparatorn i Ce 13 samt ritbiträdet i Ce 8. Av ämbetsverkets motiveringar till sina förslag må här nämnas, att ämbetsverket beträffande geologen och det arvodesanställda tekniska biträdet åberopat de principer för anställningsförhållandena inom statsförvaltningen, som uttryckts i Kungl. Maj:ts cirkulär till statsmyndigheterna den 30 juni 1947 (nr 542), samt beträffande ritbiträdet den reglerade befordringsgången för biträdespersonal. De föreslagna personaländringarna skulle medföra en nettoökning av kostnaderna under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med i runt tal 33 000 kronor.

Därjämte har ämbetsverket föreslagit, att en ritarebefattning i lönegraden Ce 11 måtte uppflyttas till lönegraden Ce 15 samt att, i överensstämmelse med det förslag, som framlagts av de sakkunniga för utredning rörande löne- och anställningsvillkoren för den lägre personalen vid museer m. m., en befattning som laboratoriebiträde i lönegraden Ce 8 måtte omvandlas till befattning som tekniskt biträde i lönegraden Ce 10. Ämbetsverket har uppskattat kostnaderna för dessa förändringar till 1 600 kronor. Vidare har ämbetsverket hemställt, att 3 000 kronor måtte anvisas för ersättning till arbetsbiträde åt verkets kassör. Behovet av arbetsförstärkning vore främst betingat av det merarbete som källskatten medförde. Ersättningen skulle motsvara ungefär halva årsavlöningen till en befattningshavare i lönegraden Ce 11. Slutligen har ämbetsverket hemställt dels om ett belopp av 500 kronor till att möta ökade kostnader för ersättningar åt tillfälliga biträden för kemiska och biologiska analyser m. m., dels ock om ett belopp av 1 600 kronor för löneklassförändringar.

Med utgångspunkt från det belopp, till vilket genom Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 31 oktober 1947 anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal finge under innevarande budgetår högst tagas i anspråk, eller 215 000 kronor, skulle enligt ämbetsverkets förslag posten således för nästa budgetår uppföras med $(215\ 000 + 33\ 000 + 1\ 600 + 3\ 000 + 500 + 1\ 600 =)$ 254 700 kronor.

Kostnaderna till rörligt tillägg uppskattas av ämbetsverket till 56 000 kronor.

I ärendet ha statskontoret och statens lönenämnd avgivit utlåtanden. Av yttrandena må här återgivas följande.

Statskontoret har med hänsyn till bl. a. att museipersonalutredningens förslag hittills icke föranlett någon åtgärd förklarar sig f. n. icke kunna förorda, att löneställningen för ritarebefattningen ändras. Ämbetsverket anser sig icke kunna tillstyrka någon personalförstärkning för kassagöromål.

Statens lönenämnd framhåller, att löneställningen för de tre tekniska biträdena, ritaren och ritbiträdet borde bestämmas i enlighet med den befordringsgång, som kunde komma att genomföras i anslutning till 1944 års personalutrednings förslag angående anställnings- och befordringsförhållandena för teknisk personal. Nämnden säger sig med hänsyn till den korta anställningstiden för preparatorn och till den speciellt långvariga utbild-

ningen för arbetsuppgifterna vilja ifrågasätta, huruvida icke den föreslagna preparatorsbefattningen tills vidare skulle kunna placeras i lönegraden Ce 12.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att den geolog, som utövar den vetenskapliga ledningen av jordartskarteringen inom Norrbottens län, erhåller befattning i lönegraden Ce 26. Såsom framgår av vad chefen för finansdepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor komma såväl 1944 års personalutrednings förslag angående reglering av anställningsförhållandena för personal med teknisk utbildning som museivaktutredningens förslag rörande löne- och anställningsvillkoren för den lägre personalen vid museer och därmed jämförliga institutioner att ytterligare övervägas. I avvaktan på att ståndpunkt tages till förslagen torde tills vidare de tre tekniska biträdena icke anställas såsom extra ordinarie och någon ändring icke ske i löneställningen för ritaren och laboratoriebiträdet. Det arvodesavlönade tekniska biträdet torde dock i likhet med vad som skett beträffande de båda övriga tekniska biträdena anställas såsom extra befattningshavare med placering i lönegraden Cg 14. I överensstämmelse med lönenämndens förslag förordar jag, att preparatorsbefattningen inplaceras i lönegraden Ce 12. Jag har icke något att erinra mot ämbetsverkets förslag att ritbiträdet antages till extra ordinarie befattningshavare i lönegraden Ce 8. Ämbetsverkets förslag att ytterligare medel skulle anvisas till ett arbetsbiträde åt kassören kan jag på det sättet tillstyrka, att jag beräknar 2 600 kronor för ändamålet. Detta belopp motsvarar ungefär halva årslönen till en befattningshavare i lönegraden Ce 8. Jag kan däremot icke förorda att ytterligare medel avses för ersättningar åt tillfälliga biträden för kemiska och biologiska analyser.

Avlöningskostnaderna för de i ämbetsverkets framställning angivna befattningshavare, vilka f. n. avlönas från anslagen till jordartskartering inom Norrbottens län och till malmletning och förberedande gruvarbeten m. m., torde i fortsättningen helt böra bestridas från ämbetsverkets avlöningsanslag. Vid bifall härtill torde nämnda sakanslag nedräknas, det förra med 10 600 kronor och det senare med 22 500 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde enligt ämbetsverkets förslag uppföras med 229 900 kronor.

De av mig i det föregående förordade förslagen medföra en nettoökning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med sammanlagt 35 300 kronor. För löneklassförändringar torde såsom ämbetsverket föreslagit avses 1 600 kronor. Med utgångspunkt från det belopp, som ämbetsverket valt i fråga om beräkningen av anslagsposten eller 215 000 kronor, skulle alltså posten för nästa budgetår uppföras med $(215\ 000 + 35\ 300 + 1\ 600 =)$ 251 900 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknar jag till 55 200 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för Sveriges geologiska undersökning uppföra ytterligare en befattning som extra ordinarie geolog i lönegraden Ce 26;

dels godkänna följande avlöningsstat för Sveriges geologiska undersökning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 229 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 251 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 55 200
	<hr/>
	Summa kronor 537 000;

dels ock till Sveriges geologiska undersökning: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 537 000.

[22.] 2. Sveriges geologiska undersökning: Omkostnader, *förslagsanslag*. Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 142 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för Sveriges geologiska undersökning (statsliggaren s. 864). Staten omfattar bland annat en anslagspost till reseersättningar å *förslagsvis* 54 000 kronor och en delpost till övriga expenser å högst 31 000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1947 har *Sveriges geologiska undersökning* föreslagit, att anslagsposten till reseersättningar och delposten till övriga expenser måtte för nästa budgetår ökas, anslagsposten med 6 600 kronor på grund av den höjning av traktamentsersättningarna, som genomförts från och med den 1 januari 1947, och delposten med 2 000 kronor. Den föreslagna höjningen av sistnämnda post betingas av att posten, enligt vad ämbetsverket framhåller, under senare år på grund av inträdda prisstegringar visat sig otillräcklig för löpande, nödvändiga utgifter. Bland dessa ingå ytterligare kostnader enligt kollektivavtal för städning till ett belopp av i runt tal 1 100 kronor.

I sitt under föregående punkt anmälda utlåtande har *statskontoret* jämväl behandlat Sveriges geologiska undersöknings förslag beträffande omkostnadsstaten.

Jag kan icke tillstyrka, att ytterligare medel anvisas å posterna till reseersättningar och till övriga expenser. Posterna bära därför upptagas till oförändrade belopp, 54 000 kronor respektive 31 000 kronor.

I fråga om posten till övriga expenser må emellertid erinras om att i posten för innevarande budgetår ingår ett engångsbelopp å 1 000 kronor för anskaffning av gardiner. Vid bifall till mitt förslag att posten uppta-

ges till oförändrat belopp för nästa budgetår, synas åtminstone en del av de ökade utgifterna kunna bestridas från posten.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning*: Omkostnader för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av kronor 142 000.

[23.] 3. **Sveriges geologiska undersökning: Malmletning och förberedande gruvarbeten, reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 650 000 kronor.

I skrivelser den 30 augusti och den 17 oktober 1947 har *Sveriges geologiska undersökning* hemställt om anslag till ändamålet för nästa budgetår. Ämbetsverket har därvid framlagt förslag till arbetets planläggning för nämnda budgetår. Ämbetsverket anför om planläggningen i huvudsak följande.

Sveriges geologiska undersökning har utgått ifrån användande av den personalorganisation och den tekniska utrustning, som sedan ett antal år i väsentligen oförändrad omfattning tagits i anspråk för hithörande ändamål. Inom Norrbottens län komma, så vitt nu kan överskådas, huvudsakligen geologiska rekognosceringar att bli behöfliga, till fortsättande av den allmänna inventeringsplanen för länets berggrund. Härtill komma grävningar i begränsad omfattning i en nyligen påvisad järnmalmsfyndighet vid Björkholmen i Jokkmokks socken. Skulle nya uppslag kräva geofysiska fältarbeten eller borrhningar, få dessa beredas rum i programmet genom uppskjutande av någon del av de för Västerbottens län planlagda åtgärderna.

I Västerbottens läns fjälltrakter (Remdalens och Daningens statsgruvefält, m. m.), där talrika nya fynd av malmblock gjorts vid rekognosceringar, böra såväl geologiska som geofysiska arbeten fortsättas samt diamantborrningar påbörjas. Med undantag för vissa mätningar och transporter avses hela denna verksamhet att förläggas till sommarmånaderna. Ut i Västerbottens län i övrigt bör revision av äldre elektriska mätningar ävensom i vissa fall nya mätningar ske. I anslutning till dessa mätningar utföras diamantborrningar från dagen. Underjordsarbetena å fyndigheten Rudtjebäcken, vilka redan visat sig medföra en klarare föreställning om denna fyndighets form och kvalitet, böra fortsättas och beräknas kunna avslutas först med budgetårets utgång eller något senare.

Slutligen har ämbetsverket ansett rum böra beredas för geofysiska mätningar inom Kuorbevaréfältet. De inom detta fält påvisade malmkropparna, med undantag av Adakfyndigheten, ha formen av skivor med relativt flackt läge. Möjlighet föreligger, att dylika förekomma även i sådana djuplägen att de ej registrerats genom hittills tillämpade metoder. Emellertid synes nu anledning förefinnas till förhoppningen att någon tillförlitlig metod för geoelektrisk djupundersökning skall bli tillgänglig. Därest så blir fallet, är det angeläget att densamma snarast möjligt tillämpas på Kuorbevaréfältet. Det är nämligen numera, då kopparfyndigheterna i Adak-Lindsköldgruvorna börja anlitas i stigande utsträckning, av stor betydelse att i tid förvärva noggrann kännedom om traktens malmtillgångar i övrigt.

Medelsbehovet för de ifrågasatta arbetena har av ämbetsverket beräknats på följande sätt:

Geologiska arbeten (arvodesanställda medarbetare, rese- och traktamentskostnader, m. m.), <i>förslagsvis</i>	kronor	100 000
Geofysiska mätningar, <i>förslagsvis</i>	»	75 000
Geofysisk djupundersökning, <i>förslagsvis</i>	»	40 000
Grävningar och sprängningar, <i>förslagsvis</i>	»	30 000
Diamantborrningar från dagen, <i>förslagsvis</i>	»	177 000
Underjordsarbeten å fyndigheten Rudtjebäcken, <i>förslagsvis</i>	»	200 000
Specialanalyser, div. expenser, <i>förslagsvis</i>	»	5 500
Summa kronor		627 500.

I detta sammanhang må erinras om att ämbetsverket — såsom framgår av redogörelsen för ämbetsverkets förslag under punkten 21 — vid beräkningen av anslaget utgått från att viss personal skulle såsom extra ordinarie tjänstemän avlönas från ämbetsverkets avlöningsstat. Kostnaderna under anslaget skulle härigenom enligt ämbetsverkets uppskattning minska med 22 500 kronor.

Ämbetsverket hemställer vidare att få inkomma med mera definitivt förslag till arbetsplan i samband med att anslaget ställdes till ämbetsverkets förfogande, varvid ämbetsverket borde erhålla befogenhet att företaga smärre jämkningar mellan de olika posterna i den mån arbetets fortskridande kunde föranleda därtill.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av *kommerskollegium* och *statens industrikommission*, vilka båda tillstyrkt densamma.

Departementschefen. I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna tillstyrker jag, att medel anvisas för nästa budgetår till de föreslagna arbetena. Mot de av ämbetsverket framlagda kostnadsberäkningarna har jag icke något att erinra. Anslaget torde dock avrundas nedåt med 500 kronor och upptagas till 627 000 kronor.

Efter beslut av Kungl. Maj:t torde, i den mån så kan finnas påkallat under arbetenas gång, förskjutningar i arbetsprogrammet få ske och i samband därmed kostnadsfördelningen mellan de olika anslagsposterna få ändras.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Malmletning och förberedande gruvarbeten* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 627 000.

[24.] 4. *Sveriges geologiska undersökning: Jordartskartering inom Norrbottens län, reservationsanslag*. Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 33 600 kronor.

Av redogörelse å s. 37 i 1946 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, framgår, att arbetena med ifrågavarande jordartskartering beräk-

nats kunna genomföras på en tid av 5 å 6 år, räknat från och med budgetåret 1946/47.

I sin under punkterna 21—23 anmälda skrivelse den 30 augusti 1947 har *Sveriges geologiska undersökning* hemställt, att medelsanvisningen å anslaget måtte höjas med 2 900 kronor på grund av ökade kostnader för traktamentsersättningar och för arvoden å de för fältarbeten anställda extrageologerna. Såsom under punkt 21 anmäls har ämbetsverket å andra sidan hemställt, att den vetenskaplige ledaren för jordartskarteringen, vilken för närvarande åtnjuter ett årsarvode å 10 000 kronor jämte provisoriskt lönetillägg å 660 kronor för år från anslaget, måtte erhålla en befattning såsom extra ordinarie geolog med lön enligt lönegraden Ce 26 från ämbetsverkets avlöningsanslag.

Ämbetsverket har med hänsynstagande till nämnda förändringar beräknat anslaget för nästa budgetår till 26 500 kronor.

Jag kan icke förorda, att ytterligare medel avses till traktamentsersättningar och till arvoden å de extra geologerna. Såsom framgår av punkten 21 har jag tillstyrkt ämbetsverkets förslag beträffande den vetenskaplige ledaren för jordartskarteringen. Anslaget torde därför nedräknas med belopp motsvarande arvodet till denne eller med i runt tal 10 600 kronor. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår upptagas med (33 600 — 10 600 =) 23 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Jordartskartering inom Norrbottens län* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 23 000.

[25.] 5. *Sveriges geologiska undersökning: Agrogeologiska kartor över sydvästra Skåne, reservationsanslag.* Anslaget är för löpande budgetår bestämt till 11 300 kronor.

Beträffande arbetsplan och kostnadsberäkning för de med anslaget avsedda kartläggningsarbetena torde jag få hänvisa till 1946 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, s. 39.

I sin förut omnämnda skrivelse den 30 augusti 1947 har *Sveriges geologiska undersökning* i enlighet med förenämnda plan beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till oförändrat belopp, 11 300 kronor.

Då jag icke har något att erinra mot ämbetsverkets anslagsberäkning, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Agrogeologiska kartor över sydvästra Skåne* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 11 300.

[26.] 6. Vissa kostnader för statens gruvegendom, förslagsanslag. Anslaget är i gällande riksstat upptaget till 50 000 kronor.

Med tillstyrkan av en av *kommerskollegium* i skrivelse den 26 augusti 1947 gjord framställning om oförändrad medelsanvisning å anslaget för nästa budgetår hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för statens gruvegendom* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 50 000.

[27.] 7. Statens provningsanstalt: Avlöningar, förslagsanslag. Anslaget är i riksstaten för löpande budgetår upptaget till 773 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 för statens provningsanstalt fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 866), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	333 500
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	223 000
4. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	182 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	33 300

Summa kronor 773 000.

Enligt beslut den 31 oktober 1947 har Kungl. Maj:t, med stöd av riksdagens bemyndigande, medgivit, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må under innevarande budgetår överskridas med högst 3 000 kronor.

I skrivelse den 29 augusti 1947 har *styrelsen för statens provningsanstalt* framlagt förslag angående anstaltens avlöningskostnader under nästa budgetår.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har styrelsen upprepat en framställning i senast 1946 års petita-skrivelse motsvarande att en expeditionsvaktsbefattning i lönegraden Ca 10 måtte uppflyttas till befattning såsom förste expeditionsvakt i lönegraden Ca 11. Kostnaden för den föreslagna uppflyttningen har beräknats till i runt tal 300 kronor. Såväl denna kostnad som motsedda merutgifter för löneklassförändringar och höjda vikariatsersättningar, beräknade till (1 800 + 1 400 =) 3 200 kronor, kunna emellertid enligt styrelsens beräkningar rymmas inom ramen för en oförändrad medelsanvisning å anslaget. Anslagsposten har därför för nästa budgetår upptagits till samma belopp som för löpande budgetår eller 333 500 kronor.

Anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, har uppförts med oförändrat belopp, 1 200 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föreslår styrelsen, att en mekaniker och tre

provberedare, vilka varit anställda hos anstalten mot arvode sedan mer än tre år, måtte beredas extra ordinarie anställning med placering i lönegraden Ce 11. Styrelsen har därjämte hemställt, att en ingenjörsbefattning i lönegraden Ce 27 måtte inrättas å vardera bergskemiska avdelningen och trätekniska laboratoriet. I fråga om dessa befattningar har styrelsen tidigare gjort motsvarande framställningar, beträffande befattningen å bergskemiska avdelningen i föregående års petitaskrivelse och beträffande befattningen å det trätekniska laboratoriet i anslagsäskandena för budgetåret 1943/44. Såsom skäl för att inrätta sistnämnda befattning anför styrelsen i huvudsak följande.

På byggnadstekniska avdelningen har alltsedan provningsanstaltens tillkomst utförts trätekniska provningar. Genom en år 1938 utförd tillbyggnad samt med anlitande av ett av 1939 års riksdag beviljat utrustningsanslag å 70 000 kronor erhöll provningsanstalten ett välutrustat trätekniskt laboratorium. Arbetet i trätekniska laboratoriet har under avdelningschefens ledning föreståtts av en såsom tillfälligt biträde anställd civilingenjör, som specialiserat sig på trätekniska problem. För den förste innehavaren av denna befattning begärdes i provningsanstaltens petita till 1943 års riksdag en förste avdelningsingenjörsbefattning i lönegrad Eo 24. Denna framställning blev icke bifallen, och vederbörande övergick sedermera till förmånligare befattning på annat håll. Nuvarande innehavare av befattningen, som varit anställd sedan juni 1944, har visat sig äga god vetenskaplig skicklighet och har genom vid provningsanstalten förvärvat erfarenhet och studier vunnit den speciella sakkunskap på det trätekniska området, som provningsanstalten har behov av för att rätt kunna fylla sin uppgift på detta område.

Det är för provningsanstalten av synnerlig vikt att på ifrågavarande befattning ha en ingenjör, som längre tid kvarstår i tjänst, emedan arbetets speciella art kräver lång tids erfarenhet och specialstudier.

Enligt styrelsens beräkningar skulle anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för nästa budgetår uppföras med 272 600 kronor eller med 49 600 kronor mera än för innevarande budgetår. Ökningen hänför sig i runt tal med $(4 \times 5\,550 =)$ 22 200 kronor till förslaget att anställa en mekaniker och tre provberedare såsom extra ordinarie. Att inrätta två ingenjörsbefattningar i lönegraden Ce 27 skulle medföra en ytterligare utgift å posten med i runt tal $(2 \times 12\,000 =)$ 24 000 kronor. För löneklassförändringar ha vidare beräknats omkring 400 kronor. Återstående belopp av ökningen, 3 000 kronor, utgör den faktiska ökningen av anslagsposten, som uppstått genom den allmänna löneregleringen.

Anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden har upptagits till 225 000 kronor, vilket i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär en nettoökning med 43 000 kronor. Styrelsen har därvid förutsatt, att posten å ena sidan minskas med 47 200 kronor därest en mekaniker, tre provberedare och två ingenjörer anställas såsom extra ordinarie samt att posten å andra sidan höjes med 90 200 kronor för att möjliggöra att ytterligare tillfällig personal anställas med anledning av motsedd ökning av verksamheten.

Anslagsposten till rörligt tillägg har beräknats till 69 400 kronor.

I infortrat utlåtande har *statens lönenämnd* erinrat, att allmänna lönenämnden i utlåtande angående anslag till anstalten för innevarande budgetår ställt sig tveksam till förslaget att inrätta en ingenjörsbefattning i lönegrad motsvarande lönegraden Ce 27 å bergskemiska avdelningen och avstyrkt den föreslagna uppflyttningen av expeditionsvaktsbefattningen. Statens lönenämnd anser sig icke heller kunna tillstyrka styrelsens framställningar om dessa befattningar. Nämnden erinrar vidare, att det i anslagsäskandena för budgetåret 1943/44 gjorda förslaget att inrätta en ingenjörsbefattning i lönegrad motsvarande lönegraden Ce 27 för det trätekniska laboratoriet icke föranlett någon erinran från allmänna lönenämndens sida. Statens lönenämnd förklarar sig slutligen biträda förslaget angående extra ordinarie anställning för en mekaniker och tre provberedare.

Ledamoten i statens lönenämnd *Andersson* har i fråga om löneställningen för expeditionsvaktsbefattningen förordnat, att befattningen placerades i lönegraden Ca 11.

I skrivelse den 7 augusti 1947 har *styrelsen för statens provningsanstalt* vidare hemställt om bemyndigande att placera assistenten i lönegraden Ce 22, fil. lic. Elsa Grabe i lönegraden Ce 25. Styrelsen anför, att Grabe i december 1945 förordnats att med vikariatslön uppehålla en förste avdelningsingenjörsbefattning å kemiskt-tekniska avdelningen i lönegraden A 24. Från och med den 1 juli 1947 hade befattningen uppflyttats till lönegraden Ca 29. Sedan tjänsten därefter ledigförklarats hade annan sökande — f. d. professor vid Trondheims tekniska högskola — utsetts till ordinarie innehavare av befattningen. Grabe, som var en av de mest meriterade sökandena till tjänsten, hade nödgats återgå till sin assistentbefattning den 1 september 1947. Medan Grabe innehade vikariatsförordnandet hade en ingenjör med lägre teknisk utbildning förordnats att inneha en befattning i lönegraden Ce 23 vid kemiskt-tekniska avdelningen.

Statens lönenämnd har i infortrat utlåtande icke haft något att erinra mot att Grabe från det att hon frånträdde vikariatsförordnandet placerades i lönegraden Ce 24.

Departementschefen. I skrivelse den 16 juni 1945, nr 352, anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda frågan om den statliga provningsverksamhetens organisation. Den med anledning av riksdagsskrivelsen tillkallade utredningsmannen avgav betänkande med förslag i ämnet den 28 augusti 1946. Vid anmälan av betänkandet i propositionen 1947: 254 angående anslag till statens provningsanstalt för innevarande budgetår förklarade jag, att jag — med hänsyn till den i ett flertal remissyttranden framförda kritiken mot förslaget — funnit det nödvändigt att låta utreda frågan ytterligare. Sedermera ha överläggningar hållits i handelsdepartementet med representanter för provningsanstalten samt för verk och myndigheter, som driva mera omfattande provning. Jag anhåller att i detta sammanhang ånyo få anmäla detta ärende.

Överläggningarna ha bestyrkt riktigheten av utredningsmannens uppgifter att samma slags rutinprovningar utföras vid ett stort antal statliga eller statsunderstödda anstalter och laboratorier. Den av statsmedel bekostade provningsverksamhet, som drivs utanför de egentliga provningsanstalterna, tillgodoser vanligen den provande myndighetens egna behov av provning. I yttrandena och vid överläggningarna ha enligt min mening goda skäl åberopats för att provning av detta slag fortfarande skall få drivas i den omfattning myndigheterna själva bestämma. Jag är därför icke beredd att medverka till några föreskrifter, som skulle inkräkta på myndigheternas självbestämmanderätt i fråga om sådan provning. Jag förutsätter emellertid, att myndigheterna i största möjliga utsträckning anlita statens provningsanstalt och prova själva endast då detta anses medföra påtagliga fördelar.

Sedan den affärsmässiga rutinprovningen vid tekniska högskolan i Stockholm numera upphört, förekommer provning åt utomstående i konkurrens med de egentliga provningsanstalterna blott i obetydlig omfattning vid statliga laboratorier. I de fall då sådan provning ännu sker, bör den kunna avvecklas genom överenskommelse mellan statens provningsanstalt och vederbörande myndighet.

I yttrande över betänkandet har statens provningsanstalt framhållit önskvärdheten av att inköp för statsmedel av dyrbar provningsutrustning sker först sedan samråd med provningsanstalten ägt rum. Även jag anser sådant samråd önskvärt.

Utredningsmannens förslag att tre nya statliga provningslaboratorier skulle inrättas vid vissa tekniska läroanstalter i landsorten har av remissmyndigheterna mottagits med stort intresse. Kungl. Maj:t har därför på mitt förslag genom beslut den 12 december 1947 uppdragit åt överstyrelsen för yrkesutbildning att i samråd med statens provningsanstalt närmare utreda denna fråga.

Med anledning av utredningsmannens förslag att införa föreskrifter om obligatorisk provning vid leverans till staten eller till statsunderstött företag får jag framhålla att denna fråga, enligt vad jag inhämtat, kommer att behandlas av 1946 års upphandlingssakkunniga.

De övriga förslag som framförts i betänkandet och yttrandena ha icke givit mig anledning till särskilt uttalande.

Vad härefter angår statens provningsanstalts hemställan om anslag för nästa budgetår till avlöningar anser jag mig i likhet med statens lönenämnd icke heller nu kunna tillstyrka att expeditionsvaktsbefattningen i lönegraden Ca 10 uppflyttas till befattning som förste expeditionsvakt i lönegraden Ca 11. Jag förordar, att en befattning såsom förste avdelningsingenjör i lönegraden Ce 27 inrättas å trätekniska laboratoriet. Det torde däremot tills vidare böra anstå med att inrätta en dylik befattning å bergskemiska avdelningen. Beträffande styrelsens förslag att bereda en mekaniker och tre provberedare extra ordinarie anställning får jag erinra om att Kungl. Maj:t enligt beslut den 31 oktober 1947 uppdragit åt utredningsmannen

rörande löneställningen för laboratoriebiträden m. fl. att jämväl utreda frågan om löneställningen för provberedare och med dem jämställda befattningshavare vid statens provningsanstalt. I avvaktan på det resultat, vartill denna utredning kan leda, torde befattningshavarna i fråga böra avlönas från anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden samt — i den utsträckning anstaltens styrelse finner skäl därtill föranleda — förordnas såsom extra tjänstemän. Styrelsens framställning om medgivande att placera assistenten Grabe i lönegraden Ce 25 kan jag endast såtillvida tillstyrka, att jag förordar att medel beräknas för att bereda henne anställning som avdelningsingenjör i lönegraden Ce 24.

Sedan statens provningsanstalt anmodats omräkna anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med hänsyn till de nya avlöningsbestämmelserna, har från anstalten inkommit uppgift att utgifterna från posten under innevarande budgetår uppskattas till i runt tal 321 500 kronor eller till 12 000 kronor mindre än vad som schablonmässigt beräknats till ändamålet. Den av anstalten gjorda uppskattningen, mot vilken jag icke har något att erinra, bör tjäna såsom grund vid bestämmande av anslagsposten för nästa budgetår. Till löneklassförändringar bör såsom föreslagits avses ytterligare 1 800 kronor. I övrigt synes icke någon ändring av medelsanvisningen å posten vara påkallad. Anslagsposten bör således för nästa budgetår upptagas till $(321\ 500 + 1\ 800 =)$ 323 300 kronor.

Anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, torde få upptagas med oförändrat belopp, 1 200 kronor.

Vid bifall till det av mig förordade förslaget att inrätta en extra ordinarie ingenjörsbefattning i lönegraden Ce 27 å trätekniska laboratoriet komma utgifterna från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal att öka med i runt tal 12 000 kronor. Uppflyttningen av en assistentbefattning i lönegraden Ce 22 till befattning som avdelningsingenjör i lönegraden Ce 24 föranleder, att posten behöver höjas med i runt tal 1 100 kronor. Enär såsom inledningsvis angivits Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande medgivit, att anslagsposten må under budgetåret 1947/48 överskridas med högst 3 000 kronor, torde posten för nästa budgetår upptagas med $(223\ 000 + 3\ 000 + 12\ 000 + 1\ 100 =)$ 239 100 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden torde upptagas till 212 000 kronor.

För rörligt tillägg torde beräknas 67 400 kronor.

Statens provningsanstalts avlöningsanslag för nästa budgetår skulle alltså uppgå till $(323\ 300 + 1\ 200 + 239\ 100 + 212\ 000 + 67\ 400 =)$ 843 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i den för statens provningsanstalt gällande personalförteckningen upptaga en befattning som förste avdelningsingenjör i lönegraden Ce 27;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens provningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	323 300
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	239 100
4. Avlöningar till tillfälliga biträden, förslagsvis	»	212 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	67 400

Summa kronor 843 000;

dels ock till Statens provningsanstalt: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av

kronor 843 000.

[28.] 8. Statens provningsanstalt: Omkostnader, förslagsanslag. Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 137 500 kronor.

Genom beslut den 30 juni 1947 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för statens provningsanstalt (statsliggaren s. 866). I staten ingå bl. a. en anslagspost till expenser å förslagsvis 59 000 kronor samt under anslagsposten till övriga utgifter följande förslagsvis upptagna delposter, nämligen en post till glasvaror å 5 000 kronor, en post till laboratorieutensilier, förbrukningsartiklar, provningsanordningar m. m. å 32 000 kronor, en post till underhåll av tomten å 1 500 kronor, en post till bibliotek å 2 500 kronor och en post till frakt och spedition av provföremål å 6 500 kronor. Av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk förslagsvis 37 000 kronor för bränsle, gas, elektrisk ström samt vatten och högst 22 000 kronor för övriga expenser.

I sin förenämnda skrivelse den 29 augusti 1947 har styrelsen för statens provningsanstalt jämväl framlagt förslag beträffande anstaltens omkostnadsanslag för nästa budgetår.

I fråga om delposten till övriga expenser anför styrelsen, att utgifterna för städning ökat med omkring 2 000 kronor för år i anledning av nytt kollektivavtal för städningpersonalen. Vissa förnyelseköp av kontorsmaskiner och andra kontorsinventarier vore därjämte nödvändiga. Delposten borde därför höjas med tillhoppa 6 000 kronor till 28 000 kronor. Beträffande delposterna till glasvaror och till laboratorieutensilier, förbrukningsartiklar, provningsanordningar m. m. meddelar styrelsen, att den sistnämnda posten under senare år måst

överskridas, under det att besparingar uppstått å den förstnämnda. Styrelsen ansåge det onödigt att bibehålla denna uppdelning av kostnaderna för löpande laboratoriematerial och föresloge, att delposterna sammanfördes till en post, benämnd Laboratoireutensilier, glasvaror och andra förbrukningsartiklar, provningsanordningar m. m. Den nya delposten borde för nästa budgetår upptagas till (5 000 + 32 000 =) 37 000 kronor eller till samma belopp, varmed delposterna till glasvaror och till laboratoireutensilier m. m. tillhoppa uppförts för löpande budgetår. Vad angår delposten till bibliotek har denna med hänsyn till höjda priser å teknisk litteratur och till anstaltens ökade behov av sådan litteratur upptagits till ett med 500 kronor förhöjt belopp eller med 3 000 kronor. Angående delposten till frakt och expedition av provföremål har styrelsen föreslagit, att posten på grund av belastningen under budgetåret 1946/47, 8 500 kronor, och motsedd ytterligare medelsåtgång för ändamålet, måtte höjas med 3 500 kronor till 10 000 kronor. Styrelsen erinrar, att kostnader, som bestridas från denna delpost, helt återdebiteras uppdragsgivarna. — I övrigt har styrelsen icke föreslagit några förändringar beträffande omkostnadsstaten.

Anslagsposterna till sjukvård m. m., till reseersättningar och till publikationstryck böra upptagas med oförändrade belopp, respektive 2 500, 15 000 kronor och 1 500 kronor.

Jag kan icke biträda styrelsens förslag att uppräknas delposten till övriga expenser. Jämväl anslagsposten till expenser bör därför uppföras med oförändrat belopp, 59 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter har jag icke något att erinra mot styrelsens förslag att sammanföra de båda delposterna till glasvaror och till laboratoireutensilier, förbrukningsartiklar, provningsanordningar m. m. till en post, benämnd Laboratoireutensilier, glasvaror och andra förbrukningsartiklar, provningsanordningar m. m. Den nya delposten torde för nästa budgetår i enlighet med styrelsens förslag upptagas till 37 000 kronor, vilket icke innebär någon ändring i medelsanvisningen i förhållande till löpande budgetår. Av principiella skäl anser jag mig böra föreslå, att utgifterna för underhåll av anstaltens tomt framdeles bestridas från statens allmänna fastighetsfond: byggnadsstyrelsens delfond. Vid bifall till detta förslag bör delposten till underhåll av tomten avföras från anstaltens omkostnadsstat. Jag kan icke tillstyrka, att delposten till bibliotek höjes, varför posten bör bestämmas till oförändrat belopp, 2 500 kronor. Till frakt och expedition av provföremål bör, såsom styrelsen föreslagit, för nästa budgetår avses 10 000 kronor. Återstående delposter torde upptagas med oförändrade belopp. Anslagsposten bör därför bestämmas till (59 500 — 1 500 + 3 500 =) 61 500 kronor.

Statens provningsanstalts omkostnadsanslag skulle alltså för nästa budgetår uppgå till (2 500 + 15 000 + 59 000 + 1 500 + 61 500 =) 139 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens provningsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 139 500.

[29.] 9. Flygtekniska försöksanstalten: *Avlöningar, förslagsanslag*. Anslaget är för löpande budgetår bestämt till 617 500 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 för flygtekniska försöksanstalten fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 867), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	77 000
2. Arvoden och ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..	»	50 000
3. Avlöningar till verkstadsarbetare och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	125 600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	339 900
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	25 000

Summa kronor 617 500.

Kungl. Maj:t har enligt beslut den 31 oktober 1947 föreskrivit, att av anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal må under innevarande budgetår tagas i anspråk högst 335 000 kronor.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 11 april 1947 givna bemyndigande tillkallades samma dag fyra utredningsmän för att utreda och avgiva förslag rörande den flygtekniska forskningens ordnande. Utredningsmännen ha antagit benämningen flygforskningskommittén.

I skrivelser den 27 augusti och den 30 oktober 1947 har *styrelsen för flygtekniska försöksanstalten* avgivit förslag rörande medelsbehovet för anstalten för budgetåret 1948/49.

Styrelsen föreslår, att tjugotvå nya arvodesbefattningar måtte inrättas vid anstalten. Styrelsen framhåller, att den härigenom icke ville föregripa de förslag, som flygforskningskommittén kunde komma att avgiva beträffande den flygtekniska forskningsverksamhetens organisation och lokalisering. Det vore emellertid av allra största betydelse, att forskningsverksamheten intensifierades och utvidgades snarast möjligt. Detta kunde och borde ske inom ramen för anstaltens nuvarande organisatoriska uppbyggnad. Verksamheten vid anstalten borde därför redan under nästa budgetår erhålla en väsentlig utvidgning. Det vore vidare angeläget att redan nu förbereda rekrytering av personal och därvid framförallt skapa förutsättningar för att erhålla tekniker, som kunde bekläda chefsbefattningar för de avdelningar, som enligt styrelsens uppfattning måste komma till stånd. Den nu föreslagna utökningen krävde icke några nya byggnader, med undantag möjligen för en mindre, provisorisk byggnad. Anstaltens lokaler och viss del av dess utrustning hade nämligen hittills på grund av otillräcklig personalstyrka endast i begränsad omfattning kunnat utnyttjas.

Av följande sammanställning framgå de föreslagna arvodena till innehavarna av de tjugotvå befattningarna samt huru befattningshavarna skulle fördelas å anstaltens olika avdelningar.

Befattningshavare	Arvode motsvarande lön enligt lönegrad	Avdelning inom anstalten
2 forskare	Ce 32	Aerodynamiska avdelningen
1 ritare och mättekniker	Ce 19	» »
1 förste laboratoriebiträde	Ce 15	» »
1 räknebiträde	Ce 11	» »
2 räknebiträden	Ce 8	» »
2 förste avdelningsingenjörer	Ce 30	Hållfasthetsavdelningen
1 avdelningsingenjör	Ce 27	»
2 ingenjörer	Ce 22	»
1 avdelningsingenjör	Ce 27	Mättekniska laboratoriet
1 förste assistent	Ce 23	» »
1 fotograf	Ce 19	» »
1 forskare	Ce 32	Forskningsgrupp för prestanda-
1 ingenjör	Ce 27	analyser och belastningsföre-
1 räknebiträde	Ce 11	skrifter m. m.
1 assistent åt överdirektören	Ce 27	Kontorsavdelningen
2 kansliskrivare	Ce 15	»
1 kanslibiträde	Ce 11	»

Därjämte har styrelsen upprepat förslag i 1945 och 1946 års petitaskrivelser motsvarande att en verkmästarbefattning i lönegraden Ce 19 måtte uppflyttas till lönegraden Ce 21. Vidare hemställer styrelsen, att en befattning som instrumentmakare med ersättning enligt kollektivavtal måtte anställas såsom extra ordinarie i lönegraden Ce 20. Till stöd för sistnämnda förslag anför styrelsen följande.

På verkstadsavdelningens instrumentverkstad har sedan flera år funnits anställd en instrumentmakare, som visat sig besitta sådana kvalifikationer, att åt honom kunnat anförtros att i viss utsträckning självständigt utföra konstruktioner, särskilt av mätteknisk apparatur. För den experimentella forskningsverksamheten vid försöksanstalten är det synnerligen angeläget, att tillgång finnes till en skicklig instrumentmakare, som kan svara för tillverkningen av de nya och ofta mycket komplicerade apparater, vilka måste konstrueras inom anstalten och äro nödvändiga för denna forskning. Med hänsyn till att denna instrumentmakarebefattning sålunda måste anses nödvändig för anstaltens forskningsverksamhet, synes det väl motiverat, att befattningen uppföres såsom extra ordinarie. Då befattningshavaren måste ha en relativt ansvarsfull ställning och besitta framstående kvalifikationer inom sitt yrke, vill styrelsen föreslå, att befattningen inplaceras i lönegraden Ce 20. Till jämförelse må erinras om att statens vattenfallsverk har instrumentmakare i samma lönegrad.

Det må framhållas att de inkomster, som inflyta i anledning av till anstalten överlämnade undersöknings- och provningsuppdrag, redovisas å rikssta-

tens inkomstsida under en särskild titel. Styrelsen föreslår nu, att redovisningen av inkomsterna måtte omläggas. Såsom skäl härför anför styrelsen, att det vore angeläget att anstalten finge tillgodogöra sig de för utförda uppdrag influtna medlen. Härigenom skulle den med uppdragen avsedda undersöknings- och provningsverksamheten åtminstone i huvudsak finansieras av avgifterna för densamma och icke inkräkta på möjligheterna för anstalten att driva självständig forskning. Enligt förslaget skulle kostnaderna för denna verksamhet redovisas över ett särskilt reservationsanslag, å vilket inkomsterna av verksamheten skulle upptagas såsom uppördsmedel i stället för att såsom nu redovisas över en särskild inkomstitel. För att verksamheten skulle kunna bedrivas kontinuerligt skulle å detta anslag jämväl kunna redovisas kostnader för viss tillfällig personal, som — i den mån den icke utnyttjades för den med inkomster finansierade verksamheten — skulle kunna anlitas för institutets verksamhet i övrigt. Styrelsen anser sig kunna räkna med att avlöningskostnaderna å anslaget skulle komma att uppgå till 125 000 kronor samt att den personal, som anställdes med anlitande av medel från anslaget, skulle komma att till omkring 80 procent utnyttjas för utifrån lämnade uppdrag. Med utgångspunkt härifrån skulle den del av avlöningskostnaden, som borde täckas med särskilt anvisade medel, uppgå till i runt tal 25 000 kronor. Styrelsen föreslår sålunda, att å anslaget, förslagsvis benämnt Viss provnings- och undersökningsverksamhet, måtte anvisas sistnämnda belopp.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän föreslår styrelsen icke någon ändring för nästa budgetår. Posten har sålunda uppförts med 77 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen upptagit till ett belopp av 285 800 kronor, vilket med 235 800 kronor överstiger det för innevarande budgetår anvisade. Ökningen betingas av styrelsens förslag att förstärka arvodespersonalen å de olika avdelningarna inom ämbetsverket.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till verkstadsarbetare och tillfälliga biträden ifrågasättes icke någon ändring i medelsanvisningen. Posten har således uppförts med 125 600 kronor.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen uppskattat medelsbehovet till 362 200 kronor eller 22 300 kronor mer än vad som anvisats för innevarande budgetår. Ökningen hänför sig med 600 kronor till den ifrågasatta uppflyttningen i lönegrad av en verkmästarebefattning, med 8 200 kronor till den föreslagna extraordinariesättningen av den kollektivavtalsanställda instrumentmakaren, med 1 000 kronor till löneklassuppflyttningar, med 1 100 kronor till kostnader i anledning av reglerad befordringsgång för biträdespersonal samt med 11 400 kronor för att möjliggöra anställning av tre biträden, av vilka två f. n. avlönas från besparingar å posten.

Till rörligt tillägg har styrelsen beräknat 26 100 kronor.

Över framställningen ha infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret,

statens lönenämnd, flygforskningskommittén samt, såvitt angår förslaget om viss omläggning av redovisningen av inkomster vid anstalten, av riksräkenskapsverket.

Ur remissvaren må följande anföras.

Statskontoret har förklarat sig icke kunna biträda anstaltens förslag i fråga om förslaget till omläggning av redovisningen av inkomsterna.

Riksräkenskapsverket har anfört, att den av styrelsen föreslagna omläggningen av redovisningen vid anstalten icke borde genomföras utan att en undersökning av liknande redovisningsfrågor, berörande andra statliga institutioner, vidtoges. Då anstalten hade möjlighet att överskrida anslagsposterna till tillfälliga biträden och till vissa slag av omkostnader funne riksräkenskapsverket, att anstalten redan vid tillämpande av nuvarande anslagsteknik ägde eller kunde beredas den rörelsefrihet, som föranleddes av ökade uppdrag i beställningsverksamheten. Riksräkenskapsverket hade funnit övervägande skäl tala för att någon ändring med avseende å redovisningsväsendet vid anstalten icke nu beslutades.

Statens lönenämnd erinrar om att allmänna lönenämnden i utlåtanden över framställningar om anslag för budgetåren 1946/47 och 1947/48 funnit den f. n. gällande lönegradsplaceringen för verkmästarbefattningen tillräcklig. I fråga om den föreslagna extra ordinarie instrumentmakartjänsten erinrar statens lönenämnd vidare om att de fyra instrumentmakarna i 20 lönegraden vid vattenfallsverket — med vilka befattningshavarna i framställningen jämförts — tjänstgjorde vid vattenfallsverkets kraftstationer som arbetsledare för den personal i högst 14 lönegraden, som handhade stationernas elektriska mätinstrument. Annorstädes inom statsförvaltningen vore instrumentmakare som regel placerade i 14 lönegraden. Lönenämnden kunde för sin del icke förorda placering i högre lönegrad än Ce 16.

Flygforskningskommittén har tillstyrkt styrelsens förslag.

Departementschefen. Trots den stora betydelse, som måste tillmätas den flygtekniska forskningen, är jag i rådande läge nödsakad förorda, att den föreslagna utvidgningen av anstalten ställes på framtiden. Jag kan därför icke tillstyrka, att medel anvisas till förstärkning av anstaltens personal med ytterligare tjugotvå arvodesbefattningar.

I likhet med min företrädare i ämbetet kan jag icke biträda styrelsens förslag rörande verkmästarbefattningen i lönegraden Ce 19. Jag har däremot icke något att erinra mot att en kollektivavtalsanställd instrumentmakare anställs såsom extra ordinarie. På grund av vad statens lönenämnd anfört om styrelsens förslag härutinnan förordar jag emellertid, att befattningen som instrumentmakare placeras i lönegraden Ce 16.

Med hänvisning till vad riksräkenskapsverket yttrat om den föreslagna omläggningen av anstaltens redovisning av inkomster anser jag mig icke böra tillstyrka, att redovisningssystemet vid anstalten ändras. Detta ståndpunktstagande innebär således, att ett särskilt reservationsanslag till viss provnings- och undersökningsverksamhet icke hör anvisas.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde upptagas till oförändrat belopp, 77 000 kronor.

Enär jag icke kunnat tillstyrka, att medel anvisas till ytterligare arvodesbefattningar, torde anslagsposten till arvoden och ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppföras med oförändrat belopp, 50 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till verkstadsarbetare och tillfälliga biträden torde denna med hänsyn till vad jag föreslagit beträffande den kollektivavtalsanställda instrumentmakaren minskas med ett belopp, motsvarande det arvode som f. n. utgår till befattningshavaren, eller med 7 500 kronor. Posten bör således upptagas till (125 600 — 7 500 =) 118 100 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde ökas med 6 900 kronor för den föreslagna instrumentmakarbefattningen i lönegraden Ce 16 och enligt styrelsens förslag med 1 000 kronor till löneklassuppflyttningar. Till kostnader i anledning av reglerad befordringsgång torde avses 700 kronor. Jag kan icke tillstyrka, att ytterligare medel anvisas å posten för ersättningar till tre biträden. Med utgångspunkt från det belopp, vartill enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 oktober 1947 anslagsposten under innevarande budgetår högst må tagas i anspråk, eller 335 000 kronor, skulle alltså posten för nästa budgetår uppföras med (335 000 + 6 900 + 1 000 + 700 =) 343 600 kronor.

Till rörligt tillägg torde beräknas 51 300 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för anstalten skulle alltså upptagas till (77 000 + 50 000 + 118 100 + 343 600 + 51 300 =) 640 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för flygtekniska försöksanstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	77 000
2. Arvoden och ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	50 000
3. Avlöningar till verkstadsarbetare och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	118 100
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal	»	343 600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	51 300

Summa kronor 640 000;

dels ock till Flygtekniska försöksanstalten: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 640 000.

[30.] 10. Flygtekniska försöksanstalten: Omkostnader, förslagsanslag. Anslaget är i gällande riksstat upptaget med 200 900 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för flygtekniska försöksanstalten (statsliggaren s. 868). Staten upptager bl. a. en anslagspost till expenser å förslagsvis 69 400 kronor samt under anslagsposten till övriga utgifter en delpost till försöksutrustning å förslagsvis 70 000 kronor, en delpost till apparatutrustning å förslagsvis 13 500 kronor, en delpost till underhåll av tomten å förslagsvis 1 500 kronor och en delpost till verkstadsutrustning å förslagsvis 10 000 kronor. Av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk för bränsle, elektrisk energi och vatten förslagsvis 40 700 kronor samt för övriga expenser högst 28 700 kronor.

I förenämnda skrivelse den 27 augusti 1947 har styrelsen för flygtekniska försöksanstalten hemställt, att anslaget till omkostnader måtte upptagas till ett med 59 500 kronor förhöjt belopp, eller till 260 400 kronor.

Ökningen, som i huvudsak betingas av den ifrågasatta utvidgningen av verksamheten vid anstalten, hänför sig med 8 000 kronor till övriga expenser, med 30 000 kronor till försöksutrustning, med 11 500 kronor till apparatutrustning och med 10 000 kronor till verkstadsutrustning.

Såsom framgår vid anmälan av anstaltens avlöningsanslag har viss del av anstaltens utrustning på grund av personalbrist endast kunnat utnyttjas i begränsad omfattning. Styrelsen framhåller emellertid, att det samtidigt förefunnes behov av utökning av den utrustning, som varit fullt utnyttjad. Under återopande härav föreslår styrelsen, att särskilt sådan utrustning, som nu blivit möjlig att erhålla från utlandet och som motsvarade ett under krigsåren ackumulerat behov, måtte väsentligt utökas. Styrelsen hemställer därför, att till komplettering och modernisering av maskinutrustningen m. m. vid anstalten måtte anvisas ett reservationsanslag av 550 000 kronor.

I sina under föregående punkt anmälda utlåtanden ha statskontoret och flygforskningskommittén jämväl behandlat styrelsens nu förevarande framställningar.

Under föregående punkt har jag anfört, att jag i rådande läge vore nödsakad förorda, att den föreslagna utvidgningen av anstalten ställdes på framtiden. Med hänsyn härtill kan jag icke tillstyrka, att medelsanvisningen höjes i fråga om anstaltens omkostnader. Jag kan icke heller förorda, att medel avses till komplettering och modernisering av maskinutrustningen m. m. vid anstalten.

Av principiella skäl anser jag mig böra föreslå, att utgifterna för underhåll av anstaltens tomt framdeles bestridas från statens allmänna fastighetsfond: byggnadsstyrelsens delfond. Vid bifall till detta förslag bör delposten till underhåll av tomten avföras från anstaltens omkostnadsstat. Det må erinras om att jag vid anmälan av omkostnadsanslaget till statens provningsanstalt föreslagit motsvarande åtgärd.

Omkostnadsanslaget till flygtekniska försöksanstalten bör sålunda för nästa budgetår uppföras med (200 900 — 1 500 =) 199 400 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygtekniska försöksanstalten: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 199 400.

[31.] 11. Statens hantverksinstitut: Avlöningar till viss personal, *förslagsanslag*. Under rubriken Statens hantverksinstitut äro i gällande riksstat uppförda fem anslag, nämligen *dels* å driftbudgeten ett förslagsanslag av 228 300 kronor till avlöningar till viss personal, ett förslagsanslag av 31 000 kronor till vissa omkostnader, ett reservationsanslag av 160 000 kronor till bidrag till kursverksamheten m. m., ett reservationsanslag av 70 000 kronor till utrustning och inredning, *dels ock* å kapitalbudgeten, statens allmänna fastighetsfond, ett investeringsanslag av 85 000 kronor till ombyggnadsarbeten vid statens hantverksinstitut.

Genom beslut den 30 juni 1947 har Kungl. Maj:t för statens hantverksinstitut fastställt *dels* personalförteckning (statsliggaren s. 868), *dels ock* följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	94 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	5 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	116 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	12 400
		Summa kronor 228 300.

Enligt beslut den 31 oktober 1947 har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande medgivit, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må under budgetåret 1947/48 överskridas med högst 9 200 kronor.

Kungl. Maj:t har genom förenämnda beslut den 30 juni 1947 även fastställt omkostnadsstat för institutet samt meddelat bestämmelser angående dispositionen av reservationsanslaget till bidrag till kursverksamheten m. m. (statsliggaren s. 869).

Vidare har Kungl. Maj:t den 25 juli 1947 meddelat beslut angående användningen *dels* av 40 000 kronor av reservationsanslaget till utrustning och inredning, *dels ock* av högst 50 000 kronor av investeringsanslaget till ombyggnadsarbeten vid institutet.

Genom beslut den 6 juni 1947 uppdrog Kungl. Maj:t åt styrelsen för institutet att avgiva förslag till en allmän plan avseende inriktningen av den fortsatta utbyggnaden av institutet under de närmaste åren.

Den 23 december 1947 har *styrelsen för statens hantverksinstitut* inkommit med en sådan plan.

Planen, som avser en tidrymd av fem år, innefattar förslag om att successivt stegra och utvidga institutets verksamhet, och då särskilt kursverksamheten. Som en följd av den utvidgade verksamheten räknar styrelsen med att personalen måste ökas och viss utrustning anskaffas, ävensom att de nuvarande lokalerna måste ombyggas i viss utsträckning. Den erforderliga ökningen av personalen å löneplan beräknar styrelsen till nära 25 procent. Kostnaderna för nyanskaffningarna och ombyggnadsarbetena beräknas till 479 400 kronor, varav enligt styrelsens förslag skola bestridas 419 400 kronor av staten och 60 000 kronor av visst yrkesförbund. Någon ny- eller tillbyggnad till institutet anser styrelsen däremot icke behövlig under 5-årsperioden.

Vad angår nästa budgetår utmynnår styrelsens förslag i en hemställan, vilken i fråga om den för institutet fastställda personalförteckningen innebär, att ytterligare tre befattningar i lönegraden Cp 5 inrättas, nämligen en befattning som laboratoriechef, en befattning som chef för den livsmedelskemiska avdelningen och en befattning som rationaliseringsingenjör, att den nuvarande befattningen som laboratorieföreståndare placeras å övergångsstat, samt att kansliskrivarebefattningen i lönegraden Ce 15 överföres å ordinarie stat samt att i samband därmed kontoristbefattningen i lönegraden Ca 13 indrages. Med avseende å medelsanvisningen hemställer styrelsen, att följande anslag måtte anvisas, nämligen ett förslagsanslag av 301 600 kronor till avlöningar till viss personal, ett förslagsanslag av 31 000 kronor till vissa omkostnader, ett reservationsanslag av 225 000 kronor till bidrag till kursverksamheten m. m., ett reservationsanslag av 105 000 kronor till utrustning samt ett investeringsanslag av 75 000 kronor till ombyggnadsarbeten.

Departementschefen. Ehuru det uppenbarligen är ett allmänt intresse av vikt att hantverksinstitutets verksamhet utvidgas, är jag i dagens strama ekonomiska läge förhindrad att tillstyrka, att den av styrelsen utarbetade planen lägges till grund för beräkningen av anslagen till institutet för nästa budgetår.

Beträffande anslaget till avlöningar till viss personal kan jag icke förorda annan ändring än den som betingas av den allmänna löneregleringen och den reglerade befordringsgången. Anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra upptagas till oförändrade belopp, 94 500 respektive 5 000 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde höjas med det belopp, varmed posten enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 oktober 1947 må överskridas, eller med 9 200 kronor. Anslagsposten bör således uppföras med $(116\,400 + 9\,200 =) 125\,600$ kronor. Till rörligt tillägg torde beräknas 24 900 kronor.

Anslagen till vissa omkostnader och till bidrag till kursverksamheten m. m. torde anvisas med oförändrade belopp, 31 000 respektive 160 000 kronor. Till dessa båda anslag återkommer jag under nästföljande två punkter.

Till utrustning och inredning och till ombyggnadsarbeten torde för nästa budgetår icke böra avses några nya medel.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens hantverksinstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	94 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t	»	5 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	125 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	24 900.

Summa kronor 250 000;

dels ock till Statens hantverksinstitut: Avlöningar till viss personal för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 250 000.

[32.] 12. Statens hantverksinstitut: Vissa omkostnader, *förslagsanslag*. Under åberopande av vad jag anført under närmast föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens hantverksinstitut: Vissa omkostnader för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 31 000.

[33.] 13. Statens hantverksinstitut: Bidrag till kursverksamheten m. m., *reservationsanslag*. Under åberopande av vad anförts under punkten 31 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens hantverksinstitut: Bidrag till kursverksamheten m. m. för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 160 000.

[34.] 14. Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien: Akademien. Anslaget är i riksstaten för budgetåret 1947/48 uppfört med 130 000 kronor. Av 1947 års statsverksproposition, bilaga 12, s. 67, framgår, att av detta belopp 80 000 kronor beräknats utgöra bidrag till akademiens verksamhet och

50 000 kronor bidrag till driftkostnaderna vid den under akademiens ledning stående försöksstationen, eller samma belopp som de senaste budgetåren utgått för dessa ändamål.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt inkomst- och utgiftsstat för akademien (statsliggaren s. 870). I staten har å inkomstsidan bl. a. upptagits fondmedel med 9 000 kronor.

I skrivelse den 23 september 1947 har *ingenjörsvetenskapsakademien* hemställt, att statsbidraget till akademien för nästa budgetår måtte bestämmas till 143 000 kronor, varav till akademiens verksamhet 88 000 kronor och till fasta driftkostnader för akademiens försöksstation 55 000 kronor. I skrivelsen framhålles, att akademien flera år i följd begärt höjt statsanslag till sin verksamhet, bl. a. för att kunna öka akademiens personal i ledande ställning. Ehuru skälen härför kvarstode, inskränkte sig akademien till att begära en anslagsökning, som icke ens stode i full proportion till den stegring av akademiens årskostnader för löner och expenser, som inträtt under de två senast förflutna budgetåren. Då fondmedel endast tillfälligt borde anlitas för att täcka löpande kostnader, bleve akademien nödsakad att inskränka sin verksamhet, därest medel ej kunde anskaffas för att täcka kostnadsstegringen. Även de fasta driftkostnaderna för akademiens försöksstation hade ökat, och man kunde icke räkna med att kostnadsstegringen under nästa budgetår helt kunde uttagas av abonnenterna.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens tekniska forskningsråd.

Statskontoret anför.

Vid olika tillfällen har statskontoret velat ifrågasätta, om staten efter tillkomsten av statens tekniska forskningsråd vidare borde med statsmedel understödja *ingenjörsvetenskapsakademien*. I sakens nuvarande läge vill ämbetsverket dock icke motsätta sig oförändrat anslag till akademien. De av löneregleringen föranledda merkostnaderna för löner m. m. synas i första hand böra kompenseras genom ökade bidrag av enskilda medel. Skulle detta icke vara möjligt, lär utvägen att i besparingssyfte nedskära akademiens personalorganisation böra övervägas. Statskontoret är sålunda icke berett tillstyrka bifall till de begärda anslagsökningarna.

Statens tekniska forskningsråd tillstyrker bifall till akademiens framställning.

Departementschefen. För närvarande är jag icke beredd att föreslå ökad medelsanvisning till *ingenjörsvetenskapsakademien*. Jag vill emellertid erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 24 oktober 1947 uppdragit åt statens tekniska forskningsråd att överenskomma med akademien om förslag till avtal om de former, i vilka staten borde bidraga till kostnaderna för akademiens verksamhet.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien: Akademien* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 130 000.

[35.] 15. **Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien: Tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet, reservationsanslag.** Under denna anslagsrubrik torde få anmälas de frågor, som föregående år redovisades under rubriken Tekniska och industriella specialstudier i utlandet. För sistnämnda ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag å 40 000 kronor.

Under senare år ha medel beräknats i riksstaten för tekniska och industriella specialstudier i utlandet. Under budgetåret 1943/44 var sålunda en del av det s. k. amerikaanslaget avsett för detta ändamål, och under budgetåret 1944/45 kunde vissa medel disponeras under anslaget till orienterande marknadsundersökningar m. m. Med anlåtande av nämnda anslag knötos ett antal tekniska experter under kortare perioder till svenska beskickningar i utlandet. Från och med budgetåret 1946/47 ha medel för ändamålet anvisats under ett särskilt anslag å riksstaten. Dessa medel ha oavkortade utgått till ingenjörsvetenskapsakademien såsom bidrag till bestridande av kostnader för en teknisk expert i Amerikas förenta stater.

I skrivelse den 29 augusti 1947 har *ingenjörsvetenskapsakademien* hemställt, att i riksstaten för nästa budgetår måtte uppföras ett reservationsanslag å 55 000 kronor för tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i Amerikas förenta stater. Akademien anför i skrivelsen bl. a., att den civilingenjör, som sänts till New York, verkat såsom teknisk rådgivare till svenska beskickningen i Washington och som akademiens kontaktman. Akademien kunde konstatera, att de förhoppningar, som knutits till hans verksamhet, blivit förverkligade. Liksom föregående år beräknade akademien kostnaderna för en fortsatt representation till 65 000 kronor, varav 10 000 kronor kunde påföras enskilda uppdragsgivare.

Med skrivelse den 2 december 1947 har ingenjörsvetenskapsakademien härjämte överlämnat svaren på en rundskrivelse till ett 60-tal verk, institutioner, företag och enskilda vetenskapsmän, genom vilken akademien velat utröna intresset för fortsatt teknisk och industriell representation i Amerika. Flertalet tillfrågade ha uttryckt sin stora tillfredsställelse med den hittills bedrivna verksamheten och förklarat, att denna form av utlandsrepresentation borde bibehållas.

Över förstnämnda skrivelse ha utlåtanden avgivits av *kommerskollegium*, som bifogat yttrande av *Sveriges industriförbund*, samt av *statens tekniska forskningsråd*. Samtliga ha tillstyrkt akademiens framställning.

De båda senaste årens erfarenheter ha visat, att vårt land har behov av en rådgivare och kontaktman i Amerikas förenta stater i tekniskt-vetenskapliga och industriella frågor. Det bör liksom hittills ankomma på ingenjörsvetenskapsakademien att svara för denna representation.

Anslag för ändamålet, som tills vidare bör utgå med samma belopp som innevarande budgetår, torde böra anvisas under anslagsrubriken Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien: Tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet, då denna rubrik ger en riktigare uppfattning om anslaget faktiska användning än den hittills nyttjade.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien: Tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 40 000.

[36.] 16. *Statens tekniska forskningsråd, förslagsanslag.* Anslaget är sedan en följd av år i riksstaten uppfört med 45 000 kronor. Beloppet motsvarar de i propositionen nr 282 till 1942 års riksdag beräknade årliga kostnaderna, vilka förutsattes fördelade med 15 000 kronor å rådets ordförande och ledamöter, 20 000 kronor å sekretariat och expeditionskostnader, 4 000 kronor å resekostnader samt 6 000 kronor å särskilda sakkunniga och diverse kostnader.

Under de första åren av forskningsrådets verksamhet utnyttjades anslagsbeloppet icke till fullo. Först under budgetåret 1946/47 användes hela beloppet. Det disponerades emellertid då på annat sätt än som var förutsatt, när det ursprungligen beräknades. Av anslaget användes nämligen, i avrundade tal, 17 300 kronor till arvode åt ordförande och ledamöter, 23 300 kronor till sekretariat och expeditionskostnader och 4 400 kronor till resekostnader. Det belopp för sakkunniga m. m., som upptogs i den grundläggande kostnadsplanen, användes således till övriga med anslaget avsedda ändamål. Merkostnaden för arvoden åt ordförande och ledamöter beror på att rådet ökats med en ledamot och att Kungl. Maj:t den 9 maj 1947 beslöt höja ordförandens arvode från 3 000 till 5 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 meddelat bestämmelser angående användningen av det för budgetåret 1947/48 anvisade anslaget samt därvid i anslutning till den allmänna löneregleringen för statstjänstemännen höjt arvoden till personalen vid sekretariatet (statsliggaren s. 870).

I skrivelse den 30 augusti 1947 har *statens tekniska forskningsråd* hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppräknas med 10 000 kronor till 55 000 kronor. Till stöd för sin hemställan har rådet anförts, att Kungl. Maj:ts beslut att höja arvoden till ordföranden och personalen vid sekretariatet beräknades medföra en merkostnad av 7 000 kronor. Återstoden av ökningen, 3 000 kronor, erfordrades för höjda expeditionskostnader. Kostnaderna för detta ändamål hade stigit, dels därför att rådets verksamhet ökat, dels emedan rådet, som tidigare haft lokaler och kansli gemensamt med vattenfallsstyrelsen, numera flyttat till egna lokaler i ingenjörsveten-

skapsakademiens hus och icke längre kunde räkna med skrivhjälp till ett stort verks låga självkostnadspris.

För egen del finner jag icke anledning till erinran mot forskningsrådets beräkning av medelsbehovet för rådets verksamhet under nästa budgetår. På Kungl. Maj:t bör, liksom hittills, ankomma att meddela bestämmelser rörande anslaget disposition. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tekniska forskningsråd* för budgetåret 1948/
49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 55 000.

[37.] 17. **Tekniskt-vetenskaplig forskning m. m., reservationsanslag.** I riksstaten för budgetåret 1947/48 är anslaget upptaget till 1 040 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 meddelat bestämmelser angående anslaget användning (statsliggaren s. 871).

Statens tekniska forskningsråd har i skrivelse den 30 augusti 1947 hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppräknas med 760 000 kronor till 1 800 000 kronor. Rådet anför, att reservationen å anslaget den 1 juli 1947 uppgått till i runt tal 795 000 kronor. Detta belopp hade dock redan då till övervägande del disponerats för bestämda forskningsuppgifter. Icke disponerade medel utgjorde endast omkring 77 000 kronor, mot omkring 174 000 kronor den 1 juli 1946. Den icke disponerade reservationen utgjorde rådets reservmedel för opåräknade behov och finge icke uppfattas som uttryck för bristande efterfrågan på forskningsbidrag. Anspråken på bidrag hade ständigt ökat, och budgetåret 1946/47 utgjorde de beviljade anslagen endast 45,4 procent av de sökta bidragen. Differensen mellan sökta bidrag och disponibla medel beräknades av rådet för budgetåret 1947/48 till omkring 1,2 miljoner kronor, vilket innebure, att det under detta budgetår icke bleve möjligt att tillgodose mer än högst hälften av ansökningarna. Såvitt rådet kunde bedöma, måste en dylik disproportion mellan efterfrågan och tillgång på medel för tekniskt-vetenskaplig forskning innebära allvarliga svårigheter för den tekniska forskningen i vårt land. Rådet anför vidare.

Att under sådana förhållanden en ökning av anslaget för budgetåret 1948/49 är erforderlig synes rådet uppenbart. Det starkaste motivet för en dylik anslagsökning ges av den tekniska utvecklingen själv. I en alltjämt accelererande takt framkomma nya upptäckter och uppfinningar samt nya tillämpningsområden för tidigare rön. Nya material, från metallegeringar och glasfibervävnader till konstmassor och siliconer, kräva nya behandlings- och bedömningsmetoder, ge upphov till nya konstruktionsprinciper och ge möjlighet till hittills ej tänkbara lösningar av tekniska problem. Värme-pumpen, varmluftsmaskinen, gasturbinen och reaktionsmotorn äro ej längre enbart teoretiska möjligheter utan praktiska anordningar för energiproduktion. Fjärrtransporter av energi i form av fossila bränslen, olja och elektrisk kraft ställa allt större fordringar på de tekniska hjälpmedlen. Nya elektriska navigeringshjälpmedel underlätta samfärdseln. Telefonen, radion och televisionstekniken ha nått en utvecklingsgrad, vilken förkrigsteknikerna väntade först efter tiotal år. Forskningsarbetets ekonomiska betydelse framgår

av att 25 % av den amerikanska industriarbetarstammen sysselsättes inom industrier, som grunda sig på upptäckter gjorda under det senaste halvseklet.

Sverige kan självfallet ej ställa sig i efterhand i denna väldiga utveckling. En utbredd uppfattning torde vara att en nation, som är beroende av andra, då det gäller grundläggande vetenskapligt vetande, kommer att sacka efter i sin industriella utveckling och bli svag i konkurrensen inom världshandeln, all sin tekniska skicklighet till trots. För att vårt land skall kunna tillgodogöra sig det kunskapsmaterial som kan erhållas utifrån kräves, att landet inom de tekniska vetenskaperna har självständigt arbetande forskare, som äro kapabla att bedöma och sovra, att taga upp lämpliga problem till behandling och att göra självständiga insatser. I den industriella konkurrensen länderna emellan och i arbetet för en allmänt höjd levnadsstandard är den tekniskt-vetenskapliga forskningen därför en faktor av sådan betydelse, att tillräckliga resurser måste ställas till dess förfogande, även om den ekonomiska situationen skulle kunna tagas till intäkt för en mera återhållsam medelsanvisning även för dessa ändamål. I Amerikas förenta stater, där redan år 1940 industriföretagens utgifter för forskning uppgick till sammanlagt 234 miljoner dollar och där samma år den federala forskningsbudgeten uppgick till 69 miljoner dollar, har presidenten Truman i 1947 års budgetförslag upptagit 40 miljoner dollar för instiftande av en National Science Foundation för främjande av vetenskaplig forskning. Proportioneras sistnämnda båda belopp, avseende statsverkets utgifter för ändamålet, efter invånarantal, skulle Sverige för fri forskning årligen avsätta 5,2 miljoner kronor i statsmedel, d. v. s. dubbla den summa som budgetåret 1946/47 sammanlagt stått till de svenska forskningsrådets disposition.

När det gäller att — mot bakgrunden av dessa allmänna synpunkter och de i det föregående återgivna beräkningarna rörande anslagsläget — uppskatta anslagsbehovet för budgetåret 1948/49, anser sig rådet böra utgå från de erfarenheter, som föreligga rörande hos rådet sökta bidrag. Även om ansökningar, som äro av den art att de icke kunna tillstyrkas eller beviljas av rådet, frånräknas, torde det totala av forskare äskade beloppet under budgetåret 1948/49 icke komma att understiga vad som äskats under budgetåret 1946/47, eller 2 miljoner kronor. Härvid har hänsyn icke tagits till att vissa ansökningar till ett sammanlagt belopp av lägst 1 miljon kronor, som inkomma under budgetåret 1947/48, på grund av bristande tillgång på medel, torde komma att kvarstå till behandling under budgetåret 1948/49, såvida icke särskilda medel anvisas för att nedbringa denna balans. Denna beräkning ger vid handen, att ett belopp av lägst omkring 2 miljoner kronor skulle erfordras för att täcka den tekniskt-vetenskapliga forskningens behov under budgetåret 1948/49. Då det synes lämpligt att den såsom erforderlig konstaterade anslagshöjningen sker i viss mån successivt, finner sig dock rådet böra förorda att anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. för budgetåret 1948/49 höjes från nuvarande 1 040 000 kronor till 1 800 000 kronor.

Departementschefen. Statens tekniska forskningsråd har otvivelaktigt framfört synnerligen starka skäl för att höja anslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning med betydande belopp. Det oaktat ser jag mig med hänsyn till den nuvarande statsfinansiella situationen nödgad att förorda oförändrad medelsanvisning å anslaget, vilket torde få disponeras enligt i hu-

vudsak samma regler, som gälla för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. för budgetåret 1948/49* anvisa ett *reservationsanslag* av . . kronor 1 040 000.

[38.] 18. Statens kommitté för byggnadsforskning, *förslagsanslag*. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 48 500 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 meddelat beslut rörande anslagets användning (statsliggaren s. 871).

Därjämte har för samma budgetår anvisats ett reservationsanslag av 300 000 kronor till Byggnadsforskning.

I skrivelser den 23 och den 29 september 1947 har *statens kommitté för byggnadsforskning* hemställt, att anslagen till statens kommitté för byggnadsforskning och till byggnadsforskning måtte för nästa budgetår upptagas till 61 000 kronor respektive 440 000 kronor.

Den föreslagna höjningen av anslaget till kommittén avser att möjliggöra dels en förstärkning av personalen å kommitténs sekretariat med en teknisk assistent och kvalificerade kontorsbiträden, dels ock en ökning av arvodet till sekreteraren.

I fråga om byggnadsforskningen har kommittén såsom komplettering av sin skrivelse den 29 september 1947 i en samma dag dagtecknad promemoria framlagt preliminär plan över angelägna forskningsuppgifter inom byggnadsfacket. Kostnaderna för forskningsverksamheten enligt planen beräknas under de närmaste fem åren komma att uppgå till minst 400 000 kronor årligen.

Kommittén anför därjämte, att den utgåve två publikationsserier, Meddelanden och Rapporter. Enligt hittills gjorda erfarenheter uppginge kostnaden för denna verksamhet till omkring 10 procent av anslaget till byggnadsforskning. För att kommittén nöjaktigt skulle kunna bekantgöra de forskningsresultat, som kunde väntas vid ett anslag till byggnadsforskning av 400 000 kronor, erfordrades sålunda 40 000 kronor till publikationsserierna.

Departementschefen. Jag torde få erinra därom, att chefen för socialdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts den 17 oktober 1947 givna bemyndigande utsett en kommitté med uppdrag att förbereda en samordning av den tekniska och ekonomiska byggnadsforskningsverksamheten. Huvuduppgiften för kommittén är att på grundval av det av 1946 års utredning för byggnadsfrågor framlagda betänkandet jämte remissyttranden över det samma förbereda skapandet av en enhetlig organisation för utredningar inom husbyggnadsområdet. I avvaktan på det resultat, vartill kommitténs arbete kan leda, torde anslaget till statens kommitté för byggnadsforskning och till byggnadsforskning böra uppföras med oförändrade belopp, 48 500 respektive 300 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag få anmäla fråga om formerna för tilldelning av bidrag från anslaget till byggnadsforskning. F. n. ankommer det på Kungl. Maj:t att, efter förslag av kommittén, bevilja sådana bidrag. Det torde vara lämpligt, att kommittén erhåller bemyndigande att besluta om bidrag, såvitt desamma icke överstiga 20 000 kronor i engångsbidrag eller 10 000 kronor i periodiskt bidrag. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot torde Kungl. Maj:t böra lämna kommittén ett sådant bemyndigande, att gälla tills vidare. Jag torde få erinra om att statens tekniska forskningsråd efter förslag i 1947 års statsverksproposition, bilaga 12, s. 68, erhållit motsvarande medgivande.

Beträffande anslaget till byggnadsforskning återkommer jag under närmast följande punkt. Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kommitté för byggnadsforskning* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 48 500.

[39.] 19. *Byggnadsforskning, reservationsanslag.* Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsforskning* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 300 000.

[40.] 20. *Bidrag till svenska träforskningsinstitutet, förslagsanslag.* Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 518 800 kronor.

Jämlikt avtal, som träffats med stiftelsen svensk träforskning, skall staten lämna årliga bidrag till bl. a. avlönings- och pensioneringskostnader för viss personal vid institutet (prop. nr 284 och r. skr. nr 397 för år 1942). Avlöningsbidragen skola täcka kostnaderna för dels grundavlöningar, dels avlöningstillägg. Bidragen till grundavlöningar böra, av skäl som framgå av 1947 års statsverksproposition, bilaga 12, s. 76, utgå med högst 231 500 kronor. Enligt avtalet, som tillkom medan 1939 års avlöningsreglementen ännu gällde, skola grundavlöningarna justeras enligt de grunder för rörligt tillägg och kristillägg, som gälla för statens nyreglerade verk. I utgiftsstaten för träforskningsinstitutet för budgetåret 1946/47 upptogs på grund av denna avtalsbestämmelse en post till rörligt tillägg och kristillägg, beräknad till 31 procent å grundavlöningarna till flertalet befattningshavare vid institutet. Vid anmälan av institutets anslagsäskanden för budgetåret 1947/48 framhöll min företrädare i ämbetet, att avsikten med bestämmelsen torde ha varit att bereda anställningshavarna vid institutet samma dyrtidskompensation som skulle ha tillkommit dem, om de åtnjutit motsvarande grundlön enligt de

statliga löneplanerna. Huvudparten av institutets tjänstemän borde därför erhålla en avlöningsförbättring, motsvarande den som genom allmänna lönereregleringen skulle tillkomma löneplansplacerade statstjänstemän i jämförbar löneställning. Min företrädare i ämbetet föreslog vidare, att förbättringen skulle ske genom en uppräkningsavlöningstilläggen, att det skulle få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa avlöningstilläggens belopp och att totalkostnaderna för dessa, såvitt då kunde bedömas, borde upptagas till 111 700 kronor. — Riksdagen lämnade det begärda bemyndigandet och godtog uppskattningen av medelsbehovet till avlöningstillägg.

Enligt avtalet skall staten även bidra med de kostnader, som förorsakas institutet genom anslutning till Svenska personal-pensionskassan av de i personalplanen angivna befattningshavare, till vilka enligt bedömande av institutets styrelse pension bör utgå. Bidragen till pensioneringskostnader skola härvid beräknas på de belopp, som ligga till grund för beräkningen av de statliga bidragen till grundavlönningar. Eftersom det i 1947 års statsverksproposition framförda förslaget om avlöningsförbättring för institutets befattningshavare icke inverkade på grundavlönningarna, beräknades i propositionen pensionsbidragen på oförändrade belopp.

Avtalet innehåller icke några bestämmelser om hur olycksfallsförsäkringsavgifter för institutets personal skola gäldas. Under institutets första verksamhetsår erlades inga avgifter. Genom beslut av riksförsäkringsanstalten, vilket fastställdes av försäkringsrådet, har emellertid fastslagits, att institutet är skyldigt att betala försäkringsavgifter till anstalten jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete. Efter framställning från institutet har Kungl. Maj:t genom beslut den 11 april 1947 förklarat, att de olycksfallsförsäkringsavgifter för institutets av statsmedel avlönade personal, som skulle inbetalas före den 1 juli 1947, finge bestridas från förestående anslag.

Kungl. Maj:t har i beslut den 11 juli 1947 meddelat bestämmelser angående anslagets användning samt därvid bl. a. fastställt utgiftsstat för institutet, att gälla tills vidare under budgetåret 1947/48 (statsliggaren s. 872). Utgiftsstaten, som slutar på ett belopp av 553 800 kronor eller 35 000 kronor mer än det av riksdagen beviljade anslaget, upptager bl. a. poster till avlöningar å tillhoppa 231 500 kronor, en post till avlöningstillägg å 146 700 kronor samt en post till pensioneringskostnader å 24 600 kronor. Ökningen belöper å posten till avlöningstillägg. I sistnämnda beslut har Kungl. Maj:t även föreskrivit, att avlöningstillägg icke finge utgå å det till 10 000 kronor bestämda arvodet till institutets styresman. Anledningen härtill torde ha varit, att styresmannen är en pensionerad statstjänsteman, som erhållit dyrtidskompensation genom den 1947 genomförda pensionsregleringen.

I skrivelse den 29 augusti 1947 har styrelsen för svenska träforskningsinstitutet hemställt om bidrag med 583 500 kronor till institutets verksamhet för budgetåret 1948/49. Styrelsen har därvid med åberopande av grunderna för avtalets föreskrifter om bidrag till avlöningskostnader hemställt, att bidraget till avlöningstillägg måtte höjas med 17 600 kronor. Av detta be-

lopp skulle 3 860 kronor, motsvarande tillägg å styresmannaarvodet, användas för avlöning av nyanställd forskningspersonal. Återstående 13 740 kronor skulle användas för att bereda anställningshavarna vid institutet avlöningsförbättring motsvarande den indirekta löneökning, som tillkommit de löneplansavlönade statstjänstemännen därigenom att avgifterna för statlig tjänste- och familjepension bortfallit i samband med den allmänna löneregleringen.

Styrelsen har vidare hemställt, att bidraget till pensioneringskostnader måtte höjas med 10 950 kronor, varav 950 kronor skulle användas till pensionsavgifter för en assistent, vilken borde erhålla pensionsrätt från och med den 1 januari 1949, och återstoden till pensionsförbättringar. Styrelsen har framhållit, att pensionerna till befattningshavarna vid institutet borde ökas i anslutning till 1947 års reglering av statstjänstemännens pensionsförmåner. Förbättringen borde ske genom en uppräknings av de belopp till grundavlöningar, å vilka pensionsbidragen beräknades.

Därjämte har styrelsen hemställt om bidrag till olycksfallsförsäkringsavgifter med 1 150 kronor.

I fråga om övriga bidragsbelopp har styrelsen icke föreslagit någon ändring.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens tekniska forskningsråd.

Statskontoret har, med hänvisning till avtalets ordalydelse, avstyrkt den begärda höjningen av bidragen till avlöningstillägg samt den föreslagna pensionsförbättringen. I anslutning härtill har ämbetsverket uttalat följande.

Vad i ärendet anförts har givit statskontoret anledning ifrågasätta, om icke efter de nya avlönings- och pensionsreglementenas tillkomst en sådan omarbetning bör komma till stånd av förevarande och likartade avtal, att grundbeloppen till löner uppräknas i anslutning till statens löneplansförordning. Posten avlöningstillägg bör i så fall begränsas till att avse tillägg, motsvarande den procentuella höjning av grundlönerna, som må tillkomma statliga befattningshavare enligt nyssnämnda förordning. En följd härav torde jämväl bli en uppräknings av posten till pensioneringskostnader.

Statskontoret har slutligen framhållit, att kostnaderna för olycksfallsförsäkringsavgifter borde bestridas från en särskild post å omkostnadsstaten.

Statens tekniska forskningsråd, som ansett sig kunna konstatera att forskningsverksamheten vid institutet bedreves med all önskvärd kraft och att de problem som angripits låge centralt i institutets verksamhetsområde, har förordat, att de av styrelsen begärda anslagen måtte anvisas.

Departementschefen. Statens skyldighet att bidra till driftkostnader för svenska träforskningsinstitutet grundar sig på det med stiftelsen svensk träforskning träffade avtalet. Då styrelsen för institutet hemställt om höjning av bidragen till avlöningstillägg samt om medel till pensionsförbättringar, har styrelsen utgått från en tolkning av avtalet, som icke synes godtagbar. Jag erinrar därom, att Kungl. Maj:t genom beslut den 21 november 1947 avslagit en framställning från styrelsen om höjning

för samma ändamål av det för innevarande budgetår anvisade statsbidraget och sålunda i princip redan tagit ställning till styrelsens önskemål i dessa hänseenden. Å andra sidan får jag i anslutning till statskontorets uttalande jämväl erinra om att Kungl. Maj:t den 24 oktober 1947 uppdragit åt statens tekniska forskningsråd att bl. a. överenskomma med stiftelserna svensk träforskning, svensk textilforskning och svensk konserveringsforskning om förslag till de ändringar i de med stiftelserna träffade avtalen, som kunde finnas påkallade med hänsyn till den år 1947 beslutade omläggningen av avlönings- och pensionsförhållandena för statliga befattningshavare. Avtalen skrevos vid en tidpunkt, då 1939 års avlöningsreglementen och 1941 års pensionsreglementen ännu gällde, och omläggningen har medfört att de bestämmelser i avtalen, som röra statens bidrag till avlönings- och pensioneringskostnader, behöva omarbetas. Det må framhållas, att den omarbetning, som sålunda är nödvändig, icke berör de grundläggande principerna i avtalen utan endast omfattar de frågor, som aktualiseras av att de nya avlönings- och pensionsreglementena utfärdats. Med stöd av riksdagens föregående år givna bemyndigande ha de av statsmedel avlönade befattningshavarna vid forskningsinstitutet erhållit viss avlöningsförbättring, vilket kunde ske utan att avtalen ändrades. Frågan om att öka bidragen till pensioneringskostnader lämnades däremot öppen. Denna fråga, vilken kräver att avtalen revideras, torde kunna lösas sedan forskningsrådet utfört sitt uppdrag. I den mån rådets förslag giva anledning härtill, torde det — därest riksdagen icke har något att erinra däremot — få ankomma på Kungl. Maj:t att jämka bidragen till pensioneringskostnader och i samband härmed eventuellt ytterligare jämka bidragen till avlöningskostnader samt besluta om härav betingad revision av de med stiftelserna svensk träforskning, svensk textilforskning och svensk konserveringsforskning träffade avtalen.

Jag har intet att erinra mot att ännu en assistent erhåller pensionsrätt från och med den 1 januari 1949. Kostnaderna härför torde rymmas inom ramen för oförändrad medelsanvisning å posten till pensioneringskostnader.

Det synes skäligt att obligatoriska olycksfallsförsäkringsavgifter för institutets personal betalas av statsmedel. Kostnaderna härför torde böra bestri- das från en särskild post under rubriken Omkostnader i institutets utgifts- stat. För nästa budgetår bör posten upptagas med förslagsvis 1 200 kronor. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, torde jämväl under innevarande budgetår uppkommande kostnader för dylika avgifter få bestri- das från förslagsanslaget Bidrag till svenska träforskningsinstitutet.

Då bidragen för nästa budgetår i övrigt böra beräknas till samma belopp som i utgiftsstaten för innevarande år, torde anslaget upptagas med (553 800 + 1 200 =) 555 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska träforskningsinstitutet* för bud-
getåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 555 000.

[41.] 21. Bidrag till svenska textilforskningsinstitutet, *förslagsanslag*. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 82 400 kronor.

Jämlikt avtal, som träffats med stiftelsen svensk textilforskning, har staten förbundit sig bl. a. att genom årliga anslag bidra till kostnaderna för avlöning och pensionering av viss personal vid institutet samt att bekosta uppvärmning av institutets byggnad (prop. nr 201 och r. skr. nr 327 för år 1943). I fråga om sättet att beräkna avlönings- och pensionsbidragen innehåller avtalet i stort sett samma regler som det avtal med stiftelsen svensk träforskning, för vilket jag redogjort under föregående punkt. Till den med statsmedel avlönade personalen vid textilforskningsinstitutet utgår sålunda dels grundavlöningar, dels avlöningstillägg. Bidraget till grundavlöningar är i avtalet bestämt till 44 000 kronor vid fullt utbyggd verksamhet och beräknades i 1947 års statsverksproposition till detta belopp. Härav avsågs 12 000 kronor till grundavlöning åt institutets föreståndare. I samma proposition beräknades för avlöningstillägg 22 900, för pensioneringskostnader 4 000 och för uppvärmning 9 000 kronor. — Riksdagen lämnade dessa beräkningar utan erinran och gav Kungl. Maj:t begärt bemyndigande att fastställa avlöningstilläggens belopp.

Kungl. Maj:t har i beslut den 29 augusti 1947 meddelat bestämmelser angående anslagets användning samt därvid fastställt utgiftsstat för textilforskningsinstitutet, att gälla tills vidare under budgetåret 1947/48 (statsliggaren s. 872—873). Utgiftsstatens slutsumma är 87 128 kronor, d. v. s. 4 728 kronor högre än det av riksdagen anvisade anslaget. Ökningen belöper på anslagsposten till avlöningstillägg. Av det under posten anvisade beloppet torde 4 848 kronor ha avsetts för avlöningstillägg till institutets föreståndare.

I skrivelse den 18 augusti 1947 har *styrelsen för svenska textilforskningsinstitutet* hemställt om bidrag med 91 132 kronor till institutets verksamhet under budgetåret 1948/49. Därvid har styrelsen beräknat kostnaderna för grundavlöningar och avlöningstillägg till sammanlagt 72 632 kronor, eller 1 004 kronor mer än i gällande utgiftsstat. Styrelsen har i skrivelsen å ena sidan utgått från en för institutet som helhet betraktat något mindre förmånlig beräkning av avlöningstilläggen än den som tillämpades, då utgiftsstaten sedermera fastställdes. Å andra sidan har styrelsen föreslagit vissa åtgärder, vilka skulle öka behovet av medel till avlöningar. Styrelsen har sålunda tillstyrkt ett förslag, som framförts av kollegienämnden vid Chalmers tekniska högskola i dess petitaskrivelse för budgetåret 1948/49, vilket innebär, att en professur i textilkemi skulle inrättas vid högskolan och att denna professur skulle förenas med föreståndarbefattningen vid textilforskningsinstitutet. Vid bifall härtill borde, anför styrelsen, institutets nuvarande föreståndare förordnas till innehavare av professuren. Utöver sin lön som professor borde han från institutet erhålla ett tilläggsarvode å 5 000 kronor. Härjämte har styrelsen hemställt om medel till att anställa en laborator i textilkemi med 12 000 kronor i grundavlöning jämte 12 procent avlöningstillägg. Laboratorn borde erhålla pensionsrätt, men då kostnaderna

för pensionering av föreståndaren bortföle, om denne utnämndes till professor, kunde posten till pensioneringskostnader upptagas med oförändrat belopp. Slutligen har styrelsen föreslagit, att anslagsposten till uppvärmning med hänsyn till belastningen å posten under föregående budgetår borde uppräknas med 3 000 kronor till 12 000 kronor.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens tekniska forskningsråd.

Statskontoret har framhållit, att staten enligt det med stiftelsen svensk textilforskning träffade avtalet skulle bidra med 44 000 kronor till grundlöner åt föreståndaren och åtta tjänstemän vid institutet. Vid bifall till förslaget att kombinera föreståndarbefattningen med en professor vid Chalmers tekniska högskola borde arvode till föreståndaren för institutet, såsom styrelsen förordat, upptagas med 5 000 kronor och till grundavlöningar åt övrig personal beräknas 39 000 kronor. Någon annan ändring av bidraget till grundavlöningar borde med hänsyn till avtalets bestämmelser icke ifrågakomma. Posten till avlöningstillägg borde kunna reduceras med 2 500 kronor, då dylikt tillägg på grund av maximeringsbestämmelserna beträffande rörliga tilläggsförmåner icke borde utgå å arvode till föreståndaren vid sidan av professorslönen. Även posten till pensioneringskostnader borde kunna minskas, förslagsvis med 500 kronor.

Statens tekniska forskningsråd har tillstyrkt, att det av institutsstyrelsen begärda anslaget måtte anvisas.

Departementschefen. Vid anmälan av frågan om anslag till Chalmers tekniska högskola för avlöningar under budgetåret 1948/49 har chefen för ecklesiastikdepartementet biträtt förslaget att inrätta en professor i textilkemi vid högskolan och att professuren skulle förenas med befattningen som föreståndare för svenska textilforskningsinstitutet samt tillika föreslagit, att den nuvarande föreståndaren måtte utses till förste innehavare av professuren. Vid bifall härtill bör, såsom chefen för ecklesiastikdepartementet förutsatt, föreståndararvodet utgå med, i ett för allt, 5 000 kronor och belasta förestående anslag. Posten till avlöningar bör följaktligen minskas med (12 000 — 5 000 =) 7 000 kronor och posten till avlöningstillägg med 4 848 kronor. Samtidigt torde förslagsposten till pensioneringskostnader, såsom statskontoret föreslagit, kunna nedräknas med 500 kronor.

För närvarande är jag icke beredd förorda, att medel anvisas för att anställa en laborator i textilkemi.

Med anledning av styrelsens förslag om ökning av förslagsposten till uppvärmning förordar jag, att posten uppräknas med 2 200 kronor.

Enär bidragen i övrigt böra beräknas till samma belopp som i gällande utgiftsstat, torde anslaget upptagas med (87 128 — 7 000 — 4 848 — 500 + 2 200 =) 76 980 eller, i avrundat tal, 77 000 kronor.

Beträffande frågan om revision av det med stiftelsen svensk textilforskning träffade avtalet hänvisar jag till vad därom anförts under föregående punkt.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska textiltforskningsinstitutet* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*
 av kronor 77 000.

[42.] 22. *Bidrag till institutet för konserveringsforskning, förslagsanslag.* Anslaget är i riksstaten för budgetåret 1947/48 uppfört med 20 000 kronor.

Enligt avtal, som träffats med stiftelsen svensk konserveringsforskning, skall staten uppföra byggnad för institutet för konserveringsforskning invid Chalmers tekniska högskola i Göteborg (prop. nr 140 och r. skr. 406 för år 1946). Staten skall vidare svara för kostnaderna för fast inredning samt för viss del av utrustningskostnaderna. Anslag för dessa ändamål ha anvisats av 1946 och 1947 års riksdagar. Genom beslut den 10 oktober 1947 har Kungl. Maj:t bl. a. uppdragit åt Chalmerska byggnadskommittén att omhändervä planläggnings- och byggnadsarbetena. Huvudritningarna för byggnaden, vilka skola underställas Kungl. Maj:t för godkännande, ha ännu icke färdigställts.

Avtalet ålägger även staten skyldighet att genom årliga anslag bidra till kostnaderna för den vid institutet bedrivna verksamheten. Kostnaderna härför, bl. a. avlönings- och pensioneringskostnader för viss personal vid institutet, beräknades i den utredning, som föregick nyssnämnda proposition, till 260 000 kronor. Avlöningskostnaderna beräknades i viss anknytning till 1939 års avlöningsreglementen.

I skrivelse den 30 augusti 1947 har *styrelsen för institutet för konserveringsforskning* hemställt om anslag till institutets verksamhet under budgetåret 1948/49 med ett till 125 000 kronor avrundat belopp. Styrelsen har anfört, att institutets byggnadsfråga blivit fördröjd, emedan det av olika skäl syntes nödvändigt att förlägga byggnaden till annan tomt än den ursprungligen avsedda. Detta hade medfört, att de först uppgjorda ritningarna behövde omarbetas. Byggnaden beräknades vara under tak hösten 1948 och fullt färdig våren 1949. Styrelsen har vidare bl. a. anfört följande.

Därest förhållandena så medgiva, är styrelsen beredd att i begränsad omfattning börja institutets arbete redan innan dess byggnad färdigställts. Detta torde kunna ske dels i den formen, att institutets vetenskapsmän beredas arbetsplatser vid andra forskningsinstitut, dels genom att vetenskapliga utredningar uppdragas åt vissa forskare. Styrelsen kan icke för närvarande överblicka i vilken omfattning sådan verksamhet kan bli möjlig. Det begärda anslaget torde dock komma att täcka även den merförbrukning, som kan motsvara en sådan ökad verksamhet.

Föreståndaren, verkmästaren och maskinisten kunna väntas bli utsedda redan under innevarande budgetår. Övriga befattningshavare torde komma att tillsättas successivt under nästa budgetår och i medeltal vara anställda under en tredjedel av budgetåret.

Med ledning av dessa överväganden har styrelsen beräknat institutets behov av avlöningsbidrag för budgetåret 1948/49 till 99 300 kronor, varav

89 000 kronor för grundavlönningar samt 10 300 kronor för avlöningstillägg. Vid beräkningarna har styrelsen utgått från de avlöningsbelopp, som angivits i avtalet, omräknade enligt grunderna för 1947 års löneroglering för statens tjänstemän. Styrelsen har vidare räknat med behov av 2 000 kronor för pensioneringskostnader, 1 500 kronor för arvoden åt styrelseledamöter, förordnade av Kungl. Maj:t, samt 25 000 kronor för omkostnader.

Över framställningen ha statskontoret och statens tekniska forskningsråd avgivit utlåtanden.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot styrelsens framställning annat än beträffande fördelningen av avlöningskostnaderna mellan olika poster å utgiftsstaten. Statskontoret har vidare upprepat det förslag om revision av avtalen med stiftelserna svensk träforskning, svensk textilforskning och svensk konserveringsforskning, för vilket jag redogjort vid anmälan av frågan om bidrag till svenska träforskningsinstitutet för nästa budgetår.

Statens tekniska forskningsråd har tillstyrkt styrelsens begäran om medelsanvisning samt framhållit, att det vore angeläget att planeringsarbetet finge fortsätta utan förseningar.

Departementschefen. Riksdagen har tidigare (skr. 1946: 406) förklarat sig icke ha något att erinra mot att byggnaden för institutet för konserveringsforskning uppfördes å Chalmers tekniska högskolas tomt i Göteborg. Styrelsens uttalande ger emellertid vid handen, att frågan om institutets förläggning behöver prövas på nytt. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att göra denna prövning och — såframt Kungl. Maj:t anser skäl därtill föreligga — bestämma att institutet skall uppföras på annan tomt i Göteborg eller dess omedelbara närhet än den tidigare anvisade. Jag förutsätter därvid, att tomtplatsen väljes så, att institutet utan svårighet kan samarbeta med Chalmers tekniska högskola och textilforskningsinstitutet.

Såvitt nu kan bedömas, kommer institutet icke att erhålla byggnadstillstånd så snart, att dess byggnad kan användas under nästa budgetår. Det oaktat kan styrelsen finna det lämpligt att under innevarande eller nästa budgetår anställa en eller annan befattningshavare för att delta i arbetet med att planlägga och uppföra byggnaden. Det torde även få anses stå i överensstämmelse med grunderna för avtalet, att styrelsen inom ramen för statens bidragsskyldighet anställer vetenskapsmän för att utföra forskningsarbete inom institutets verksamhetsområde redan innan institutet fått sin byggnad, i den mån arbetsplats kan erhållas vid lämpligt forskningsinstitut eller laboratorium. Forsknings- och utredningsuppdrag av dylik art böra även kunna lämnas åt andra vetenskapsmän. — Jag uppskattar medelsbehovet under budgetåret 1948/49 till 75 000 kronor.

Beträffande frågan om revision av det med stiftelsen svensk konserveringsforskning träffade avtalet torde jag få hänvisa till vad jag anfört vid anmälan av frågan om bidrag till svenska träforskningsinstitutet för nästa budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till institutet för konserveringsforskning* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 75 000.

[43.] 23. *Bidrag till Aktiebolaget Ceaverken för vissa forskningsarbeten, reservationsanslag.* Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 40 000 kronor.

Beträffande av Kungl. Maj:t den 3 oktober 1947 meddelat beslut om anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 873.

Bolaget bedriver bl. a. ur beredskapssynpunkt betydelsefull forskning avseende de kemiska processerna vid tillverkning av ljuskänsligt, fotografiskt material för sjukvårdens och försvarets behov.

I skrivelse den 23 september 1947 har *Aktiebolaget Ceaverken* hemställt, att ett anslag å 40 000 kronor måtte anvisas även under nästa budgetår för bolagets forskningsverksamhet. Bolaget åberopar därvid ett av dåvarande departementschefen i propositionen 1946: 303 angående teckning av ytterligare aktier i bolaget gjort uttalande, att det vore av stor betydelse att bolagets forskningsarbete fortsattes så länge slutlig ståndpunkt icke tagits till bolagets framtid ur beredskapssynpunkt. I anslutning till detta uttalande framhåller bolaget, att forskningsarbetet under senare år oupphörligt vidgats. Detta berodde dels på att f. n. samma råvarukvaliteter icke stode bolaget till buds som tidigare, dels ock på att utvecklingen på området medfört krav på ytterligare höjning av kvaliteten på bolagets produkter.

Med tillstyrkan av styrelsens framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Aktiebolaget Ceaverken för vissa forskningsarbeten* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 40 000.

[44.] 24. *Atomenergiforskning m. m. inom Aktiebolaget Atomenergi, reservationsanslag.* Enligt skrivelse den 28 juni 1947, nr 403, har riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen nr 313 framställda förslag, *dels* till Teckning av aktier i Aktiebolaget Atomenergi för budgetåret 1947/48 under fonden för statens aktier anvisat ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor, *dels ock* till Atomenergiforskning m. m. inom Aktiebolaget Atomenergi för samma budgetår under tionde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

Den 19 september 1947 har Kungl. Maj:t meddelat beslut om teckning av aktier i bolaget till ett nominellt belopp av 2 000 000 kronor. Därjämte har Kungl. Maj:t enligt beslut den 7 november 1947 förordnat vissa ledamöter

och suppleanter i bolagets styrelse samt utsett ordförande i styrelsen. Bolaget bildades å konstituerande stämman den 8 samma månad. Enskilda intressenter ha tecknat aktier i bolaget för ett nominellt belopp av 1 500 000 kronor.

I skrivelse den 20 november 1947 har *styrelsen för Aktiebolaget Atomenergi* hemställt, att till bolagets atomenergiforskning måtte för budgetåret 1948/49 anvisas ett anslag av 3 000 000 kronor.

Till ändamålet torde för nästa budgetår anvisas medel till oförändrat belopp, 2 000 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Atomenergiforskning m. m. inom Aktiebolaget Atomenergi* för budgetåret 1948/49 anvisa ett
reservationsanslag av kronor 2 000 000.

[45.] 25. **Upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri, reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 250 000 kronor.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 november 1947 har med anlitande av anslaget fördelats administrationsbidrag för budgetåret 1947/48 enligt följande, nämligen Norrbottens småindustriförening u. p. a. 33 000 kronor, Västerbottens företagareförening u. p. a. 30 000 kronor, Jämtlands läns företagareförening u. p. a. 30 000 kronor, Västernorrlands läns företagareförening u. p. a. 29 000 kronor, Gävleborgs läns företagareförening u. p. a. 33 000 kronor, Värmlands läns företagareförening u. p. a. 25 000 kronor, Bohusläns företagareförening u. p. a. 35 000 kronor samt Sveriges hantverks- och småindustriorganisation 35 000 kronor.

Därjämte har Gotlands läns företagareförening u. p. a., som bildats i mars 1947, genom Kungl. Maj:ts beslut den 23 maj och den 28 november samma år tilldelats statsbidrag för tiden 1 maj 1947—30 juni 1948 med tillhoppa 24 000 kronor från V huvudtitelns reservationsanslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

I skrivelse den 28 oktober 1947 har *kommerskollegium* meddelat, att till kollegium inkommit ansökningar från förut angivna föreningar och organisation om statsbidrag å tillhoppa i runt tal 515 500 kronor för tiden 1 juli 1948—31 december 1949. Kollegium, som erinrar att administrationsbidragen hittills beräknats och utgått för budgetår, hemställer att till administrationsbidrag för den i ansökningarna avsedda tiden måtte för nästa budgetår anvisas 475 000 kronor.

I nuvarande statsfinansiella läge kan jag icke tillstyrka annan ändring i medelsanvisningen å anslaget än den som betingas därav, att det numera bildats en företagareförening också på Gotland. Utan att nu taga ställning till frågan om storleken av det administrationsbidrag, som må tilldelas denna förening, förordar jag, att anslaget uppräknas med 20 000 kronor.

Bidragen till föreningarna synas tills vidare böra avse budgetår. Fördelningen av anslaget torde få bero på prövning framdeles av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 270 000.

[46.] 26. *Resestipendier till teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, reservationsanslag.* Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 10 000 kronor.

Enligt kungörelsen den 14 september 1944 (nr 621), vilken innehåller närmare bestämmelser om anslagets användning, skall från anslaget endast utdelas stipendier för studieresor utomlands.

I skrivelse den 6 augusti 1947 har *kommerskollegium* hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår upptagas till 15 000 kronor. Till stöd härför har kollegium — liksom i 1945 och 1946 års petitaskrivelser — framhållit, att ett flertal av stipendierna torde komma att avse resor till Amerika och att det därför vore av vikt att anslaget icke tillmättes alltför knappt.

Jag anser mig i nuvarande läge icke kunna tillstyrka ökad medelsanvisning för ändamålet. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier till teoretiskt och praktiskt bildade tekniker* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 10 000.

[47.] 27. *Befrämjande av hemslöjden, reservationsanslag.* Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 50 000 kronor.

Genom beslut den 12 april 1946 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommerskollegium att verkställa utredning och avgiva förslag rörande organiserandet av undervisnings- och upplysningsverksamheten på hemslöjdens område. Vid anmälan av anslaget i 1947 års statsverksproposition, bilaga 12, s. 84, förordade min företrädare i ämbetet, att anslaget skulle uppföras med oförändrat belopp, 50 000 kronor, i avvaktan på det resultat, vartill den inom kollegium pågående utredningen kunde leda. I anledning av uppdraget framlade kollegium sedermera i skrivelse den 30 januari 1947 förslag i ämnet. Över förslaget avgavs yttranden av statskontoret, lantbruksstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, allmänna lönenämnden, Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund och Svenska landstingsförbundet. Genom beslut den 30 juni 1947 tilldelade Kungl. Maj:t av anslaget hemslöjdsföreningarnas riksförbund statsunderstöd för 1947 med 24 000 kronor, varjämte Kungl. Maj:t uppdrog åt kollegium att med anlitanande av återstoden av anslaget, 26 000 kronor, fördela *dels* ett belopp av 17 000 kronor till un-

derstöd åt de provinsiella hemslöjdsföreningarna, dels ock ett belopp av högst 9 000 kronor till särskilda hemslöjdsändamål. Samma dag meddelade Kungl. Maj:t jämväl beslut i anledning av kollegii utredning. Kungl. Maj:t medgav därvid, att kollegium finge utöver nämnda belopp å 26 000 kronor under budgetåret 1947/48 till hemslöjdens befrämjande av manufakturförslagslånefonden använda högst 80 000 kronor, varav i enlighet med kollegii förslag 70 000 kronor såsom bidrag till anställande av hemslöjdskonsulenter samt 10 000 till anordnande av en fortbildningskurs för sådana konsulenter.

I skrivelse den 26 september 1947 har *kommerskollegium* avgivit utlåtande över en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse från Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund om understöd för budgetåret 1948/49. Riksförbundet hemställer, att till befrämjande av hemslöjden måtte anvisas tillhoppa 156 000 kronor, varav 30 000 kronor till förbundets verksamhet, 17 000 kronor till de provinsiella hemslöjdsföreningarna, 9 000 kronor till särskilda hemslöjdsändamål och 100 000 kronor såsom bidrag till anställande av hemslöjdskonsulenter.

Kommerskollegium föreslår, att anslaget måtte höjas till 160 000 kronor, varav 30 000 kronor till riksförbundet, 21 000 kronor till särskilda hemslöjdsändamål och 109 000 kronor till hemslöjdskonsulenter.

Anslaget torde för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp, 50 000 kronor. Anslagets fördelning torde få bero på prövning framdeles av Kungl. Maj:t. Det är min avsikt att därvid samtidigt taga ställning till frågan huruvida och i vad mån medel från manufakturförslagslånefonden böra ställas till kollegii förfogande för hemslöjdsändamål.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av hemslöjden* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 50 000.

[48.] 28. Bidrag till svenska slöjdföreningen. Till detta ändamål utgår för innevarande budgetår ett anslag å 50 000 kronor.

I skrivelse den 15 september 1947 har *styrelsen för svenska slöjdföreningen* hemställt, att anslaget måtte för budgetåret 1948/49 höjas med 36 000 kronor till 86 000 kronor. Av de ytterligare begärda medlen skulle föreningen använda 14 000 kronor till studieavdelningen, speciellt för att intensifiera konsumentupplysningen, 6 000 kronor till vardera presstjänsten och bildarkivet samt 10 000 kronor till utredningsverksamhet, i första hand omfattande möbelfunktionsundersökning.

Kommerskollegium har i utlåtande över framställningen tillstyrkt, att anslaget höjes till 63 000 kronor.

I rådande läge kan jag icke förorda, att statsbidraget till föreningen ökas. Det må emellertid i detta sammanhang erinras om att föreningen torde erhålla ett icke oväsentligt bidrag till sin verksamhet genom inkomsterna av ett varulotteri, till vilket Kungl. Maj:t lämnat tillstånd genom beslut den 31 oktober 1947.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska slöjdföreningen* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 50 000.

[49.] 29. **Bidrag till standardiseringsverksamheten.** Till detta ändamål är i riksstaten för löpande budgetår uppfört ett anslag å 400 000 kronor. I 1947 års statsverksproposition förutsattes, att hälften av detta belopp skulle användas för standardiseringsverksamhet å det byggnadstekniska området och återstående 200 000 kronor för standardiseringsverksamhet i övrigt. Av sistnämnda belopp skulle lägst 15 000 kronor användas för standardisering av handredskap och lägst 3 500 kronor till standardiseringsverksamhet å trädgårdsnäringsens område.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 meddelat bestämmelser angående anslagets användning och därvid bl. a. föreskrivit, att fullt statsbidrag för andra ändamål än avgifter till internationella standardiseringsorganisationer samt standardiseringsverksamhet å det byggnadstekniska området skulle få utgå endast under förutsättning att vissa bidrag lämnades från enskilt håll. Det enskilda bidraget skulle i fråga om standardisering av handredskap utgöra 165 procent, beträffande standardiseringsverksamhet å trädgårdsnäringsens område 100 procent och i övriga fall 150 procent av den för dessa verksamhetsgrenar avsedda delen av statsbidraget (se vidare statsliggaren s. 874—875).

I en den 30 augusti 1947 dagtecknad skrift har *Sveriges standardiseringskommission* hemställt om ett belopp å 482 000 kronor för att uppehålla och utvidga standardiseringsverksamheten under budgetåret 1948/49.

Av följande i kommissionens skrift intagna sammanställning framgår den avsedda fördelningen av det begärda beloppet, varjämte i sammanställning-

Organisationer och kommittéer	1947/48	1948/49
	Anvisat belopp	Begärt belopp
Sveriges standardiseringskommission	45 000	55 000
Svenska verkstadsindustriens standardcentral	70 000	85 000
Svenska elektriska kommissionen	20 000	20 000
Byggstandardiseringen	196 000	200 000
Stål- och metallnormskommittén	30 000	40 000
Grafiska standardiseringskommittén	9 000	12 000
Emballagestandardiseringen	8 000	10 000
Trädgårdsnäringsens standardiseringskommitté	3 500	3 500
Jordbrukstekniska institutet	5 000	5 000
Färg- och fernisskommittén	3 000	5 000
Smörjmedelskommittén	1 500	1 500
Cement- och betongindustriens kommittéer	—	5 000
Tryckkärlskommissionen	—	6 000
Internationellt samarbete	9 000	14 000
Propaganda för standardisering	—	20 000
Kronor	400 000	482 000

en angivits den tilltänkta fördelningen av det för innevarande budgetår beviljade anslaget.

Den begärda medelsanvisningen innebär, att bidragen till befintliga kommittéer skulle ökas med sammanlagt 46 000 kronor. För helt nya kommittéer skulle beräknas 11 000 kronor. För det internationella samarbetet skulle avses ytterligare 5 000 kronor, vartill skulle komma 20 000 kronor för propagandaverksamhet.

För kännedom om vad kommissionen anfört till stöd för sin framställning torde jag få hänvisa till handlingarna i ärendet.

Kommissionen förklarar sig vara beredd att tillsammans med anslutna organisationer och kommittéer garantera att enskilda bidrag för budgetåret 1948/49 lämnades i minst de proportioner, som angivits i Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1947. Den ville emellertid framhålla, att betydelsen av de olika procentsatserna icke vore så stor, emedan de enskilda bidragen till hela standardiseringsverksamheten vore betydligt högre än vad Kungl. Maj:t fordrade. Som exempel kunde nämnas, att enligt uppgift av Svenska verkstadsindustriens standardcentral de enskilda bidragen för dess verksamhet under budgetåret 1948/49 beräknades uppgå till 314 000 kronor, vilket utgjorde 388 procent av begärt anslag.

Över framställningen har infordrat utlåtande avgivits av *kommerskollegium*, som överlämnat yttrande från *Sveriges industriförbund*. Såväl kollegium som industriförbundet ha tillstyrkt framställningen.

Sveriges standardiseringskommission har därefter i en skrift, dagtecknad den 15 december 1947, föreslagit att — därest statsanslaget till standardiseringsverksamheten för nästa budgetår bestämdes till oförändrat belopp — till byggstandardiseringen alltjämt skulle utgå 200 000 kronor. En del av detta belopp borde dock avses för bidrag till de för all standardiseringsverksamhet gemensamma utgifterna. Av övriga 200 000 kronor finge 3 500 kronor anses bundna för standardisering å trädgårdsnäringens område. Det borde få ankomma på kommissionen att själv bestämma, hur resterande 196 500 kronor skulle fördelas mellan övriga standardiseringsändamål. Beträffande sistnämnda belopp minskat med högst 8 000 kronor, motsvarande avgifter till vissa internationella sammanslutningar, kunde kommissionen garantera, att minst 175 procent av det beviljade bidraget komme att tillskjutas från enskilt håll i penningar, utfört arbete eller annan antagbar form.

Departementschefen. Anslaget till bidrag till standardiseringsverksamheten har från och med budgetåret 1940/41 till och med budgetåret 1946/47 successivt ökats från 60 500 till 400 000 kronor och utgår under innevarande budgetår med sistnämnda belopp. Ehuru standardiseringsverksamheten givit många goda resultat, anser jag det uteslutet att nu förorda höjt anslag. Jag hemställer sålunda, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp eller 400 000 kronor.

Beträffande anslagets disposition torde nu gällande regler få tillämpas med de modifikationer, som föreslagits av standardiseringskommissionen i

skrivelsen den 15 december 1947. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta, hur stor del av de för byggnadsstandardiseringen avsedda medlen, som skall användas för att täcka de gemensamma utgifterna för hela standardiseringsverksamheten. För att fullt statsbidrag skall utgå till de delar av verksamheten, som icke avse avgifter till internationella standardiseringsorganisationer, byggstandardisering samt standardisering å trädgårdsnäringens område, torde som villkor böra uppställas, att de enskilda bidragen utgöra minst 175 procent av denna del av statsbidraget. För statsbidrag med fullt belopp för standardisering å trädgårdsnäringens område bör alltså förutsättas enskilt bidrag med minst 100 procent av den härför avsedda delen av statsbidraget.

Av skäl som framgå av vad jag anfört vid anmälan av frågan om anslag till statens kommitté för byggnadsforskning är det av 1946 års utredning för byggnadsfrågor väckta förslaget att flytta byggstandardiseringsverksamheten till statens byggnadsinstitut f. n. icke aktuellt.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till standardiseringsverksamheten* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 400 000.

[50.] 30. **Bidrag till tekniska nomenklaturcentralen.** Till detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett anslag av 30 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 meddelat beslut om anslaget användning, varvid föreskrivits vissa villkor för bidragets åtnjutande (statsliggaren s. 875).

Beträffande organisationen av nomenklaturcentralen får jag hänvisa till redogörelse i 1947 års statsverksproposition, bilaga 12, s. 89.

I skrivelse den 20 augusti 1947 har *tekniska nomenklaturcentralen* — med förmälan att centralens verksamhet för varje år fått en alltmer ökad omfattning — hemställt, att anslag av samma storlek som för innevarande budgetår eller 30 000 kronor måtte anvisas även för nästa budgetår.

Statskontoret har i infordrat utlåtande anfört, att framställningen icke givit ämbetsverket anledning till erinran.

Nomenklaturcentralens framställning föranleder ej heller erinran från min sida. Jag tillstyrker därför, att anslag å 30 000 kronor anvisas jämväl för budgetåret 1948/49 till centralens verksamhet. För åtnjutande av anslaget torde enahanda villkor böra gälla som föreskrivits beträffande bidraget för innevarande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till tekniska nomenklaturcentralen* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 30 000.

D. Sjöfart och handel.

[51.] 1. Lotsverket: Avlöningar till befattningshavare hos lotsstyrelsen, *förslagsanslag*. Anslaget är i gällande riksstat upptaget till 419 700 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 för lotsstyrelsen fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 875—876), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	298 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	98 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	23 200

Summa kronor 419 700.

Kungl. Maj:t har enligt beslut den 31 oktober 1947 med stöd av riksdagens bemyndigande medgivit, att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må under innevarande budgetår överskridas med högst 9 700 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1947 har *lotsstyrelsen* framlagt förslag beträffande anslag till lotsverket för budgetåret 1948/49. Beträffande styrelsens avlöningsanslag slutar förslaget å en summa av 459 200 kronor.

I fråga om personalförteckningen har styrelsen hemställt, att en amanuensbefattning måtte utbytas mot en förste byråsekreterarbefattning i lönegraden Ca 27. Därjämte har styrelsen — med förmälan att innehavaren av den på övergångsstat uppförda tjänsten som kassör och bokhållare i lönegraden Ca 24 under nu löpande budgetår avgår från sin tjänst — föreslagit, att en kanslibiträdesbefattning, som skall hållas obesatt så länge kassören och bokhållaren kvarstår i tjänst, måtte omvandlas till en befattning som kassör i lönegraden Ca 18. Vidare har styrelsen hemställt, att en extra ordinarie assistentbefattning i lönegraden Ce 18 måtte utbytas mot en ordinarie sådan befattning i lönegraden Ca 18. Rörande sistnämnda förslag har lotsstyrelsen anfört bl. a. följande.

Hos lotsstyrelsen finnas för närvarande två assistentbefattningar, den ena ordinarie i lönegraden Ca 18 å fyringenjörkontoret och den andra extra ordinarie i lönegraden Ce 18 å lotsbyrån. Erfarenheten har visat, att stadigvarande behov föreligger av båda befattningarna, vilka sinsemellan äro i flera avseenden likartade. Assistenterna ha att biträda med utredningar av olika slag och med uppsättande av koncept till expeditioner av vanligen förekommande beskaffenhet. De ha därjämte att självständigt utföra arbetsuppgifter, vilka kräva mycket stor noggrannhet. Då göromålen å befattningarna äro av permanent natur, böra enligt styrelsens uppfattning båda befattningarna vara uppförda å ordinarie stat. Härför talar jämväl det förhållandet, att tjänsterna för deras innehavare torde få betraktas som slutbefattningar.

I fråga om beräkningen av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har styrelsen framhållit, att avgången av den

å övergångsstat uppförde kassören och bokhållaren medförde en utgiftsminskning under anslagsposten med i runt tal 12 000 kronor. Vid bifall till lotsstyrelsens förslag dels att inrätta en förste byråsekreterarbefattning i lönegraden Ca 27 och en kassörsbefattning i lönegraden Ca 18, dels ock att utbyta en assistentbefattning i lönegraden Ce 18 mot en motsvarande befattning i lönegraden Ca 18 skulle enligt styrelsens beräkningar anslagsposten å andra sidan ökas med i runt tal 27 200 kronor. På grund av beräknade löneklassuppflyttningar borde posten därjämte ökas med ytterligare omkring 1 000 kronor. Nettoökningen skulle alltså uppgå till sammanlagt i runt tal 16 200 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har styrelsen hemställt, att en arvodesavlönad kontorist med tjänstgöring på lotsstyrelsens fyringenjörkontor måtte erhålla en extra ordinarie kansliskrivarbefattning i lönegraden Ce 15 samt att medel måtte anvisas för att möjliggöra för styrelsen att anställa ytterligare ett kontorsbiträde med begynnelselönen enligt lönegraden Cf 4.

Såsom skäl för förslaget angående kontoristen, till vilken arvodet f. n. utgår dels med 2 400 kronor från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, dels ock i övrigt från sakanslag har styrelsen åberopat arten och omfattningen av de göromål, som utföras av befattningshavaren i fråga. Behovet av befattningen måste enligt styrelsen bedömas såsom varaktigt.

Vidkommande den föreslagna förstärkningen av biträdespersonalen har styrelsen framhållit, att inom styrelsen förekommande arbetsuppgifter tillhopa vore av den omfattningen att stadigvarande sysselsättning året runt föreläge för ytterligare en person i biträdesställning. På grund härav och då arbetet inom styrelsen skulle kunna ordnas på ett avsevärt mer rationellt och effektivt sätt, därest styrelsen hade tillgång till en fast anställd befattningshavare utöver den nu anställda biträdespersonalen, borde ytterligare en biträdestjänst hos styrelsen inrättas. Denna tjänst skulle tillhöra den för biträdespersonalen avsedda befordringsgången. Inrättandet av en dylik tjänst medförde, på grund av att behovet att anlita extra arbetskraft därigenom skulle minska, allenast en kostnadsökning motsvarande en del av lönen till biträdet i fråga. Styrelsen beräknade nämnda kostnadsökning till 2 000 kronor per år.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har av styrelsen uppförts med 96 500 kronor, vilket innebär en minskning med 1 500 kronor i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår. Omräkning av posten med hänsyn till de nya avlöningsbestämmelserna har visat, att posten borde höjas med 10 300 kronor. Vid bifall till styrelsens förslag att omvandla en arvodesbefattning såsom kontorist till befattning som extra ordinarie kansliskrivare samt att anställa ytterligare ett kontorsbiträde skulle utgifterna från posten öka med ett nettobelopp av (6 600 — 2 400 + 2 000 =) 6 200 kronor. Till löneklassuppflyttning borde avses ytterligare 500 kronor. Å andra sidan skulle, därest styrelsens förslag att utbyta en

amanuensbefattning mot en befattning såsom förste byråsekreterare i lönegraden Ca 27 och att ordinariesätta en extra ordinarie assistentbefattning bifölles, medelsåtgången å posten minska med i runt tal 18 500 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknar lotsstyrelsen till 48 000 kronor.

Över lotsstyrelsens förslag ha infordrade utlåtanden avgivits av statens lönenämnd samt, i vad förslaget avser inrättandet av en kassörsbefattning i lönegraden Ca 18, av riksräkenskapsverket.

Statens lönenämnd anför i fråga om förslaget att inrätta en kassörsbefattning, att en omprövning av frågan om löneställningen för den befattningshavare som biträdde kamreraren med kassagöromålen borde äga rum i samband med den f. n. pågående översynen av löneställningen för den högre biträdespersonalen inom statsförvaltningen. Även frågan om överförande till extra-ordinarie anställning i 15 lönegraden av den arvodesavlönade befattningshavare, som på lotsstyrelsens fyringenjörkontor biträdde med vissa räkenskapsgöromål, borde, anför nämnden, prövas i samband med nämnda utredning.

Riksräkenskapsverket framhåller, att bl. a. det förhållandet att det inom lotsstyrelsen funnes att tillgå kameralt utbildad personal i högre tjänstställning, som genom råd och upplysningar kunde handleda kassören och sålunda underlätta dennes verksamhet, föranledde ämbetsverket att ifrågasätta huruvida den föreslagna kassörstjänsten borde placeras i högre lönegrad än Ca 15. I varje fall borde slutligt ställningstagande anstå till dess resultatet föreläge av pågående tjänsteförteckningsrevision, i vad avsåge lotsstyrelsens biträdespersonal.

Departementschefen. Lotsstyrelsens förslag att utbyta en amanuensbefattning mot en befattning såsom förste byråsekreterare i lönegraden Ca 27 kan jag icke biträda. I avbidan på resultatet av den pågående utredningen om anställningsförhållandena för biträdespersonal i högre löneställning synes det, såsom de i ärendet hörda myndigheterna framhålla, böra anstå med att genomföra styrelsens förslag att inrätta en kassörstjänst i lönegraden Ca 18. I stället torde medel böra beräknas till den kanslibiträdesbefattning i lönegraden Ca 11, vilken f. n. hålles obesatt. Däremot tillstyrker jag, att en extra ordinarie assistent i lönegraden Ca 18 med tjänstgöring å lotsbyrån anställas såsom ordinarie. För att icke de förslag skola föregripas, som i anledning av nyssnämnda utredning må komma att framläggas, kan jag i likhet med lönenämnden icke tillstyrka styrelsens hemställan att en arvodesavlönad kontorist skulle erhålla extra ordinarie anställning såsom kansli-skrivare. Befattningshavaren torde emellertid tills vidare böra placeras såsom extra tjänsteman med lön enligt lönegraden Cg 13. Lön enligt denna lönegrad skulle närmast motsvara det f. n. till honom utgående arvodet. Kostnaderna för lönen torde från och med budgetåret 1948/49 helt bestri-das från styrelsens avlöningsanslag. Förslaget att ytterligare medel skulle anvisas för att möjliggöra för styrelsen att anställa ännu ett biträde för

skriv- och kontorsgöromål i den för dylika biträden avsedda befordringsgången kan jag icke förorda. Det torde emellertid stå styrelsen fritt att inom ramen för tillgängliga medel anställa ett sådant biträde.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat torde ytterligare en befattning såsom assistent i lönegraden Ca 18 upptagas å personalförteckningen samt den på övergångsstat uppförda befattningen som kassör och bokhållare avföras ur förteckningen, varvid anmärkningen till densamma bör utgå.

I fråga om beräkningen av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle med bifall till vad jag i det föregående förordat angående den ordinarie personalen anslagsposten ökas med dels 7 800 kronor till assistenten och med 5 600 kronor till kanslibiträdet. Till löneklassförändringar böra enligt styrelsens förslag avses ytterligare 1 000 kronor. Däremot bör posten sänkas med 12 000 kronor, motsvarande lönen till kassören och bokhållaren. Posten torde alltså för nästa budgetår uppföras med $(298\,500 + 7\,800 + 5\,600 + 1\,000 - 12\,000 =)$ 300 900 kronor.

Den av mig tidigare tillstyrkta ordinariesättningen av en extra ordinarie assistent medför en minskning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med 7 800 kronor. Å andra sidan skulle ett bifall till förslaget att anställa kontoristen såsom extra tjänsteman föranleda, att utgifterna från posten skulle öka med 3 700 kronor, utgörande skillnaden mellan lön enligt 13 lönegraden och den del av arvudet som nu utgår från anslagsposten. Därjämte beräknar jag i enlighet med styrelsens förslag ytterligare 500 kronor till löneklassförändringar. Då såsom inledningsvis angivits Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande medgivit, att anslagsposten må under budgetåret 1947/48 överskridas med högst 9 700 kronor, skulle posten för nästa budgetår bestämmas till $(98\,000 + 9\,700 - 7\,800 + 3\,700 + 500) =$ 104 100 kronor.

Till rörligt tillägg bör anvisas 48 000 kronor.

Medelsbehovet för avlöningar för nästa budgetår torde alltså kunna uppskattas till $(300\,900 + 104\,100 + 48\,000 =)$ 453 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lotsstyrelsen, som jag i det föregående angivit,

dels godkänna följande avlöningsstat för lotsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	300 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	»	104 100
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	48 000

Summa kronor 453 000;

dels ock till Lotsverket: Avlöningar till befattningshavare hos lotsstyrelsen för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av kronor 453 000.

[52.] 2. Lotsverket: Avlöningar till befattningshavare å lots- och fyrstaten, *förslagsanslag*. Anslaget är i gällande riksstat upptaget med 7 388 200 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 för lots- och fyrstaten fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 876—877), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	3 901 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	1 780 000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	1 390 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	316 400
	Summa kronor	7 388 200.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 31 oktober 1947 föreskrivit, att från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande under budgetåret 1947/48 bestridas utgifter till högre belopp än 1 950 000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1947 har *lotsstyrelsen* framlagt förslag till beräkning av lots- och fyrstatens avlöningsanslag för budgetåret 1948/49. Enligt förslaget skulle avlöningsanslaget sluta å en summa av 8 207 000 kronor.

Angående de allmänna förutsättningarna för beräkningen av anslagsbehovet för lots- och fyrstaten yttrar styrelsen följande.

I sin petitaskrivelse för budgetåret 1947/48 förordade styrelsen, att såsom utgångspunkt för beräkning av anslag, stående i mer direkt relation till lotspenninginkomsten, skulle tagas ett belopp av 3 000 000 kronor, vilket ungefärligen motsvarar lotspenninginkomsten vid den lotsningsfrekvens, som var rådande närmast före krigsutbrottet 1939. I riksstaten för budgetåret 1947/48 är inkomsten av lotspenningar beräknad till 3 500 000 kronor. Lotspenninginkomsten uppgick under budgetåret 1946/47 till 4 098 000 kronor. Under månaderna juli och augusti 1947 har inkomsten av lotspenningar icke obetydligt överstigit motsvarande inkomst under samma månader såväl år 1946 som åren närmast före kriget. Huruvida denna förhållandevis gynnsamma konjunktur skall bliva bestående någon längre tid, är icke möjligt för styrelsen att nu yttra sig om. Med hänsyn till det ovissa läget för framtiden anser styrelsen i allt fall försiktigheten bjuda att åtminstone för budgetåret 1948/49 icke räkna med högre lotsningsfrekvens än som vid nuvarande avgiftsbelopp motsvarar en lotspenninginkomst av 3 000 000 kronor.

Styrelsen erinrar i detta sammanhang, att styrelsen i en jämväl den 30 augusti 1947 dagtecknad skrivelse framlagt förslag om provisorisk höjning fr. o. m. den 1 juli 1948 av de belopp, varmed lotspenningarna f. n. utgå. Styrelsen anför om förslaget.

Enligt förslaget skulle höjningen utgöra 50 procent å de nuvarande beloppen. Då lotspenningarna redan nu äro förhöjda med 50 procent å lots-taxornas grundbelopp, innebär styrelsens förslag, att lotspenningarna skulle utgå med en förhöjning av 125 procent å grundbeloppen. Vid bifall till förslaget skulle lotspenninginkomsten för budgetåret 1948/49 vid en lotsningsfrekvens av den omfattning, varmed i det föregående räknats, uppgå till 4 500 000 kronor. Enligt förslaget skulle även efter den sålunda föreslagna förhöjningen lotspersonalens andel i lotspenningarna beräknas på grundval av de i taxorna upptagna grundbeloppen med en förhöjning motsvarande nuvarande 50 procent. Detta innebär, att lotspersonalens andel vid en total lotspenninguppbörd av 4 500 000 kronor skulle belöpa sig till 1 050 000 kronor, medan återstoden, 3 450 000 kronor, skulle tillfalla statsverket.

I fråga om personalförteckningen har styrelsen beträffande personalen å distriktsexpeditionerna upprepat ett förslag i 1946 års petitaskrivelse motsvarande att sex kontoristbefattningar i lönegraden Ca 13 måtte utbytas mot sex kassörsbefattningar i lönegraden Ca 16 samt att sex kontorsbiträdesbefattningar i lönegraden Ca 8 måtte utbytas mot sex kanslibiträdesbefattningar i lönegraden Ca 11. Styrelsen har därjämte anmält, att den å övergångsstat uppförda befattningen såsom expeditionsbiträde i lönegraden Ca 12 borde utgå ur personalförteckningen, enär innehavaren av befattningen avginge med pension under innevarande budgetår. I samband med att befattningen avfördes från förteckningen borde även anmärkning 1 avföras från densamma.

Vad angår lotspersonalen har styrelsen anmält, att fem vakanta befattningar såsom lots i lönegraden Ca 11, förut tilldelade respektive Gåsholma, Kylejs, Burgsviks, Falkenbergs samt Nordkosters lotsplatser, borde avföras från personalförteckningen. Vidare har lotsstyrelsen föreslagit, att antalet ordinarie lotsbefattningar vid Göteborgs lotsplats måtte ökas med en dylik befattning i lönegraden Ca 12. Härom har lotsstyrelsen anført följande.

Sedan sjöfarten på Göteborg under krigsåren minskats väsentligt, har den efter fredsslutet ökade sjöfarten medfört, att lotsningsfrekvensen vid Göteborgs lotsplats nu är större än under åren närmast före krigsutbrottet. En ökning av lotspersonalen vid platsen kan därför icke längre anstå. Antalet lotsningar vid lotsplatsen har under tiden den 1 maj—den 25 augusti 1947 i medeltal uppgått till 10 per dygn. Under lördagsdygn samma tid har medeltalet lotsningar utgjort 15,6. Ökningen av lotsningsfrekvensen har till följd, att brist på lotsar uppkommit vid flera tillfällen.

Erfarenheten från tidigare depressionstider, då sjöfarten fått vidkännas stora inskränkningar, har visat, att lotsningarnas antal vid Göteborgs lotsplats icke nämnvärt nedgått under dylika perioder, vilket förhållande till stor del berott på den under dessa tider särskilt livliga trafiken till och från skeppsvarven i Göteborg. Med hänsyn härtill finnes enligt lotsstyrelsens mening grundad anledning antaga, att behovet av utökning av lotspersonalen vid Göteborgs lotsplats icke är av tillfällig natur.

Beträffande fyrapersonalen bör enligt lotsstyrelsens uppfattning vissa förändringar i personalförteckningen vidtagas. Förändringarna äro föranledda av följande åtgärder, vilka redan verkställts eller beräknats vara genomförda före ingången av budgetåret 1948/49, nämligen dels elektrifie-

ring av fyren Bjuröklubb med mistsignalstation ävensom anordnande av en cirkulär radiofyr vid denna fyrplats, dels helautomatisering av fyrarna Hävringe övre och Hävringe nedre, dels ock elektrifiering av samt anordnande av radiofyr vid Utklippans fyrplats. Styrelsens förslag innebär för nämnda fyrplatsers del att vid Bjuröklubbs fyrplats en fyrmästarbefattning i lönegraden Ca 14 uppflyttas till lönegraden Ca 16 samt en fyrvaktarbefattning i lönegraden Ca 10 indrages, att vid Hävringe fyrplats en befattning som fyrmästare i lönegraden Ca 12 indrages samt att vid Utklippans fyrplats en fyrvaktarbefattning i lönegraden Ca 11 utbytes mot en förste fyrvaktarbefattning i lönegraden Ca 12, en fyrvaktarbefattning i lönegraden Ca 9 uppflyttas till lönegraden Ca 10 samt en fyrvaktarbefattning i lönegraden Ca 9 indrages. Förslaget innefattar vidare, att de till indragning ifrågasatta befattningarna avföras från personalförteckningen. Därjämte föreslår styrelsen, att en förste fyrvaktarbefattning i lönegraden Ca 12 vid Landsorts fyrplats måtte indragas och avföras från personalförteckningen.

Styrelsen har icke ifrågasatt några andra ändringar beträffande anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän än dem som betingas av de föreslagna personalförändringarna. Dessa ha å ena sidan av styrelsen beräknats medföra en utgiftsökning av 16 200 kronor, varav belöpa sig i runda tal 9 900 kronor å distriktsexpeditionerna samt 6 300 kronor å Göteborgs lotsplats, medan å andra sidan en utgiftsminskning å tillhopa omkring 50 700 kronor beräknats uppkomma beträffande de övriga lots- och fyrplatserna. Nettominskningen av utgifterna skulle sålunda enligt styrelsens beräkningar uppgå till 34 500 kronor.

Rörande anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal framhåller styrelsen, att den som utgångspunkt för beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår tagit ett belopp av 2 320 000 kronor, vilket styrelsen med hänsyn till de nya avlöningsbestämmelserna beräknat bliva erforderligt till ändamålet för innevarande budgetår. För nästa budgetår borde därjämte medel anvisas för att möjliggöra för styrelsen att dels uppflytta tjugofyra fyrvaktarbefattningar i lönegraden Ce 9 till lönegraden Ce 10, dels ock bereda personalen vid fyrplatserna ytterligare ledighet utöver semester såsom kompensation för sön- och helgdagstjänstgöring. Den ifrågasatta utvidgningen av denna s. k. kompensationsledighet skulle föranleda ökat anlitage av vikarier. Merkostnaden har styrelsen uppskattat till 20 000 kronor. Den föreslagna lönegradsuppflyttningen av fyrvaktarbefattningarna skulle medföra en kostnadsökning av 7 000 kronor.

Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal har av styrelsen upptagits till 1 380 000 kronor. Beloppet har beräknats med hänsyn till att från posten skola bestridas utgifter för följande ändamål, nämligen lotspersonalens andel i lotspenningar m. m., kost eller kostpenningar till personalen å fryskepp m. m., ersättningar för mistsignalering samt fryskeppstillägg. Styrelsen erinrar, att krigsriskersättning upphört att utgå från och med den 1

juli 1947, varför några medel härför icke erfordrades för nästa budgetår. Anslagsposten hade därför minskats med det belopp, som för innevarande budgetår avsetts för ändamålet eller 25 000 kronor. Med hänsyn till stegrade livsmedelspriser ha utgifterna för kost eller kostpenningar till personalen å fyrskepp m. m. beräknats komma att under nästa budgetår öka med 15 000 kronor. För övriga ändamål under anslagsposten räknar styrelsen med oförändrade kostnader. Nettominskningen å posten skulle således utgöra 10 000 kronor.

Till rörligt tillägg beräknar styrelsen 613 000 kronor.

I sitt under föregående punkt angivna utlåtande åberopar *statens löne-nämnd* vad allmänna lönenämnden i fråga om löneställningen för kontorsbiträdes- och kontoristbefattningarna å distriktsexpeditionerna yttrat i sitt utlåtande över framställningen om anslag till lotsverket för innevarande budgetår. Jag torde för kännedom härutinnan få hänvisa till 1947 års statsverksproposition, bilaga 12, s. 99.

Departementschefen. Jag torde till en början få erinra om att riksdagen i skrivelse den 5 juli 1947, nr 329, anhållit att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande gällande lotstaxestystem och lotspersonalens avlöningsförhållanden m. m. samt att jag i anledning därav den 30 december 1947 erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla sakkunniga för att utreda dessa och vissa därmed sammanhängande frågor. De sakkunniga komma att utses inom den närmaste tiden.

Lotsstyrelsens förslag om provisorisk höjning fr. o. m. den 1 juli 1948 av de belopp, varmed lotspenningarna nu utgå, har remitterats till vissa myndigheter. Remissbehandlingen är ännu icke avslutad.

Vad angår lotsstyrelsens förslag till beräkning av lots- och fyrstatens avlöningsanslag för nästa budgetår pågår — såsom jag tidigare haft anledning att erinra om — utredning rörande anställningsförhållandena för biträdespersonalen i högre löneställning. I avvaktan på det resultat, vartill denna utredning kan leda, bör löneställningen för kontorist- och kontorsbiträdesbefattningarna vid distriktsexpeditionerna icke ändras. Jag har icke något att invända mot styrelsens förslag rörande den å övergångsstat uppförda befattningen såsom expeditionsbiträde i lönegraden Ca 12.

Beträffande lotspersonalen tillstyrker jag av skäl, som av styrelsen anförts, att vid Göteborgs lotsplats inrättas ytterligare en lotstjänst i lönegraden Ca 12. Mot styrelsens förslag att från personalförteckningen avföra fem lotsbefattningar i lönegraden Ca 11, förut tilldelade respektive Gåsholma, Kullejs, Burgsviks, Falkenbergs samt Nordkosters lotsplatser har jag icke något att erinra.

I fråga om fyrpersonalen tillstyrker jag de av lotsstyrelsen föreslagna förändringarna rörande personalen vid Bjuröklubbs, Hävrings, Utklippans och Landsorts fyrplatser. Sålunda böra vid Bjuröklubbs fyrplats en fyrmästarbefattning i lönegraden Ca 14 uppflyttas till lönegraden Ca 16 och en fyrvaktarbefattning i lönegraden Ca 10 indragas, vid Hävrings fyrplats en fyrmästarbefattning i lönegraden Ca 12 indragas, vid Utklippans

fyrplats en fyrvaktarbefattning i lönegraden Ca 11 utbytas mot en befattning såsom förste fyrvaktare i lönegraden Ca 12, en fyrvaktarbefattning i lönegraden Ca 9 uppflyttas till lönegraden Ca 10 och en fyrvaktarbefattning i lönegraden Ca 9 indragas samt vid Landsorts fyrplats en befattning såsom förste fyrvaktare i lönegraden Ca 12 indragas. Däremot är jag i nuvarande läge förhindrad att biträda styrelsens förslag att uppflytta tjugofyra fyrvaktarbefattningar i lönegraden Ca 9 till lönegraden Ca 10. Jag kan icke heller tillstyrka att ytterligare medel anvisas för att möjliggöra att den s. k. kompensationsledigheten för personalen vid fyrplatserna utvidgas.

Angående beräkningen av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har efter anmodan posten för innevarande budgetår omräknats inom styrelsen med hänsyn till de nya avlöningsbestämmelserna. Enligt den därvid gjorda uppskattningen skulle medelsåtgången å posten för nämnda budgetår uppgå till 4 097 000 kronor, vilket innebär en ökning med 195 200 kronor i förhållande till vad schablonmässigt beräknats för ändamålet. Mot den inom styrelsen gjorda uppskattningen har jag icke något att erinra. De av mig i det föregående tillstyrkta förslagen innebära, att anslagsposten för nästa budgetår bör å ena sidan ökas med 7 300 kronor men å andra sidan minskas med 51 800 kronor. Nettominskningen å posten i anledning av förslagen uppgår sålunda till 44 500 kronor. Posten torde alltså för nästa budgetår uppföras med $(4\,097\,000 - 44\,500 =) 4\,052\,500$ kronor.

Då jag icke ansett mig kunna förorda något av styrelsens förslag i fråga om den icke-ordinarie personalen bör anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal upptagas till 1 950 000 kronor, motsvarande det belopp, till vilket anslagsposten för innevarande budgetår enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 oktober 1947 högst må anlitas.

Styrelsens förslag att ytterligare 15 000 kronor skulle anvisas till att bestrida utgifter för kost eller kostpenningar till personalen å fyrskepp m. m. kan jag tillstyrka, varför anslagsposten till särskilda löneformer till ordinarie och icke-ordinarie personal bör ökas med nämnda belopp. Med hänsyn till att krigsriskersättning icke längre skall utgå torde posten emellertid minskas med 25 000 kronor och sålunda upptagas till $(1\,390\,000 + 15\,000 - 25\,000 =) 1\,380\,000$ kronor.

För rörligt tillägg beräknar jag 586 500 kronor.

Avlöningsstatens slutsumma för budgetåret 1948/49 skulle alltså bli $(4\,052\,500 + 1\,950\,000 + 1\,380\,000 + 586\,500 =) 7\,969\,000$ kronor.

Vid bifall till de föreslagna ändringarna skulle å personalförteckningen för lots- och fyrstaten dels uppföras ytterligare en lotsbefattning i lönegraden Ca 12 och en fyrmästarbefattning i lönegraden Ca 16, dels ock från förteckningen avföras den å övergångsstat uppförda befattningen såsom expeditjonsbiträde i lönegraden Ca 12 och anmärkning 1, fem lotsbefattningar i lönegraden Ca 11, en fyrmästarbefattning i lönegraden Ca 14, en fyrmästarbefattning i lönegraden Ca 12, en fyrvaktarbefattning i lönegraden Ca 11 samt två fyrvaktarbefattningar i lönegraden Ca 9.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för lots- och fyrstaten gällande personalförteckningen som i det föregående angivits;

dels godkänna följande avlöningsstat för lots- och fyrstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 4 052 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1 950 000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	» 1 380 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 586 500

Summa kronor 7 969 000;

dels ock till Lotsverket: *Avlöningar till befattningshavare å lots- och fyrstaten* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 7 969 000.

[53.] 3. Lotsverket: *Omkostnader, förslagsanslag.* Anslaget är för löpande budgetår bestämt till 1 980 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för lotsverket (statsliggaren s. 879). I staten ingå bl. a. en anslagspost till sjukvård m. m. å förslagsvis 20 000 kronor, en anslagspost till reseersättningar å förslagsvis 85 000 kronor, en anslagspost till expenser å förslagsvis 128 000 kronor samt under anslagsposten till övriga utgifter en delpost till förbrukningsartiklar å förslagsvis 315 000 kronor, en delpost till reparation och underhåll av fyr-skepp, tjänstefartyg och lotsverket tillhöriga tjänstebåtar å förslagsvis 450 000 kronor, en delpost till legor för lotsbåtar å förslagsvis 210 000 kronor, en delpost till drift av lotsbåtar å förslagsvis 155 000 kronor och en delpost till bojar och prickar å förslagsvis 150 000 kronor. Av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten förslagsvis 8 000 kronor samt för övriga expenser 120 000 kronor, därav till ersättningar till lotsförmän för hållande av lotskontor högst 3 000 kronor och till ersättningar för städning av lotsverkets lokaler å lotsplatserna högst 11 000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1947 har *lotsstyrelsen* framlagt förslag angående medelsbehovet för verkets omkostnader under budgetåret 1948/49.

Anslagsposten till sjukvård m. m. har med hänsyn till den genom-

snittliga belastningen under de senast förflutna tre budgetåren upptagits till ett med 10 000 kronor förhöjt belopp eller till 30 000 kronor. I fråga om anslagsposten till reseersättningar framhåller styrelsen, att belastningen å posten under nämnda budgetår varit respektive i runda tal 103 700, 101 000 och 109 500 kronor. Med hänvisning härtill samt till att de belopp, varmed traktamentsersättning och tjänstgöringstraktamente utgå, från och med den 1 januari 1947 höjts, föreslår styrelsen, att posten uppräknas med 25 000 kronor till 110 000 kronor. Styrelsen hemställer vidare, att anslagsposten till expenser måtte höjas med tillhoppa 20 000 kronor. För bränsle, lyse och vatten beräknar styrelsen därvid oförändrat belopp, 8 000 kronor. Vad angår de under delposten till övriga expenser redovisade utgifterna för renhållning och städning, avseende styrelsens och de sex distriktsexpeditionernas lokaler, framhåller styrelsen, att en höjning med 1 000 kronor av posten erfordrades på grund av de förbättrade löneförmåner, som nyligen fastställts att utgå till städningsspersonal i statens tjänst. Beträffande kostnaderna för telefon anför styrelsen, att ökat anlåtande inom styrelsen av telefon medfört stora fördelar icke blott genom att spara tid och arbete utan även och framförallt för sjöfartens snabba betjänande. Styrelsen anser sig därför böra räkna med ytterligare 10 000 kronor till telefonkostnader jämte utgifter för telegram m. m. Styrelsen framhåller vidare beträffande utgifterna under delposten, att det belopp å 11 000 kronor, som styrelsen disponerade för ersättningar för städning av lotsverkets lokaler å lotsplatserna, i regel endast täckte en del av personalens utgifter för ändamålet och att lotsförbundet hemställt om full ersättning för kostnaderna i fråga. Därest personalen i skäligen omfattning skulle kunna beredas ersättning för städningkostnaderna borde ytterligare 9 000 kronor beräknas för sådana ersättningar. Anslagsposten till publikationstryck har uppförts med oförändrat belopp, 7 000 kronor. Med förmålan att belastningen å den under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposten till förbrukningsartiklar under föregående budgetår uppgått till 533 000 kronor hemställer styrelsen under åberopande av specificerad beräkning, att medelsanvisningen å posten måtte ökas med 135 000 kronor till 450 000 kronor. I fråga om delposten till reparation och underhåll av fyrskepp, tjänstefartyg och lotsverket tillhöriga tjänstebåtar yttrar styrelsen, att delposten under åren närmast före kriget varit upptagen till 340 000 kronor. Detta belopp motsvarade i allmänhet ungefärligen utgifterna för de med delposten avsedda ändamålen. I och med att fyrskeppen åter trätt i funktion vore reparations- och underhållsbehovet numera i stort sett av samma omfattning som under förkrigsåren. Belastningen å posten hade under budgetåret 1946/47 utgjort 580 000 kronor. Den betydande utgiftsökning, som sålunda ägt rum i jämförelse med medelsåtgången under förkrigsåren, berodde på den kraftiga prisstegring, som inträtt på förevarande område. Därest ifrågavarande materiel skulle kunna underhållas på motsvarande sätt som skett före kriget, vore det erforder-

ligt att delposten höjdes i förhållande till det belopp, 340 000 kronor, varmed den varit upptagen under förkrigsåren, i ungefär samma omfattning som den förut omförmälda prisstegringen. Styrelsen hemställer därför, att delposten för nästa budgetår måtte uppföras med 625 000 kronor. Angående beräkningen av delposten till legor för lotsbåtar uttalar styrelsen, att belastningen å posten under budgetåren 1945/46 och 1946/47 uppgått till omkring 214 000 kronor respektive 255 000 kronor. Utgiftsökningen sammanhänge till en del med den fortgående förnyelsen av lotspersonalens båtmaterial och därav föranledd höjning av legorna. Den nya materielen representerade nämligen i regel ett högre anskaffningsvärde än den som ersatts, beroende dels på att priserna stigit, dels ock på att det vid nyanskaffning ofta visat sig nödvändigt att övergå till större och mera sjövärdiga båtar än de, som hittills nyttjats vid lotsplatserna. En annan orsak till den ökade belastningen å delposten vore att söka i den prisstegring, som inträtt å underhålls- och reparationsarbeten å båtmaterielen. Styrelsen föreslår, att posten upptages till ett med 65 000 kronor förhöjt belopp eller till 275 000 kronor. Kostnaderna under delposten till drift av lotsbåtar uppskattar styrelsen till ett belopp av 125 000 kronor, vilket belopp med 30 000 kronor understiger det till ändamålet för innevarande budgetår anvisade beloppet. Vad slutligen angår delposten till bojar och prickar yttrar styrelsen, att den minskning av styrelsens uppgifter med avseende å utprickning och utbojning, som styrelsen vid anslagsberäkningen för budgetåret 1946/47 ansett sig ha anledning räkna med, icke inträffat. I stället hade, anför styrelsen, dessa uppgifter under det senaste året i ej ringa utsträckning ökat. Detta sammanhänge med att det visat sig erforderligt att till sjöfartens vägledning utsätta prickar och utlägga bojar till ett stort antal i de å vissa kuststräckor iordningställda minsvepta lederna. Behovet av dessa extra ordinära åtgärder torde, såvitt styrelsen nu kunde bedöma, komma att kvarstå de närmaste åren. På grund härav och med hänsyn till de priser, som numera äro gällande på materiel och arbeten av hithörande slag, beräknar styrelsen medelsåtgången för nästa budgetår till 200 000 kronor, vilket innebär en ökning med 50 000 kronor i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår. — Beträffande övriga delposter under anslagsposten till övriga utgifter föreslår styrelsen icke någon ändring.

Statens slutsumma uppgår således enligt styrelsens beräkningar till $(30\ 000 + 110\ 000 + 148\ 000 + 7\ 000 + 450\ 000 + 125\ 000 + 625\ 000 + 275\ 000 + 125\ 000 + 300\ 000 + 200\ 000 + 20\ 000 + 15\ 000 =) 2\ 430\ 000$ kronor.

Departementschefen. Lotsstyrelsens förslag till beräkning av lotsverkets omkostnader för nästa budgetår äro otvivelaktigt väl grundade. Med hänsyn till nuvarande statsfinansiella läge ser jag mig emellertid nödsakad att förorda vissa jämkningar i styrelsens förslag.

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde enligt styrelsens förslag böra uppföras med ett till 30 000 kronor förhöjt belopp. Styrelsens förslag

om höjning av anslagsposten till reseersättningar vill jag såtillvida tillstyrka, att jag förordar att anslagsposten uppräknas med 10 000 kronor till 95 000 kronor. Jag kan däremot icke tillstyrka någon ytterligare medelsanvisning å delposten till övriga expenser. Posten bör sålunda upptagas till 120 000 kronor. I fråga om delposterna till förbrukningsartiklar och till reparation och underhåll av fryskepp, tjänstefartyg och lotsverket tillhöriga tjänstebåtar anser jag mig böra föreslå, att vardera posten höjes med 100 000 kronor. Delposterna böra alltså beräknas till 415 000 respektive 550 000 kronor. Den föreslagna höjningen av posten till legor för lotsbåtar torde begränsas till 40 000 kronor, varför anslagsposten bör anvisas med 250 000 kronor. Enligt lotsstyrelsens förslag bör vidare posten till drift av lotsbåtar minskas med 30 000 kronor till 125 000 kronor. Vad angår posten till bojar och prickar har jag icke något att erinra mot att posten ökas med 50 000 kronor till 200 000 kronor.

Vidkommande övriga poster under ifrågavarande anslag biträder jag styrelsens förslag att bibehålla desamma vid de i nu gällande stat upptagna beloppen.

Omkostnadsanslaget skulle alltså uppgå till (30 000 + 95 000 + 128 000 + 7 000 + 415 000 + 125 000 + 550 000 + 250 000 + 125 000 + 300 000 + 200 000 + 20 000 + 15 000 =) 2 260 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lotsverket*: *Omkostnader* för budgetåret 1948/49
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 260 000.

[54.] 4. *Lotsverket: Säkerhetsanstalter för sjöfarten, reservationsanslag.* Till ifrågavarande ändamål äro å riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisade dels å driftbudgeten under tionde huvudtiteln ett reservationsanslag av 822 000 kronor, dels ock å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond ett investeringsanslag av 915 000 kronor.

Kungl. Maj:t meddelade den 21 februari 1947 beslut angående användningen av anslagen. Enligt beslut den 25 juli samma år föreskrev Kungl. Maj:t, att 200 000 kronor av vartdera anslaget tills vidare, intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnade, icke finge disponeras. Kungl. Maj:t har där- efter den 30 december 1947 medgivit, att sistnämnda belopp finge användas för därmed avsedda ändamål.

I sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1947 har *lotsstyrelsen* fram- lagt förslag angående medelsbehovet under budgetåret 1948/49 till säkerhetsanstalter för sjöfarten.

I följande av lotsstyrelsen uppgjorda sammanställning upptagas de olika ändamål, varom nu är fråga, ävensom den för varje särskilt ändamål av styrelsen beräknade kostnaden. Därjämte angives hur denna kostnad av- setts att fördelas på driftbudgeten och kapitalbudgeten med beräkning tilli-

Ä n d a m å l	Anslag å kapitalbudgeten		Summa anslag å drift- och kapitalbudgeterna	Avskrivningsanslag	
	Anslag å driftbudgeten				
		Kronor	till bostads-, upppassnings- och livbåthus Kronor	till övriga anläggningar Kronor	Kronor
a) Fartyg, båtar, bojar m. m.					
1. Nytt tjänstefartyg för mellersta lotsdistriktet, delkostnad	550 000	—	—	550 000	—
2. Nytt arbetsfartyg för lotsverkets byggnadsarbeten, delkostnad	125 000	—	—	125 000	—
3. Anskaffande av radiotelefon till fyrskeppen Östra Kvarken och Norströmsgrund samt elektrifiering och modernisering av sistnämnda fartyg.....	58 000	—	—	58 000	—
4. Anordnande av radiotelefonförbindelser mellan vissa lotsuppbyggnader samt elektrifiering av fyrskeppet Svinbådan.....	55 000	—	—	55 000	—
5. Anskaffande av radaranläggning för ett tjänstefartyg	65 000	—	—	65 000	—
6. Elektrisk kraftcentral för tjänstefartyget Kalmar.....	30 000	—	—	30 000	—
7. Anskaffande av ekolod samt radiopjapparater till vissa tjänstefartyg	15 000	—	—	15 000	—
8. Radioutrustning till vissa fyrskeppsmotorbåtar.....	10 500	—	—	10 500	—
9. Ny tjänstemotorbåt och upphallningsvagn för Gotska Sandöns fyrplats	28 000	—	—	28 000	—
10. Motorlivbåt för livräddningsstation i Lurö skärgård i Vätern	80 000	—	—	80 000	—
11. Lys- och ljudboj i Kämpingebukten söder om Falsterbokanalen	22 000	—	—	22 000	—
b) Fyrrar med och utan ständigt bevakning.					
12. Förbättring av fyrbelysningen i norra delen av Bottenviken, delkostnad.....	160 000	—	—	160 000	—
13. Ny bottenfast fyr på Ölands södra grund, delkostnad	75 000	—	350 000	425 000	350 000
14. Anordnande av radiofyr vid samt elektrifiering och halvautomatisering av Hållö fyrplats, delkostnad	75 000	—	—	75 000	—
15. Ny fyr på Bungeör	25 000	—	—	25 000	—
16. Anslutning av Brämöns fyrplats m. m. till allmänt elektriskt distributionsnät, delkostnad.....	25 000	—	—	25 000	—
17. Förbättring av fyrbelysningen i farleden Singöfjärden—Hallstavik	15 000	—	—	15 000	—
18. Elektrifiering av fyrplatserna Söderarm och Tjärven, delkostnad	50 000	—	—	50 000	—
19. Förbättring av mistsignaleringsvid Svenska Högarnas, Fårö och Hallands Väderö fyrplatser	20 000	—	60 000	80 000	60 000
20. Förbättring av fyrbelysningen i farleden väster om Sandön vid Sandhamn.....	20 000	—	—	20 000	—

Ä n d a m å l	Anslag å driftbud- geten Kronor	Anslag å kapital- budgeten		Summa anslag å drift- och kapital- bud- geterna Kronor	Av- skriv- nings- anslag Kronor
		till bo- stads-, upp- pass- nings- och livbåthus Kronor	till övriga an- läggningar Kronor		
21. Anordnande av radiofyror vid fyrplatserna Ölands norra udde och Sandhammaren, delkostnad..	25 000	—	40 000	65 000	40 000
22. Förbättring av fyrbelysningen i farleden norr om Vinga	15 000	—	—	15 000	—
c) <i>Hamnar och vågar.</i>					
23. Förbättring av hamnförhållandena vid Rödkallens lotsupp- passningsställe under Luleå lotsplats, delkostnad	—	—	65 000	65 000	65 000
24. Förbättring av hamnförhållandena samt reparation av fyrhus vid Dämmans fyrplats, delkostnad	—	—	50 000	50 000	50 000
d) <i>Lotsupp- passningsställen.</i>					
25. Om- och tillbyggnad av upp- passningshuset vid Rödkallens lots- upp- passningsställe under Luleå lotsplats	5 000	65 000	—	70 000	32 500
26. Om- och tillbyggnad av upp- passningshuset m. m. vid Arholma lotsplats	3 000	35 000	—	38 000	17 500
e) <i>Bostäder.</i>					
27. Förbättring av bostadsförhållan- dena vid Agö fyrplats	—	50 000	—	50 000	25 000
28. Förbättring av bostadsförhållan- dena vid Vens fyrplats	—	30 000	—	30 000	15 000
f) <i>Livräddningsstationer.</i>					
29. Båthus med slip m. m. för liv- räddningsstation i Lurö skärgård i Väneren	8 000	20 000	25 000	53 000	35 000
Summa	1 559 500	200 000	590 000	2 349 500	690 000
		790 000			

ka av erforderligt avskrivningsanslag. Med iakttagande av den princip, som under senare år tillämpats beträffande avskrivning av lotsverkets fastigheter, ha investeringar såväl i bostadshus som i lotsupp-
passningshus och livbåthus avskrivits till hälften, under det att övriga anläggningar avskrivits i sin helhet.

För kännedom om den av lotsstyrelsen lämnade detaljerade redogörelsen för de olika nyanskaffningarna och arbetena samt för den närmare beräkningen av kostnaderna för desamma torde jag få hänvisa till handlingarna i ärendet.

Lotsstyrelsen erinrar om att styrelsen i 1944 års petitaskrivelse framlagt en plan för sådana arbetsobjekt rörande säkerhetsanstalter för sjöfarten,

vilka nämnda år kunde bedömas vara av den angelägenhetsgraden att de borde utföras under de närmaste tio åren. I det årliga anslagsbehovet enligt tioårsplanen, 1 600 000 kronor, vore, anför styrelsen, sådana arbetsobjekt, som upptagits i sammanställningen under punkterna 1, 5, 10 och 29, icke inberäknade. Om dessa poster, tillsammans avseende en kostnad av 748 000 kronor, frånräknades det nu äskade totala anslagsbeloppet 2 349 500 kronor, återstode ett belopp av 1 601 500 kronor för arbeten enligt tioårsplanen eller ungefär samma belopp, som ursprungligen räknades med enligt planen. Med hänsyn till den sedan 1944 inträdda stegringen i kostnaderna för arbetslöner och materiel innebure detta, att styrelsen i syfte att iakttaga största möjliga återhållsamhet vid äskande av nya anslag reducerat arbetsvolymen för de företag enligt tioårsplanen, för vilka medel äskades av 1948 års riksdag, med minst tjugo procent i förhållande till den ursprungliga arbetsplanen. Därest beskäring skulle företagas av de anslag styrelsen nu äskat för byggnadsarbeten, vilka som regel utfördes i styrelsens egen regi, torde det bli svårt att bereda full sysselsättning åt lotsverkets fasta arbetarstam. Denna vore specialutbildad för de särskilda förhållanden, som föreläge vid lotsverkets anläggningsarbeten. Om den måste tillfälligtvis reduceras, kunde stora svårigheter uppstå att åter komplettera densamma. Det skulle därjämte ställa sig mycket oekonomiskt, om man efter några år skulle bli hänvisad till att i större utsträckning utbilda ny personal för dessa arbeten.

Styrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1948/49 *dels* å driftbudgeten under tionde huvudtiteln till Lotsverket: Säkerhetsanstalter för sjöfarten anvisa ett reservationsanslag av 1 559 500 kronor, *dels* å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond, anvisa ett investeringsanslag av 790 000 kronor, *dels ock*, under förutsättning att motsvarande anslag anvisades å kapitalbudgeten, å driftbudgeten under huvudtiteln Avskrivning av nya kapitalinvesteringar anvisa ett reservationsanslag av 690 000 kronor.

Departementschefen. Enligt min mening äro samtliga av lotsstyrelsen för nästa budgetår föreslagna åtgärder beträffande säkerhetsanstalter för sjöfarten av sådan angelägenhetsgrad att de om möjligt borde komma till utförande redan under nämnda budgetår. Av statsfinansiella skäl är jag dock nödsakad föreslå vissa beskäringar av det av lotsstyrelsen framlagda utbyggnadsprogrammet. Jag förordar sålunda uppskov med medelsanvisning å riksstaten beträffande följande poster, nämligen nytt tjänstefartyg för mellersta lotsdistriktet, motorlivbåt och båthus med slip m. m. för livräddningsstation i Lurö skärgård i Vänern, förbättring av fyrbelysningen i norra delen av Bottenviken samt förbättring av bostadsförhållandena vid Agö fyrplats. Beträffande medelsäskandena för ny bottenfast fyr på Ölands södra grund förordar jag att med anslaget å driftbudgeten får anstå.

Då lotsstyrelsens kostnadsberäkningar icke synas giva anledning till erinran kan förslaget, begränsat på sätt jag sålunda angivit, antagas draga en

sammanlagd kostnad av 1 381 500 kronor. Härav torde å kapitalbudgeten för nästa budgetår böra upptagas 695 000 kronor och å driftbudgeten återstående 686 500 kronor.

Beträffande medelsanvisningen å kapitalbudgeten återkommer jag senare. Lotsstyrelsens förslag om anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar behandlas i annat sammanhang av chefen för finansdepartementet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lotsverket: Säkerhetsanstalter för sjöfarten* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 686 500.

[55.] 5. *Handelsflottans pensionsanstalt: Avlöningar, förslagsanslag.* Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 26 900 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 för handelsflottans pensionsanstalt fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 880), dels ock följande avlöningsstat:

U t g i f t e r.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 19 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 3 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	» 11 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1 500
Summa kronor 35 900	

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l.

Räntor å förvaltningskostnadsfonden samt bötesandelar....	kronor 9 000
Nettoutgift kronor 26 900.	

Enligt beslut den 31 oktober 1947 har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande medgivit, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må under budgetåret 1947/48 överskridas med högst 800 kronor.

För samma budgetår har därjämte anvisats ett förslagsanslag av 5 500 kronor till Handelsflottans pensionsanstalt: Omkostnader. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för anstalten (statsliggaren s. 881).

Vidare är i gällande riksstat under tolfte huvudtiteln upptaget ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor till Bidrag till pensioneringskostnaderna

för handelsflottans pensionsanstalt. Kungl. Maj:t har den 9 maj 1947 meddelat beslut om anslaget användning (statsliggaren s. 931—932).

I anledning av en av 1947 års riksdag i skrivelse nr 147 gjord hemställdan bemyndigade Kungl. Maj:t den 10 juli 1947 chefen för handelsdepartementet att tillkalla högst fem utredningsmän för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande möjligheterna att ernå en förbättring av pensioneringen hos handelsflottans pensionsanstalt för sjöfolk av manskapsklass och därmed sammanhängande frågor. Med stöd av bemyndigandet tillkallade jag samma dag utredningsmän, vilka sedermera antagit benämningen 1947 års sjömanspensionsutredning.

I skrivelse den 27 augusti 1947 har *direktionen över handelsflottans pensionsanstalt* anfört, att förslag från sjömanspensionsutredningen kunde komma att beröra jämväl anstaltens avlönings- och omkostnadsanslag. Slutgiltiga anslagsberäkningar för nästa budgetår kunde därför, i avbidan på resultatet av utredningsarbetet, icke framläggas. Oberoende av utredningens förslag syntes emellertid viss höjning av avlöningsanslaget vara ofrånkomlig. Höjningen avsåge anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Med hänsyn till de slutligt fastställda nya avlöningsbestämmelserna borde posten uppräknas med 800 kronor. För att möjliggöra att ersättningen till vikarien för anstaltens direktör höjdes, borde posten därjämte ökas med 900 kronor. För kontrollen över rederiernas avgiftsredovisning och avgiftsregistreringen hos sjömanshusen borde vidare en amanuensbefattning inrättas. Innehavaren av befattningen borde till en början få tjänsteställning såsom aspirant med placering i lönegraden Cf 15 med en grundlön av 6 600 kronor. Från nämnda belopp borde avräknas ett arvode å 5 400 kronor till en icke lönegradsplacerad befattningshavare hos anstalten, men i stället såsom ersättning till vaktmästarbiträde och för extra arbetshjälp tilläggas ett belopp av lägst 2 000 kronor. Enligt förslaget skulle alltså anslagsposten ökas med $(800 + 900 + 6\,600 - 5\,400 + 2\,000 =)$ 4 900 kronor.

Direktionen hemställer således, att anslaget till avlöningar beräknas till $(26\,900 + 4\,900 =)$ 31 800 kronor. Vidare föreslår direktionen, att anslaget till omkostnader upptages till ett preliminärt belopp av oförändrat 5 500 kronor.

Direktionen har därjämte i skrivelse den 27 augusti 1947 föreslagit, att tills vidare, i avvaktan på sjömanspensionsutredningens förslag, till Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt måtte för budgetåret 1948/49 beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, eller 1 400 000 kronor.

Departementschefen. Sjömanspensionsutredningen torde avgiva sitt betänkande i början av detta år. När ärendet föreligger färdigberett torde få övervägas huruvida proposition i ämnet bör föreläggas riksdagen i år eller senare. Nu anser jag mig böra förorda, att frågan om anslag till handelsflottans pensionsanstalt och till bidrag till pensioneringskostnaderna för anstalten prövas på grundval av föreliggande framställningar från direktionen.

Vad först angår avlöningsanslaget böra anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagas till oförändrade belopp, 19 600 respektive 3 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må enligt vad som framgår av vad inledningsvis angivits under budgetåret 1947/48 tagas i anspråk till ett belopp av högst 12 600 kronor. Genom att taga detta belopp till utgångspunkt för beräkning av posten för nästa budgetår tillgodoses direktionens förslag, att posten skulle uppräknas med 800 kronor med hänsyn till de nya avlöningsbestämmelserna. Jag tillstyrker, att ett ytterligare belopp av 900 kronor avses för ersättning åt vikarien för anstaltens direktör. Direktionens övriga förslag kan jag icke förorda. Anslagsposten bör således uppföras med $(12\,600 + 900 =)$ 13 500 kronor.

Till rörligt tillägg torde avses 2 900 kronor.

De särskilda uppbördsmedlen böra uppföras med oförändrat belopp, 9 000 kronor.

För omkostnader torde anvisas samma belopp som för innevarande budgetår, 5 500 kronor.

Pensionerna från anstalten torde under kalenderåret 1948 utgå enligt samma grunder, som i dylikt hänseende varit gällande för kalenderåret 1947, och anslaget till ändamålet upptagas till oförändrat belopp, 1 400 000 kronor.

Jag ämnar vid behandlingen av trettonde huvudtiteln ånyo anmäla frågan om bidrag till pensioneringskostnaderna för anstalten.

Beträffande anslaget till omkostnader återkommer jag under nästföljande punkt. Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för handelsflottans pensionsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

U t g i f t e r:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	19 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	3 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	13 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2 900

Summa kronor 39 000

Särskilda uppbördsmedel:

Räntor å förvaltningskostnadsfonden samt	
bötesandelar	kronor 9 000
	Nettoutgift kronor 30 000;

dels ock till Handelsflottans pensionsanstalt: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av kronor 30 000.

[56.] 6. **Handelsflottans pensionsanstalt: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Handelsflottans pensionsanstalt: Omkostnader för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av* kronor 5 500.

[57.] 7. **Statens handelskommission: Avlöningar.** För innevarande budgetår äro under elfte huvudtiteln anvisade två förslagsanslag till statens handelskommission, nämligen ett till avlöningar å 700 000 kronor och ett till omkostnader å 100 000 kronor.

Kungl. Maj:t har medgivit, att å anslagen må tagas i anspråk för kommissionens utgifter för avlöningar och omkostnader under tiden 1 juli—31 december 1947 högst 1 250 000 respektive 317 000 kronor samt under tiden 1 januari—30 juni 1948 högst 1 250 000 respektive 350 000 kronor.

Handläggningen inom Kungl. Maj:ts kansli av ärenden, som beröra handelskommissionens verksamhetsområde, har den 18 september 1947 överflyttats från folkhushållningsdepartementet till handelsdepartementet. I avslutning därtill torde anslagen till kommissionen böra från och med nästa budgetår överföras från elfte till tionde huvudtiteln.

I skrivelse den 29 september 1947 har *statens handelskommission* till en början erinrat, att kommissionen i skrivelse den 19 juni 1947 bl. a. hemställt, att Kungl. Maj:t måtte godkänna de förslag, som framlagts i en till skrivelsen fogad promemoria angående översyn av avlöningsföreskrifterna för befattningshavare hos kommissionen. Kommissionen har nu i skrivelsen den 29 september 1947 ändrat denna hemställan därhän, att dessa förslag måtte underställas 1948 års riksdag. I promemorian föreslås, att åtskilliga befattningshavare måtte erhålla extra ordinarie anställning.

Kommissionen har därjämte i sistnämnda skrivelse framlagt förslag om anslag till kommissionen för nästa budgetår och har därvid inledningsvis anfört följande.

Handelskommissionen har icke ansett sig kunna bedöma, huruvida under nästa budgetår sådana förändringar kunna inträda, att mera väsentliga ändringar i avseende å kommissionens arbetsuppgifter och behov av arbets-

kraft kunna beräknas inträda. Det har därför icke varit möjligt för kommissionen att närmare precisera sitt medelsbehov för budgetåret 1948/49. I betraktande härav har kommissionen vid uppskattningen av detta medelsbehov ansett sig böra till ledning för anslagsäskandena endast upptaga de approximativa belopp, som svara dels mot kommissionens nuvarande utgifter dels mot den ökning av utgifterna, som kommissionen med hänsyn till nuvarande förhållandena redan anser ofrånkomlig.

I fråga om anslaget till *avlöningar* beräknar kommissionen, att utgifterna för arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, komma att uppgå till omkring 250 000 kronor. Kostnaderna för den personal, som avlönas enligt löneplan, samt för tillfällig personal uppskattas till 2 250 000 kronor under förutsättning att personalbeståndet blir i huvudsak oförändrat. Kommissionen hemställer med anledning därav, att kommissionens anslag till *avlöningar* för nästa budgetår uppföres med 2 500 000 kronor.

Rörande anslagsbehovet till handelskommissionens *omkostnader* räknar kommissionen med att utgifterna för reseersättningar komma att belöpa sig till i runt tal 3 000 kronor. För expenser beräknas åtgå tillhoppa 430 000 kronor, varav 30 000 kronor till inventarier, 150 000 kronor till tryckningskostnader m. m., 100 000 kronor till telefon och telegram, 50 000 kronor till städningskostnader, 70 000 kronor till kontorsförnödenheter och 30 000 kronor till övriga kostnader. Kommissionen hemställer med hänvisning härtill, att till omkostnader för nästa budgetår anvisas ett belopp av 433 000 kronor.

Departementschefen. Vad angår den av handelskommissionen väckta frågan om anställningsförhållandena för vissa tjänstemän inom kommissionen må nämnas, att spørsmålet att bereda befattningshavare inom krisförvaltningen fastare anställning f. n. utredes inom finansdepartementet. Med hänsyn härtill anser jag mig icke nu böra pröva kommissionens framställning i ämnet.

Beträffande anslagsbehovet för kommissionen under nästa budgetår har jag icke något att erinra mot de av kommissionen gjorda beräkningarna. Anslagen till *avlöningar* och till *omkostnader* böra således för nämnda budgetår upptagas till 2 500 000 respektive 433 000 kronor.

Angående anslaget till *omkostnader* återkommer jag under nästföljande punkt. Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens handelskommission: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 2 500 000.

[58.] 8. *Statens handelskommission: Omkostnader, förslagsanslag.* Under hänvisning till vad jag anfört under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens handelskommission*: *Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*
 av kronor 433 000.

[59.] 9. *Statens skeppsprovninganstalt: Avlöningar, förslagsanslag.* Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 236 500 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens skeppsprovninganstalt (statsliggaren s. 881). Kungl. Maj:t har därjämte samma dag fastställt följande avlöningsstat för anstalten:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	42 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	133 000
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	50 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	10 600

Summa kronor 236 500.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 31 oktober 1947 föreskrivit, att under budgetåret 1947/48 må av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal tagas i anspråk högst 127 000 kronor.

I skrivelse den 11 augusti 1947 har *styrelsen för statens skeppsprovninganstalt* avgivit förslag till stat för anstalten under budgetåret 1948/49.

Styrelsen framhåller, att anstaltens verksamhet under budgetåret 1946/47 fortgått under oförändrade former. Den förut konstaterade successiva ökningen av verksamhetens omfattning hade fortfarande gjort sig tydligt märkbar. Särskilt påfallande hade ökningen av utländska uppdrag varit. Ungefär hälften av anstaltens inkomster under budgetåret hade influtit för uppdrag från utlandet. De till statsverket inlevererade inkomsterna av provningar och undersökningar hade under budgetåret utgjort i runt tal 273 000 kronor, medan de totala utgifterna, avseende såväl avlöningar jämte tillägg som omkostnader, uppgått till i runt tal 236 300 kronor. Anstaltens verksamhet hade alltså givit ett överskott under budgetåret av i runt tal 36 700 kronor.

Beträffande personalen har styrelsen hemställt, dels att en kontoristbefattning i lönegraden Ce 13 måtte omvandlas till kansliskrivarbefattning i lönegraden Ce 15, dels ock att följande kollektivavtalsanställda befattningshavare, nämligen ett laboratoriebiträde, en mekaniker samt två snickare och modellmakare, måtte anställas såsom extra ordinarie i lönegraden Ce 11. Till stöd för framställningen i vad den avser den kollektivavtalsanställda personalen anför styrelsen följande.

Vid anstalten finnes en laboratoriebiträdesbefattning, som hittills avlönats ur anslagsposten till tillfälliga biträden. Befattningen är för anstalten synnerligen betydelsefull, då innehavarens uppgift huvudsakligen är att sköta manövreringen av den för anstaltens verksamhet nödvändiga elektriska löpvagnen, som användes vid alla försök. Av befattningshavaren fordras noggrannhet och ytterlig pålitlighet; en felaktig manöver kan innebära fara för människoliv och materiella förluster. Med hänsyn till den

stora betydelse, som anstalten tillmäter denna befattning, anser styrelsen, att befattningen bör uppföras på stat, så att anstalten lämnas tillfälle att fastare knyta till sig en person, som visat sig uppfylla de höga krav, som måste ställas på befattningens innehavare. Avlöningen enligt den föreslagna lönegraden för befattningen, lönegraden Ce 11, motsvarar ungefär lönen ur posten till tillfälliga biträden till den nuvarande innehavaren av befattningen.

I fråga om anstaltens verkstadspersonal äro för närvarande fem befattningar uppförda på stat; av dessa äro tre i lönegrad Ce 14 och två i lönegrad Ce 12. För övrigt består verkstadspersonalen av två mekaniker samt åtta snickare och modellmakare, som avlönas ur anslagsposten till tillfälliga biträden. Då tillräcklig erfarenhet nu måste anses ha vunnits om minimibehovet av verkstadspersonal, anser styrelsen det önskvärt, att ytterligare en del av den tillfälliga personalen uppföres på stat. De flesta av de arbeten, som förekomma vid anstaltens verkstäder, äro av mycket speciell art och kräva av arbetarna stor skicklighet och lång tids uppövning. Det är under sådana förhållanden av största betydelse för kontinuiteten, att anstalten har möjligheter att fastare knyta till sig de arbetare, som visat sig särskilt lämpliga och skickliga för förekommande arbeten. Avlöningen enligt den föreslagna lönegraden för befattningarna, lönegraden Ce 11, motsvarar ungefär den lön, som för närvarande avtalsenligt utbetalas till innehavare av dylika befattningar.

Styrelsen har i anledning av de nya avlöningsbestämmelserna omräknat anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Därvid har konstaterats, att anslagsposten kan sänkas med 5 900 kronor, varför posten upptagits till 37 000 kronor.

De föreslagna personaländringarna skulle enligt styrelsens beräkningar öka utgifterna å anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med i runt tal 21 700 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden framhåller styrelsen, att posten, vid bifall till styrelsens framställning beträffande den kollektivavtalsanställda personalen skulle kunna minskas med 20 000 kronor till 30 000 kronor. Emellertid hade posten visat sig vara otillräcklig dels på grund av den fortgående utvidgningen av anstaltens rörelse, dels ock på grund av avtalsenlig ökning av de tillfälliga arbetarnas löner. Posten borde med hänsyn därtill uppräknas med 10 000 kronor. Medelsbehovet å anslagsposten skulle sålunda enligt styrelsens förslag för nästa budgetår uppskattas till 40 000 kronor.

Till rörligt tillägg har styrelsen beräknat 21 500 kronor.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd samt, enbart i fråga om omvandlingen av kontoristbefattningen till kansliskrivarbefattning, av riksräkenskapsverket.

Statskontoret anför, att det kunde ifrågasättas huruvida omvandling av kontoristbefattningen till kansliskrivarbefattning borde ske utan att avvakta resultatet av pågående tjänsteförteckningsrevision beträffande biträdespersonalen. Någon erinran syntes däremot enligt ämbetsverkets mening icke böra riktas mot förslaget att upptaga ytterligare en mekaniker samt två snickare och modellmakare såsom extra ordinarie befattningshavare. Med hänsyn till försvarets tjänsteförteckningssakkunnigas förslag till lönegradsplacering för hantverkar- och mekanikerpersonal (SOU 1946:

94 s. 83) borde dock de ifrågasatta nya befattningarna hänföras till lönegraden Ce 10. Förslaget att inplacera ett laboratoriebiträde i lönegraden Ce 11 hade icke föranlett någon erinran från statskontorets sida.

Statens lönenämnd har tillstyrkt den av styrelsen föreslagna omvandlingen av kontoristbefattningen till kansliskrivarbefattning. Ej heller har lönenämnden funnit anledning till erinran mot de av styrelsen föreslagna inplaceringarna i lönegraden Ce 11 av övriga befattningar, som avses med framställningen.

Riksräkenskapsverket har funnit den föreslagna omvandlingen av kontoristbefattningen till kansliskrivarbefattning skälig, men har — i likhet med statskontoret — ifrågasatt, huruvida omvandlingen borde ske utan att avvakta resultatet av pågående tjänsteförteckningsrevision beträffande biträdespersonalen.

Departementschefen. I avvaktan på resultatet av den pågående utredningen om anställningsförhållandena för biträdespersonalen i högre löneställning anser jag mig icke kunna förorda styrelsens förslag i fråga om kontoristbefattningen. Däremot tillstyrker jag att ett laboratoriebiträde, en mekaniker och två snickare och modellmakare, vilka f. n. avlönas enligt kollektivavtal, erhålla extra ordinarie tjänster. Då statens lönenämnd lämnat förslaget om lönegradsplacering av tjänsterna utan erinran, tillstyrker jag att de inplaceras i lönegraden Ce 11.

Mot styrelsens beräkning av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har jag icke något att erinra. Posten bör således upptagas till 37 000 kronor.

Vid bifall till de av mig förordade förslagen att anställa viss kollektivavtalsanställd personal såsom extra ordinarie komma utgifterna från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal att öka med i runt tal 21 000 kronor. Enär såsom inledningsvis angivits Kungl. Maj:t genom beslut den 31 oktober 1947 föreskrivit, att under innevarande budgetår av anslagsposten må tagas i anspråk högst 127 000 kronor, torde posten för nästa budgetår uppföras med $(127\ 000 + 21\ 000 =)$ 148 000 kronor.

Enligt styrelsens förslag bör anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden å ena sidan nedräknas med 20 000 kronor med hänsyn till de tillstyrkta personaländringarna men å andra sidan ökas med 10 000 kronor till följd av höjda löner åt de tillfälliga arbetarna och motsedd utvidgning av anstaltens verksamhet. Jag har icke något att erinra häremot. Anslagsposten bör sålunda för nästa budgetår uppföras med $(50\ 000 - 20\ 000 + 10\ 000 =)$ 40 000 kronor.

Till rörligt tillägg torde beräknas 21 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens skeppsprovingsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	37 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	148 000
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>för-</i> <i>slagsvis</i>	»	40 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	21 000

Summa kronor 246 000;

dels ock till Statens skeppsprovninganstalt: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av kronor 246 000.

[60.] 10. Statens skeppsprovninganstalt: Omkostnader, *förslagsanslag*. Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 46 500 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för statens skeppsprovninganstalt (statsliggaren s. 882). Staten upptager bl. a. en post till övriga utgifter.

I sin förenämnda skrivelse den 11 augusti 1947 har *styrelsen för statens skeppsprovninganstalt* upprepat sin i 1946 års petitaskrivelse gjorda framställning, att under anslagsposten till övriga utgifter måtte uppföras en ny delpost å förslagsvis 500 kronor till underhåll av anstaltens tomt.

I övrigt har *styrelsen* icke ifrågasatt någon ändring i gällande omkostnadsstat.

Statskontoret har i sitt under föregående punkt anmälda utlåtande liksom i utlåtande föregående år över anstaltens anslagsäskanden framhållit, att kostnaderna för underhåll av tomten borde bestridas av medel, som stode till byggnadsstyrelsens förfogande.

Det må erinras om att *byggnadsstyrelsen* i utlåtande över 1946 års petitaskrivelse framhållit, att utgifterna för skötseln av anstaltens tomt borde bestridas från det under statens allmänna fastighetsfond: byggnadsstyrelsens delfond uppförda underhållsanslaget.

Tillsynen över skötseln av anstaltens tomt bör handhas av byggnadsstyrelsen såsom förvaltare av anstaltens byggnader. I likhet med min företrädare i ämbetet kan jag därför icke biträda *styrelsens* förslag att kostnaderna för underhållet av tomten skulle bestridas från en särskild delpost under anstaltens omkostnadsanslag. Anslaget bör alltså för nästa budgetår upptagas till oförändrat belopp, 46 500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skeppsprovninganstalt: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 46 500.

[61.] 11. Statens isbrytarverksamhet, förslagsanslag. Under rubriken Statens isbrytarverksamhet äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda bl. a. två förslagsanslag, nämligen ett å 370 000 kronor till driftkostnader m. m. och ett å 100 000 kronor till förhyrning av isbrytarfartyg.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 meddelat bestämmelser angående de båda anslagens användning (statsliggaren s. 882—883). Genom beslut den 7 november samma år har Kungl. Maj:t, med upphävande i vissa delar av förstnämnda beslut, meddelat nya dispositionsbestämmelser för driftkostnadsanslaget. Enligt dessa skola från nämnda anslag bl. a. bestridas arvoden åt statens isbrytarombud med 150 kronor för tjänstgöringsmånad samt därutöver arvoden åt isbrytarombuden för norrlandskusten och Mälaren med 150 kronor för år och åt isbrytarombudet för Väneren med 300 kronor för år.

I skrivelse den 8 september 1947 hemställde länsstyrelsen i Stockholms län om åtgärder för att under vintern 1947/48 genom Waxholms nya ångfartygsaktiebolags försorg uppehålla båttrafik å vissa linjer inom norra och mellersta delarna av Stockholms skärgård. Vid underhandlingar inom kommunikationsdepartementet förklarade sig bolaget villigt att i viss omfattning driva sådan trafik från och med den 1 december 1947 enligt en utökad turplan, varvid bolaget förutsatte, att isbrytarhjälp i viss omfattning skulle lämnas. Enligt planen skulle linjerna till Möja och Husarö trafikeras med vardera två turer i veckan, linjen till Linanäs med sju turer i veckan, varav minst två skulle utsträckas till Väsbystrand och två till Östra Lagnö, linjen till Furusund under viss förutsättning med en tur i veckan samt linjen till Vaxholm med sedvanligt antal turer. Genom beslut den 21 november 1947 har Kungl. Maj:t anbefallt kommerskollegium i egen-skap av chefsmyndighet för statens isbrytarverksamhet att föranstalta om isbrytning i den utsträckning, som funnes påkallad för att säkerställa ifrå-gavarande trafik, samt förordnat, att de av uppdraget föranledda kostna-derna skulle tills vidare bestridas från det för innevarande budgetår anvi-sade förslagsanslaget till Statens isbrytarverksamhet: Förhyrning av isbry-tarfartyg.

I skrivelse den 10 oktober 1947 har *marinförvaltningen* hemställt, att anslaget till Statens isbrytarverksamhet: Driftkostnader m. m. måtte för nästa budgetår upptagas med förslagsvis 700 000 kronor, samt till stöd härför anført följande.

Kostnaden för underhåll av isbrytarfartygen Ymer och Atle har för bud-getåret 1948/49 beräknats till ca 400 000 kronor. Övriga driftkostnader för isbrytarverksamheten torde under en normal isvinter på grund av ökade oljepriser och ökade löner numera böra beräknas till 300 000 kronor i stäl-let för tidigare 200 000 kronor. Utöver nämnda ändamål är anslaget avsett att täcka en del andra utgifter för isbrytarverksamheten, nämligen kostna-derna för statens isbrytarnämnd, statens isbrytarombud samt iskontoren ävensom viss isflygspaning m. m. i samband med isbrytningen. De belopp, som härvid kunna komma i fråga, torde emellertid icke behöva påverka beräkningen av anslaget.

Kommerskollegium har i skrivelse den 14 oktober 1947 förklarat, att de till 150 kronor bestämda månads- och årsarvodena till statens isbrytarombud vore för knappt beräknade och borde höjas till 200 kronor.

Departementschefen. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, torde de kostnader, som föranledas av beslutet den 21 november 1947 om viss isbrytarhjälp under vintern 1947/48 åt båttrafiken i Stockholms skärgård, slutgiltigt få bestridas från det för innevarande budgetår anvisade förslagsanslaget Statens isbrytarverksamhet: Förhyrning av isbrytarfartyg. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att nämnda beslut icke innebär att ställning tages till frågan om statens medverkan vid lokalisbrytning, vare sig i farlederna i Stockholms skärgård eller i andra farvatten, utan endast är att betrakta som en tillfällig lösning av ett aktuellt trafikproblem.

Frågan om arvodena till statens isbrytarombud var underställd 1947 års riksdag. Innan närmare erfarenhet vunnits av möjligheterna att mot nuvarande arvoden förvärva lämpliga personer för uppgiften, torde arvodesbeloppen icke böra ändras.

Marinförvaltningens beräkningar av medelsbehovet för sådana ändamål, som tidigare bekostats av driftkostnadsanslaget, ha icke givit mig anledning till erinran. Då kostnaderna för statens åtagande att utföra viss isbrytning i Stockholms skärgård icke synas böra påverka beräkningen av medelsbehovet för förhyrning av isbrytarfartyg, och då någon begäran om ändrad beräkning av kostnaderna för detta ändamål icke framförts, torde kostnaderna för statens isbrytarverksamhet under nästa budgetår böra beräknas till (700 000 + 100 000 =) 800 000 kronor.

De grenar av statens isbrytarverksamhet, för vilka kostnader bestridas från förevarande båda anslag, stå i ett mycket nära samband med varandra. Något bärande skäl att uppdelna de för verksamheten avsedda medlen på olika anslag synes icke föreligga. Jag förordar därför, att medlen i fortsättningen anvisas över ett anslag av förslagsanslags natur, betecknat Statens isbrytarverksamhet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens isbrytarverksamhet* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 800 000.

[62.] 12. *Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar, förslagsanslag*. Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 109 800 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 för statens sjöhistoriska museum fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 883), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	49 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	54 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	6 200

Summa kronor 109 800.

Enligt beslut den 31 oktober 1947 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att under innevarande budgetår må av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal tagas i anspråk högst 53 000 kronor.

I skrivelse den 1 september 1947 har *statens sjöhistoriska museums nämnd* framlagt förslag rörande museets anslagsbehov för budgetåret 1948/49.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har nämnden upprepat en framställning i föregående års petita-skrivelse motsvarande att museidirektörsbefattningen måtte uppflyttas från lönegraden Ca 30 till lönegraden Ca 33. Därutöver har nämnden hemställt, dels att befattningen såsom intendent (avdelningsföreståndare) å örlogsavdelningen måtte uppflyttas från lönegraden Ca 27 till befattning såsom förste intendent (avdelningsföreståndare) i lönegraden Ca 29, dels ock att ytterligare två ordinarie befattningar måtte inrättas, nämligen en befattning i lönegraden Ca 29 såsom förste intendent (avdelningsföreståndare) å sjöfartsavdelningen samt en kansliskrivarbefattning i lönegraden Ca 15. Innehavaren av den nya intendentsbefattningen skulle övertaga museidirektörens åliggande att vara intendent å sjöfartsavdelningen. Uppgifterna att föra museets räkenskaper, vilka f. n. handhas av ett kansli-bitråde i lönegraden Ca 11, skulle överflyttas till den föreslagna kansliskrivarbefattningen.

Nämnden har beräknat den kostnadsökning, som skulle uppkomma genom de föreslagna personaländringarna, till i runt tal 21 000 kronor. Anslagsposten har därför upptagits till (49 000 + 21 000 =) 70 000 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har nämnden föreslagit, att en befattning såsom bibliotekarie och arkivarie i lönegraden Ca 22 måtte inrättas. Kostnaden härför har nämnden beräknat till i runt tal 9 200 kronor. Ytterligare medel ha vidare begärts för arbeten inom sjöhistoriska undersökningen med 1 500 kronor, för vikariatsersättningar med 300 kronor samt för bevakning av museet med i runt tal 2 300 kronor. Den sammanlagda ökningen av posten skulle således enligt nämndens förslag uppgå till i runt tal 13 300 kronor. Anslagsposten har alltså uppförts med (54 600 + 13 300 =) 67 900 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har beräknats till i runt tal 16 600 kronor.

Över framställningen ha infordrade utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *statens lönenämnd* samt, i vad avser inrättande av en kansliskrivarbefattning, av *riksräkenskapsverket*.

I nuvarande statsfinansiella läge kan jag icke till någon del tillstyrka styrelsens förslag om ytterligare medel till personaländringar eller till övriga ändamål, som omfattas av förslaget. De ändringar, som jag i det följande kommer att förorda beträffande anslagsposterna i avlöningsstaten, äro betingade endast av den allmänna löneregleringen.

Sedan anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän omräknats inom museet med hänsyn till de nya avlöningsbestäm-

melserna, har från museet inkommit uppgift att utgifterna å posten beräknas under innevarande budgetår uppgå till 57 200 kronor. Beräkningen, vilken jag godtagit, innebär att ytterligare 8 200 kronor böra avses för avlöningar till ordinarie tjänstemän utöver vad schablonmässigt beräknats till ändamålet för löpande budgetår. Anslagsposten bör således för nästa budgetår upptagas till 57 200 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal torde upptagas till det belopp, varmed posten jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 31 oktober 1947 högst må tagas i anspråk för innevarande budgetår eller 53 000 kronor.

För rörligt tillägg torde beräknas 12 800 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens sjöhistoriska museum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän,		
<i>förslagsvis</i>	kronor	57 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	53 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	12 800
		Summa kronor 123 000;

dels ock till Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 123 000.

[63.] 13. Statens sjöhistoriska museum: *Omkostnader, förslagsanslag*. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 15 600 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för statens sjöhistoriska museum (statsliggaren s. 883). Staten innehåller bl. a. en anslagspost till expenser å förslagsvis 15 400 kronor, varav må tagas i anspråk till bränsle, lyse och vatten förslagsvis 8 500 kronor och till övriga expenser högst 6 900 kronor.

För löpande budgetår är vidare anvisat ett reservationsanslag å 3 000 kronor till Statens sjöhistoriska museum: Underhåll av samlingarna. Från detta anslag bestridas bl. a. kostnader för reseersättningar.

I sin förutnämnda skrivelse den 1 september 1947 har *statens sjöhistoriska museums nämnd* upprepat sin i föregående års petitaskrivelse gjorda framställning att anslaget till underhåll av samlingarna måtte avföras ur riksstaten och under omkostnadsanslaget i stället uppföras dels en post till reseersättningar å förslagsvis 1 750 kronor dels ock en post till underhåll av samlingarna å 3 000 kronor. Därjämte har nämnden hemställt, att delposten till övriga expenser måtte höjas med 6 300 kronor. Ökningen hänför sig till utgifter för renhållning och städning, tele-

fon, flyttning av telefonväxel, frakter, vård och underhåll av inventarier, annonsering, bindning av handlingar, reparation och anskaffning av gardiner samt inköp av två negativskåp. Slutligen har nämnden föreslagit, att 2 500 kronor måtte under en särskild anslagspost ställas till förfogande för fotografiska ändamål.

I sitt under föregående punkt anmälda utlåtande uttalar *statskontoret*, att ämbetsverket icke ansett sig böra motsätta sig att delposten till övriga expenser uppräknades för reparation och förnyelse av gardiner samt inköp av negativskåp och på grund av ökade kostnader för renhållning och städning. Övriga anslagshöjningar vore statskontoret däremot icke berett förorda.

I likhet med min företrädare i ämbetet kan jag icke tillstyrka nämndens förslag i fråga om anslagsposten till reseersättningar och anslaget till underhåll av samlingarna. Då jag i nuvarande läge ej heller kan tillstyrka nämndens framställning i övrigt beträffande omkostnadsanslaget, bör det samma för nästa budgetår uppföras med 15 600 kronor.

Jag ämnar under nästföljande punkt hemställa om medelsanvisning å anslaget till underhåll av samlingarna. Såsom skett fr. o. m. budgetåret 1945/46 bör nettointkomsten av verksamheten vid museets modellverkstad ävensom inflytande biljettintäkter, sedan från dessa dragits direkta kostnader för separatutställningar och dylikt, tagas till uppbörd å anslaget.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjöhistoriska museum: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 15 600.

[64.] 14. *Statens sjöhistoriska museum: Underhåll av samlingarna, reservationsanslag.* Under åberopande av vad jag anfört under föregående punkt, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjöhistoriska museum: Underhåll av samlingarna* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 3 000.

[65.] 15. *Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader.* I samband med den omorganisation av sjömanshusen, som genomfördes från och med den 1 juli 1939, bestämdes anslaget till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1939/40 — med utgångspunkt från att staten med 75 procent skulle deltaga i sjömanshusens förvaltningskostnader — till 356 000 kronor. Anslaget utgick under budgetåren 1940/41—1943/44 med samma belopp. Vid den utredning, som låg till grund för den av 1943 års riksdag beslutade och den 1 juli 1944 genomförda omläggningen av sjöfolkets pensionering, förutsattes, att statens årliga bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader skulle nedsättas från 356 000 kronor till 156 000 kronor eller således med 200 000

kronor och att denna minskning skulle motsvara den beräknade ökningen av sjömanshusens inkomster till följd av att tonavgiftsuppbörden därefter skulle i det närmaste helt tillfalla sjömanshusen. På grund av nedgången i tonavgiftsuppbörden under sjöfartsspärren nedsattes bidraget för budgetåret 1944/45 likväl icke med hela det beräknade beloppet utan endast med 150 000 kronor, varför anslaget i riksstaten för sistnämnda budgetår upptogs till 206 000 kronor. Med hänsyn till den alltmer sjunkande tonavgiftsuppbörden och den avsevärda ökning av sjömanshusens förvaltningskostnader, som inträtt under krisen, höjdes anslaget för budgetåret 1945/46 till 256 000 kronor. Anslaget har jämväl för budgetåren 1946/47 och 1947/48 upptagits med sistnämnda belopp.

Beträffande av Kungl. Maj:t den 30 juni 1947 meddelat beslut om användningen av anslaget för innevarande budgetår torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 884.

I skrivelse den 23 augusti 1947 har *kommerskollegium* hemställt, att såsom bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader under nästa budgetår måtte anvisas ett anslag å samma belopp som det för löpande budgetår beviljade, 256 000 kronor.

Till stöd för framställningen har kollegium anfört i huvudsak följande.

Vid övervägande av anslagsbehovet för ändamålet under budgetåret 1948/49 är till en början att beakta, att tonavgiftsuppbörden under de senaste åren företett en viss återhämtning, jämfört med krigsåren. Medan sålunda denna uppbörd under budgetåret 1944/45 — vilket är markerade minimiuppbörden för hela krigsperioden — utgjorde 109 432 kronor, uppgick uppbörden för budgetåret 1945/46 till 317 803 kronor och för budgetåret 1946/47 till 457 870 kronor. Emellertid har uppbörden ännu icke uppnått förkrignivån. Under åren 1937, 1938 och 1939 uppgick den till i medeltal omkring 700 000 kronor årligen, vilket belopp torde kunna anses såsom normal årsuppbörd. Med hänsyn till det nuvarande allmänna ekonomiska läget förefaller det icke heller sannolikt, att tonavgiftsuppbörden under det närmaste året kommer att uppnå förkrignivån.

Om den förut påvisade förbättringen av tonavgiftsuppbörden skulle kunna anses motivera övervägande av en nedsättning av statsanslaget för nästa budgetår, torde andra skäl tala däremot. Förutom det påvisade förhållandet, att tonavgiftsuppbörden ännu icke på långt när uppnått förkrignivån, får härutinnan i främsta rummet beaktas, att den allmänna löne- och prisutvecklingen medfört att sjömanshusens förvaltningskostnader sedan 1939 väsentligt ökats. Under det att man tidigare räknat med att dessa kostnader efter 1939 års omorganisation skulle komma att uppgå till ca 561 000 kronor, uppgingo de 1945 till omkring 670 000 och 1946 till omkring 730 000 kronor. Med all sannolikhet äro de fortfarande i stigande; bl. a. kommer den löneförbättring som, efter mönster av den från och med den 1 juli 1947 ikraftträdde löneregleringen för statliga befattningshavare, är avsedd att tillerkännas befattningshavare vid sjömanshusen att medföra ytterligare ökning av ifrågavarande kostnader. Under dylika omständigheter torde en omräkning av statsanslaget med de nuvarande förvaltningskostnaderna såsom utgångspunkt i och för sig vara motiverad. Kollegium vill emellertid vad angår nästkommande budgetårs statsanslag icke ifrågasätta en dylik omräkning utan anser, att därmed bör anstå till dess kostnaderna någorlunda stabiliserats. Däremot finner kollegium påkallat att vid fast-

ställande av statsanslaget för nästa budgetår skälig hänsyn tages till de stegrade förvaltningskostnaderna.

Vidare må påpekas, att sjömanshusen under de gångna krigsåren till följd av de reducerade inkomsterna i icke ringa omfattning måst taga i anspråk fonderade kapitaltillgångar för sina löpande utgifter. Sjömanshusens sammanlagda kapitaltillgångar utgjorde vid 1939 års utgång omkring 10 516 000 kronor respektive vid 1946 års utgång ca 9 752 000 kronor. Kapitalförbrukningen under denna tid har således uppgått till ca 764 000 kronor. Att märka är att kapitalminskningen fortsatt under 1946, nämligen med ca 153 000 kronor, trots de i viss mån stegrade inkomsterna detta år. Kollegium finner det angeläget, att denna kapitalförbrukning snarast möjligt bringas att upphöra. Det förtjänar i sådant avseende framhållas, att det otillfredsställande ekonomiska resultatet av sjömanshusens verksamhet på sina håll inverkat menligt på sjömanshusens förmåga att fullgöra dem åliggande understödsverksamhet gent emot änkor och barn efter avlidna sjömän.

Vid angivna förhållanden har kommerskollegium förklarat sig icke kunna föreslå någon sänkning av anslaget.

I utlåtande har *statskontoret* förklarat sig icke vilja motsätta sig kollegii framställning.

Departementschefen. Såsom kommerskollegium erinrat har tonavgiftsuppbörden under de senaste åren, jämförd med uppbörden under krigsåren, företett en viss återhämtning. Denna förbättring kunde i och för sig motivera en sänkning av statsanslaget. Häremot talar dock att tonavgiftsuppbörden icke tillnärmelsevis uppnått den storlek uppbörden hade under åren före kriget, medan sjömanshusens förvaltningskostnader sedan 1939 väsentligt ökat. Härigenom ha sjömanshusen tvingats att i icke obetydlig utsträckning anlita fonderade kapitaltillgångar för sina löpande utgifter, varjämte knappheten på rörliga medel verkat hämmande på sjömanshusens understödsverksamhet. I likhet med statskontoret anser jag mig på grund av angivna förhållanden icke böra motsätta mig, att för budgetåret 1948/49 anslag för ändamålet anvisas att utgå med samma belopp som för löpande budgetår eller 256 000 kronor.

Såsom tidigare vid anmälan av motsvarande anslag erinrats, torde den omständigheten att bidraget upptages med belopp överstigande 156 000 kronor ha till följd att, därest tonavgiftsuppbörden framdeles skulle komma att avsevärt stiga utöver normal omfattning, frågan om en nedsättning av bidraget under 156 000 kronor bör övervägas. Härvid torde tillika böra undersökas, i vad mån en nedsättning kan anses befogad med hänsyn till den inträdda ökningen av sjömanshusens förvaltningskostnader och minskningen av deras tonavgiftsinkomster.

För bidragets åtnjutande torde böra gälla villkor motsvarande dem, som meddelats beträffande det för innevarande budgetår beviljade anslaget.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 256 000.

[66.] 16. **Läkarundersökning av sjöfolk, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för löpande budgetår uppfört med 70 000 kronor.

För anslagets användning gällande bestämmelser äro intagna i förordningen den 31 december 1917 (nr 932) angående läkarintyg för sjöfolk med däri genom förordningen den 14 augusti 1918 (nr 680) samt kungörelserna den 30 december 1922 (nr 631), den 22 maj 1925 (nr 264) och den 24 maj 1946 (nr 276) gjorda ändringar.

Utbetalningarna från anslaget uppgingo under budgetåren 1945/46 och 1946/47 till 79 600 respektive 86 600 kronor. Med hänsyn härtill kan en uppräknig av anslaget ifrågasättas. Då det emellertid är omöjligt att med någon större säkerhet yttra sig om de anspråk, som under nästa budgetår kunna ställas på anslaget, förordar jag, att detsamma uppföres med oförändrat belopp, 70 000 kronor.

Vid anmälan av frågan om anslag för ändamålet i 1947 års statsverksproposition, bilaga 12, s. 124, erinrade min företrädare i ämbetet, att Kungl. Maj:t genom beslut den 15 juni 1945 anbefallt kommerskollegium och medicinalstyrelsen att gemensamt verkställa utredning huruvida läkarintyg för sjöfolk, som utfärdats på grundval av läkarbesiktning i enlighet med nu gällande bestämmelser, kunde anses på ett tillfredsställande sätt fylla sitt ändamål samt huruvida en minskning av tiden för dylika intygs giltighet kunde anses vara önskvärd ävensom att till chefen för handelsdepartementet inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Jag torde därjämte få erinra om att 1946 års sjömanskommitté i betänkande den 15 april 1947 angående välfärdsanordningar för sjöfolk (SOU 1947: 29) framlagt förslag till hälsokontroll för sjöfolk samt att Kungl. Maj:t i anledning därav enligt beslut den 31 oktober 1947 anbefallt kommerskollegium och medicinalstyrelsen att på grundval av kommitténs förslag gemensamt verkställa utredning och avgiva förslag i ämnet. Enligt vad jag under hand inhämtat har utredningen rörande läkarintyg för sjöfolk fått anstå på grund av sjömanskommitténs arbete i fråga om hälsokontroll för sjöfolk. Det är dock myndigheternas avsikt att nu fullfölja utredningen rörande läkarintyg för sjöfolk jämsides med utredningen om hälsokontrollen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkarundersökning av sjöfolk* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 70 000.

[67.] 17. **Beredande av billigare biljettkostnader för sjöfolk vid resor till och från hemorten i vissa fall, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande rikstat upptaget till 85 000 kronor.

Beträffande nu gällande bestämmelser för anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 884—885.

I skrivelse den 11 augusti 1947 har *kommerskollegium* hemställt, att an-

slaget måtte för nästa budgetår anvisas med oförändrat belopp, 85 000 kronor.

Belastningen å anslaget utgjorde under föregående budgetår i runt tal 42 000 kronor. Med hänsyn härtill synes anslaget kunna nedräknas. Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår upptages till 50 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Beredande av billigare biljettkostnader för sjöfolk vid resor till och från hemorten i vissa fall* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 50 000.

[68.] 18. **Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för löpande budgetår uppfört med 300 000 kronor.

I skrivelse den 30 september 1947 har *marinförvaltningen* hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår anvisas med oförändrat belopp, 300 000 kronor.

Ämbetsverket framhåller, att enligt den beräkning, som legat till grund för anslagets bestämmande för innevarande budgetår, förutsattes att anslaget skulle fördelas på de tre mät- och avmagnetiseringsstationerna med 90 000 kronor på vardera stationen i Stockholm och Karlshamn och med 120 000 kronor på stationen i Göteborg. Stationerna utnyttjades f. n. i samma utsträckning som tidigare. Vid stationerna behandlades tillsammans cirka 100 fartyg per månad. Någon minskning i frekvensen kunde icke konstateras. Minrisken bedömdes också fortfarande vara betydande. På grund av dessa förhållanden förutsatte marinförvaltningen, att stationerna nästa budgetår skulle användas i samma omfattning som för närvarande vore fallet. Med hänsyn därtill borde driftkostnaderna upptagas till enahanda belopp som för innevarande budgetår.

Då några säkra hållpunkter för att bedöma medelsbehovet för ändamålet icke torde kunna erhållas, saknar jag anledning att frångå marinförvaltningens beräkning av anslaget. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 300 000.

[69.] 19. **Befrämjande av fartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation, reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 20 000 kronor.

Beträffande av Kungl. Maj:t den 30 juni 1947 meddelat beslut angående anslagets användning torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 885.

För nästa budgetår torde till ändamålet böra anvisas samma belopp som det för innevarande budgetår beviljade, 20 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av fartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 20 000.

[70.] 20. **Bidrag till handelshögskolan i Stockholm.** Till detta ändamål är för löpande budgetår anvisat ett anslag av 50 000 kronor.

Därjämte har för samma budgetår såsom bidrag till handelshögskolan i Göteborg anvisats ett anslag av 40 000 kronor.

I fråga om bestämmelserna för anslagens användning torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 885 och 886.

Såsom erinras i 1947 års statsverksproposition, bilaga 12, s. 127, tillkallade min företrädare i ämbetet utredningsmän för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande utvidgning av verksamheten vid handelshögskolan i Göteborg. Den 19 mars 1947 avgåvo utredningsmännen förslag i ämnet. Förslaget syftar till en avsevärd utökning av högskolans verksamhet.

Genom beslut den 29 augusti 1947 förordnade Kungl. Maj:t justitierådet J. A. G. Dahlman att inom handelsdepartementet biträda vid handläggningen av frågor rörande handelshögskolornas organisation och arbetsuppgifter.

Vad angår skolornas medelsbehov för budgetåret 1948/49 har *styrelsen för handelshögskolan i Göteborg* i en den 10 juni 1947 dagtecknad skrift föreslagit en kraftig ökning av bidraget till denna högskola. Det av styrelsen begärda beloppet uppgår till 225 000 kronor. Även för handelshögskolan i Stockholm har begärts avsevärt ökat bidrag. I en den 13 september 1947 dagtecknad skrift hemställer sålunda *styrelsen för handelshögskoleföreningen i Stockholm* om ett statsanslag å 130 000 kronor.

Över framställningarna har *kommerskollegium* avgivit utlåtande.

Trots att de båda handelshögskolorna i riket, och särskilt då den i Göteborg, otvivelaktigt behöver kraftigt stöd från det allmännas sida för sin verksamhet, är jag i rådande ekonomiska läge förhindrad att förorda, att statsbidragen till högskolorna höjas. Anslagen torde sålunda böra utgå, till högskolan i Stockholm med 50 000 kronor och till högskolan i Göteborg med 40 000 kronor.

Beträffande anslaget till handelshögskolan i Göteborg återkommer jag under följande punkt. Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelshögskolan i Stockholm* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 50 000.

[71.] 21. Bidrag till handelshögskolan i Göteborg. Under återopande av vad jag under närmast föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelshögskolan i Göteborg* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 40 000.

[72.] 22. Orienterande marknadsundersökningar, *reservationsanslag*. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 80 000 kronor.

Därjämte har till exportstipendier och handelsstudiestipendier för detta budgetår anvisats ett reservationsanslag å 15 000 kronor. För anslagets användning gälla föreskrifterna i kungörelsen den 16 september 1932 (nr 441) med allmänna bestämmelser för statens exportstipendier samt kungörelsen den 26 maj 1939 (nr 216) med allmänna bestämmelser för statens handelsstudiestipendier.

Vidare har till bidrag till svenska handelskamrar i utlandet i riksstaten för löpande budgetår uppförts ett anslag å 102 000 kronor. Anslaget har jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 8 augusti 1947 fördelats sålunda, att handelskammaren i London erhållit 32 000 kronor, handelskammaren i New York 42 000 kronor, handelskammaren i Paris 12 500 kronor och handelskammaren i Sydney 15 500 kronor.

I skrivelse den 19 november 1947 har *styrelsen för Sveriges allmänna exportförening* anhållit, att anslaget till orienterande marknadsundersökningar för nästa budgetår måtte upptagas till oförändrat belopp, 80 000 kronor.

Kommerskollegium har i ett i ärendet avgivet utlåtande tillstyrkt framställningen.

Beträffande anslaget till exportstipendier och handelsstudiestipendier har *kommerskollegium* i skrivelse den 7 oktober 1947 hemställt, att medelsanvisningen för nästa budgetår måtte ökas med 25 000 kronor till 40 000 kronor.

Vad slutligen angår anslaget till bidrag till svenska handelskamrar i utlandet har *kommerskollegium* den 16 december 1947 avgivit infordrat utlåtande över till Kungl. Maj:t inkomna framställningar från handelskamrarna i London, New York och Sydney om statsunderstöd för år 1948. Vidare har kollegium den 22 december avgivit utlåtande över en till kollegium ingiven framställning i enahanda syfte från handelskammaren i Paris. Samtliga handelskamrar ha därvid, under återopande bl. a. av ökade arbetsuppgifter och stegrade omkostnader, anhållit om förhöjda statsunderstöd. Sålunda har *handelskammaren i London* begärt understöd med 80 000 kronor, *handelskammaren i New York* med 60 000 kronor, *handelskammaren i Paris* med 35 000 kronor samt *handelskammaren i Sydney* med 25 000 kronor.

Kommerskollegium har för egen del tillstyrkt framställningarna. Kollegii förslag innebär sålunda, att anslaget till svenska handelskamrar i utlandet för nästa budgetår skulle höjas till 200 000 kronor.

Departementschefen. Jag torde få erinra om att jag — med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 september 1946—den 9 oktober samma år tillkallat sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande en för efterkrigsförhållandena lämpad organisation av den statliga eller statsunderstödda verksamheten för främjande av svensk export och import samt därmed sammanhängande frågor. Efter vad jag erfarit kommer utredningsarbetet att avslutas under den allra närmaste tiden. I avaktan på det resultat, vartill utredningen kan leda, torde ifrågavarande anslag till orienterande marknadsundersökningar, till exportstipendier och handelsstudiestipendier samt till bidrag till svenska handelskamrar i utlandet bära upptagas till oförändrade belopp, respektive 80 000 kronor, 15 000 kronor och 102 000 kronor.

Närmare villkor för bidragens åtnjutande torde sedermera få meddelas av Kungl. Maj:t.

I fråga om anslagen till exportstipendier och handelsstudiestipendier och till bidrag till svenska handelskamrar i utlandet kommer jag att göra hemställan under punkterna 73 och 74. Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Orienterande marknadsundersökningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 80 000.

[73.] 23. **Exportstipendier och handelsstudiestipendier, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag under närmast föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Exportstipendier och handelsstudiestipendier* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 15 000.

[74.] 24. **Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet.** Under hänvisning till vad jag under punkten 72 anfört hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av .. kronor 102 000.

E. Patent- och registreringsväsendet m. m.

[75.] 1. Patent- och registreringsverket: Avlöningar, förslagsanslag. Anslaget är för löpande budgetår bestämt till 3 152 200 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 för patent- och registreringsverket fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 886—887), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	1 650 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	»	1 325 800
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	176 200

Summa kronor 3 152 200.

Enligt beslut den 31 oktober 1947 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande under innevarande budgetår bestridas utgifter till högre belopp än 1 345 000 kronor.

I skrivelse den 11 september 1947 har *patent- och registreringsverket* framlagt förslag beträffande medelsbehovet till ämbetsverkets avlöningar för budgetåret 1948/49.

Ämbetsverket framhåller, att dess arbetsbelastning under budgetåret 1946/47 ytterligare skärpts i sådan omfattning, att såväl en ökning av antalet tjänstemän som en förbättrad löneställning för redan befintliga befattningshavare kunde anses motiverad. Ämbetsverket har emellertid av olika skäl, bl. a. med hänsyn till rådande läge, ansett sig böra i största möjliga utsträckning inskränka sina anslagsäskanden för nästa budgetår.

Vad angår *besvär s a v d e l n i n g e n* hemställer ämbetsverket, att en extra ordinarie byråchefsbefattning i lönegraden Ce 33 måtte överföras till ordinarie stat i lönegraden Ca 33. Till stöd härför anföres bl. a. följande.

Besvärssavdelningen består av generaldirektören som ordförande samt fyra tekniska ledamöter, vilka äro byråchefer i lönegrad 33; tre av dessa äro ordinarie och en extra ordinarie. Dessutom fungerar byråchefen å administrativa och varumärkesavdelningen i vissa ärenden som rättskunnig ledamot.

Den fjärde byråchefsbefattningen tillkom såsom extra ordinarie redan 1939, och den har sålunda nu ägt bestånd under ett flertal år. Under hela denna tid har behov av befattningen visat sig föreligga, oavsett att antalet av besvärssavdelningen handlagda ärenden under perioden fluktuerat. Tiden synes därför nu vara inne att föra befattningen på ordinarie stat, varigenom ju det allmänna ej tillskyndas ökad kostnad. I detta sammanhang må framhållas, att de under senare år genomförda ökningarna av antalet tekniska ledamöter å anmälningssavdelningarna lett till och än mer komma att leda till stegrat antal å dessa avdelningar avgjorda ärenden. Därigenom har man rimligtvis att räkna med en ökning av till besvärssavdelningen fullföljda ärenden.

I fråga om patentanmälningsavdelningarna och biblioteket föreslår ämbetsverket, att aderton befattningar som tekniska tjänstemän i lönegraden Cf 21 omvandlas till befattningar som biträdande ingenjör i lönegraden Ce 23. Förslaget innebär en tillämpning av den nuvarande normala befordringsgången för den biträdande ingenjörspersonalen vid ämbetsverket. Ämbetsverket erinrar, att frågan om befordringsgång för teknisk rekryteringspersonal prövades av 1944 års personalutredning. Därest utredningen föresloge befordringsgång utöver lönegraden Ce 23, borde detta enligt ämbetsverkets mening få verkan även för patent- och registreringsverket.

Beträffande bolagsavdelningen samt administrativa och varumärkesavdelningen föreslår ämbetsverket inga andra personaländringar än sådana som betingas av den reglerade befordringsgången för amanuenspersonal. Befordringsgången skulle i jämförelse med förhållandena för innevarande budgetår medföra, att befattningarna å avdelningen å ena sidan ökades med två byråsekreterarbefattningar i lönegraden Ce 24 och tre befattningar som förste amanuens i lönegraden Ce 23 samt å andra sidan minskades med två befattningar som förste amanuens i lönegraden Ce 22 och tre amanuensbefattningar i lönegraden Cf 19.

Vidkommande kontorspersonalen framhåller ämbetsverket, att för innevarande budgetår medel beräknats bl. a. för följande kontorsbiträdesbefattningar, nämligen trettiiofyra i lönegraden Ca 8, trettiotre i lönegraden Ce 8 och fem i lönegraden Ce 7, samt för sjuutton skrivbiträdesbefattningar, varav sex i lönegraden Ce 6 och elva i lönegraden Cf 4. Den reglerade befordringsgången för biträdespersonal skulle för nästa budgetår medföra, att biträdesbefattningarna ökades med åtta kontorsbiträdesbefattningar i lönegraden Ca 8 och med fem dylika befattningar i lönegraden Ce 8. De fem befattningarna i lönegraden Ce 7 skulle däremot försvinna. Av skrivbiträdesbefattningarna skulle de i lönegraden Ce 6 öka med en, medan befattningarna i lönegraden Cf 4 skulle minska med nio. I övrigt ifrågasätter ämbetsverket icke några ändringar beträffande kontorspersonalen.

I fråga om vaktpersonalen föreslår ämbetsverket, att expeditionsvaktsbefattningarna i lönegraden Ce 9 ökas med två och att expeditionsvaktsbefattningarna i lönegraden Cf 4 minskas med samma antal. Ämbetsverkets förslag föranledes av den inom verket rådande befordringsgången för vaktpersonalen.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har av patent- och registreringsverket beräknats till 1 705 500 kronor. Ämbetsverket har därvid räknat med 1 715 500 kronor till löner samt med 10 000 kronor till vikariatsersättningar, medan avdragen på grund av tjänstledighet för sjukdom, enskilda angelägenheter eller offentligt uppdrag uppskattats till 20 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har ämbetsverket upptagit till 1 362 500 kronor. Härav skulle 1 292 500 kronor åtgå för löner. Kostnaderna för tillfällig personal, vikariatsersättningar,

övertidsersättningar samt gottgörelse för tillsyn över ämbetslokal och över städning har beräknats till 85 000 kronor, vilket i förhållande till vad som avsetts till ändamålet för innevarande budgetår innebär en ökning med 30 000 kronor. Tjänstledighetsavdragen ha för denna post uppskattats till 15 000 kronor.

För rörligt tillägg har beräknats 368 000 kronor.

Enligt ämbetsverkets beräkningar skulle således avlöningsanslaget uppgå till $(1\,705\,500 + 1\,362\,500 + 368\,000 =) 3\,436\,000$ kronor.

Departementschefen. På de skäl, som anförts av patent- och registreringsverket, tillstyrker jag, att den extra ordinarie befattningen såsom byråchef och ledamot av besvärsavdelningen i lönegraden Ce 33 ombildas till ordinarie befattning med motsvarande lönegradsnummer. Jag har icke något att erinra mot övriga av ämbetsverket framlagda förslag till personaländringar. Dessa förslag äro betingade antingen av den reglerade befordringsgången för biträdes- och amanuenspersonal eller av den befordringsgång, som inom verket tillämpas för ingenjers- och vaktpersonalen. Med anledning av ämbetsverkets hänvisning till 1944 års personalutrednings arbete må erinras om att, såsom framgår av vad chefen för finansdepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, utredningens numera avgivna betänkande angående reglering av anställningsförhållandena för personal med teknisk utbildning m. fl. kommer att ytterligare övervägas.

Ämbetsverkets beräkningar av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde godtagas. Posten bör därför för nästa budgetår uppföras med 1 705 500 kronor.

Såsom inledningsvis angivits har Kungl. Maj:t enligt beslut den 31 oktober 1947 föreskrivit, att från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande under innevarande budgetår bestridas utgifter till högre belopp än 1 345 000 kronor. Detta belopp bör tagas till utgångspunkt för beräkningen av posten för nästa budgetår. De av mig tillstyrkta personaländringarna medföra att utgifterna från posten minska med ett nettobelopp av i runt tal 16 000 kronor. Till löneklassförändringar böra beräknas ytterligare 13 000 kronor. Då medelsanvisningen å posten icke torde behöva ytterligare ändras, bör posten för nästa budgetår upptagas till $(1\,345\,000 - 16\,000 + 13\,000 =) 1\,342\,000$ kronor.

För rörligt tillägg torde beräknas 364 500 kronor.

Patent- och registreringsverkets avlöningsanslag för budgetåret 1948/49 skulle därmed uppgå till $(1\,705\,500 + 1\,342\,000 + 364\,500 =) 3\,412\,000$ kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i den för patent- och registreringsverket fastställda personalförteckningen vidtaga följande ändringar, nämligen *dels* utbyta en befattning så-

som byråchef och ledamot av besvärsavdelningen i lönegraden Ce 33 mot en befattning som byråchef och ledamot av besvärsavdelningen i lönegraden Ca 33, dels ock upptaga ytterligare åtta befattningar såsom kontorsbiträde i lönegraden Ca 8;

dels godkänna följande avlöningsstat för patent- och registreringsverket, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 705 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1 342 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 364 500

Summa kronor 3 412 000;

dels ock till Patent- och registreringsverket: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av kronor 3 412 000.

[76.] 2. Patent- och registreringsverket: Omkostnader, *förslagsanslag*. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 441 500 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt följande omkostnadsstat för patent- och registreringsverket:

Utgifter.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	15 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	5 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	170 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	300 000
5. Övriga utgifter:		
a. Reproduktionsverksamheten, <i>förslagsvis</i>	kronor	7 000
b. Postavgifter och transportkostnader, <i>förslagsvis</i>	»	2 500
c. Undervisning	»	1 000

Summa kronor 500 500

Särskilda uppbördsmedel:

Prenumerationsavgifter och dylikt	kronor	38 000
Avgifter för reproduktioner	»	21 000
	kronor	59 000
		Nettoutgift kronor 441 500.

Enligt av Kungl. Maj:t meddelad föreskrift må av anslagsposten till expenser tagas i anspråk för bränsle, lyse, elektrisk ström, gas och hisskötsel förslagsvis 30 000 kronor och för övriga expenser högst 140 000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 11 september 1947 har *patent- och registreringsverket* även framlagt förslag till medelsanvisning under omkostnadsanslaget för budgetåret 1948/49.

Med hänsyn till belastningen å anslagsposten till sjukvård m. m. under budgetåret 1946/47, 17 800 kronor, har ämbetsverket — med beaktande jämväl av att personalen sedan dess ökats — föreslagit att posten uppräknas med 5 000 kronor till 20 000 kronor. Anslagsposten till reseersättningar har uppförts med oförändrat belopp, 5 000 kronor. Vad angår anslagsposten till expenser har delposten till bränsle, lyse, elektrisk ström, gas och hisskötsel, vilken post sedan flera år beräknats till samma belopp, på grund av belastningen under de senaste budgetåren och med hänsyn till ökningen av tjänstelokalerna upptagits till ett med 10 000 kronor förhöjt belopp eller med 40 000 kronor. Delposten till övriga expenser har uppräknats med 15 000 kronor till 155 000 kronor. Kostnaderna för städning ha därvid i anledning av höjda löner till städningsspersonalen och utvidgade städningssområden beräknats stiga med 8 000 kronor till 50 000 kronor. Ämbetsverket räknar vidare med ökade kostnader för främst telefonavgifter, sedan nu de nya lokalerna med därtill hörande telefoner i stort sett tagits i bruk. Ökningen uppskattas till 2 000 kronor och totalbeloppet för dessa utgifter skulle därmed bli 22 000 kronor. Utgifterna för inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier har ämbetsverket beräknat till 15 000 kronor, vilket innebär en ökning med 5 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår. Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten till expenser skulle sålunda uppgå till $(40\ 000 + 155\ 000 =)$ 195 000 kronor. Anslagsposten till publikationstryck har upptagits till oförändrat belopp, 300 000 kronor. Beträffande anslagsposten till övriga utgifter har den därunder upptagna delposten till reproduktionsverksamheten uppräknats med 3 000 kronor till 10 000 kronor. Ökningen är föranledd av att belastningen å posten under de två senaste budgetåren uppgått till 10 300 respektive 12 200 kronor. Ämbetsverket anser däremot, att de båda andra delposterna under anslagsposten kunna lämnas oförändrade, varför de uppförts med 2 500 respektive 1 000 kronor. De särskilda uppbördsmedlen ha beräknats till oförändrat belopp, $(38\ 000 + 21\ 000 =)$ 59 000 kronor. Nettoutgifterna till omkostnader skulle således enligt ämbetsverkets förslag komma att uppgå till $(20\ 000 + 5\ 000 + 195\ 000 + 300\ 000 + 13\ 500 - 59\ 000 =)$ 474 500 kronor.

Departementschefen. Mot patent- och registreringsverkets förslag att höja anslagsposten till sjukvård m. m. med 5 000 kronor har jag icke någon erinran och beräknar sålunda för ändamålet 20 000 kronor. I enlighet med ämbetsverkets hemställan torde vidare delposten till bräns-

le, lyse, elektrisk ström, gas och hisskötsel uppräknas med 10 000 kronor till 40 000 kronor. Enär ämbetsverkets lokaler utvidgats i avsevärd omfattning tillstyrker jag, att delposten till övriga expenser höjes med (8 000 + 2 000 =) 10 000 för att täcka ökade kostnader för renhållning och städning samt för telefonavgifter m. m. Däremot kan jag icke förorda, att ytterligare medel anvisas till inköp och underhåll av möbler, räknemaskiner m. fl. inventarier. Delposten bör således upptagas till (140 000 + 10 000 =) 150 000 kronor och anslagsposten till expenser bestämmas till 190 000 kronor. Jag kan icke heller biträda ämbetsverkets förslag att höja delposten till reproduktionsverksamheten. Posten bör alltså uppföras med 7 000 kronor. Vad angår anslagsposten till publikationstryck torde denna, med hänsyn till belastningen under budgetåret 1946/47, kunna sänkas med 25 000 kronor till 275 000 kronor.

Då ämbetsverkets beräkning av omkostnadsstaten i övrigt bör godtagas, skulle statens nettosumma för nästa budgetår alltså uppgå till 441 500 kronor eller till samma belopp som för innevarande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Patent- och registreringsverket: Omkostnader för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag* av kronor 441 500.

[77.] **3. Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m., förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 2 000 kronor.

Nämndens åligganden regleras i lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret och i kungörelsen 6 december samma år (nr 764) med vissa föreskrifter angående tillämpningen av nämnda lag.

För nämndens verksamhet under nästa budgetår torde anvisas medel till samma belopp som för innevarande budgetår eller 2 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m. för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag* av kronor 2 000.

[78.] **4. Svenska uppfinnarkontoret: Administrationskostnader.** Under rubriken Svenska uppfinnarkontoret äro i gällande riksstat uppförda dels ett obetecknat anslag å 60 000 kronor till administrationskostnader, dels ock ett reservationsanslag å 100 000 kronor till understödande verksamhet.

Enligt beslut den 30 juni 1947 har Kungl. Maj:t bland annat fastställt stadgar för kontoret ävensom förordnat ledamöter i kontorets styrelse och utsett ordförande i densamma. Därjämte har Kungl. Maj:t enligt samma

beslut föreskrivit, att frågan om understöd till uppfinnare från reservationsanslaget till understödjande verksamhet och om villkor för åtnjutande av sådant understöd skola avgöras av en särskild nämnd, svenska uppfinnarkontorets nämnd, samt att nämnden skall bestå av de av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna i kontorets styrelse. Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 25 juli samma år fastställt inkomst- och utgiftsstat för kontoret, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1947/48. För närmare kändedom om beslutens innehåll torde få hänvisas till statsliggaren s. 888.

I skrivelse den 15 oktober 1947 har *svenska uppfinnarkontoret* hemställt, att för kontorets verksamhet under nästa budgetår måtte upptagas anslag med samma belopp som för innevarande budgetår.

I enlighet med kontorets framställning förordar jag, att kontorets anslag till administrationskostnader och till understödjande verksamhet uppföras med oförändrade belopp, 60 000 respektive 100 000 kronor.

Beträffande anslaget till understödjande verksamhet återkommer jag under nästföljande punkt.

Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska uppfinnarkontoret: Administrationskostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 60 000.

[79.] 5. *Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet, reservationsanslag.* Under hänvisning till vad jag under närmast föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* avkronor 100 000.

[80.] 6. *Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register, förslagsanslag.* Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 250 000 kronor. Från anslaget bestridas kostnaderna för den överståthållarämbetet och länsstyrelserna åliggande befattningen med registreringar och anmälningar till förenings- m. fl. register ävensom till $\frac{3}{8}$ patent- och registreringsverkets kostnader för utgivande av samlingarna till de olika registren. De för dylika registreringar och anmälningar inflytande avgifterna redovisas å riksstatens inkomstsida såsom »Avgifter för registrering i förenings- m. fl. register». I riksstaten för löpande budgetår är ifrågavarande inkomstpost uppförd med 350 000 kronor. Den beräknas för nästa budgetår till 300 000 kronor.

Nettoutgifterna å anslaget ha för budgetåren 1945/46 och 1946/47 uppgått till i runda tal 255 000 kronor respektive 253 000 kronor. Anslaget

synes för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 250 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 250 000.

[81.] 7. **Avsättning till försäkringsinspektionens fond, förslagsanslag.** A riksstatens utgiftssida uppföres årligen för avsättning till försäkringsinspektionens fond ett förslagsanslag av enahanda storlek som det belopp, vilket samma år redovisats under inkomsttiteln »Bidrag till försäkringsinspektionen». För innevarande budgetår utgör detta belopp 340 000 kronor. Nämnda bidrag tillgodoföres över utgiftsanslaget försäkringsinspektionens fond, från vilken utgifterna för inspektionen bestridas.

Jag torde få erinra därom, att ett på 1942 års försäkringsutrednings betänkande (SOU 1946: 33 och 34) grundat förslag till ny lag om försäkringsrörelse den 30 juni 1947 anmälts för Kungl. Maj:t. Därvid beslöts, att lagrådets utlåtande över förslaget skulle inhämtas. Föredragningen för lagrådet har nyligen avslutats. Ärendet torde ånyo kunna anmälas för Kungl. Maj:t inom den närmaste tiden. Avsikten är att samtidigt behandla jämväl frågan om en i anledning av lagförslaget påkallad omorganisation av försäkringsinspektionen. Avsättningsanslaget till försäkringsinspektionens fond torde med hänsyn härtill böra uppföras i förslaget till riksstat för nästa budgetår allenast med beräknat belopp.

Inkomsttiteln »Bidrag till försäkringsinspektionen» har i riksstatsförslaget upptagits till 360 000 kronor. I överensstämmelse med vad inledningsvis anförts torde därvid för avsättning till försäkringsinspektionens fond preliminärt böra uppföras ett belopp av samma storlek.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Avsättning till försäkringsinspektionens fond* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 360 000.

F. Diverse.

[82.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 995 000.

[83.] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lotsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lotsstyrelsens delfond* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 303 000.

[84.] 3. **Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten, förslagsanslag.** Anslaget är för löpande budgetår anvisat med 18 000 kronor. Beträffande anslaget historik hänvisas till tionde huvudtiteln, s. 113 och 114, i 1932 års statsverksproposition.

Sveriges andel i kostnaderna för patrulleringstjänsten, vilka kostnader bestridas i amerikanska dollars och fördelas å ett flertal stater, utgör enligt 1929 års internationella sjöfartssäkerhetskonvention 2 procent.

Vid anmälan av anslaget i 1947 års statsverksproposition, bilaga 12, s. 155, angavs, att kostnaderna för ändamålet preliminärt kunde beräknas under vintern 1946—1947 uppgå till 240 000 dollars, varav 4 800 dollars skulle utgöra Sveriges andel.

I skrivelse den 6 juni 1947 har *svenska beskickningen i Washington* upplyst, att enligt meddelande under hand från vederbörande amerikanska myndighet de verkliga kostnaderna för vintern 1946—1947 blivit mer än dubbelt så stora som de preliminärt beräknade. De sammanlagda kostnaderna hade sålunda uppgått till 574 193 dollars, varav alltså 11 484 dollars — i svenskt mynt ca 41 300 kronor — belöpte på Sveriges andel. Anledningen till kostnadsökningen vore, att man dels nödgats uppehålla patrulleringstjänsten under sex månader i stället för avsedda fyra å fem och dels måst anlita flygplan i större utsträckning än man haft skäl räkna med.

Huruvida kostnaderna för patrulleringstjänsten under innevarande och nästa vinter komma att bli lika höga som under vintern 1946/1947 är naturligtvis vanskligt att bedöma. Det finnes dock anledning antaga, att det för löpande budgetår anvisade anslaget å 18 000 kronor icke blir tillräckligt för Sveriges andel i kostnaderna under innevarande vinter och att motsvarande utgifter under vintern 1948/1949 jämväl komma att överstiga detta anslagsbelopp. Jag förordar därför, att anslaget för nästa budgetår uppföres med höjt belopp. Höjningen torde kunna begränsas till 12 000 kronor och anslaget således bestämmas till 30 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 30 000.

[85.] 4. **Bidrag till underhåll av en fyr å Kap Spartel, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för löpande budgetår upptaget med 3 000 kronor.

Beträffande anslagets historik hänvisas till 1947 års statsverksproposition, bilaga 12, s. 155—156.

För nästa budgetår torde anslaget böra fastställas till oförändrat belopp, 3 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av en fyr å Kap Spartel* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3 000.

[86.] 5. **Bidrag till vissa internationella byråer, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 5 000 kronor. Från anslaget bestridas kostnaderna för Sveriges bidrag dels till internationella byrån i Paris för utställningar, dels ock till patentunionens internationella byrå i Bern. Vid anmälan av anslaget i 1947 års statsverksproposition, bilaga 12, s. 157, beräknades bidragskostnaderna för löpande budgetår till 2 000 respektive 3 000 kronor.

I skrivelse den 21 augusti 1947 har *kommerskollegium* hemställt, att till täckning av Sveriges andel i kostnaderna för utställningsbyråns verksamhet under räkenskapsåret 1 april 1948—31 mars 1949 måtte för budgetåret 1948/49 anvisas ett belopp av förslagsvis 2 000 kronor.

Beträffande patentunionens internationella byrå i Bern må följande nämnas. Sedan år 1885 har Sverige varit anslutet till den år 1883 tillskapade internationella unionen för skydd av den industriella äganderätten. Såsom organ för unionen har inrättats patentunionens internationella byrå i Bern. Byrån står under överinseende av schweiziska regeringen, som beslutar om

byråns organisation och övervakar dess verksamhet. Byråns uppgift är att samla alla slags upplysningar angående skyddet av den industriella äganderätten samt att sammanfatta och offentliggöra dessa. Därjämte skall den företaga allmännyttiga undersökningar av intresse för unionen. Vidare skall byrån tillhandagå unionens medlemmar med sådana särskilda upplysningar beträffande frågor om det internationella handhavandet av den industriella äganderätten, varav de kunna ha behov.

Jämlikt art. 13 i gällande konvention rörande skydd av den industriella äganderätten skola omkostnaderna för byrån bestridas gemensamt av de till unionen hörande länderna. Tills vidare må dock omkostnaderna icke överstiga ett belopp av 120 000 schweiziska francs årligen. Detta belopp fastställdes år 1921. För bestämmande av varje lands bidrag till de årliga kostnaderna indelas unionens medlemmar i sex klasser, av vilka var och en skall lämna bidrag i förhållande till ett visst antal enheter. Sverige tillhör tredje klassen och antalet enheter för denna är 15. De till unionen hörande staterna representerade enligt tillgängliga uppgifter den 31 december 1947 tillhoppa över 450 enheter.

Med skrivelse den 8 september 1947 har *svenska beskickningen i Bern* överlämnat en från schweiziska utrikesministeriet inkommen note med förslag om höjning av det förut angivna omkostnadsbeloppet å 120 000 schweiziska francs. Såsom skäl för förslaget åberopas i noten den försämring av penningvärdet, som inträtt sedan omkostnadsbeloppet år 1921 fastställdes. Byråns expenser hade ökat med mera än 100 procent. Lönerna hade reglerats år 1927. Med hänsyn till stegring av levnadskostnaderna hade schweiziska regeringen antagit en ny löneplan för bland annat patentunionens internationella byrå. Planen innefattade en ökning av lönerna med omkring 33 procent. Trots att byrån förvaltades enligt stränga ekonomiska principer förorsakade de stigande utgifterna en avsevärd brist i byråns budget. På grund av det anförda föreslås i noten, att byrån måtte, räknat från och med den 1 januari 1947, bemyndigas att utanordna ett belopp icke överstigande 250 000 guldfrancs.

I fråga om den internationella byrån i Paris för utställningar tillstyrker jag kommerskollegii framställning om bidrag med 2 000 kronor till byråns verksamhet under nästa räkenskapsår.

Vad härefter angår patentunionens internationella byrå i Bern torde den förändring i de ekonomiska förhållandena, som inträtt sedan bidraget till byrån år 1921 bestämdes till sitt nuvarande belopp, nödvändiggöra att beloppet höjes. Jag tillstyrker därför, att förslaget från det schweiziska utrikesministeriet godtages och att för Sveriges del erforderliga medel anvisas för ändamålet.

Beträffande storleken av det belopp, varmed Sverige skall bidraga, förordar jag, med hänvisning till vad tidigare anförts angående beräkningsgrunden för bidraget till byrån, att till ändamålet beräknas ett belopp, motsvarande $\frac{15}{100}$ av 250 000 guldfrancs, eller i runt tal 8 350 guldfrancs. Efter nu

gällande kurs skulle sistnämnda belopp i svenskt mynt utgöra omkring 9 800 kronor. Enär Sveriges bidrag till kostnaderna för visst år utbetalas under andra hälften av det därpå följande året skulle därest anslaget höjas från och med budgetåret 1948/49, den gjorda framställningen om högre bidrag redan för år 1947 kunna beaktas.

Anslaget torde således för nästa budgetår böra upptagas med (2 000 + 9 800 =) 11 800 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella byråer* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 11 800.

[87.] 6. **Bidrag till svenska turisttrafikförbundet.** Förbundet har under en följd av år åtnjutit bidrag för sin verksamhet. Sedan budgetåret 1945/46 ha medel för ändamålet beviljats från det under tredje huvudtiteln upptagna anslaget till Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige. Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 798 000 kronor. Av detta belopp ha enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1947 avsetts 200 000 kronor såsom bidrag till Svenska turisttrafikförbundet och 31 100 kronor såsom bidrag till förbundets byrå i New York (statsliggaren s. 66). Därjämte har förbundet genom beslut den 11 april 1947 tilldelats 15 000 kronor ur handels- och sjöfartsfonden såsom engångsbidrag för att upprätta en mottagningscentral för utländska resande.

Handläggningen av de ärenden som beröra turisttrafikförbundet har numera överförts från utrikesdepartementet till handelsdepartementet.

I skrivelse den 30 september 1947 har *Svenska turisttrafikförbundet* anhållit om anslag med 540 000 kronor för sin verksamhet under budgetåret 1948/49.

Den begärda ökningen av medelsanvisningen uppgår sålunda till i runt tal 309 000 kronor. Ökningen hänför sig huvudsakligen till följande utgiftsposter, nämligen huvudkontorets administration, utlandsbyråerna samt publikationer och annan propaganda.

Det må erinras om att jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 oktober 1946 fyra sakkunniga tillkallats för att inom utrikesdepartementet verkställa utredning och avgiva förslag i frågan, huruvida Svenska institutet, Svenska turisttrafikförbundet och andra organisationer för upplysningsverksamhet i utlandet, vilka åtnjuta understöd, kunde helt eller delvis sammanslås ävensom, för den händelse en sammanslagning ej syntes böra komma i fråga, huru en klarare avgränsning av nämnda organisationers verksamhetsområden och arbetsuppgifter skulle kunna åvägabringas. De sakkunniga, vilka antagit benämningen *1946 års sakkunniga för upplysningsverksamheten i utlandet*, ha den 29 november 1947 avgivit betänkande med förslag rörande riktlinjerna för samverkan mellan organen för upplysningsverksamhet i utlandet. De förslag som de sakkunniga framlagt

avse organisationsfrågor, vilka icke synas påverka medelsanvisningen för nästa budgetår. Förslaget beredes f. n. inom utrikes- och handelsdepartementen.

Många skäl och då särskilt sådana av valutapolitisk art kunna anföras till stöd för den uppfattningen, att statens bidrag till turisttrafikförbundets verksamhet borde ökas. I rådande läge är jag dock nödgad föreslå oförändrad medelsanvisning. För nästa budgetår torde alltså bidrag utgå till förbundet med 200 000 kronor samt till förbundets byrå i New York med 31 100 kronor. Bidragen torde sammanföras till ett anslag, vilket alltså bör upptagas till 231 100 kronor eller avrundat 231 000 kronor.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att för dispositionen av anslaget meddela de föreskrifter, vartill de sakkunnigas förenämnda förslag kan föranleda.

Under återopandande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska turisttrafikförbundet* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av . . . kronor 231 000.

[88.] 7. **Avsättning till fonden för idrottens främjande**, Till detta ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår anvisat ett anslag av 4 000 000 kronor.

Närmare redogörelse för tillkomsten av anslaget och syftet med detsamma återfinnes i 1939 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, punkt 77. Här må endast erinras därom, att jämlikt olika Kungl. Maj:ts resolutioner, senast den 30 december 1947, tillstånd meddelats Aktiebolaget Tips-tjänst att intill den 1 juli 1953 för allmänheten anordna vadhållning i samband med idrottstävlingar, dock ej hästtävlingar. Såsom villkor för att bolaget må åtnjuta detta tillstånd är föreskrivet, bland annat, att vad som återstår av bolagets årsvinst, efter avsättning till reservfond, lämplig skattereserv och utdelning med högst 5 procent å aktiekapitalet, skall insättas å statsverkets checkräkning i riksbanken.

Vid 1939 års lagtima riksdag beslöts, att av den för Kungl. Maj:t enligt vad nyss sagts tillgängliga behållningen av Aktiebolaget Tipstjänsts verksamhet skulle 50 procent tillföras fonden för idrottens främjande, 20 procent reserveras för främjande av friluftslivet samt återstoden eller 30 procent användas för allmänt budgetära ändamål. Enär det var nödvändigt att efter det senaste stormaktskrigets utbrott iakttaga utomordentlig sparsamhet vid anvisandet av statsmedel för andra ändamål än till försvaret och folkförsörjningen gjordes dock redan vid 1939 års urtima riksdag den jämkningen i grunderna att av inkomsterna av tipsmedel, vilka inkomster för budgetåret 1939/40 uppgingo till cirka 15 750 000 kronor, allenast ett belopp av 50 procent minskat med 5 000 000 kronor skulle avsättas till fonden för idrottens främjande samt endast ett belopp av 20 procent minskat med 3 000 000 kronor skulle avsättas till den dåmera bildade fonden för friluftsliv-

livets främjande, medan återstoden skulle användas för allmänt budgetära ändamål. För budgetåren 1940/41—1947/48, då inkomsterna av tipsmedel beräknats till respektive 10 000 000, 5 000 000, 5 000 000, 5 500 000, 8 500 000, 9 000 000, 12 000 000 och 16 000 000 kronor, upptogs likaledes av statsfinansiella skäl avsättningsanslaget till fonden för idrottens främjande till allenast respektive 2 000 000, 1 000 000, 1 500 000, 1 300 000, 1 800 000, 1 855 000, 2 250 000 och 4 000 000 kronor, varjämte avsättningsanslaget till fonden för friluftslivets främjande avsevärt begränsades eller — för budgetåret 1941/42 — med hänsyn till den disponibla behållningen i fonden helt indrogs.

I skrivelse den 16 oktober 1947 har *Sveriges riksidrottsförbund* hemställt, att till avsättning till fonden för idrottens främjande måtte för budgetåret 1948/49 anvisas ett anslag å 5 453 755 kronor, varav 3 953 755 kronor för i huvudsak idrottsorganisationernas verksamhet, 1 250 000 kronor för idrottsanläggningar och 250 000 kronor för avsättning till riksidrottsförbundets idrottsfond. Såsom skäl för framställningen anför förbundet i huvudsak följande.

De tusentals idrottsorganisationerna arbeta alltjämt under svåra ekonomiska förhållanden. De allra flesta ha det ytterst knappt och kunna icke ens tillnärmelsevis fullfölja den verksamhet, som de årligen skulle vilja utföra. Många av dessa organisationer ha tidigare erhållit ett gott stöd genom frivilliga gåvor, som influtit såväl från enskilda som från firmor. Genom de nya skattebestämmelserna ha emellertid dessa gåvor, framförallt de som lämnats av vissa bolag, i hög grad minskat eller upphört. Det synes oss riktigt, att även hänsyn till dessa fakta tages vid utnämmandet av de anslag, som nu skola utgå till idrotten av de medel, som i rikligare omfattning än någonsin inströmma till staten från fotbollstippningen.

Riksidrottsförbundets idrottsplatskommitté har för budgetåret 1948/49 anmält ett behov av 5 500 000 kronor. Riksidrottsförbundet äskar nu för idrottsanläggningar 1 250 000 kronor. Självklart är ett dylikt anslag otillräckligt med hänsyn till den stora mängd ansökningar, som f. n. ligger på idrottsplatskommitténs bord, men riksidrottsförbundet har ansett att endast de mest ömmande framställningarna nu skola tillgodoses under hänsynstagande såväl till arbetsmarknadsfrågan och materielfrågor. I många fall torde det också förhålla sig så, att kännedomen om att medel finnas anvisade i fonden för idrottens främjande gör, att man med större tillförsikt planerar för framtida anläggningar och med all kraft söker erhålla ekonomiskt stöd från kommuner etc. i avvaktan på de förändringar, som kunna väntas inträda å arbetsmarknaden.

Till riksidrottsförbundets idrottsfond avsattes under åren 1936, 1938 och 1939 resp. 250 000, 500 000 och 1 000 000 kronor. Fondens räntemedel disponeras årligen för den frivilliga idrotten i landet, och riksidrottsförbundet anser det önskvärt, att man nu efter detta långa uppehåll åter ökar fonden och därigenom stabiliserar idrottens ekonomi.

I förslaget till riksstat för nästa budgetår är inkomstposten tipsmedel beräknad till 17 000 000 kronor. Enligt de av 1939 års riksdag godkända principerna skulle av dessa inkomster alltså 8 500 000 kronor tillföras fonden för idrottens främjande. Såsom skett under tidigare budgetår måste emellertid tilldelningen av medel till ändamålet begränsas.

Av de för innevarande budgetår anvisade medlen äro 3 000 000 kronor avsedda för idrottsorganisationernas verksamhet. Självfallet tala starka skäl för att icke nu minska avsättningen till detta ändamål. Jag tillstyrker därför, att oförändrat belopp beräknas härtill för nästa budgetår. För idrottsanläggningar äro av de för innevarande budgetår anvisade medlen avsedda återstående 1 000 000 kronor. Vid anmälan i 1947 års statsverksproposition bilaga 12, punkten 93, av frågan om medel till sådana anläggningar framhöll min företrädare i ämbetet, att det — med hänsyn särskilt till arbetsmarknads- och investeringsläget — syntes lämpligt att avse någon del av nämnda belopp för utbyggnadsbehov, som kunde tillgodoses först efter utgången av budgetåret 1947/48. Riksdagen lämnade vad sålunda yttrats utan erinran. I enlighet härmed kommer det för idrottsanläggningar avsedda beloppet att endast delvis tagas i anspråk under det nu löpande budgetåret. Återstående del av beloppet kommer följaktligen att tills vidare innehållas. Med hänsyn till vad riksidrottsförbundet anfört, anser jag mig böra tillstyrka att även för budgetåret 1948/49 ett belopp av 1 000 000 kronor avses för idrottsanläggningar. Jag förutsätter då, att även detta belopp tills vidare innehålls. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t, att vid en tidpunkt, då läget så medgiver, meddela beslut angående dispositionen av beloppet. Då jag icke kan tillstyrka, att medel anvisas för avsättning till riksidrottsförbundets idrottsfond skulle alltså avsättningsanslaget för nästa budgetår upptagas till $(3\,000\,000 + 1\,000\,000 =) 4\,000\,000$ kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fonden för idrottens främjande* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag
av kronor 4 000 000.

[89.] 8. *Avsättning till fonden för friluftslivets främjande*. Till detta ändamål är för innevarande budgetår anvisat ett anslag av 2 000 000 kronor.

Beträffande fondens tillkomst och syfte torde jag få hänvisa till 1939 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, punkt 77, samt riksdagens skrivelse samma år nr 459.

Enligt 1939 års lagtima riksdags beslut i ämnet skall till fonden för friluftslivets främjande föras 20 procent av den behållna inkomsten av vadhållning vid idrottstävlingar (tipsmedel). Enär berörda inkomst i riksstaten för vardera av budgetåren 1941/42 och 1942/43 upptagits till 5 000 000 kronor, för budgetåret 1943/44 till 5 500 000 kronor, för budgetåret 1944/45 till 8 500 000 kronor, för budgetåret 1945/46 till 9 000 000 kronor, för budgetåret 1946/47 till 12 000 000 kronor och för innevarande budgetår till 16 000 000 kronor, skulle alltså, med tillämpning av denna princip, till fonden beräknas inflyta under vardera av de båda förstnämnda budgetåren 1 000 000 kronor, under budgetåret 1943/44 1 100 000 kronor, under budgetåret 1944/45 1 700 000 kronor, under budgetåret 1945/46 1 800 000 kro-

nor, under budgetåret 1946/47 2 400 000 kronor samt under nu löpande budgetår 3 200 000 kronor. Då emellertid vid ingången av budgetåret 1940/41 den disponibla behållningen i fonden utgjorde i runt tal 1 400 000 kronor, begärdes icke något avsättningsanslag till fonden för budgetåret 1941/42, varjämte med hänsyn till det statsfinansiella läget medelsanvisningen för budgetåren 1942/43—1944/45 begränsades till 750 000 kronor. För budgetåret 1945/46 begärdes ett avsättningsanslag å 1 000 000 kronor, vilket emellertid av riksdagen höjdes till 1 250 000 kronor. För budgetåret 1946/47 anvisades 1 500 000 kronor.

I skrivelse den 1 september 1947 har *statens fritidsnämnd* hemställt, att till avsättning till fonden för friluftslivets främjande måtte för budgetåret 1948/49 anvisas ett anslag å 2 000 000 kronor. Nämnden framhåller, att detta belopp borde avses för ändamålet, därest de viktigaste stödbehoven för fritidsverksamheten i dess helhet i skälig omfattning skulle kunna tillgodoses.

Med tillämpning av de vid 1939 års lagtima riksdag godkända principerna skulle fonden för friluftslivets främjande nästa budgetår tillföras 20 procent av 17 000 000 kronor, till vilket belopp inkomstposten Tipsmedel beräknats i förslaget till riksstat för samma budgetår, eller således 3 400 000 kronor. I nuvarande statsfinansiella läge torde dock en stark begränsning av detta belopp vara nödvändig. Om verksamheten skall kunna uppehållas i någorlunda tillfredsställande utsträckning, torde emellertid medelsanvisningen ej bestämmas lägre än till 500 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fonden för friluftslivets främjande*
för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag
av kronor 500 000.

[90.] 9. *Avsättning till lotterimedelsfonden.* Enligt beslut vid 1938 års riksdag (prop. nr 24; r. skr. nr 132) omhänderhaves penninglotterirörelsen i Sverige av Svenska penninglotteriet aktiebolag. Jämlikt de av 1938 års riksdag godkända grunderna för penninglotteriet skall behållningen fördelas sålunda, att hälften därav skall tillfalla en under statskontorets förvaltning ställd diversemedelsfond, benämnd lotterimedelsfonden, varifrån enligt Kungl. Maj:ts bestämmande skall bestridas bidrag för vissa kulturella ändamål m. m., samt återstående hälften tilldelas allmänna budgeten. Då inkomsten av lotterimedel å riksstaten för innevarande budgetår upptagits till 45 000 000 kronor, skulle enligt nämnda grunder 22 500 000 kronor avsättas till lotterimedelsfonden. I 1947 års statsverksproposition (bilaga 12, s. 161) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att anvisa ett avsättningsanslag, som emellertid med hänsyn till rådande läge endast upptagits till 7 500 000 kronor.

I skrivelse nr 10 (punkten 76) anmälde riksdagen, att riksdagen anvisat

det begärda anslaget. Samtidigt anhöll riksdagen, i anledning av motioner, att Kungl. Maj:t ville låta utreda frågan om inrättandet av en statens kulturfond samt för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, vartill utredningen kunde föranleda. I motionerna framfördes tanken, att den ifrågasatta fonden skulle tillföras icke blott lotterimedel utan även medel från andra håll, närmast nöjesskattemedel, samt att i den nya fonden skulle ingå vissa andra statliga fonder, såsom allmänna arvsfonden och fonden för idrottens främjande.

Det är min avsikt att senare hemställa om bemyndigande att tillkalla sakkunniga för utredning av frågan om inrättandet av en statens kulturfond.

I förslaget till riksstat för nästa budgetår har inkomsten av lotterimedel beräknats till 45 000 000 kronor. Enligt de av 1938 års riksdag godkända grunderna för medlens fördelning skulle av detta belopp hälften eller 22 500 000 kronor tillfalla lotterimedelsfonden och andra hälften den allmänna budgeten. Det rådande läget motiverar dock en jämkning i denna fördelningsgrund till förmån för den allmänna budgeten. De ändamål, vilka tillgodoses av medel ur lotterimedelsfonden, äro dels sådana, som betingade en årligen återkommande bidragstilldelning, dels ock ändamål av mera tillfällig art. För den förra kategorien kan medelsbehovet under såväl innevarande som nästkommande budgetår uppskattas till omkring 5 500 000 kronor. Då vid utgången av budgetåret 1946/47 av det för innevarande budgetår anvisade avsättningsanslaget å 7 500 000 kronor redan disponerats omkring 1 000 000 kronor, står alltså endast ett belopp av omkring 1 000 000 kronor till förfogande för tillfälliga ändamål. Med hänsyn till bidragsbehovet och vid en jämförelse med bidragsverksamheten under åren närmast före krisen måste detta belopp anses synnerligen knappt tilltaget. Trots detta är det i rådande ekonomiska läge nödvändigt att ytterligare begränsa avsättningen från lotterimedelsfonden. Jag föreslår därför att anslaget för nästkommande budgetår bestämmes till 6 750 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till lotterimedelsfonden* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 6 750 000.

[91.] 10. *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.* Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 500 000 kronor.

Efter samråd med statsrådet Kock förordar jag, att anslaget för nästa budgetår fastställes till oförändrat belopp, 500 000 kronor. Av anslaget beräknas 350 000 kronor åtgå till utredningsarbete i fråga om industriens och handelns rationaliseringsbehov m. m. och 150 000 kronor till övriga utredningar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga*
för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 500 000.

[92.] 11. **Planering av allmänna arbeten, reservationsanslag.** Anslaget är för löpande budgetår anvisat med 20 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 25 juli 1947 meddelat beslut om disposition av 10 000 kronor av anslaget (statsliggaren s. 892).

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående anslag till planering av allmänna arbeten hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Planering av allmänna arbeten* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 100.

[93.] 12. **Extra utgifter, reservationsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat upptaget till 40 000 kronor. Medelsanvisningen för nästa budgetår torde bestämmas till samma belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 40 000.

[94.] 13. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 61 000 kronor. Utgifterna från anslaget uppgingo under budgetåret 1946/47 till i runt tal 59 000 kronor. Då anslagsbehovet beräknas nedgå med omkring 7 000 kronor per år, synes anslaget för nästa budgetår kunna bestämmas till 52 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 52 000.

Sammanfattning.

A riksstaten för budgetåret 1947/48 har under tionde huvudtiteln anvisats	kronor	49 534 200
Under tredje huvudtiteln har för Svenska turisttrafikförbundets verksamhet avsetts	»	231 100
Under elfte huvudtiteln har till statens handelskommission beviljats	»	800 000
		<hr/>
	Summa kronor	50 565 300.

Vid bifall till de nu framlagda förslagen kommer tionde huvudtitelns slutsumma att för budgetåret 1948/49 uppgå till kronor 46 992 100, vilket innebär en minskning med » 3 573 200.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

G. Lindenbaum.

Register

till

Tionde huvudtiteln för budgetåret 1948/49.

A. Handelsdepartementet.

Sid.		Kronor
	Handelsdepartementet:	
1	Avlöningar.....	431 000
3	Omkostnader.....	30 000
3	Utövande av statskontroll å krigsmaterieltillverkningen.....	20 000
	Säger för handelsdepartementet	481 000

B. Kommerskollegium med underlydande myndigheter och kårer.

	Kommerskollegium:	
4	Avlöningar.....	1 452 000
9	Omkostnader.....	222 500
11	Särskilda kostnader för handläggning av vissa låneärenden	3 000
	Bergsstaten:	
12	Avlöningar.....	141 000
13	Omkostnader.....	21 200
	Sprängämnesinspektionen:	
14	Avlöningar.....	*78 700
14	Omkostnader.....	*14 600
	Fartygsinspektionen:	
15	Avlöningar.....	397 000
17	Omkostnader.....	68 000
	Skeppsmättningsväsendet:	
18	Avlöningar.....	34 300
18	Omkostnader.....	10 000
19	Torvingenjörer m. fl.	2 000
	Instruktör i hemslöjd:	
19	Avlöning.....	8 000
20	Omkostnader.....	1 500
	Navigationsskolorna:	
20	Avlöningar.....	601 000
24	Omkostnader.....	34 000
25	Kompletteringskurs vid tekniskt läroverk.....	3 100
	Säger för kommerskollegium med underlydande myndigheter och kårer.....	3 091 900.

* Beräknat belopp.

C. Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.

Sid.		Kronor
	Sveriges geologiska undersökning:	
26	Avlöningar	537 000
29	Omkostnader	142 000
30	Malmletning och förberedande gruvarbeten	627 000
31	Jordartskartering inom Norrbottens län.....	23 000
32	Agrogeologiska kartor över sydvästra Skåne.....	11 300
33	Vissa kostnader för statens gruvegendom	50 000
	Statens provningsanstalt:	
33	Avlöningar.....	843 000
38	Omkostnader.....	139 500
	Flygtekniska försöksanstalten:	
40	Avlöningar	640 000
45	Omkostnader	199 400
	Statens hantverksinstitut:	
46	Avlöningar till viss personal.....	250 000
48	Vissa omkostnader	31 000
48	Bidrag till kursverksamheten m. m.	160 000
	Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien:	
48	Akademien	130 000
50	Tekniskt- vetenskaplig och industriell representation i utlandet	40 000
51	Statens tekniska forskningsråd	55 000
52	Tekniskt-vetenskaplig forskning m. m.	1 040 000
54	Statens kommitté för byggnadsforskning.....	48 500
55	Byggnadsforskning	300 000
55	Bidrag till svenska träforskningsinstitutet.....	555 000
59	Bidrag till svenska textilforskningsinstitutet.....	77 000
61	Bidrag till institutet för konserveringsforskning.....	75 000
63	Bidrag till Aktiebolaget Ceaverken för vissa forskningsarbeten.	40 000
63	Atomenergiforskning m. m. inom Aktiebolaget Atomenergi....	2 000 000
64	Upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri	270 000
65	Resestipendier till teoretiskt och praktiskt bildade tekniker...	10 000
65	Befrämjande av hemslöjden.....	50 000
66	Bidrag till svenska slöjdföreningen	50 000
67	Bidrag till standardiseringsverksamheten.....	400 000
69	Bidrag till tekniska nomenklaturcentralen	30 000
	Säger för bergsbruk, industri, hantverk och slöjd	8 823 700.

D. Sjöfart och handel.

	Lotsverket:	
70	Avlöningar till befattningshavare hos lotsstyrelsen.....	453 000
74	Avlöningar till befattningshavare å lots- och fyrstaten.....	7 969 000
79	Omkostnader.....	2 260 000
82	Säkerhetsanstalter för sjöfarten.....	686 500
	Handelsflottans pensionsanstalt:	
86	Avlöningar	30 000
89	Omkostnader	5 500

Sid.		Kronor
	Statens handelskommission:	
89	Avlöningar.....	2 500 000
90	Omkostnader.....	433 000
	Statens skeppsprovninganstalt:	
91	Avlöningar.....	246 000
94	Omkostnader.....	46 500
95	Statens isbrytarverksamhet.....	800 000
	Statens sjöhistoriska museum:	
96	Avlöningar.....	123 000
98	Omkostnader.....	15 600
99	Underhåll av samlingarna.....	3 000
99	Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader.....	256 000
102	Läkarundersökning av sjöfolk.....	70 000
102	Beredande av billigare biljettkostnader för sjöfolk vid resor till och från hemorten i vissa fall.....	50 000
103	Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer.....	300 000
103	Befrämjande av fartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation.....	20 000
104	Bidrag till handelshögskolan i Stockholm.....	50 000
105	Bidrag till handelshögskolan i Göteborg.....	40 000
105	Orienterande marknadsundersökningar.....	80 000
106	Exportstipendier och handelsstudiestipendier.....	15 000
106	Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet.....	102 000
	Säger för sjöfart och handel	16 554 100.

E. Patent- och registreringsväsendet m. m.

	Patent- och registreringsverket:	
107	Avlöningar.....	3 412 000
110	Omkostnader.....	441 500
112	Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m.	2 000
	Svenska uppfinnarkontoret:	
112	Administrationskostnader.....	60 000
113	Understödjande verksamhet.....	100 000
113	Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register.....	250 000
114	Avsättning till försäkringsinspektionens fond.....	*360 000
	Säger för patent- och registreringsväsendet m. m.	4 625 500.

F. Diverse.

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
115	Byggnadsstyrelsens delfond.....	995 000
115	Lotsstyrelsens delfond.....	303 000
115	Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten..	30 000
116	Bidrag till underhåll av en fyr å Kap Spartel.....	3 000
116	Bidrag till vissa internationella byråer.....	11 800
118	Bidrag till svenska turisttrafikförbundet.....	231 000
119	Avsättning till fonden för idrottens främjande.....	4 000 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
121	Avsättning till fonden för friluftslivets främjande.....	500 000
122	Avsättning till lotterimedelsfonden	6 750 000
123	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	500 000
124	Planering av allmänna arbeten.....	100
124	Extra utgifter	40 000
124	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.....	52 000
	Säger för diverse	<u>13 415 900.</u>
	Summa	46 992 100.

1948 års statsverksproposition.

Elfte huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 3 januari 1948.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORESS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet MOSSBERG, anmäler de frågor, som tillhöra regleringen för *budgetåret 1948/49* av utgifterna under *riksstatens elfte huvudtitel*, innefattande anslagen till *inrikesdepartementet*, samt anför därvid följande.

A. Inrikesdepartementet.

[1.] 1. **Inrikesdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 480 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 maj 1947 fastställt personalförteckning för inrikesdepartementet (statsliggaren s. 247).

Kungl. Maj:t har vidare samma dag fastställt följande avlöningsstat för departementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	275 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	153 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	24 400

Summa förslagsanslag kronor 480 000

För nästa budgetår torde anslagsposterna till avlöning till departementschefen och till avlöningar till ordinarie tjänstemän bära upptagas till oförändrade belopp, 27 600 resp. 275 000 kronor. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, som vid den schablonmässiga anslagsberäkningen för innevarande budgetår blivit upptagen med för lågt belopp, torde bära höjas med 5 000 kronor till 158 000 kronor, medan för rörligt tillägg synes bära beräknas 44 400 kronor. Anslaget i sin helhet bör alltså upptagas till (27 600 + 275 000 + 158 000 + 44 400) 505 000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för inrikesdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor 27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 275 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 158 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 44 400

Summa förslagsanslag kronor 505 000;

dels ock till *Inrikesdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 505 000

[2.] 2. **Inrikesdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 50 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 maj 1947 fastställt stat för användningen av anslaget (statsliggaren s. 248).

Anslaget torde för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp, 50 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inrikesdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 50 000

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.**Medicinalstyrelsen med dithörande stater.****[3.] 1. Medicinalstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47.....	875 000	971 501
1947/48.....	1 350 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>).....	1 410 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för medicinalstyrelsen (statsliggaren s. 248—249).

Kungl. Maj:t har vidare samma dag fastställt följande avlöningsstat för styrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	655 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	180 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	450 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	65 000
Summa förslagsanslag		kronor 1 350 000

Beträffande de närmare bestämmelser, som meddelats för anslagets användning, får jag hänvisa till statsliggaren s. 249—251.

I skrivelse den 24 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av anslaget för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid inledningsvis framhållit, att någon erfarenhet givetvis ännu icke stått att vinna för att kunna bedöma, huruvida efter den av 1947 års riksdag beslutade omorganisationen av styrelsen arbetskrafterna hos styrelsen komme att visa sig tillräckliga. De förslag till avvikelser från gällande avlöningsstat, som styrelsen komme att framlägga, avsåge fördenskull allenast vissa mindre jämkningar.

Styrelsen föreslår till att börja med, att en fr. o. m. innevarande budgetår inrättad befattning såsom föredragande i rätts- och socialpsykiatriska ärenden med ett arvode av 16 008 kronor för år förändras till extra ordinarie tjänst i lönegraden Ce 32. Styrelsen erinrar därvid om att styrelsen i sitt yttrande över medicinalstyrelseutredningens betänkande framhållit, att den av utredningen föreslagna personalorganisationen för beredning och föredragning av rätts- och socialpsykiatriska ärenden — ett medicinalråd och två arvodesanställda föredragande, varav en med 5 timmars tjänstgöring och ett arvode av 8 400 kronor för år samt en med 2½ timmars tjänstgöring och ett arvode av

4 200 kronor för år — kunnat räcka för den arbetsmängd, som förelegat år 1944, men icke försloge för den betydligt större börda, som kunde väntas år 1946 och senare år. Ökningen av antalet rätts- och socialpsykiatriska ärenden hade nämligen från 1944 till 1945 uppgått till 510 inkommande ärenden och de av 1946 års riksdag beslutade ändringarna i abortlagen syntes komma att ytterligare öka antalet hithörande ärenden. Styrelsen hade därför ansett sig nödsakad föreslå, att den av medicinalstyrelseutredningen föreslagna befattningen med ett arvode av 8 400 kronor utbyttes mot en heltidstjänst såsom medicinalråd i lönegraden Eo 30. I anledning härav hade föredragande statsrådet i propositionen nr 67/1947 ansett sig icke kunna underlåta att i anslutning till styrelsens förslag påkalla medel för anställande, efter Kungl. Maj:ts beprövande, av en arbetskraft, som jämte vederbörande medicinalråd helt kunde ägna sig åt handläggningen av hithörande ärenden. För ändamålet borde, i avbidan på ytterligare erfarenhet, avses ett belopp av 16 000 kronor. Vid bifall härtill hade det syntes statsrådet vara tillfyllest att härutöver räkna med allenast en deltidsanställd föredragande, vars arbetstid tills vidare syntes böra begränsas till 2½ timmar dagligen.

Styrelsen anför vidare:

Ökningen av de rätts- och socialpsykiatriska ärendena har fortsatt jämväl under år 1947. Samtliga handlagda ärenden av detta slag med undantag för rapporter utgjorde under första halvåret 1946 och samma tid 1947 resp. 2 930 och 3 573. Styrelsen har på grund härav i skrivelse den 12 september 1947 nödgats hemställa om befrielse för byråchefen å ifrågasvarande byrå tills vidare under innevarande budgetår från handläggning av vissa på honom ankommande ärenden samt om förordnande för annan befattningshavare att handlägga de ärenden, varmed byråchefen ej toge befattning.

Utvecklingen av förhållandena på det rätts- och socialpsykiatriska området synes giva vid handen, att någon minskning av personalen å byrån tills vidare icke synes möjlig. Hittills vunna erfarenheter tala i stället för att ytterligare förstärkning av arbetskrafterna å byrån blir erforderlig. Medicinalstyrelsen finner sig under sådana förhållanden böra föreslå, att arvodet å 16 008 kronor redan nu ersättes med en extra ordinarie befattning, vilket skulle möjliggöra för styrelsen att mera stadigvarande behålla en kompetent kraft för hithörande viktiga uppgifter. Innehavaren av befattningen skall främst granska rättspsykiatriska utlåtanden, avgivna av överläkare, som f. n. äro placerade i lönegraden Ca 30 eller lönegraden Ca 31. I samband med anslagsäskandena för avlöningar till statens sinnessjukhus för nästkommande budgetår har styrelsen för avsikt att föreslå, att samtliga överläkare vid de rättspsykiatriska undersökningsstationerna skola hänföras till lönegraden Ca 32. I enlighet härmed förordar styrelsen, att befattningen såsom föredragande i rätts- och socialpsykiatriska ärenden placeras i lönegraden Ce 32.

Styrelsen har vidare föreslagit en höjning av arvodet till styrelsens bibliotekarie för nästa budgetår från 1 800 till 3 600 kronor. Som stöd härför framhåller styrelsen bl. a., att katalogiseringen av styrelsens bibliotek vore ålderdomlig och i vissa avseenden ofullständig samt att det f. n. icke vore möjligt att utöva kontroll av bokbeståndet. I första hand vore det angeläget, att ett fullständigt inventarium upprättades och att moderna kataloger lades upp. I samband härmed borde föråldrade böcker och ovidkommande litteratur ut-

mönstras. På nuvarande anställningsvillkor kunde emellertid bibliotekarien icke åtaga sig att genomföra föreliggande uppgifter i fråga om biblioteket.

Vidare har styrelsen hemställt om höjning av arvodet för taxationsgranskning av apoteksräkningar å statsverket. Styrelsen erinrar därvid om att det nuvarande arvodet å 1 500 kronor utgått med oförändrat belopp sedan år 1928. Sedan dess hade uppgifterna i samband med ifrågavarande granskning väsentligt ökat, och den tid som åtginge för arbetet kunde numera uppskattas till omkring 50 timmar per månad. Att styrelsen icke i tidigare sammanhang gjort framställning om höjning av detta arvode syntes ha berott på förbiseende. Styrelsen ville föreslå, att arvodet för detta granskningsarbete höjdes med 1 500 kronor till 3 000 kronor för år, vilket enligt styrelsens uppfattning kunde anses utgöra någorlunda skälig ersättning för ifrågavarande arbetsuppgifter.

Slutligen har styrelsen föreslagit en omreglering av ersättningen till den medlem av vetenskapliga rådet, som företräder arvsbiologi och arvshygien. Styrelsen erinrar om att beträffande medlem av vetenskapliga rådet som icke åtnjöt fast arvode gällde, att medlemmen för varje gång, han efter kallelse inställde sig hos styrelsen för att deltaga i handläggning av ärende, ägde erhålla ersättning med 30 kronor. Nyssnämnde medlem av vetenskapliga rådet deltog emellertid i handläggningen av praktiskt taget samtliga de ärenden, som föredroges i socialpsykiatriska nämnden, uppgående till 120—130 per sammanträde. Då sammanträde med nämnden hölles varje vecka, måste den nu utgående ersättningen anses vara alltför låg (cirka 1 500 kronor för år). I betraktande av att ifrågavarande medlem av vetenskapliga rådet utförde minst samma arbete som de av Kungl. Maj:t särskilt förordnade ledamöterna i nämnden, syntes det rimligt, att till honom utginge ett fast arvode av lägst 2 400 kronor jämte 20 kronor i dagtraktamente för varje inställelse. Den sammanlagda ersättningen för år skulle då komma att utgöra drygt 3 000 kronor, vilket belopp i betraktande av arbetsuppgifterna syntes styrelsen skäligt.

Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår under de olika anslagsposterna har styrelsen anfört, att vid bestämmandet av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän för innevarande budgetår räknats med 15 befattningar såsom kontorsbiträde i lönegraden Ca 8. Enligt av Kungl. Maj:t givna riktlinjer för tillsättande av dessa tjänster hade emellertid allenast 10 av befattningarna kunnat tagas i anspråk. Under innevarande budgetår komme ytterligare 2 av styrelsens extra ordinarie kontorsbiträden att uppfylla fordringarna för erhållande av ordinarie kontorsbiträdesbefattning. Vid sådant förhållande kunde å anslagsposten erforderliga medel beräknas minska med cirka 15 000 kronor, medan en motsvarande uppräknig av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal borde verkställas. Därest kostnaderna i anledning av ändrade löneklassplaceringar uppskattades till cirka 10 000 kronor, syntes sålunda posten böra uppföras med (655 000 — 15 000 + 10 000) 650 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen i anslutning till de av styrelsen i det före-

gående framlagda förslagen beräknat till (180 000 — 16 008 + 1 800 + 1 500 + 1 500) 168 792 kronor eller i avrundat tal 170 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen beräknat kostnaderna för avlöande av styrelsens nuvarande extra ordinarie och extra befattningshavare till 400 000 kronor. Härtill borde med hänsyn till förslaget om inrättande av en ny befattning i lönegraden Ce 32, ändrade löneklassplaceringar och vad förut anförts om kontorsbiträdespersonalen läggas resp. 15 000, 10 000 och 15 000 kronor. Slutligen har styrelsen för vikariatsersättningar och arvoden till tillfällig arbetskraft beräknat ett belopp av 60 000 kronor. Styrelsen har alltså uppskattat anslagsposten till (400 000 + 15 000 + 10 000 + 15 000 + 60 000) 500 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har styrelsen upptagit till 130 000 kronor.

Styrelsen har alltså uppskattat anslaget i dess helhet till (650 000 + 170 000 + 500 000 + 130 000) 1 450 000 kronor.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd.

Statskontoret har erinrat om att föredragande statsrådet i propositionen nr 67/1947 uttalat, att för anställande av en föredragande i rätts- och socialpsykiatriska ärenden i avbidan på ytterligare erfarenhet borde avses ett belopp av 16 000 kronor. Då närmare erfarenhet beträffande denna verksamhet ännu icke syntes ha vunnits, kunde statskontoret för sin del icke tillstyrka bifall till medicinalstyrelsens förslag att ersätta nämnda arvodesbefattning med en extra ordinarie tjänst i lönegraden Ce 32. I varje fall syntes enligt ämbetsverkets mening de arbetsuppgifter, som åvilade innehavaren av befattningen i fråga, icke kunna motivera inrättande av en tjänst i högre lönegrad än Ce 31.

Statskontoret framhåller vidare, att ämbetsverket måste hysa betänkligheter mot att nu ytterligare höja det av 1947 års riksdag uppräknade arvodet till bibliotekarien. Med hänsyn till vad statskontoret under hand inhämtat rörande förhållandena på biblioteket, ville ämbetsverket emellertid icke motsätta sig en tillfällig höjning på sätt medicinalstyrelsen föreslagit under nästkommande budgetår.

Statskontoret anför slutligen, att för det fall att taxationsgranskning, oaktat den utökning av apoteksbyråns personal, som medgivits av 1947 års riksdag, fortfarande vore erforderlig på sätt och i den omfattning, som av medicinalstyrelsen angivits, icke något syntes vara att erinra mot en uppräkning av arvodet till förslaget belopp.

Statens lönenämnd erinrar om att allmänna lönenämnden i utlåtande över medicinalstyrelsens tidigare framlagda förslag om inrättande av en medicinalrådsbefattning i lönegraden Eo 30 (Ce 33) för beredning och föredragning av rätts- och socialpsykiatriska ärenden ansett, att för den ifrågasatta tjänsten icke borde avses högre löneställning än Eo 28 (byrådirektör). Statens lönenämnd anslöte sig till detta uttalande och ville därutöver tillägga, att en eventuell höjning av löneställningen för de rättspsykiatriska undersökningsstationernas överläkare enligt lönenämndens mening icke utgjorde tillräckligt skäl för en högre lönegradsplacering av den här ifrågavarande befattningshavaren.

Departementschefen. Vad medicinalstyrelsen anfört rörande utvecklingen av förhållandena på det rätts- och socialpsykiatriska området samt om den ytterligare ökningen av antalet hithörande ärenden synes mig giva vid handen, att man för framtiden måste räkna med behov av två heltidsanställda befattningshavare för beredning och föredragning av dessa ärenden. Med hänsyn härtill synes intet vara att erinra mot att den nuvarande befattningen med ett arvode av 16 008 kronor för år fr. o. m. nästa budgetår förändras till extra ordinarie tjänst. Vad angår den lönegrad, som därvid skulle ifrågakomma, vill jag erinra om att det nu utgående arvodet, i syfte att erhålla en befattningshavare med erforderliga kvalifikationer, utmätts i anslutning till de kontanta löneförmånerna i 32 löneklassen av löneplan nr 1, varvid dock, i likhet med vad som genomgående skedde vid anslagsberäkningarna för innevarande budgetår, räknats med ett rörligt tillägg av blott 6 procent. Då de skäl, som föranledde, att arvodet avvägdes att i runt tal motsvara löneförmånerna i nämnda löneklass, alltjämt äga giltighet, torde befattningen böra placeras i lönegraden Ce 32.

Med anledning av vad medicinalstyrelsen anfört angående förhållandena på styrelsens bibliotek vill jag för egen del uttala, att det under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagna arvodet å 1 800 kronor till bibliotekarien bör lämnas orubbat. Hinder bör emellertid icke möta för styrelsen att med anlitanande av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för nästa budgetår medgiva en tillfällig förstärkning av bibliotekariens arvode med 1 800 kronor, varvid det bör ankomma på styrelsen att fastställa den ökning av bibliotekariens arbetstid, som svarar häremot.

Förslaget om höjning av arvodet för taxationsgranskning från 1 500 till 3 000 kronor biträder jag.

Ej heller mot förslaget om omreglering av ersättningen till den medlem av vetenskapliga rådet, som företräder arvsbiologi och arvshygién, har jag något att erinra. Till denne bör alltså fr. o. m. nästa budgetår utgå ett fast arvode av 2 400 kronor jämte 20 kronor för varje inställelse hos styrelsen. Omregleringen har av styrelsen beräknats medföra en kostnadsökning av omkring 1 500 kronor.

Mot styrelsens förslag om minskning av antalet å styrelsens personalförteckning uppförda kontorsbiträdestjänster i lönegraden Ca 8 från 15 till 12 har jag i och för sig intet att erinra. Emellertid bör en å personalförteckningen för statens sinnessjukhus upptagen befattning i lönegraden Ca 8, vilken innehas av ett extra ordinarie kanslibitråde hos styrelsen, överföras till styrelsens personalförteckning. Sammanlagda antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster skulle alltså bliva 13.

Jag övergår härefter till en beräkning av de i styrelsens avlöningsstat upptagna anslagsposterna.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör till att börja med nedräknas med kostnaderna för 3 ordinarie kontorsbiträdestjänster eller i runt tal 14 000 kronor. Vidare är att märka, att, enligt vad som under hand upplysts från styrelsen, 4 av styrelsens nuvarande ordinarie kon-

torsbiträden inneha högre extra ordinarie tjänster. Under antagande, att så kommer att bli fallet även under nästa budgetår, kan posten nedräknas med ytterligare omkring 19 000 kronor. Posten skulle alltså upptagas med (655 000 — 14 000 — 19 000) 622 000 eller i runt tal 620 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar jag i anslutning till de i det föregående framlagda förslagen till (180 000 — 16 008 + 1 500 + 1 500) 166 992 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 165 000 kronor. Liksom under innevarande budgetår har jag därvid under anslagsposten beräknat dels ett belopp av 16 000 kronor för föredragning i förebyggande mödravård m. m., dels ock ett belopp å likaledes 16 000 kronor för föredragning i förebyggande barnavård m. m., att disponeras enligt närmare bestämmande av Kungl. Maj:t. Vidare har under anslagsposten liksom under innevarande budgetår upptagits ett belopp av 6 000 kronor för att, i den mån behov visar sig föreligga därav, användas för anställande av en medicinalrådsassistent å sinnessjukvårdsbyrån.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör till att börja med vid bifall till förslaget om inrättande av en befattning såsom föredragande i rätts- och socialpsykiatriska ärenden i lönegraden Ce 32 beräknas ett belopp av 15 000 kronor. Vidare böra i anslutning till vad som anförts under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän under nu ifrågakommande anslagspost beräknas medel för ytterligare 7 biträden för skriv- och kontorsgöromål. Det härför erforderliga beloppet beräknar jag till 33 000 kronor. Posten skulle alltså uppföras med (450 000 + 15 000 + 33 000) 498 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 500 000 kronor.

För rörligt tillägg beräknar jag 125 000 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså upptagas till (620 000 + 165 000 + 500 000 + 125 000) 1 410 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att i personalförteckningen för medicinalstyrelsen skall upptagas en befattning såsom föredragande i rätts- och socialpsykiatriska ärenden i lönegraden Ce 32 samt att antalet i samma förteckning upptagna befattningar såsom kontorsbiträde i lönegraden Ca 8 skall minskas från 15 till 13;

dels godkänna följande avlöningsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	620 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	165 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	500 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	125 000

Summa förslagsanslag kronor 1 410 000;

dels ock till Medicinalstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av kronor 1 410 000

[4.] 2. Medicinalstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	180 000	224 753
1947/48	170 000	—
1948/49 (förslag)	200 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt följande omkostnadsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas under budgetåret 1947/48:

Omkostnadsstat.

Utgifter.

1. Sjukvård m. m., förslagsvis	kronor	5 000
2. Reseersättningar, förslagsvis	»	45 000
3. Expenser, förslagsvis	»	115 000
4. Publikationstryck, förslagsvis	»	25 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>190 000</u>

Särskilda uppbördsmedel.

Inkomst av försålda publikationer, förslagsvis	kronor	20 000
	<u>Nettoutgift kronor</u>	<u>170 000</u>

Av det för expenser beräknade beloppet ha 15 000 kronor avsetts för bränsle, lyse och vatten samt 100 000 kronor för övriga expenser.

I skrivelse den 24 september 1947 har medicinalstyrelsen framlagt beräkningar rörande medelsbehovet till styrelsens omkostnader under nästa budgetår.

Styrelsen upplyser däri inledningsvis, att utgifterna under anslaget för budgetåret 1946/47 utgjort för sjukvård m. m. 6 351 kronor, för reseersättningar 38 162 kronor och för expenser 152 646 kronor, varav för bränsle, lyse och vatten 19 214 kronor samt för övriga expenser 133 432 kronor. Å posten till publikationstryck hade belastningen utgjort 35 433 kronor, medan inkomsterna av under budgetåret försålda publikationer uppgått till 7 838 kronor.

Styrelsen framhåller vidare, att den minskning i styrelsens personalorganisation, som kommit till stånd genom inrättandet fr. o. m. den 1 juli 1947 av en särskild veterinärstyrelse, praktiskt taget helt uppvägs av den utbyggnad av styrelsen, som samtidigt genomförts. Denna omständighet i förening med inträffade prishöjningar hade föranlett styrelsen att låta belastningssiffrorna för budgetåret 1946/47 i huvudsak bliva utslagsgivande vid beräkningen av omkostnadsanslaget för nästa budgetår.

Styrelsen anför härefter i huvudsak följande:

Den förhållandevis höga belastningen å anslagsposten till sjukvård m. m. beror till väsentlig del på ökningen av antalet befattningshavare med rätt till bidrag till sjukvårdskostnader. Styrelsen föreslår, att posten för budgetåret 1948/49 upptages med ett till 6 000 kronor förhöjt belopp.

I avvaktan på närmare erfarenhet angående storleken av de resekostnader, som komma att föranledas av styrelsens efter den 1 juli 1947 utökade inspektionsverksamhet, bör till reseersättningar avses samma belopp som för innevarande budgetår eller 45 000 kronor.

Veterinärstyrelsen har under innevarande budgetår inflyttat i sina nya lokaler inom en flygel i gamla tekniska högskolan. De utrymmen inom medicinalstyrelsen, som härigenom frigjorts, ha i samband med omorganisationen av styrelsen måst helt tagas i anspråk. Någon minskning av utgifterna för bränsle, lyse och vatten kan sålunda icke förväntas. I betraktande av den förhållandevis höga belastningen å ifrågavarande utgiftspost under sistförflutna budgetår får styrelsen föreslå, att det för ifrågavarande ändamål anvisade beloppet höjes med 3 000 kronor till 18 000 kronor.

Den för sistförflutna budgetår redovisade belastningen å delposten till övriga expenser synes giva vid handen, att en höjning av posten knappast kan undvikas. Framhållas må, att utöver de i belastningssiffran redovisade kostnaderna styrelsen på grund av utgiftsrester tagit i anspråk ett vid utgången av budgetåret 1946/47 å delposten inestående belopp av 2 568 kronor.

Kostnaderna för *städning* komma att stiga bl. a. därigenom, att vissa arkivutrymmen numera tagits i anspråk som tjänsterum. Med beaktande härav och då utgifterna för motsvarande ändamål för budgetåret 1946/47 uppgått till 24 766 kronor, torde för ändamålet under nästa budgetår böra räknas med ett belopp av 27 000 kronor.

Förbrukningen av *skrivmateriel, papper, blankettryck och dylikt* har under det gångna budgetåret dragit en kostnad av 24 680 kronor. Styrelsen anser sig för nästkommande budgetår icke böra räkna med lägre belopp för ifrågavarande ändamål än 25 000 kronor.

Utgifterna för *telegram, telefon och annonsering* ha under det gångna budgetåret uppgått till 34 309 kronor. Av detta belopp belöpa cirka 13 000 kronor på abonnemangskostnad för styrelsens automatiska telefonväxel. Då någon begränsning i telefonutgifterna icke synes möjlig, torde för ifrågavarande utgifter böra beräknas ett belopp av förslagsvis 35 000 kronor.

Kostnaderna för *inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier* ha under budgetåret 1946/47 uppgått till 13 334 kronor. Emellertid kunde vissa inventarier på grund av leveranssvårigheter icke anskaffas inom beräknad tid och i en del fall uppskötos inköpen i avvaktan på bättre möjligheter till överblick och planering. Styrelsen har för budgetåret 1948/49 ansett sig böra avse ett belopp av 16 000 kronor för utgifter av ifrågavarande slag.

Utgifterna för *bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m.* ha för sistförflutna budgetår uppgått till 11 575 kronor. För nästkommande budgetår måste man räkna med något ökade utgifter av detta slag, främst i samband med istandsättandet av styrelsens bibliotek. Hithörande utgifter ha sålunda beräknats uppgå till 13 000 kronor.

Kostnaderna för de *blanketter* av olika slag, som icke avse styrelsens eget behov, ha under närmast föregående budgetår uppgått till 24 765 kronor, varav cirka 13 850 kronor hänfört sig till utgifter för veterinärväsendets räkning. Därest hänsyn tages till den inträdda prisstegringen och till den fortsatta utbyggnaden av medicinalväsendet i allmänhet, synas i varje fall 15 000 kronor böra avses för ändamålet.

Till övriga expenser skulle sålunda erfordras ett sammanlagt belopp av (27 000 + 25 000 + 35 000 + 16 000 + 13 000 + 15 000) 131 000 kronor.

Någon anledning till höjning av anslagsposten till publikationstryck föreligger såvitt nu kan bedömas icke, varför styrelsen räknar med samma belopp som för innevarande budgetår eller 25 000 kronor.

Inkomsterna av försålda publikationer, som för sistförflutna budgetår

stannat vid 7 838 kronor, torde för nästa budgetår icke böra uppföras med högre belopp än 15 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts har medicinalstyrelsen beräknat omkostnadsanslaget för nästa budgetår till (6 000 + 45 000 + 149 000 + 25 000 — 15 000) 210 000 kronor.

Departementschefen. Medicinalstyrelsens beräkningar synas mig i stort sett kunna godtagas. Anslagsposten till reseersättningar torde dock böra begränsas till 40 000 kronor och det för övriga expenser upptagna beloppet till 126 000 kronor. Anslaget i sin helhet skulle alltså komma att uppgå till (6 000 + 40 000 + 144 000 + 25 000 — 15 000) 200 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1948/49
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 200 000

[5.] 3. **Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 80 000 kronor. Från anslaget bestridas kostnaderna för *dels* en inom medicinalstyrelsen anordnad särskild avdelning för ärenden, som sammanhånga med personal- och lokalberedskapen å den civila sjukvårdens område, *dels* ock en under styrelsen sorterande sakkunnig nämnd med uppgift att biträda styrelsen vid utredning och handläggning av ärenden rörande rikets försörjning med läkemedel och sjukvårdsmateriel, den s. k. materielnämnden.

I skrivelse den 24 september 1947 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att ifrågasättande anslag för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp, 80 000 kronor. Styrelsen har därvid räknat med att nuvarande organisation av den centrala ledningen av sjukvårdsberedskapen för budgetåret 1948/49 skulle bibehållas såsom ett provisorium i ungefärligen nuvarande omfattning.

Departementschefen. Med skrivelse den 20 oktober 1947 har riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap överlämnat förslag angående ordnandet av den ekonomiska försvarsberedskapen. I detta förslag har även berörts frågan om fördelningen av beredskapsuppgifterna på sjukvårdens område. Nämnden har därvid utgått från att ett av medicinalstyrelsens materielnämnd i skrivelse den 9 oktober 1945 framlagt förslag — vilket ännu ej föranlett något beslut av statsmakterna — om inrättande av en särskild nämnd, civila sjukvårdsberedskapsnämnden, med uppgift att handha lokal- och materielberedskapen på den civila sjukvårdens område skulle förverkligas. Riksnämnden har även närmare berört de uppgifter, som skulle tillkomma sjukvårdsberedskapsnämnden. Enligt riksnämndens förslag skulle sjukvårdsberedskapsnämnden erhålla vidgade uppgifter i förhållande till vad som föreslagits av materielnämnden.

Frågan om ordnandet av beredskapen på sjukvårdens område torde böra prövas i nära anslutning till de förslag om ordnandet av den ekonomiska försvarsberedskapen i övrigt, som framlagts av riksnämnden. Då slutlig ställning ännu ej tagits till dessa förslag, torde anslaget till medicinalstyrelsen:

beredskapsorganisation i riksstatsförslaget för nästa budgetår böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid kunna upptagas med samma belopp, som anvisats för löpande budgetår, eller 80 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 80 000

[6.] 4. **Sinnessjuknämnden: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	30 000	33 121
1947/48	41 600	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	42 800	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt följande avlöningsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 29 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 11 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 700
Summa förslagsanslag kronor 41 600	

I skrivelse den 27 augusti 1947 har *sinnessjuknämnden* framlagt förslag rörande beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår.

Nämnden har därvid upptagit anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till oförändrat belopp, 29 500 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har nämnden hemställt, att den hos nämnden inrättade kanslibiträdestjänsten i lönegraden Ce 11 måtte förändras till befattning såsom kansliskrivare i lönegraden Ce 15. Som stöd härför har nämnden anført, att det på grund av ökningen av antalet ärenden hos nämnden blivit nödvändigt för sekreteraren att å kanslibiträdet överlåta vissa arbetsuppgifter, vilka för sitt rätta fullgörande krävde en insikt och ett omdöme, som låge avsevärt över vad som kunde fordras av en befattningshavare i kanslibiträdes tjänsteställning. Kostnaderna för den föreslagna uppflyttningen har nämnden beräknat till 528 kronor, varför nämnden upptagit anslagsposten för nästa budgetår till (11 400 + 528) 11 928 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen har nämnden beräknat till 1 406 kronor.

I enlighet med nämndens förslag skulle sålunda anslaget i sin helhet uppföras med (29 500 + 11 928 + 1 406) 42 834 kronor.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd.

Statskontoret har anfört, att ämbetsverket svårligen kunde finna, att de arbetsuppgifter, som anförtrotts kanslibiträdet, kunde vara av så kvalificerad art, att de motiverade ett inrättande av en kansliskrivartjänst, och har därför icke kunnat tillstyrka nämndens framställning härom, helst som utredning f. n. påginge rörande anställningsförhållandena för viss biträdespersonal i statens tjänst.

Statens lönenämnd har för sin del uttalat, att frågan om uppflyttning av kanslibiträdestjänsten borde prövas i samband med nyssnämnda utredning.

Departementschefen. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar jag i likhet med sinnessjuknämnden till oförändrat belopp, 29 500 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kan jag med hänsyn till den av statskontoret och statens lönenämnd omnämnda utredningen icke tillstyrka sinnessjuknämndens förslag om uppflyttning av kanslibiträdestjänsten till kansliskrivartjänst. Då posten vid den schablonmässiga anslagsberäkningen för innevarande budgetår blivit för knappt beräknad, förordar jag en uppräknig av densamma med 600 kronor. Posten bör alltså upptagas till (11 400 + 600) 12 000 kronor.

För rörligt tillägg torde böra beräknas 1 300 kronor.

Anslaget i sin helhet bör sålunda för nästa budgetår upptagas till (29 500 + 12 000 + 1 300) 42 800 kronor.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att riksdagen i skrivelse nr 219/1947 anhållit om förslag till innevarande års riksdag om inrättande av lokala utskrivningsnämnder vid sinnessjukhusen. Denna fråga har under hösten 1947 varit föremål för ingående överväganden inom inrikesdepartementet. Det har därvid befunnits, att ytterligare utredning i frågan är erforderlig, innan slutlig ställning kan tagas till densamma. Genom beslut den 30 december 1947 har Kungl. Maj:t uppdragit åt den av mig den 27 juni 1947 tillkallade beredningen för fortsatt handläggning av frågorna om sinnessjukvårdens effektivisering och utbyggande (statens sinnessjukvårdsberedning) att verkställa nämnda ytterligare utredning. Resultatet av denna torde icke vara att vänta inom sådan tid, att förslag i ämnet skall kunna underställas årets riksdag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 29 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal »	12 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1 300

Summa förslagsanslag kronor 42 800;

dels ock till Sinnessjuknämnden: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 42 800

[7.] 5. **Sinnessjuknämnden: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	3 000	3 215
1947/48	3 900	—
1948/49 (förslag)	3 900	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas under budgetåret 1947/48 (statsliggaren s. 253).

I skrivelse den 27 augusti 1947 har *sinnessjuknämnden* föreslagit oförändrat anslagsbelopp för nästa budgetår.

Departementschefen. I enlighet med sinnessjuknämndens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sinnessjuknämnden: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3 900

[8.] 6. **Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	510 000	779 955
1947/48	1 180 000	—
1948/49 (förslag)	1 300 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens bakteriologiska laboratorium (statsliggaren s. 253—254).

Kungl. Maj:t har vidare samma dag fastställt följande avlöningsstat för laboratoriet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	260 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	15 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..	»	840 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	65 000

Summa förslagsanslag kronor 1 180 000

Beträffande övriga bestämmelser, som meddelats för ifrågavarande anslags användning, får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 254.

Med skrivelse den 24 september 1947 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *föreståndaren för laboratoriet, professorn G. Olin*, gjord framställning om anslag för laboratoriets avlöningskostnader för nästa budgetår.

Föreståndaren har till en början erinrat om att fr. o. m. innevarande budgetår vidtagits en väsentlig utökning av laboratoriets personalstat, i det att ett femtiotal extra befattningar, för vilkas avlöande medel tidigare anvisats under löpande budgetår, upptagits å laboratoriets stat. På grund härav kunde föreståndaren för nästa budgetår begränsa sig till att anhålla om personalutökningar endast i fråga om ett par av laboratoriets verksamhetsområden, vilka nyligen undergått sådan utveckling, att ökad personal erford-

rades. I några fall ville föreståndaren även föreslå förhöjd lönegradsplacering för vissa befattningar, vilkas arbetsuppgifter numera vore så kvalificerade, att en förhöjning vore påkallad.

Vad först beträffar den vetenskapligt utbildade personalen föreslår föreståndaren, att de båda befattningarna såsom laborator och avdelningsföreståndare uppflyttas från lönegraden Ca 31 till åtminstone lönegraden Ca 32. Som skäl härför åberopas bl. a., att avdelningsföreståndarna intoge en mycket ansvarsfull ställning som ledare för var och en sin gren av laboratoriets verksamhet samt att höga krav ställdes på deras vetenskapliga kompetens.

Vidare framlägger föreståndaren vissa förslag beträffande den för virusundersökningar avsedda personalen. Sålunda hemställer föreståndaren, under hänvisning till den fr. o. m. budgetåret 1946/47 inrättade virusavdelningens ökade arbetsuppgifter och stora betydelse, att den laboratorbefattning i lönegraden Ce 29, som hittills avsetts för ledningen av denna avdelning, måtte förändras till befattning som avdelningsföreståndare i lönegraden Ca 32. Vidare anser föreståndaren ofrånkomligt att något utöka personalen vid virusavdelningen, så att bearbetningen av några av de mest trängande problemen kunde påbörjas. I första hand avsåges därvid vissa aktuella uppgifter i fråga om påssjuka samt ett successivt införande av en serologisk diagnostik beträffande encephaliter (hjärninflammationer). Härför erfordrades, att en assistent med läkarutbildning i lönegraden Ce 27 helt finge ägna sig åt dessa arbetsuppgifter.

Härjämte föreslår föreståndaren, att en å virusavdelningen placerad, för tillverkning av influensaympämne avsedd assistent med ett arvode av 9 600 kronor för år överföres till lönegraden Ce 27. Tillverkning av influensaympämne måste nämligen beräknas vara behövlig under lång tid framåt och troligt vore även, att andra virusympämnerna i en nära framtid komme att beredas enligt liknande metod. Till samma lönegrad borde vidare överföras en föreståndaren direkt underställd, för kontroll av s. k. antibiotika (infektionshämmande läkemedel) avsedd assistent med ett arvode av likaledes 9 600 kronor för år. Även på antibiotikaområdet komme nämligen laboratoriet säkerligen att få ökade arbetsuppgifter dels för kontroll av f. n. inom landet använda, dels ock för utprovning av nytillkommande antibiotika.

Vidare har föreståndaren, under hänvisning till penningvärdets fall och den betydligt ökade arbetsbördan, förnyat ett av honom tidigare framfört förslag om höjning av arvodet till veterinärbiträdet från 3 000 till 4 000 kronor.

Föreståndaren föreslår ytterligare, att för nästa budgetår medel beräknas för anställande av två aspirantläkare. Föreståndaren erinrar därvid om att förslag om anvisande av medel för två aspirantläkartjänster, avsedda att giva läkare och medicine kandidater tillfälle att förvärva kännedom om bakteriologisk metodik, framlagts av medicinalstyrelsen redan i skrivelse den 16 november 1946. Tidigare hade sådan utbildning skett i form av frivillig assistenttjänstgöring utan lön under minst två månader och hade varit praktiskt taget obligatorisk för erhållande av förordnande som assistent vid laboratoriet. Aspirantläkarna hade däremot beräknats tjänstgöra under 18 må-

nader i fråga om legitimerad läkare och 6 månader i fråga om medicine kandidater och arvode hade föreslagits skola utgå med 8 400 resp. 6 000 kronor för år. Föreståndaren framhåller nu, att de erfarenheter, som gjorts under det gångna budgetåret, tvingat honom att söka få medicinalstyrelsens förslag förverkligat. Det hade nämligen visat sig, att antalet läkare och medicine kandidater, som anmält sig för frivillig assistenttjänstgöring, starkt decimerats under det senaste året. Vidare hade det under sommaren 1947 icke varit möjligt att uppbringa tillräckligt antal kompetenta vikarier, utan några assistentbefattningar hade måst hållas vakanta under semestertiden till men för verksamheten. Med hänsyn till att behovet av bakteriologer vore i stigande syntes det föreståndaren vara av stor vikt, att rekryteringen uppmuntrades. Under hänvisning till vad sålunda anförts föreslår föreståndaren, att 15 600 kronor beräknas som arvoden för två aspirantläkare under nästa budgetår att utgå med 8 400 kronor för år till legitimerad läkare eller med 6 000 kronor för år till medicine kandidat.

Slutligen har föreståndaren hemställt om anvisande av sammanlagt 2 500 kronor för ersättning till läkare och vissa laboratoriebiträden för deras medverkan vid den vid laboratoriet bedrivna utbildningen av kvinnliga laboratoriebiträden. Därvid har för ledaren av utbildningen beräknats ett årsarvode av 400 kronor samt för föreläsningar 1 500 kronor och för demonstrationer 600 kronor.

I fråga om den för laboratoriegöromål avsedda biträdespersonalen föreslår föreståndaren till att börja med, att såsom medhjälpare åt den av honom föreslagne nye assistenten å virusavdelningen inrättas en laboratoriebiträdesbefattning i lönegraden Ce 10.

Vidare föreslår föreståndaren, att fr. o. m. nästa budgetår inrättas åtta befattningar såsom biträde i lönegraden Ca 8. Tre av tjänsterna avsåges för biträden i förmansställning och fem för biträden med laboratoriegöromål. Med hänsyn till det ringa antal extra ordinarie biträdesbefattningar, som laboratoriet förfogade över, borde tjänsterna i lönegraden Ca 8 införas som ersättning för extra biträdestjänster. Härigenom skulle möjlighet vinnas att i viss utsträckning bereda personal med långvarig tjänstgöring extra ordinarie anställning i lönegraden Ce 6.

Föreståndaren framhåller härjämte, att personalen vid en av smådjursavdelningarna visat sig otillräcklig för arbetet å avdelningen med dess nuvarande arbetsuppgifter samt att tillfällig arbetskraft därför måst anställas. Då avdelningens uppgifter syntes komma att växa under de närmaste åren, vore det nödvändigt, att den fast anställda personalen vid avdelningen ökades. Med hänsyn härtill borde den för smådjurshuset avsedda personalen utökas med ett stallbiträde i lönegraden Ce 9 och ett extra biträde.

Slutligen har föreståndaren erinrat om att han i särskild skrivelse gjort framställning om anställande under innevarande budgetår av dels ett extra biträde för steriliserings- och diskarbete å diagnostiska avdelningen, dels ock ett extra biträde (sömmerska) för lagning av tjänstedräkter. Då de arbetsuppgifter, för vilka nämnda befattningshavare vore avsedda, måste beräknas

kvarstå även under nästa budgetår, borde medel beräknas för dessa biträden för budgetåret 1948/49.

Vad angår kontors- och expeditiionspersonalen har föreståndaren till att börja med föreslagit utbyte av *dels* befattningen såsom kamrerare i lönegraden Ce 25 mot en tjänst såsom sekreterare och kamrerare i lönegraden Ca 27, *dels ock* befattningen såsom kansliskrivare i lönegraden Ce 15 mot en tjänst såsom kassör i lönegraden Ca 18. Till stöd härför har föreståndaren bl. a. hänvisat till att vid statens veterinärmedicinska anstalt, vars budget och inkomster vore mindre än laboratoriets, numera funnes en sekreterare i lönegraden Ca 29 och en kassör i lönegraden Ce 18. Det vore vidare nödvändigt att föreståndaren i så stor utsträckning som möjligt avlastades från administrativa och ekonomiska frågor till förmån för den fackbetonade och vetenskapliga verksamheten. En sådan avlastning kunde icke beredas genom den rådgivning rörande laboratoriets administration och ekonomiska förvaltning, som åvilade kameralbyråchefen i medicinalstyrelsen. Härför erfordrades en å laboratoriet tjänstgörande administrativ kraft, som kunde sköta sekreterar- och kamerala göromål. Det syntes också innebära en oformlighet, att någon kassör icke funnes vid laboratoriet utan att kamreraren f. n. svarade för kassan.

Vidare föreslår föreståndaren, *dels* att den kontorist i lönegraden Ca 13, som utövar det omedelbara förmanskapet å serumexpeditionen och dessutom fungerar som laboratoriets registrator, med hänsyn till de ökade arbetsuppgifter, som följt av laboratoriets utvidgade verksamhet, uppflyttas till förste kontorist i lönegraden Ca 14, *dels* att ett kontorsbiträde i lönegraden Ca 8, som biträder vid avlöningsuträkningar m. m., uppflyttas till kanslibitråde i lönegraden Ca 11, *dels ock* att ett kontorsbiträde i lönegraden Ca 8, som fungerar som laboratoriets bibliotekarie, likaledes uppflyttas till kanslibitråde i lönegraden Ca 11.

Slutligen har föreståndaren erinrat om att han i särskild skrivelse gjort framställning om anställande under innevarande budgetår av två biträden för skriv- och kontorsgöromål, av vilka det ena erfordrades på grund av ökat arbete med fakturering och debitering och det andra vore behövt som biträde åt avlöningsförrättaren vid beräkning och redovisning av källskatt m. m. Då nämnda arbetsuppgifter måste beräknas kvarstå även under nästa budgetår, borde medel för dessa två biträdesbefattningar beräknas för budgetåret 1948/49.

I fråga om maskin- och gårdspersonalen har föreståndaren, under hänvisning till den pågående allmänna översynen av löneställningen för värmeanläggningspersonalen vid de statliga vetenskapliga institutionerna och under framhållande av arbetsuppgifternas kvalificerade art, preliminärt föreslagit en uppflyttning av maskinistbefattningen i lönegraden Ca 13 till befattning som maskinmästare i lönegraden Ca 17.

Vidare föreslår föreståndaren, att befattningen som värmeledningsskötare i lönegraden Ce 10 och den ena av de båda befattningarna som eldare i lönegraden Ce 9, med hänsyn till att befattningarna varit inrättade sedan

mer än tio år och för att åstadkomma en lämplig avvägning av antalet ordinarie befattningar i fråga om maskinpersonalen, förändras till ordinarie tjänster i motsvarande lönegrader.

Slutligen föreslås en extra befattning som nattvakt förändrad till extra ordinarie tjänst i lönegraden Ce 9, varvid som stöd härför åberopats svårigheten att erhålla lämpliga personer för befattningen och vikten av att nattvaktspersonalen kvarstode i tjänst under längre tid.

Vad beträffar anslagsbehovet för nästa budgetår har föreståndaren beräknat anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 370 000 kronor, anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 33 100 kronor och anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 916 000 kronor. I sistnämnda anslagspost har föreståndaren inräknat ett belopp av 130 000 kronor till avlöning åt vikarier och annan tillfällig personal m. m. Då anslagsposten till rörligt tillägg av föreståndaren beräknats till 153 900 kronor, finner han anslaget i dess helhet böra upptagas till 1 473 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har beträffande den vetenskapligt utbildade personalen ansett föreståndarens krav på en höjning av löneställningen för befattningarna såsom laborator och avdelningsföreståndare i och för sig berättigat. Med hänsyn till de utgiftsbegränsningar, som påkallades av det skärpta ekonomiska läget, har emellertid styrelsen funnit den föreslagna höjningen böra tills vidare anstå.

Däremot har styrelsen liksom i sin petitaskrivelse för innevarande budgetår och på av föreståndaren anförda skäl ansett sig böra tillstyrka uppflyttning av laboratorbefattningen i lönegraden Ce 29 å virusavdelningen till tjänst såsom laborator och avdelningsföreståndare i lönegraden Ca 31.

Beträffande förslaget om inrättande av en assistentbefattning i lönegraden Ce 27 å virusavdelningen framhåller styrelsen, att statens medicinska forskningsråd ägnat virusfrågorna särskilt intresse och för dessa ändamål tillsatt en speciell viruskommitté. De begränsade medel, som rådet hade till sitt förfogande, hade emellertid icke kunnat tillgodose alla aktuella krav inom virusområdet. Sålunda hade understöd icke kunnat lämnas i fråga om påssjuka. Understöd för encephalitforskning hade tilldelats en forskare vid bakteriologiska laboratoriet i Göteborg, som utförde speciella studier rörande en viss form av sjukdomen, iakttagen särskilt i Göteborg med omnejd. Det syntes uteslutet, att forskningsrådet skulle kunna åtaga sig kostnaderna för fortsatt bedrivande av de arbeten rörande påssjuka, som påbörjats och planerats vid statens bakteriologiska laboratorium. Dessa arbeten hade i första hand ett praktiskt syfte, nämligen att möjliggöra en serologisk diagnostik vid vissa former av påssjuka och att framställa ett ympämne mot denna sjukdom. Även de planerade undersökningarna i fråga om encephaliterna hade en rent praktisk målsättning. Dessa undersökningar skulle nämligen avse att med tillämpning av utomlands utarbetade serologiska metoder söka möjliggöra en diagnostik inom nämnda sjukdomsgrupp. De planerade undersökningarna vid statens bakteriologiska laboratorium komme sålunda icke att

sammanfalla med den forskning inom virusområdet, som f. n. bedreves i Göteborg med understöd av forskningsrådet. På grund härav och i betraktande av den betydelse den vid statens bakteriologiska laboratorium planerade virusforskningen kunde komma att få tillstyrker styrelsen förslaget om inrättandet av en assistentbefattning i lönegraden Ce 27.

Under erinran om att styrelsen i sin petitaframställning för löpande budgetår tillstyrkt, att de båda med arvoden förenade assistentbefattningarna för tillverkning av influensaympämne resp. bakteriologisk kontroll av s. k. antibiotika förändrades till extra ordinarie befattningar, anser sig styrelsen vidare böra biträda förslaget om befattningarnas förändring till tjänster i lönegraden Ce 27.

Styrelsen har ävenledes tillstyrkt förslaget om beräkning av medel för anställande av två aspirantläkare med arvode för heltidstjänstgöring av 8 400 resp. 6 000 kronor samt därvid framhållit bl. a., att laboratoriets kontinuerliga verksamhet givetvis i hög grad vore beroende på möjligheten att erhålla kompetenta vikarier.

Däremot har styrelsen i nu rådande läge funnit sig icke böra tillstyrka någon höjning av arvodet till veterinärbiträdet, även om föreståndarens förslag härom vore i viss mån befogat.

Ej heller anser sig styrelsen f. n. kunna biträda föreståndarens förslag om anvisande av medel för särskilda arvoden till läkare och vissa laboratoriebiträden för deras medverkan vid elevutbildningen. Styrelsen framhåller, att frågan om laboratoriebiträdenas utbildning kunde bliva aktuell i samband med pågående utredning angående löneställningen för denna personalgrupp. Enligt vad styrelsen inhämtat komme denna utbildningsfråga även att beaktas av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen.

Vad angår den för laboratoriegöromål avsedda biträdespersonalen har styrelsen tillstyrkt förslaget om inrättande av en laboratoriebiträdesbefattning i lönegraden Ce 10 å virusavdelningen.

Beträffande förslaget om inrättande av åtta befattningar såsom biträde i lönegraden Ca 8 anför styrelsen, att löneförhållandena för den lägre biträdespersonalen vid de statliga laboratorierna syntes komma att prövas i samband med pågående utredning angående löneställningen för laboratoriebiträden i statens tjänst, varför tills vidare syntes böra anstå med ställningstagandet till detta förslag.

I anledning av vad föreståndaren anfört om nödvändigheten av att ge viss vid smådjursstallarna anställd tillfällig personal fastare anställning framhåller styrelsen, att enligt gällande avlösningsreglemente tillfälligt anställd personal under vissa förutsättningar kunde anställas såsom extra befattningshavare. Styrelsen avsåge att inom den närmaste tiden företaga viss översyn av personalbeståndet vid laboratoriet, varvid även anställningsformerna för den tillfälliga personalen komme att prövas. Vid sådant förhållande hade styrelsen ansett sig ej f. n. böra tillstyrka inrättande av nya extra ordinarie befattningar i biträdesgraderna.

Däremot har styrelsen, under erinran att styrelsen i annat sammanhang

tillstyrkt anvisande av medel under innevarande budgetår för anställande av två extra biträden för diskning resp. lagning av skyddskläder och med hänsyn till vad föreståndaren anfört angående fortsatt behov av dessa arbetskrafter, tillstyrkt, att medel för anställande av ifrågavarande befattningshavare beräknas för nästa budgetår.

I fråga om kontors- och expeditionspersonalen har styrelsen avstyrkt förslaget om ändrad lönegradsplacering för kamreraren men däremot tillstyrkt uppflyttning av kansliskrivaren i lönegraden Ce 15 till kassör i lönegraden Ca 18. Styrelsen anför härom följande:

Vid den nu genomförda omorganisationen av medicinalstyrelsen förut-sattes, att den mera kvalificerade rådgivningen rörande laboratoriets administrativa och ekonomiska förvaltning skulle åvila kameralbyråchefen i medicinalstyrelsen. Såsom framgår av propositionen nr 148/1947 var denna omständighet i viss mån utslagsgivande vid statsmakternas beslut i fråga om lönegradsplacering för kamrerarbefattningen vid laboratoriet. Tillräcklig erfarenhet föreligger ännu ej för att bedöma, i vad mån kameralbyråchefens uppgifter beträffande laboratoriet komma att i praktiken minska kamrerarens nuvarande ansvar och arbetsböda. Frågan om ändrad lönegradsplacering för laboratoriets kamrerare bör enligt styrelsens mening därför ej nu upp-tagas till förnyad prövning.

Däremot anser styrelsen skäl tala för att befattningen som kansliskrivare i enlighet med vad föreståndaren föreslagit omändras till en kassörsbefattning. Kassagöromålen äro i och för sig icke av den beskaffenhet, att de böra åvila en befattningshavare i lönegraden Ce 25. Ej heller synes det ur kontrollsynpunkt tillfredsställande, att laboratoriets kamrerare och redogörare handhar laboratoriets kassa. Enligt vad medicinalstyrelsen erfarit måste även av praktiska skäl tillämpas det förfaringsättet att kansliskrivaren, som är kamrerarens närmaste biträde, omhänderhar kassan, vilken anordning icke kan anses tillfredsställande. Tjänsten synes böra hänföras till lönegraden Ca 18.

Förslaget om uppflyttning av kontoristen i lönegraden Ca 13 å serum-expeditionen till förste kontorist i lönegraden Ca 14 har styrelsen icke ansett sig kunna tillstyrka.

Vad angår de båda kontorsbiträden i lönegraden Ca 8, som av föreståndaren föreslagits uppflyttade till kanslibiträden i lönegraden Ca 11, har styrelsen funnit arbetsuppgifterna för bägge befattningshavarna i och för sig motivera den högre löneställningen. Särskilt gällde detta det kontorsbiträde, som tjänstgjorde å biblioteket. Styrelsen har därför tillstyrkt, att en av dessa kontorsbiträdesbefattningar utbytes mot en kanslibitträdestjänst. Med höjning av löneställningen för det kontorsbiträde, som biträdde vid avlöningsuträkningarna, syntes däremot i nu rådande läge kunna anstå.

Under erinran om att styrelsen i annat sammanhang tillstyrkt anvisande av medel för innevarande budgetår för anställande av två biträden för skriv- och kontorsgöromål har styrelsen, med hänsyn till vad föreståndaren anfört angående fortsatt behov av dessa arbetskrafter, tillstyrkt, att medel för dessa befattningshavare beräknas även för nästa budgetår.

Vad slutligen beträffar maskin- och gårdspersonalen har styrelsen, då, enligt vad styrelsen erfarit, utredningen angående löneställningen för

värmeanläggningspersonalen vid de statliga vetenskapliga institutionerna ännu ej blivit slutförd, tills vidare räknat med oförändrad lönegradsplacering för maskinistbefattningen.

Förslagen om överförande av en befattning såsom värmeledningsskötare i lönegraden Ce 10 och en eldartzjänst i lönegraden Ce 9 å ordinarie stat ha biträtts av medicinalstyrelsen.

Däremot har styrelsen ansett med uppförande av en extra nattvaktstjänst å extra ordinarie stat böra anstå i avvaktan på att styrelsen hunnit vidtaga närmare undersökning av behovet av tillfälligt anställd personal vid laboratoriet.

Styrelsen har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 1 310 000 kronor med följande fördelning på de olika anslagsposterna: avlöningar till ordinarie tjänstemän 305 000 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 30 000 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 850 000 kronor — däri inräknat ett belopp av 100 000 kronor till vikarier och tillfälliga biträden — samt rörligt tillägg 125 000 kronor.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd.

Statskontoret har framhållit, att föredragande statsrådet i propositionen nr 148/1947 beträffande ett av medicinalstyrelsen framlagt förslag om förändring av befattningen såsom laborator i lönegraden Eo 26 å virusavdelningen till avdelningsföreståndarbefattning i lönegraden Eo 28 uttalat, att han, även om han insåge vikten av intensifierad forskning på detta område, ville erinra om att frågan om organisationen av denna forskning befunne sig under prövning i annat sammanhang. Statsrådet hade vidare uttalat, att för denna frågas lösning även påkallades en lokal utbyggnad av laboratoriet, vartill ställning då ännu icke kunnat tagas. Med hänsyn härtill och då laboratorsbefattningen inrättats så sent som budgetåret 1946/47, hade statsrådet icke för det dåvarande ansett sig beredd förorda någon förändring av befattningens löneställning. Då några nya omständigheter, såvitt statskontoret hade sig bekant, icke tillkommit rörande detta spörsmål, har ämbetsverket avstyrkt uppflyttning av laboratorstjänsten till lönegraden Ca 31. Av samma skäl syntes enligt statskontorets mening de föreslagna befattningarna som assistent och laboratoriebiträde å virusavdelningen icke f. n. böra inrättas.

Med hänsyn till föredragande statsrådets uttalande i frågan i förenämnda proposition har statskontoret icke heller ansett sig kunna förorda, att de båda arvodesavlönade läkarassistentbefattningarna upptoges å extra ordinarie stat. Däremot har statskontoret icke haft något att erinra mot att nämnda befattningshavare erhöle anställning som extra tjänstemän i lönegraden Cg 27.

Då frågan om särskilda arvoden till frivilligt tjänstgörande läkarassistenter vid laboratoriet varit föremål för statsmakternas prövning så sent som år 1947, har statskontoret ansett medicinalstyrelsens förslag om anställande av två arvodesavlönade aspirantläkare icke nu böra vinna bifall. Av samma skäl har ämbetsverket avstyrkt uppflyttning av kansliskrivartjänsten till befattning som kassör i lönegraden Ca 18.

Spörsmålet om uppflyttning av ett kontorsbiträde till kanslibiträde har statskontoret ansett böra underställas utredningsmannen för översyn av de olika verkens personalförteckningar, i vad anginge de högre biträdesgraderna.

Statskontoret har slutligen erinrat om att ämbetsverket i annat sammanhang icke funnit anledning motsätta sig en av medicinalstyrelsen gjord framställning om anställande av viss biträdespersonal vid laboratoriet under innevarande budgetår. Då, såvitt statskontoret kunde bedöma, fortsatt behov av nämnda personal syntes föreligga, har ämbetsverket icke haft något att erinra mot att medel för ifrågakvarande ändamål beräknades för nästkommande budgetår.

Statens lönenämnd har framhållit, att allmänna lönenämnden i remissutlåtande över medelsäskandena för laboratoriet för innevarande budgetår icke funnit något att invända mot att laboratoriefattningen å virusavdelningen uppflyttades till 28 lönegraden av det tidigare gällande lönegradsystemet.

I fråga om förslaget om anvisande av medel för anställande av två aspirantläkare med arvoden å 8 400 resp. 6 000 kronor för år har statens lönenämnd erinrat om att allmänna lönenämnden i utlåtande den 23 november 1946 över framställning av medicinalstyrelsen angående löneställningen för laboratoriets assistenter m. m., vari enahanda begäran framförts, icke framställt erinran häremot.

Beträffande förslaget om uppflyttning av kansliskrivartjänsten i lönegraden Ce 15 till kassörstjänst i lönegraden Ca 18 har statens lönenämnd anfört följande:

Statens lönenämnd vill framhålla, att det enligt nämndens mening är önskvärt, att en utredning kommer till stånd rörande löneställningen för befattningshavare med kamerala arbetsuppgifter vid de olika vetenskapliga institutionerna. Härigenom skulle enhetliga riktlinjer kunna uppdragas för avvägningen av lönegradsplaceringen för förevarande tjänstemän. Ett säkert bedömande av lönegradsplaceringen på grundval av de olika myndigheternas äskanden synes nämligen lönenämnden knappast möjligt med hänsyn till svårigheterna att erhålla en tillfredsställande överblick över omfattningen av de kamerala göromålen vid resp. institutioner. Vid denna översyn bör enligt lönenämndens mening vidare övervägas, huruvida icke i åtskilliga fall en organisatorisk gränsdragning mellan kamerala och allmänt administrativa arbetsuppgifter kan visa sig ändamålsenlig. Lönenämnden är därför icke beredd att med ledning av den i föreliggande framställning förebragta utredningen tillstyrka bifall till medicinalstyrelsens förslag om höjd löneställning för kansliskrivartjänsten vid statens bakteriologiska laboratorium, vilken tjänst för övrigt inrättats så sent som fr. o. m. den 1 juli 1946.

Statens lönenämnd har slutligen uttalat, att frågan om uppflyttning av kontorsbiträdet med tjänstgöring å laboratoriets bibliotek syntes böra bliva beroende av pågående utredning beträffande den högre biträdespersonalens lönegradsplacering.

Härjämte torde jag få anmäla, att Sveriges juristförbund hemställt, att laboratorieföreståndarens framställning om tillskapande av en administrativ befattning vid laboratoriet måtte vinna beaktande samt att vid befattningens inpla-

cering i lönegrad hänsyn måtte tagas till de kvalificerade och självständiga åligganden, som komme att åvila densamma.

Departementschefen. Vad först beträffar den vetenskapligt utbildade personalen vill jag uttala, att jag till fullo inser den stora betydelsen av intensifierad verksamhet inom virusområdet. I nuvarande läge anser jag mig likväl förhindrad att tillstyrka förslaget om inrättande av en ny assistentbefattning för dessa uppgifter. Ej heller kan jag förorda en uppflyttning av laboratoriefattningen å virusavdelningen till tjänst såsom laborator och avdelningsföreståndare.

Då stadigvarande behov synes föreligga av de båda med arvoden förenade assistentbefattningarna för tillverkning av influensaympämne resp. bakteriologisk kontroll av s. k. antibiotika, synes däremot intet vara att erinra mot att dessa båda befattningar fr. o. m. nästa budgetår förändras till extra ordinarie tjänster i lönegraden Ce 27.

Förslaget om anvisande av medel för arvoden åt aspirantläkare vill jag tillstyrka såtillvida, att jag förordar, att medel beräknas för aspiranttjänstgöring i första hand av legitimerade läkare under 18 månader med ett arvode av 8 400 kronor för år eller, om sådana ej anmäla sig, av medicine kandidater med ett arvode av 6 000 kronor för år. För detta ändamål bör alltså beräknas ett belopp av högst 12 600 kronor.

Vad beträffar den för laboratoriegöromål avsedda biträdespersonalen kan jag, i anslutning till mitt ställningstagande till frågan om inrättande av en ny assistentbefattning å virusavdelningen, icke tillstyrka förslaget om inrättande av en laboratoriebiträdesbefattning i lönegraden Ce 10 å nämnda avdelning.

I fråga om den lägre biträdespersonalen för laboratoriegöromål m. m. vill jag erinra om att denna i propositionen nr 148/1947 för innevarande budgetår beräknades till sammanlagt 56 befattningshavare. Av dessa skulle 11 placeras såsom extra ordinarie tjänstemän i lönegraden Ce 6 (Eo 2), medan de återstående 45 skulle anställas såsom extra tjänstemän. Emellertid har Kungl. Maj:t på särskild framställning av medicinalstyrelsen genom beslut den 5 december 1947 medgivit, att antalet befattningar i lönegraden Ce 6 fr. o. m. den 1 januari 1948 finge utökas med 16 till 27. Genom samma beslut har Kungl. Maj:t vidare medgivit, att extra biträde, av medicinalstyrelsen placerat i lönegraden Cg 4, efter sex månaders väl vitsordad tjänstgöring finge antagas till extra ordinarie tjänsteman i lönegraden Ce 4. I enlighet härmed och då jag icke har något att erinra mot att medel för nästa budgetår beräknas för ytterligare två biträden av nu ifrågasvarande kategori, räknar jag för nästa budgetår med (11 + 16) 27 biträden i lönegraden Ce 6 och (45 — 16 + 2) 31 biträden i lönegraden Cg 4 — Ce 4.

Vad angår kontors- och expeditionspersonalen torde, såsom statens lönenämnd påpekat, frågan om höjd löneställning för kansliskrivarebefattningen böra prövas i ett större sammanhang. Jag är därför icke beredd att förorda förslaget om uppflyttning av befattningen till kassörstjänst. Även med frågan om lönegradsuppflyttning av det kontorsbiträde, som tjänstgör å labo-

ratoriets bibliotek, torde böra anstå med hänsyn till pågående utredning beträffande den högre biträdespersonalens lönegradsplacering. Däremot vill jag tillstyrka, att medel för nästa budgetår beräknas för ytterligare två biträden för skriv- och kontorsgöromål i lönegraden Cf 4—Ce 8.

Vad slutligen beträffar maskin- och gårdspersonalen har jag intet att erinra mot att en befattning såsom värmeledningsskötare i lönegraden Ce 10 och en eldartzjänst i lönegraden Ce 9 överförs till ordinarie stat i motsvarande lönegrader.

Medelsbehovet för nästa budgetår beräknar jag sålunda.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör vid bifall till förslaget om inrättande av ordinarie tjänster för den extra ordinarie värmeledningsskötaren och för en av de extra ordinarie eldarna uppräknas med i runt tal 10 000 kronor till 270 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde med anledning av förslaget om anvisande av medel för arvoden åt aspirantläkare böra höjas till 27 000 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föranleda de av mig i det föregående förordade förslagen om överföring av de båda med arvoden förenade assistentbefattningarna till extra ordinarie tjänster samt om inrättande av två biträdesbefattningar i lönegraden Cg 4—Ce 4 och två biträdesbefattningar för skriv- och kontorsgöromål i lönegraden Cf 4—Ce 8 en ökning av medelsbehovet med omkring 22 000 kronor. Vidare torde för vikarier och tillfälliga biträden böra beräknas 100 000 kronor, innebärande en höjning i förhållande till medelsanvisningen för löpande budgetår med 30 000 kronor. Slutligen medför uppflyttningen av 16 biträden till lönegraden Ce 6 ett ökat medelsbehov av cirka 7 000 kronor. Å andra sidan är att märka, att anslagsposten vid den schablonmässiga anslagsberäkningen för innevarande budgetår upptagits med 10 000 kronor för högt belopp samt att posten på grund av överförandet av en värmeledningsskötare och en eldare till ordinarie stat kan minskas med omkring 10 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under posten skulle alltså uppgå till (840 000 + 22 000 + 30 000 + 7 000 — 10 000 — 10 000) 879 000 kronor eller i avrundat tal 880 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra upptagas till 123 000 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet skulle alltså uppgå till (270 000 + 27 000 + 880 000 + 123 000) 1 300 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att i personalförteckningen för statens bakteriologiska laboratorium skola upptagas en befattning såsom värmeledningsskötare i lönegraden Ca 10, en befattning såsom eldare i lönegraden Ca 9 och ytterligare två befattningar såsom assistent i lönegraden Ce 27;

dels godkända följande avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	270 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	27 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	880 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	123 000

Summa förslagsanslag kronor 1 300 000;

dels ock till Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 300 000

[9.] **7. Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47.....	519 000	1 045 498
1947/48.....	595 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>).....	770 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för statens bakteriologiska laboratorium, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	3 000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	137 000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	600
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	454 400

Summa kronor 595 000

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 254—255.

Med skrivelse den 24 september 1947 har medicinalstyrelsen överlämnat ett av *föreståndaren för laboratoriet, professorn G. Olin*, uppgjort förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Föreståndaren har därvid inledningsvis framhållit, att den tendens till prishöjningar, som bleve mer och mer framträdande, gjorde det föga sannolikt, att utgifterna för laboratoriets omkostnader, vilka under föregående budgetår uppgått till nästan dubbla det belopp, som upptagits i omkostnadsstaten, under de närmaste åren skulle kunna nedbringas. Den kontinuerliga tillväxten av laboratoriets arbetsuppgifter komme därjämte utan tvekan att påverka storleken av dessa utgifter. Föreståndaren ansåge därför, att ett flertal poster i omkostnadsstaten borde uppräknas i icke obetydlig utsträckning.

Anslagsposten till sjukvård m. m. har av föreståndaren med hänsyn till belastningen under de två sistförflutna budgetåren, 4 936 resp. 8 081 kronor, föreslagits höjd från 3 000 kronor till 5 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till expenser har föreståndaren ansett delposten till bränsle, lyse, gas och vatten på grund av övergång till oljeeldning och till följd därav minskade bränslekostnader kunna sänkas med 25 000 kronor till 85 000 kronor. Delposten till övriga expenser har föreståndaren beräknat till 32 000 kronor, innebärande en höjning med 5 000 kronor. Höjningen har motiverats dels med att den ökade driften vid laboratoriet medfört större behov av skrivmateriel och större utgifter för telefon och telegram, dels ock med att behov föreläge av inköp av för verksamhetens bedrivande nödvändiga böcker och tidskrifter. Utgifterna för övriga expenser ha under föregående budgetår uppgått till 35 135 kronor, varav enligt föreståndaren närmare 17 000 kronor belöpt på skrivmateriel, över 12 000 kronor på telefon och telegram samt närmare 5 000 kronor på böcker och tidskrifter. Anslagsposten till expenser har sålunda upptagits till (85 000 + 32 000) 117 000 kronor.

Anslagsposten till publikationstryck har föreståndaren med hänsyn till inträdda prishöjningar föreslagit höjd från 600 till 900 kronor.

Anslagsposten till övriga utgifter har föreståndaren beräknat till sammanlagt 681 000 kronor, vilket belopp med 226 600 kronor överstiger det för innevarande budgetår anvisade. Vad föreståndaren beträffande denna anslagspost anført kan sammanfattas sålunda:

Delposten till *inköp av bakteriologiska preparat* har upptagits med oförändrat belopp, 100 000 kronor.

Beträffande delposten till *inköp och underhåll av inventarier och instrument* framhåller föreståndaren, att av belastningen å posten under föregående budgetår, 45 992 kronor, omkring 22 000 kronor vore att tillskriva kostnaden för de inköp av inventarier och instrument, som erfordrats för framställning av influensaympämne. Återstoden hade till stor del åtgått till kostnader för reparationer av laboratoriets båda tjänstebilar samt för underhåll av laboratoriets apparatur. Kostnaderna härför måste under budgetåret 1948/49 beräknas bli större än under det gångna budgetåret, framför allt på grund av den fortskridande förslitningen av dessa inventarier. Då det dessutom för verksamhetens ändamålsenliga bedrivande vore ett oeftergivligt villkor att kunna kontinuerligt förnya viss apparatur allt efter vetenskapens framsteg, har föreståndaren föreslagit, att delposten fastställes till 26 000 kronor, innebärande en höjning med 3 000 kronor.

Delposten till *inköp och underhåll av djur* har föreslagits höjd med 90 000 kronor till 200 000 kronor. Höjningen motiveras dels med belastningen å delposten under föregående budgetår, 213 189 kronor, dels med ökade utgifter för inköp av hästar, dels ock med den fortgående ökningen av förbrukningen av kaniner och marsvin, beträffande vilka laboratoriets egen avel täckte endast en mindre del av behovet.

Delposten till *inköp av förbrukningsartiklar* har med hänsyn till belastningen under budgetåren 1945/46 och 1946/47, 212 245 resp. 295 348 kronor, samt till de ökade utgifter, som tillverkningen av influensavirusympämne beräknades komma att medföra, föreslagits höjd från 160 000 kronor till 275 000 kronor.

Beträffande delposten till *kostnader för vetenskapliga arbeten* anför föreståndaren, att jämlikt den för laboratoriet gällande instruktionen tillfälle till självständig forskning borde beredas å laboratoriet anställda vetenskapsidkare. Jämväl andra forskare borde tillfälligt kunna knytas till laboratoriet för viss arbetsuppgift. Utvecklingen på laboratoriets verksamhetsområde

under senare år hade tydligt understrukit betydelsen av att forskningsuppgifter i växande utsträckning inrymdes i laboratoriets verksamhet. För att kunna bestrida kostnaderna för dessa ändamål har föreståndaren föreslagit, att delposten höjes från 10 000 kronor till 12 000 kronor.

I fråga om delposten till *tjänstedräkt m. m.* meddelar föreståndaren, att de under krisåren inköpta persedlarna visat sig krympa och ha dålig slitstyrka, vilket nödvändiggjort omfattande nyanskaffningar. Leveranstiderna hade ofta varit onormalt långa, vilket nödvändiggjort inköp i smärre partier, varvid priserna blivit högre. Då under kommande budgetår med all säkerhet alljämt ett betydande nyanskaffningsbehov komme att kvarstå, föreslås delposten för nästa budgetår uppräknad från 6 200 kronor till 9 000 kronor. Utgifterna för ändamålet under föregående budgetår uppgingo till 13 793 kronor.

Nettoutgifterna för *tvätt och inre renhållning* ha för budgetåret 1946/47 uppgått till 41 693 kronor. Föreståndaren upplyser, att tvätten, som numera utfördes å statens veterinärmedicinska anstalt till dess självkostnadspris, under nämnda budgetår dragit en kostnad av 7 278 kronor. Enligt ett sedan den 1 januari 1947 gällande nytt kollektivavtal måste städerskelönerna, inberäknat särskild ersättning för storrengöring och fönsterputsning, beräknas uppgå till åtminstone 35 000 kronor årligen, utgörande en ökning med cirka 20 procent i förhållande till lönerna enligt tidigare kollektivavtal. Föreståndaren föreslår, att delposten höjes från 35 000 kronor till 45 000 kronor.

Belastningen å delposten till *yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m.* har föregående budgetår uppgått till 2 000 kronor. Föreståndaren upplyser, att arbetet med underhåll av laboratoriets vägar och planteringar utfördes av tre personer, som dessutom skötte laboratoriets snickeriverkstad. På grund av anhopningen av snickeriarbeten hade nämnda underhållsarbeten under ett flertal år i avsevärd grad eftersatts. Vägarna vore sålunda f. n. i mycket bristfälligt skick och planteringarna behövde genomgripande iståndsättas. För att utröna kostnaden för underhållsarbeten å laboratoriets planteringar och vägar hade anbud härå infordrats från gatuingenjören i Solna, vilken uppskattat kostnaderna för erforderliga arbeten till sammanlagt 13 000 kronor, varav 9 000 kronor för underhåll av planteringar och 4 000 kronor för vägunderhåll. På grund av det ansträngda ekonomiska läget har föreståndaren inskränkt sig till att hemställa, att delposten för utförande av oundgängliga underhållsarbeten å vägar och planteringar uppräknas från 2 200 kronor till 5 000 kronor.

Beträffande delposten till *diverse utgifter* framhåller föreståndaren, att de under denna delpost anvisade medlen till största delen användes till inköp av drivmedel för laboratoriets tjänstebilar ävensom till körlegor, då bilarna vore under reparation. Med hänsyn till dessa utgifter och då givetvis andra utgifter kunde uppstå, som ej lämpligen kunde inordnas under övriga delposter, föreslår föreståndaren, att delposten höjes med 1 000 kronor till 9 000 kronor. Belastningen å delposten under budgetåret 1946/47 uppgick till 10 701 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts har föreståndaren hemställt, att till bestridande av laboratoriets omkostnader för nästa budgetår måtte anvisas (5 000 + 117 000 + 900 + 681 000) 803 900 kronor.

Medicinalstyrelsen har för egen del framhållit i huvudsak följande:

Å anslagsposten till sjukvård m. m. syntes belastningen under de båda sistförflutna budgetåren motivera en uppräknning till minst det föreslagna beloppet, 5 000 kronor.

Viss tveksamhet kunde råda, huruvida det av föreståndaren för bränsle, lyse, gas och vatten beräknade beloppet, 85 000 kronor, komme att visa sig

tillräckligt. Styrelsen hade emellertid icke funnit anledning att tills vidare frångå föreståndarens beräkning. Med hänsyn till vad föreståndaren anfört rörande delposten till övriga expenser och i betraktande av belastningen å delposten under föregående budgetår ansåge styrelsen den av föreståndaren föreslagna uppräknigen av delposten till 32 000 kronor befogad. Anslagsposten till expenser borde alltså uppföras med (85 000 + 32 000) 117 000 kronor.

Anslagsposten till publikationstryck syntes med hänsyn till vad föreståndaren anfört böra uppföras med 900 kronor.

Vad anginge anslagsposten till övriga utgifter vore intet att erinra mot beräkningen av delposten till *inköp av bakteriologiska preparat*. Belastningen å delposten till *inköp och underhåll av inventarier och instrument* och vad som anförts beträffande de beräknade utgifterna för detta ändamål under nästa budgetår syntes utgöra skäl för någon höjning av delposten. Denna syntes dock kunna begränsas till 25 000 kronor. Beträffande delposten till *inköp och underhåll av djur* syntes vad föreståndaren anfört i fråga om ökade kostnader för anskaffning av djur giva vid handen, att en uppräknig av posten vore ofrånkomlig. I betraktande av storleken av utgifterna under senare år hade styrelsen stannat för att godtaga det av föreståndaren beräknade beloppet, 200 000 kronor. Delposten till *inköp av förbrukningsartiklar* syntes i avvaktan på närmare erfarenhet kunna uppföras med 250 000. Med hänsyn till forskningsverksamhetens betydelse hade styrelsen funnit sig böra tillstyrka föreståndarens förslag att uppräknä delposten till *kostnader för vetenskapliga arbeten* till 12 000 kronor. Beräkningarna av delposterna till *tjänstedräkt m. m.*, till *tvätt och inre renhållning*, till *yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m.* samt till *diverse utgifter* hade icke föranlett styrelsen till annat uttalande, än att de två sistnämnda delposterna syntes böra upptagas till 4 100 resp. 8 000 kronor. Anslagsposten till övriga utgifter borde alltså upptagas till sammanlagt 653 100 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat anslaget i dess helhet till (5 000 + 117 000 + 900 + 653 100) 776 000 kronor.

Departementschefen. För egen del kan jag i allt väsentligt ansluta mig till medicinalstyrelsens beräkningar. Anslagsposten till publikationstryck synes dock böra uppföras med oförändrat belopp, 600 kronor. Jämväl de under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposterna till inköp och underhåll av inventarier och instrument samt till kostnader för vetenskapliga arbeten torde böra bibehållas vid samma belopp som under innevarande budgetår, 23 000 resp. 10 000 kronor, varjämte delposten till yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m. synes kunna begränsas till 2 400 kronor. Vid bifall härtill skulle anslagsposten till övriga utgifter upptagas till 647 400 kronor.

Jag beräknar alltså anslaget i dess helhet till (5 000 + 117 000 + 600 + 647 400) 770 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 770 000

[10.] 8. **Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47.....	96 200	113 612
1947/48.....	180 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>).....	196 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens rättskemiska laboratorium (statsliggaren s. 255).

Kungl. Maj:t har vidare samma dag fastställt följande avlöningsstat för laboratoriet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	60 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	»	110 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	10 000
		Summa förslagsanslag kronor 180 000

Med skrivelse den 24 september 1947 har medicinalstyrelsen överlämnat av *föreståndaren för laboratoriet, professorn E. Wolff*, gjorda framställningar angående medelsbehovet för nästa budgetår.

Föreståndaren har därvid upptagit anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till rörligt tillägg till oförändrade belopp, 60 000 resp. 10 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har föreståndaren föreslagit en höjning från 4 200 till 6 000 kronor av arvodet för en vid Rh-avdelningen fr. o. m. innevarande budgetår inrättad befattning såsom assistent med halvtidstjänstgöring. Som skäl för förslaget framhåller föreståndaren, att ifrågavarande assistent skulle vara kompetent att göra en självständig insats i avdelningens forskningsarbete samt att en arbetskraft med de vetenskapliga kvalifikationer, som erfordrades härför, icke kunde erhållas för det nu utgående arvodet. Vidare har föreståndaren, under hänvisning till den starka ökningen av antalet alkoholblodprov från motorfordonsförare under sommarmånaderna, hemställt om anvisande av 1 200 kronor till extra arbetskraft härför. I enlighet härmed har föreståndaren beräknat anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal till (110 000 + 1 800 + 1 200) 113 000 kronor.

Vid bifall till vad föreståndaren föreslagit skulle alltså anslaget upptagas till (60 000 + 113 000 + 10 000) 183 000 kronor.

Emellertid har föreståndaren vidare erinrat om att laboratoriet alltsedan hösten 1940 tillverkat testserum för blodgruppering för försvarets behov. Försvarets sjukvårdsförvaltning hade tidigare direkt till laboratoriet betalat de faktiska kostnaderna för detta serum, medan numera medicinalstyrelsen förskottade kostnaderna och sedermera erhöle ersättning från sjukvårdsförvaltningen. Emellertid hade sjukvårdsförvaltningen upprepade gånger framställt önskemål om att laboratoriet skulle tillhandahålla testserumförpackningar till fixt pris. I anledning härav hade laboratoriet i skrivelse

till sjukvårdsförvaltningen förklarat sig kunna leverera större förpackningar till ett pris av 10 kronor för förpackning och mindre förpackningar till ett pris av 6 kronor för förpackning samt därvid beräknat behovet till 1 000 stora och 500 små förpackningar. Prisberäkningarna hade grundat sig på ett personalbehov av en halvtidsanställd assistent under hela året och ytterligare två halvtidsanställda assistenter under månaderna mars—maj, då den huvudsakliga tillverkningen skulle äga rum. Med ett beräknat arvode av 355 kronor i månaden för assistenterna skulle avlöningskostnaderna uppgå till cirka 6 400 kronor. Härtill komme omkostnader å tillhopa 5 600 kronor, varav för ersättningar åt blodgivare cirka 3 500 kronor, för förpackningar cirka 500 kronor, för ersättning för diskning och för märkning av ampuller cirka 600 kronor samt för diverse glasvaror och andra förbrukningsartiklar cirka 1 000 kronor. De totala kostnaderna för testserumtillverkningen skulle alltså uppgå till (6 400 + 5 600) 12 000 kronor, medan med det föreslagna priset och den beräknade åtgången av serum inkomsterna av leveranserna skulle uppgå till 13 000 kronor, vilka skulle inlevereras till statsverket på samma sätt som andra inkomster vid laboratoriet. Det föreläge alltså en säkerhetsmarginal av 1 000 kronor.

Under hänvisning till det sålunda anförda framhåller föreståndaren, att därest testserumframställningen för försvaret skulle organiseras på det ifrågasatta sättet, vilket i och för sig icke vore något önskemål för laboratoriet, för denna tillverkning erfordrades för avlöningar 6 400 kronor och för omkostnader 5 600 kronor.

Medicinalstyrelsen har i likhet med föreståndaren upptagit anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till oförändrat belopp, 60 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har styrelsen på av föreståndaren anförda skäl tillstyrkt förslaget om höjning av arvodet till den halvtidstjänstgörande assistenten å Rh-avdelningen med 1 800 kronor till 6 000 kronor. Styrelsen har vidare med hänsyn till stegringen av antalet alkoholblodprov under sommarmånaderna ansett sig icke böra motsätta sig, att 1 200 kronor anvisas för avlönande av extra arbetskraft härför.

Styrelsen anför vidare, att det f. n. tillämpade förfaringssättet beträffande kostnaderna för testserumtillverkningen för försvarets räkning icke överensstämde med gängse principer i fråga om den statliga medelsredovisningen. Styrelsen tillstyrker därför, att medel för dessa uppgifter ställas till förfogande å avlönings- resp. omkostnadsstaten för laboratoriet samt att de från laboratoriet till försvaret levererade testserumförpackningarna åsättas ett bestämt pris, beräknat efter självkostnaden. I samband med leveranserna inflytande medel borde sedermera i vanlig ordning uppdebiteras å vederbörlig inkomstitel. Med utgångspunkt från föreståndarens beräkningar föreslår styrelsen, att ett belopp av 6 300 kronor anvisas för anställande av den av honom föreslagna personalen, varvid styrelsen räknat med ett arvode till assistenterna å 350 kronor för månad.

Styrelsen erinrar härjämte om att i omkostnadsstaten för laboratoriet under anslagsposten till övriga utgifter vore upptagen en delpost å 7 000 kronor till städning, diskning och renhållning. Av detta belopp avsåge cirka 5 200 kronor ersättningar för diskning. Då den med dessa göromål sysselsatta personalen med hänsyn till de fr. o. m. den 1 juli 1947 gällande nya avlöningsbestämmelserna kunde anställas såsom extra befattningshavare, syntes medel för ifrågavarande utgifter i stället böra beräknas å avlöningsstaten samt motsvarande reducering verkställas å omkostnadsstaten. Enär vidare kostnaderna för diskning och märkning av ampuller i samband med testserumtillverkningen uppskattats till 600 kronor, borde för denna personal upptagas ett belopp av $(5\,200 + 600)$ 5 800 kronor.

Slutligen har styrelsen för löneklassuppflyttningar av extra ordinarie och extra personal beräknat ett ökat medelsbehov av 1 200 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal till $(110\,000 + 1\,800 + 1\,200 + 6\,300 + 5\,800 + 1\,200)$ 126 300 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har styrelsen beräknat till 15 700 kronor.

Styrelsen har alltså uppskattat det sammanlagda anslagsbehovet för avlöningar vid laboratoriet under nästa budgetår till $(60\,000 + 126\,300 + 15\,700)$ 202 000 kronor.

Statskontoret, som avgivit utlåtande i ärendet, har, med hänsyn till att befattningen såsom halvtidsanställd assistent vid Rh-avdelningen inrättats genom beslut av 1947 års riksdag, icke ansett skäl föreligga för en förbättring av assistentens löneställning.

Departementschefen. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde böra upptagas till oförändrat belopp, 60 000 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal anser jag mig med hänsyn till vad laboratorieföreståndaren anfört böra tillstyrka förslaget om höjning av arvodet till den halvtidstjänstgörande assistenten å Rh-avdelningen med 1 800 kronor. Jag tillstyrker även förslaget om anvisande av ett belopp av 1 200 kronor för extra arbetskraft för alkoholblodprov. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag vidare, att de till försvaret levererade testserumförpackningarna böra åsättas fixa priser, beräknade efter laboratoriets kostnader, samt att medel för personal och omkostnader för testserumtillverkningen böra anvisas under laboratoriets avlönings- och omkostnadsanslag. I enlighet härmed beräknar jag under denna anslagspost ett belopp av 6 300 kronor för personal för ifrågavarande tillverkning. Ej heller har jag något att erinra mot förslaget, att kostnaderna för den med diskning sysselsatta personalen fr. o. m. nästa budgetår skola beräknas under laboratoriets avlöningsanslag i stället för å omkostnadsanslaget. För denna personal bör i enlighet med vad styrelsen föreslagit upptagas ett belopp av 5 800 kronor. Slutligen torde för löneklassuppflyttningar böra beräknas ett ökat medelsbehov av 900 kronor. Å andra sidan bör anslagsposten, som vid den schablonmässiga anslagsberäkningen för innevarande budgetår blivit

upptagen till för högt belopp, nedräknas med 5 000 kronor. Anslagsposten bör i enlighet med det anförda upptagas till (110 000 + 1 800 + 1 200 + 6 300 + 5 800 + 900 — 5 000) 121 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg bör upptagas till 15 000 kronor.

Sammanlagda anslagsbehovet skulle alltså bliva (60 000 + 121 000 + 15 000) 196 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens rättskemiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags-</i>		
<i>vis</i>	kronor	60 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	»	121 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	15 000
	<u>Summa förslagsanslag</u>	<u>kronor 196 000;</u>

dels ock till Statens rättskemiska laboratorium: *Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 196 000

[11.] 9. Statens rättskemiska laboratorium: **Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	24 800	44 684
1947/48	35 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	42 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för statens rättskemiska laboratorium, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	9 500
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	25 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>35 000</u>

Av anslagsposten till *expenser* avses 2 000 kronor till bränsle, lyse, gas och vatten samt 7 500 kronor till övriga *expenser*. Anslagsposten till övriga utgifter fördelar sig med 3 000 kronor å inköp av provtagningsmaterial för alkoholblodprov åt polismyndigheterna, 15 000 kronor å inköp och underhåll av apparater, förbrukningsartiklar m. m. samt 7 000 kronor å städning, diskning och renhållning.

Med skrivelse den 24 september 1947 har medicinalstyrelsen överlämnat av *föreståndaren för laboratoriet, professorn E. Wolff*, gjorda beräkningar av medelsbehovet för laboratoriets omkostnader under nästa budgetår.

Föreståndaren har därvid upptagit anslagsposten till sjukvård m. m. till oförändrat belopp, 500 kronor.

I fråga om anslagsposten till expenser har föreståndaren räknat med oförändrat belopp, 2 000 kronor, för bränsle, lyse, gas och vatten. Beträffande delposten till övriga expenser framhåller föreståndaren, att den ökade omfattningen av laboratoriets verksamhet medfört en betydande ökning i fråga om förbrukningen av skrivmaterial samt att anskaffningen av böcker och tidskrifter, som på grund av yttre hinder försumrats under flera år, måste ökas under de närmaste åren. Även bindning av arkivhandlingar och tidskrifter måste ökas, då man eljest riskerade, att dessa delvis förstördes. Vidare visade telefonkostnaderna en ständig ökning, vilket sammanhängde med ökningen av arbetet och särskilt Rh-avdelningens ofta brådskande samtal med sjukhusläkare i hela landet. Med hänsyn härtill föreslår föreståndaren, att delposten till övriga expenser uppräknas med 2 000 kronor till 9 500 kronor. Föreståndaren har sålunda upptagit anslagsposten till expenser till (2 000 + 9 500) 11 500 kronor.

Beträffande anslagsposten till övriga utgifter anför föreståndaren, att den starka ökningen av alkoholblodproven åt polismyndigheterna medfört en betydande ökning av rekvisitionerna av provtagningsmaterial. Kostnaderna härför hade under budgetåret 1946/47 uppgått till 5 866 kronor. Med hänsyn härtill borde den härför avsedda delposten uppräknas till minst 5 000 kronor. Delposten till inköp och underhåll av apparater och förbrukningsartiklar m. m. omfattade ett flertal av laboratoriets viktigaste omkostnader. För budgetåret 1946/47 hade delposten, som då varit uppförd med 11 800 kronor, fått överskridas med 9 000 kronor. Endast därigenom hade möjliggjorts anskaffning av nödvändig apparatur, i huvudsak för Rh-avdelningen. I övrigt hade laboratoriets apparatur icke på många år kunnat i erforderlig grad kompletteras och förnyas. Sålunda saknades exempelvis så viktiga apparater som de för mikrosmålpunktsbestämning och mikrosublimation erforderliga, varjämte polarisations- och annan optisk apparatur behövde förnyas. Det för innevarande budgetår under delposten anvisade beloppet medgäve blott i ringa mån erforderlig komplettering av apparaturen. Vidare medförde det ökade omfånget av laboratoriets verksamhet bl. a. ökade kostnader för glasvaror och andra förbrukningsartiklar samt experimentdjur. Härjämte hade tvättkostnaderna stigit betydligt. Ifrågavarande delpost borde med hänsyn till det anförda höjas med minst 5 000 kronor till 20 000 kronor. Delposten till städning, diskning och renhållning slutligen borde i anslutning till belastningen för det senaste budgetåret, 8 655 kronor, uppföras med minst 8 500 kronor. Anslagsposten till övriga utgifter har alltså av föreståndaren beräknats till (5 000 + 20 000 + 8 500) 33 500 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle sålunda vid bifall till vad föreståndaren föreslagit behöva upptagas till (500 + 11 500 + 33 500) 45 500 kronor. Härtill skulle, såsom framgår av vad som anförts under föregående anslagspunkt, eventuellt komma ett belopp av 5 600 kronor för omkostnader för tillverkning av testserum för försvarets räkning.

Medicinalstyrelsen har icke framställt någon eriuran mot föreståndarens beräkning av anslagsposterna till sjukvård m. m. och till expenser och

alltså upptagit dessa poster till 500 resp. 11 500 kronor. I fråga om delposten till övriga expenser framhåller styrelsen särskilt, att laboratoriet under senare år iakttagit stark återhållsamhet beträffande hithörande utgifter.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter tillstyrker styrelsen den föreslagna uppräknningen till 5 000 kronor av delposten till inköp av provtagningsmaterial för alkoholblodprov åt polismyndigheterna. Med hänsyn till belastningen för sistförflutna budgetår, 20 773 kronor, biträder styrelsen jämväl förslaget om höjning av delposten till inköp och underhåll av apparater, förbrukningsartiklar m. m. med 5 000 kronor till 20 000 kronor. Till sistnämnda belopp borde, vid bifall till styrelsens i samband med beräkningen av laboratoriets avlöningsanslag framlagda förslag, att laboratoriet fr. o. m. nästa budgetår skulle tillhandahålla försvarets sjukvårdsförvaltning testserum mot ett bestämt pris, läggas 5 000 kronor för omkostnader för denna tillverkning. Ifrågavarande delpost borde sålunda upptagas till (20 000 + 5 000) 25 000 kronor. Vid bifall till vad styrelsen i samband med beräkningen av laboratoriets avlöningsanslag föreslagit därom, att utgifterna för ersättning till den med diskning sysselsatta personalen, 5 200 kronor, fr. o. m. nästa budgetår skulle belasta avlöningsanslaget, skulle den återstående delposten under nu ifrågavarande anslagspost komma att avse endast utgifter för städning och renhållning, vilka utgifter styrelsen beräknade till 3 000 kronor. I enlighet härmed har styrelsen upptagit anslagsposten till övriga utgifter till (5 000 + 25 000 + 3 000) 33 000 kronor.

På grund av det anförda har medicinalstyrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till (500 + 11 500 + 33 000) 45 000 kronor.

Statskontoret, som avgivit utlåtande i ärendet, har icke velat motsätta sig en mindre höjning av delposten till övriga expenser, förslagsvis med 1 000 kronor. Däremot har ämbetsverket icke kunnat tillstyrka, att delposten till inköp och underhåll av apparater, förbrukningsartiklar m. m. uppräknades med högre belopp, än som svarade mot de beräknade kostnaderna för tillhandahållande för försvarets sjukvårdsförvaltnings räkning av testserum för blodgruppering eller 5 000 kronor.

Departementschefen. Under erinran om att jag under föregående anslagspunkt tillstyrkt medicinalstyrelsens förslag rörande ändrad redovisning av kostnaderna för testserumtillverkning för försvarets räkning och om överflyttning av utgifterna för ersättning åt den med diskning sysselsatta personalen från laboratoriets omkostnadsanslag till dess avlöningsanslag, kan jag för egen del i stort sett ansluta mig till medicinalstyrelsens anslagsberäkningar. Det för övriga expenser beräknade beloppet torde dock böra begränsas till 8 500 kronor samt delposten till inköp och underhåll av apparater, förbrukningsartiklar m. m. till 23 000 kronor. Anslagsposterna till expenser och till övriga utgifter skulle vid bifall härtill upptagas till 10 500 resp. 31 000 kronor.

Jag beräknar alltså anslaget i dess helhet till (500 + 10 500 + 31 000) 42 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 42 000

[12.] 10. **Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	122 500	137 387
1947/48	260 000	—
1948/49 (förslag)	282 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens farmaceutiska laboratorium (statsliggaren s. 256).

Kungl. Maj:t har vidare samma dag fastställt följande avlöningsstat för laboratoriet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	59 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	185 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	15 000
<u>Summa förslagsanslag</u>		kronor 260 000

Från anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, bestrides arvode å 1 008 kronor till föreståndaren för laboratoriet.

Av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må följande belopp disponeras allenast för härefter angivna ändamål, nämligen ett belopp av 3 000 kronor för bestridande av ersättningar för kliniska och radiologiska undersökningar utom laboratoriet samt ett belopp av 3 000 kronor för avlöande av extra arbetskraft för meddelande av råd och upplysningar åt sjukhus- och tjänsteläkare i läkemedelsekonomiska frågor.

Med skrivelse den 24 september 1947 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *föreståndaren för laboratoriet, professorn H. Rydin*, gjord framställning rörande medelsbehovet för avlöningar vid laboratoriet under nästa budgetår.

Föreståndaren har däri till en början föreslagit, att vid laboratoriet skulle inrättas en assistentbefattning i lönegraden Ca 19 för taxerings- och avgiftskontrollen. Föreståndaren upplyser, att nämnda kontroll under de senaste tio åren utförts av förste laboratoriebiträdet vid laboratoriets kemiska avdelning, som vore farmacie kandidat. Arbetet härmed hade emellertid successivt ökat och hade nu en sådan omfattning, att befattningshavaren i fråga endast några veckor om året kunnat medhinna laboratoriearbete i begränsad omfattning. Kemiska avdelningen vore emellertid i stort behov av sitt förste laboratoriebiträde och det nuvarande systemet medförde därför väsentliga olägenheter.

Vidare har föreståndaren ansett en förstärkning av kontorspersonalen oundgängligen nödvändig. Föreståndaren framhåller, att kontorsgöromålen i anslutning till det väsentligt ökade laboratoriearbetet och det ökade antalet befattningshavare vid laboratoriet nu nått en sådan omfattning, att den nuvarande kontorspersonalen — ett kanslibiträde i lönegraden Ce 11, tillika innehavare av kontorsbiträdestjänsten i lönegraden Ca 8 vid laboratoriet, vilken sistnämnda tjänst enligt föreskrift av Kungl. Maj:t tills vidare icke

må uppehållas, samt ett kontorsbiträde i lönegraden Ce 8 — ofta ej ens hunne med det löpande arbetet och än mindre sådana göromål, som ej omedelbart behövde utföras och nu måste uppskjutas tills vidare. Till belysning av kontorsarbetets ökning omnämner föreståndaren, att sedan början av år 1947 ett av laboratoriebiträdena först under halvtid och senare under hela arbetstiden uteslutande måst ägna sig åt kontorsarbete. Även ett andra laboratoriebiträde hade vid vissa tillfällen måst utföra kontorsarbete, trots att hon, i likhet med det nyss nämnda laboratoriebiträdet, endast med stor svårighet och olägenhet kunde tagas från laboratoriearbetet. En snar ökning av kontorspersonalen vore därför ofrånkomlig. Att använda laboratoriebiträden, som vore utbildade och behövdes för laboratoriearbetet, till kontorsgöromål vore nämligen föga rationellt. Vidare vore ett kontorsbiträde erforderligt för apoteksinspektionen, som sedan mars 1947 varit förlagd till laboratoriet med en inspektör och ett laboratoriebiträde och vars personal fr. o. m. innevarande budgetår skulle utgöras av två inspektörer och två laboratoriebiträden. Under hänvisning till det anförda föreslår föreståndaren, att kontorsbiträdestjänsten i lönegraden Ca 8 uppflyttas till kanslibiträdestjänst i lönegraden Ca 11, att en ny kontorsbiträdestjänst i lönegraden Ce 8 inrättas för apoteksinspektionen och att de två övriga befattningarna kvarstå oförändrade såsom kanslibiträdes- och kontorsbiträdestjänster i lönegraden Ce 11 resp. lönegraden Ce 8. Samtliga tjänster borde få besättas fr. o. m. den 1 juli 1948. Kanslibiträdet i lönegraden Ca 11 skulle utföra det kvalificerade kontorsarbetet på den kemiska och kanslibiträdet i lönegraden Ce 11 motsvarande arbete på den biologiska avdelningen, medan det ena kontorsbiträdet skulle utföra enklare skriv- och annat rutinarbete för båda avdelningarna och det andra kontorsbiträdet skulle utföra kontorsarbete för apoteksinspektionen.

Föreståndaren har dessutom föreslagit inrättande vid laboratoriet av en tjänst såsom vaktmästarbiträde. Som skäl härför har föreståndaren framhållit, att laboratoriets vaktmästare nu ensam finge utföra alla till tjänsten hörande göromål på såväl biologiska som kemiska avdelningen. Den nuvarande vaktmästaren vore synnerligen skicklig att reparera och förbättra äldre laboratorieapparater samt att förfärdiga nya apparater och laboratoriet hade stort behov av att få dylikt verkstadsarbete utfört. Vaktmästaren hade emellertid numera ytterst ringa tid för detta verkstadsarbete. Det vore därför nödvändigt, att laboratoriet erhöle ytterligare en vaktmästare. Den ene skulle då huvudsakligen utföra arbeten som expeditionsvakt och liknande göromål, medan den andre huvudsakligen skulle utföra verkstadsarbeten av olika slag. Med hänsyn till det ekonomiska läget ville dock föreståndaren nu endast föreslå inrättandet av en tjänst som vaktmästarbiträde, förslagsvis i lönegraden Ce 9.

Härjämte har föreståndaren föreslagit, att en laboratoriebiträdesbefattning i lönegraden Ce 11 överföres till ordinarie stat i motsvarande lönegrad, varvid som skäl åberopats, att befattningens innehavare sedan år 1934 tjänstgjort som laboratoriebiträde och sedan år 1938 innehaft sin nuvarande tjänst vid laboratoriet.

Föreståndaren har vidare framhållit, att laboratoriet liksom tidigare vore i behov av ett belopp av 4 000 kronor till arvoden åt en läkare och en apotekare, vilka biträdde laboratoriet i dess arbete med läkemedelsekonomiska spörsmål, varvid föreståndaren räknat med att en ny upplaga av publikationen »Läkemedelssynonymer» skulle utgivast under nästa budgetår.

Föreståndaren har dessutom återkommit till ett av honom tidigare framlagt förslag om höjning av föreståndararvodet till 2 000 kronor samt som stöd härför framhållit bl. a., att det vore skäligen, att farmaceutiska laboratoriets föreståndare åtnjöte samma arvode som föreståndaren för statens institut för folkhälsan, då motsvarande kompetenskrav ställdes på föreståndarna och institutionerna hade samma organisation.

Slutligen har föreståndaren erinrat om att laboratoriet under de senaste budgetåren upprepade gånger nödgats under löpande budgetår anhålla om tillstånd att överskrida anvisade anslag för anställande av tillfällig extra arbetskraft för utförande av speciella oförutsedda arbetsuppgifter, som icke kunnat uppskjutas, samt föreslagit, att för dylika oförutsedda utgifter för nästa budgetår skulle beräknas ett belopp av 15 000 kronor under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Beloppet i fråga skulle få tagas i anspråk endast efter medgivande för varje särskilt fall av Kungl. Maj:t.

I anslutning till det anförda har föreståndaren beräknat anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 79 800 kronor, anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, till 2 000 kronor, anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 198 500 kronor, anslagsposten till rörligt tillägg till 31 550 kronor och anslaget i dess helhet till 311 850 kronor.

Medicinalstyrelsen har i fråga om taxerings- och avgiftskontrollen anført, att arbetsuppgifterna i samband härmed under senare år ökats i sådan omfattning, att man numera med säkerhet kunde räkna med att uppgifterna komme att bereda en befattningshavare full sysselsättning. Styrelsen har därför tillstyrkt föreståndarens förslag om inrättande av en särskild tjänst för detta ändamål. Den föreslagna lönegradsplaceringen har styrelsen funnit lämpligt avvägd men ansett tjänsten tills vidare böra uppföras å extra ordinarie stat och således böra placeras i lönegraden Ce 19. Befattningen syntes enligt styrelsen kunna benämnas taxeringsgranskare. Styrelsen har förutsatt, att innehavaren av tjänsten skall ha avlagt minst farmacie kandidatexamen.

Beträffande kontorspersonalen har styrelsen erinrat om att styrelsen i sina förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 tillstyrkt uppflyttning av de båda kontorsbiträdesbefattningarna vid laboratoriet i lönegraden A 4 (kemiska avdelningen) resp. Eo 4 (biologiska avdelningen) till kansli-biträdesbefattningar i lönegraden A 7 men att allenast det ordinarie kontorsbiträdet fr. o. m. nämnda budgetår uppflyttats till lönegraden Eo 7. I överensstämmelse med sitt tidigare ställningstagande har styrelsen nu förordadt, att den extra ordinarie befattningen såsom biträde för skriv- och kontors-

göromål i högst lönegraden Ce 8 omändras till kanslibiträdesbefattning i lönegraden Ce 11. Under erinran om att styrelsen i särskild skrivelse tillstyrkt anställande redan under innevarande budgetår av ett nytt biträde för skriv- och kontorsgöromål framhåller styrelsen vidare, att styrelsen för sin del blivit övertygad om behovet av den av föreståndaren föreslagna utökningen av kontorspersonalen vid laboratoriet med två befattningshavare, och tillstyrker, att medel för budgetåret 1948/49 beräknas för anställande vid laboratoriet av två biträden för skriv- och kontorsgöromål i lönegraden Cf 4—Ce 8.

Till förslaget om inrättande av en befattning som vaktmästarbiträde i lönegraden Ce 9 har styrelsen däremot icke ansett sig kunna taga ställning, innan närmare erfarenhet vunnits angående behovet av en sådan tjänst. Styrelsen föreslår i stället, att medel tills vidare beräknas å icke-ordinarieposten för anställande under budgetåret 1948/49 av en tillfälligt anställd vaktmästare med halvtidstjänstgöring.

Med hänsyn till pågående utredning angående laboratoriebiträdenas löneställning förklarar sig styrelsen icke heller nu beredd att tillstyrka förslaget om överförande av en befattning såsom laboratoriebiträde i lönegraden Ce 11 å ordinarie stat.

Styrelsen biträder däremot förslaget om höjning av det för rådgivning i läkemedelsekonomiska frågor avsedda beloppet från 3 000 kronor till 4 000 kronor. Detta belopp syntes erforderligt bl. a. av den anledningen, att under nästkommande år borde utgivnas en ny upplaga av publikationen »Läkemedelssynonymer».

Vad beträffar föreståndarens löneförhållanden erinrar styrelsen om att frågan härom varit föremål för ingående prövning vid behandlingen av anslagsfrågan för laboratoriet för innevarande budgetår. Styrelsen anser sig fördenskull icke kunna tillstyrka förslaget om höjning av det särskilda arvudet till föreståndaren.

I fråga om förslaget, att å anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle få disponeras ett belopp av 15 000 kronor för utförande av vissa speciella arbeten, som ej kunde i förväg förutses, anför styrelsen, att styrelsen med hänsyn till hittills gjorda erfarenheter funnit det i hög grad befogat, att medel för ifrågavarande ändamål ställdes till förfogande. Styrelsen förordar därför, att under nämnda anslagspost beräknas ett belopp av högst 10 000 kronor, att efter Kungl. Maj:ts beprövande användas för avlöning av tillfällig arbetskraft för speciella arbetsuppgifter.

Styrelsen erinrar slutligen om att i den för löpande budgetår fastställda omkostnadsstaten för laboratoriet under anslagsposten till övriga utgifter vore upptagen en delpost till städning, diskning och renhållning å 6 400 kronor. Av detta belopp avsåge 3 200 kronor ersättning för diskningsgöromål. På grund av de fr. o. m. den 1 juli 1947 gällande nya avlöningsbestämmelserna syntes den personal, som utförde nämnda göromål, kunna erhålla anställning såsom extra tjänstemän. Det syntes därför vara lämpligt, att medel för ifrågavarande avlöningskostnader anvisades å avlöningsstaten och motsvarande reducering skedde i omkostnadsstaten.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen ansett anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bära upptagas till 64 000 kronor, anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, till 1 008 kronor, anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 227 000 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg till 29 992 kronor, utgörande tillhoppa 322 000 kronor.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd.

Statskontoret har, under framhållande av att föredragande departementschefen vid 1946 års riksdag ej funnit tillräckliga skäl föreligga för uppflyttning av den extra ordinarie kontorsbiträdestjänsten å biologiska avdelningen i högre lönegrad och under hänvisning därjämte till pågående utredning angående löneställningen för biträden med mera kvalificerade arbetsuppgifter, avstyrkt förslaget om uppflyttning av nämnda tjänst till kanslibiträdestjänst i lönegraden Ce 11.

Statens lönenämnd har icke funnit anledning till erinran mot lönegradsplaceringen (Ce 19) av den föreslagna nya tjänsten för arbetsuppgifter sammanhängande med taxerings- och avgiftskontrollen av läkemedel. Den föreslagna tjänstebenenämningen taxeringsgranskare har emellertid lönenämnden ansett mindre lämplig. Lönenämnden föreslår för sin del, att tjänsten uppföres under benämningen assistent.

Beträffande medicinalstyrelsens hemställan, att en befattning för skriv- och kontorsgöromål i högst lönegraden Ce 8 å den biologiska avdelningen skulle ombildas till kanslibiträdestjänst i lönegraden Ce 11, har statens lönenämnd erinrat om att allmänna lönenämnden i remissutlåtande över anslagsäskandena för laboratoriet för budgetåret 1946/47 icke velat motsätta sig uppflyttning av kontorsbiträdesbefattningen å sagda avdelning till kanslibiträdestjänst.

Departementschefen. Medicinalstyrelsens förslag om inrättande av en särskild befattning för taxerings- och avgiftskontrollen anser jag mig i nuvarande läge icke kunna tillstyrka.

Med hänsyn till pågående utredning om löneställningen för biträden med mera kvalificerade arbetsuppgifter kan jag icke heller förorda förslaget om uppflyttning av den extra ordinarie kontorsbiträdestjänsten till kanslibiträdestjänst. Enligt de av 1947 års riksdag godtagna grunderna för reglerad befordringsgång för biträden med skriv- och kontorsgöromål bör emellertid för ifrågavarande kontorsbiträde fr. o. m. nästa budgetår upptagas en befattning i lönegraden Ca 8. Vad i övrigt angår kontorspersonalen delar jag medicinalstyrelsens uppfattning, att en förstärkning av densamma är erforderlig. Denna förstärkning synes dock i nuvarande läge bära begränsas till ett biträde för skriv- och kontorsgöromål i lönegraden Cf 4—Ce 8.

I fråga om övriga av medicinalstyrelsen framlagda förslag tillstyrker jag, att kostnaderna för ersättning åt den med diskning sysselsatta personalen överflyttas från laboratoriets omkostnadsanslag till dess avlöningsanslag samt att det för rådgivning i läkemedelsekonomiska frågor avsedda beloppet höjes med 1 000 kronor till 4 000 kronor. Däremot kan jag icke förorda för-

slagen om anvisande av medel för förstärkning av vaktmästarpersonalen samt för tillfällig arbetskraft för speciella oförutsedda arbetsuppgifter.

Med dessa utgångspunkter beräknar jag de olika anslagsposterna sålunda.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör för avlönande av förenämnda kontorsbiträde i lönegraden Ca 8 uppräknas med 5 500 kronor. Vidare torde posten, som vid den schablonmässiga anslagsberäkningen för löpande budgetår blivit upptagen till för lågt belopp, böra höjas med ytterligare 3 500 kronor. Posten bör alltså uppföras med (59 000 + 5 500 + 3 500) 68 000 kronor.

Anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, bör upptagas till 1 008 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föranleda förslagen om inrättande av en biträdesbefattning för skriv- och kontorsgöromål samt om höjning av det för rådgivning i läkemedelsekonomiska frågor avsedda beloppet ökning av medelsbehovet under posten med 3 800 resp. 1 000 kronor. Vidare böra för den med diskning sysselsatta personalen beräknas 3 200 kronor samt för löneklassuppflytningar 500 kronor. Å andra sidan har posten vid den schablonmässiga anslagsberäkningen för innevarande budgetår upptagits med 3 000 kronor för högt belopp, varjämte för det till ordinarie stat övergående kontorsbiträdet en minskning bör ske med 5 500 kronor. Posten torde alltså böra upptagas till (185 000 + 3 800 + 1 000 + 3 200 + 500 — 3 000 — 5 500) 185 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för löpande budgetår.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen torde böra uppföras med 27 992 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle anslaget i sin helhet för nästa budgetår upptagas till (68 000 + 1 008 + 185 000 + 27 992) 282 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att i personalförteckningen för statens farmaceutiska laboratorium skall upptagas ytterligare en befattning såsom kontorsbiträde i lönegraden Ca 8;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens farmaceutiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	68 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 008
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	185 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	27 992

Summa förslagsanslag kronor 282 000;

dels ock till Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag

av kronor 282 000

[13.] 11. **Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	47 500	55 117
1947/48	56 900	—
1948/49 (förslag)	59 100	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för statens farmaceutiska laboratorium, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	10 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	8 300
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	38 100

Summa kronor 56 900

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 257.

Med skrivelse den 24 september 1947 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *föreståndaren för laboratoriet, professorn H. Rydin*, gjord beräkning av medelsbehovet för laboratoriets omkostnader under nästa budgetår.

Föreståndaren har därvid föreslagit, att anslagsposten till sjukvård m. m. med hänsyn till den ökning av personalen vid laboratoriet, som ägt rum under de senaste åren, höjes med 200 kronor till 700 kronor.

Anslagsposten till reseersättningar har föreståndaren upptagit till oförändrat belopp, 10 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till expenser har föreståndaren för bränsle, lyse, gas och vatten räknat med ett oförändrat belopp av 2 500 kronor, medan delposten till övriga expenser föreslagits höjd med 1 200 kronor till 7 000 kronor. Som skäl för höjningen har framhållits, att kostnaderna för skrivmaterial komme att öka genom apoteksinspektionens förläggning till laboratoriet och tillkomsten av två nya laboratoriefattningar. Vidare behövde två nya telefoner installeras redan under löpande budgetår. Härjämte erfordrades för apoteksinspektionens räkning vissa tidskrifter och annan litteratur, som laboratoriet icke tidigare behövt anskaffa. Anslagsposten till expenser har alltså upptagits till (2 500 + 7 000) 9 500 kronor.

I fråga om beräkningen av de olika delposterna under anslagsposten till övriga utgifter innefattar föreståndarens förslag följande.

Beträffande delposten till *inköp och underhåll av inventarier och instrument* erinrar föreståndaren om att han redan tidigare framhållit, att den vetenskapliga apparaturen vid laboratoriet vore i flera avseenden bristfällig och därför med det snaraste borde kompletteras med högvärdig, modern apparatur. Laboratoriet finge i annat fall svårigheter att följa med i utvecklingen och kunde icke tillämpa nyare mera exakta, arbetsbesparande och ur ekonomisk synpunkt fördelaktiga metoder, som användes av läkemedelsfabriker, vilkas preparat laboratoriet skulle kontrollera. Vid omorganisationen år 1938 hade laboratoriet erhållit ett utrustningsanslag, som endast räckt till den apparatur, som då varit oundgängligen nödvändig. Denna gamla apparatur hade med åren blivit sliten, varför inventarieposten, som uppginge till endast 4 000 kronor, huvudsakligen måst användas till reparationer, för-

bättringar och annan komplettering av den gamla apparaturen. Under senare år hade laboratoriet endast i enstaka fall kunnat inköpa någon ny apparat. Några extra anslag för apparatinköp hade i varje fall icke erhållits under de senaste åtta åren. Med hänsyn till apoteksinspektionens behov borde posten till att börja med uppräknas med 500 kronor. Apoteksinspektionen erfordrade nämligen apparatur av delvis annan art än vad laboratoriet i övrigt behövde. Vidare måste laboratoriet med hänsyn till de snabba vetenskapliga framstegen på laboratoriets arbetsområde snarast möjligt komplettera sin apparatur för att på ett vetenskapligt användningsfritt, rationellt och ekonomiskt sätt kunna bedriva sin verksamhet. Föreståndaren ansåge det därför nödvändigt att trots det sämre ekonomiska läget i landet utöver nämnda belopp å 500 kronor anhålla om ytterligare medel för komplettering av den kemiska avdelningens apparatur. De nödvändiga nyinköpen avsåge en ny spektrofotometer för cirka 8 000 kronor, en ny centrifug för cirka 4 400 kronor och en ny fotometer för cirka 4 000 kronor. Delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument skulle sålunda upptagas till (4 000 + 500 + 8 000 + 4 400 + 4 000) 20 900 kronor.

Delposterna till *inköp och underhåll av djur* och till *inköp av specialiteter för efterkontroll* ha upptagits till oförändrade belopp, 12 000 resp. 2 000 kronor.

Delposten till *inköp av förbrukningsartiklar* föreslås med hänsyn till belastningen under föregående budgetår, 9 583 kronor, och ökningen av personalen vid laboratoriet uppräknad från 10 000 till 13 000 kronor.

Några medel för *tillverkning av nationella standardpreparat (etalonger)* anses icke erforderliga under nästa budgetår.

Delposten till *städning, diskning och renhållning* föreslås höjd från 6 400 till 9 800 kronor. Höjningen motiveras med det nya kollektivavtalet med ökat timantal för städning och extra ersättning för storrengöring samt med behov av ökat antal timmar för diskning.

Slutligen föreslås delposten till *diverse utgifter* uppräknad från 700 till 1 000 kronor med hänsyn till vissa utgifter för apoteksinspektionen.

Anslagsposten till övriga utgifter har alltså beräknats till (20 900 + 12 000 + 2 000 + 13 000 + 9 800 + 1 000) 58 700 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle vid bifall till vad föreståndaren föreslagit behöva upptagas till (700 + 10 000 + 9 500 + 58 700) 78 900 kronor.

Medicinalstyrelsen har ansett, att anslagsposten till sjukvård m. m. med hänsyn till belastningen för budgetåret 1946/47, 1 522 kronor, och den ökade personalen borde höjas till minst 1 000 kronor.

Mot föreståndarens beräkning av anslagsposterna till reseersättningar och till expenser har styrelsen intet haft att erinra. Styrelsen har alltså upptagit dessa poster till 10 000 resp. 9 500 kronor.

I fråga om anslagsposten till övriga utgifter har styrelsen beträffande delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument upplyst, att föreståndaren i särskild skrivelse hemställt, att styrelsen måtte utverka, att ett belopp av 7 000 kronor måtte få disponeras av innevarande års anslag för inköp av vissa instrument m. m. för apoteksinspektionens räkning. Styrelsen hade emellertid ansett, att med vissa av ifrågakvarande inköp, avseende tillhoppa cirka 5 000 kronor, kunde anstå till nästkommande budgetår. Styrelsen har vidare tillstyrkt anvisande av 8 000 kronor för en spektrofotometer och 4 400 kronor för en centrifug samt uppräknat av delposten med 500 kronor för det löpande underhållet av inventarierna. I enlighet

härmed har styrelsen upptagit delposten till (4 000 + 5 000 + 8 000 + 4 400 + 500) 21 900 kronor. Delposterna till inköp och underhåll av djur samt till inköp av specialiteter för efterkontroll har styrelsen i likhet med föreståndaren beräknat till oförändrade belopp, 12 000 resp. 2 000 kronor. I fråga om delposten till inköp av förbrukningsartiklar har styrelsen ansett viss uppräknig befogad. I avvaktan på närmare erfarenhet angående medelsbehovet syntes dock höjningen böra begränsas till 1 000 kronor, varför delposten alltså skulle upptagas med 11 000 kronor. Mot föreståndarens beräkning av delposten till städning, diskning och renhållning till 9 800 kronor har styrelsen i och för sig intet haft att erinra. Då emellertid utgifterna för diskning, beräknade till 3 200 kronor, av styrelsen föreslagits skola utgå från laboratoriets avlöningsanslag, borde delposten under benämning städning och renhållning uppföras med 6 600 kronor. Delposten till diverse utgifter slutligen har styrelsen i likhet med föreståndaren beräknat till 1 000 kronor.

Anslagsposten till övriga utgifter har alltså av styrelsen uppskattats till (21 900 + 12 000 + 2 000 + 11 000 + 6 600 + 1 000) 54 500 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till (1 000 + 10 000 + 9 500 + 54 500) 75 000 kronor.

Statskontoret, som avgivit utlåtande i ärendet, har i anledning av den begärda anslagsökningen för inköp och underhåll av inventarier och instrument framhållit angelägenheten av att i nuvarande läge begränsa inköpen till vad som vore oundgängligen erforderligt. Statskontoret har därför icke kunnat tillstyrka, att nämnda delpost höjes från 4 000 kronor till 21 900 kronor, utan har ansett, att det begärda beloppet borde kunna avsevärt nedsättas.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens beräkning av anslagsposterna till sjukvård m. m., till reseersättningar och till expenser har jag intet att erinra. I likhet med styrelsen beräknar jag alltså dessa poster till resp. 1 000, 10 000 och 9 500 kronor.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter kan jag beträffande delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument endast tillstyrka en uppräknig med 2 500 kronor, varav 2 000 kronor för nyanskaffning av utrustning för apoteksinspektionen och 500 kronor för det löpande underhållet av inventarierna. Delposten bör alltså upptagas till 6 500 kronor. Delposterna till inköp och underhåll av djur samt till inköp av specialiteter för efterkontroll beräknar jag i likhet med medicinalstyrelsen till oförändrade belopp, 12 000 resp. 2 000 kronor. I fråga om delposterna till inköp av förbrukningsartiklar och till diverse utgifter tillstyrker jag höjningar med 800 resp. 200 kronor till 10 800 resp. 900 kronor, medan för städning och renhållning torde böra avses 6 400 kronor. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle anslagsposten till övriga utgifter upptagas till (6 500 + 12 000 + 2 000 + 10 800 + 900 + 6 400) 38 600 kronor.

I enlighet med det anförda beräknar jag anslaget i dess helhet till (1 000 +

10 000 + 9 500 + 38 600) 59 100 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 59 100

[14.] 12. **Statens rättsläkarstation i Stockholm: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	76 200	80 305
1947/48	93 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	97 300	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens rättsläkarstation i Stockholm (statsliggaren s. 257).

Kungl. Maj:t har vidare samma dag fastställt följande avlöningsstat för stationen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 14 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 57 800
3. Avlöningar till övrig icke ordinarie personal	» 19 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1 800
Summa förslagsanslag kronor 93 000	

Med skrivelse den 24 oktober 1947 har medicinalstyrelsen överlämnat av *föreståndaren för rättsläkarstationen, professorn W. Bosæus*, gjord framställning angående medelsbehovet för avlöningar vid stationen för nästa budgetår.

Föreståndaren har däri till att börja med lämnat en ingående redogörelse för rättsläkarstationens tillkomst samt för den situation, som genom 1947 års riksdags avslag å Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till nybyggnad för rättsläkarstationen uppkommit för stationen och den med densamma förbundna rättsmedicinska institutionen vid karolinska institutet ävensom för rättsmedicinalväsendet i övrigt. Enligt föreståndarens mening vore i det rådande läget tvenne alternativ tänkbara för den närmaste framtiden. Enligt det ena alternativet skulle såväl rättsmedicinska institutionen som rättsläkarstationen tills vidare kvarbliva å institutets tomt vid Hantverkargatan i Stockholm för att sedermera, när nybyggnad för rättsläkarstationen kunnat uppföras å Norrbackaområdet, tillsammans avflytta dit. Det andra alternativet innebure, att rättsmedicinska institutionen under år 1948 skulle avflytta till den byggnad för institutionen, som vore under uppförande på Norrbackaområdet, medan rättsläkarstationen skulle tills vidare kvarbliva vid Hantverkargatan för att därpå antingen återförenas med rättsmedicinska institutionen eller också förflyttas till patologisk-anatomiska institutionen vid karolinska sjukhuset eller någon annan plats.

Med utgångspunkt härifrån har föreståndaren framlagt två alternativa förslag till anslagsäskanden.

Vid beräkningen av medelsbehovet enligt det första alternativet har föreståndaren under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän föreslagit, att befattningen såsom bårhusföreståndare i lönegraden Ce 13 uppflyttas till lönegraden Ca 14. Vid bifall härtill skulle under anslagsposten erfordras ett belopp av 6 600 kronor. Då vidare för avlöning och personliga lönetillägg till de båda vaktmästarna i lönegraden Ca 11 erfordrades i runt tal 14 300 kronor, borde anslagsposten upptagas till (6 600 + 14 300) 20 900 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har föreståndaren upptagit till oförändrat belopp, 57 800 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har föreståndaren för de återstående befattningshavare, som vid bifall till förslaget om överförande av tjänsten såsom bårhusföreståndare till ordinarie stat skulle avlönas från anslagsposten, nämligen ett tekniskt biträde i lönegraden Ce 11 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål, beräknat sammanlagt 8 600 kronor. Vidare har föreståndaren för vikariatersättningar upptagit 3 100 kronor och för övertidsersättningar eller tillfällig hjälp 3 700 kronor. I enlighet härmed har föreståndaren ansett anslagsposten böra uppföras med (8 600 + 3 100 + 3 700) 15 400 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen har föreståndaren beräknat till 3 500 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså enligt det första alternativet upptagas till (20 900 + 57 800 + 15 400 + 3 500) 97 600 kronor.

Vad beträffar medelsbehovet enligt det andra alternativet har föreståndaren beräknat anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän, till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg till samma belopp som enligt det första alternativet eller till resp. 20 900, 15 400 och 3 500 kronor. I fråga om anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har föreståndaren ansett nödvändigt, att såsom ersättning för den hjälp, som rättsläkarstationen hittills haft av rättsmedicinska institutionens läkarpersonal, vid rättsläkarstationen inrättas en ny assistenttjänst och en ny amanuens tjänst. Då till innehavarna av dessa båda befattningar borde utgå samma löneförmåner som för de redan befintliga tjänsterna av samma slag, dvs. förutom ersättning enligt taxa för utförda tjänsteförrättningar fasta arvoden å 9 000 resp 4 800 kronor, skulle anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagas till (57 800 + 9 000 + 4 800) 71 600 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet enligt det andra alternativet skulle alltså uppgå till (20 900 + 71 600 + 15 400 + 3 500) 111 400 kronor.

Medicinalstyrelsen har för sin del inledningsvis anfört, att enligt vad från byggnadsstyrelsen uppgivits överenskommelse numera träffats mellan staten och Stockholms stad, varigenom staten erhållit rätt att disponera karolinska institutets tomt vid Hantverkargatan intill den 1 oktober 1949. På grund därav ansåge sig styrelsen vid anslagsberäkningen böra utgå från gemensam

förläggning under budgetåret 1948/49 i nuvarande lokaler av rättsläkarstationen och rättsmedicinska institutionen.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har styrelsen i nuvarande läge icke ansett sig kunna förorda föreståndarens förslag om uppflyttning av befattningen såsom bårhusföreståndare till lönegraden Ca 14. Styrelsen har därför upptagit anslagsposten till oförändrat belopp, 14 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen likaledes beräknat till samma belopp som för innevarande budgetår eller 57 800 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen för avlöning åt bårhusföreståndaren, tekniska biträdet och för biträdet för skriv- och kontorsgöromål beräknat tillhopa 16 116 kronor ävensom för vikariatsersättningar samt för övertidsersättningar eller tillfällig hjälp 3 100 resp. 3 500 kronor. I enlighet härmed har styrelsen upptagit anslagsposten till (16 116 + 3 100 + 3 500) 22 716 kronor eller i avrundat belopp 22 700 kronor.

För rörligt tillägg har styrelsen slutligen beräknat 3 500 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen alltså uppskattat till (14 000 + 57 800 + 22 700 + 3 500) 98 000 kronor.

Departementschefen. Statens rättsläkarstation i Stockholm har alltsedan sin tillkomst varit provisoriskt inrymd i de lokaler, som disponeras av karolinska institutets rättsmedicinska institution på institutets tomt vid Hantverkargatan i Stockholm. Enligt det år 1940 ingångna markavtalet mellan kronan och Stockholms stad skulle nämnda tomt senast den 1 juli 1948 avträdas till staden. Genom beslut den 14 november 1947 har emellertid Kungl. Maj:t godkänt en mellan byggnadsstyrelsen och staden träffad överenskommelse av innebörd bl. a., att avträdesdagen för nyssnämnda tomt framflyttas till den 1 oktober 1949. I likhet med medicinalstyrelsen räknar jag därför med att rättsläkarstationen och rättsmedicinska institutionen under nästa budgetår gemensamt skola kvarstanna i nuvarande lokaler. För utredning rörande stationens lokalfråga på längre sikt har jag, sedan riksdagen avslagit ett i propositionen nr 93/1947 framlagt förslag om anvisande av medel för nybyggnad för stationen å Norrbackaområdet, med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 oktober 1947 tillkallat särskilda sakkunniga. Dessa ha i skrivelse den 30 december 1947 avgivit förslag i ämnet. I anledning härav framlägger jag i annat sammanhang denna dag förslag om beräkning av medel för nästa budgetår för uppförande av nybyggnad för stationen å nyssnämnda område.

Vad angår medelsbehovet för avlöningar vid rättsläkarstationen under nästa budgetår beräknar jag i likhet med medicinalstyrelsen anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till oförändrade belopp, 14 000 resp. 57 800 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde med hänsyn till löneklassuppflyttningar och ökat behov av medel för

vikariats- och övertidsersättningar samt för tillfällig arbetskraft böra höjas med 2 600 kronor till 22 000 kronor, medan för rörligt tillägg torde böra upptagas 3 500 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså för nästa budgetår uppgå till (14 000 + 57 800 + 22 000 + 3 500) 97 300 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens rättsläkarstation i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	14 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	57 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal..	»	22 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	3 500

Summa förslagsanslag kronor 97 300;

dels ock till Statens rättsläkarstation i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 97 300

[15.] 13. Statens rättsläkarstation i Stockholm: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	12 000	17 329
1947/48	14 500	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	14 500	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt följande omkostnadsstat för statens rättsläkarstation i Stockholm, att tillämpas under budgetåret 1947/48:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	6 000
3. Expenser	»	6 400
4. Övriga utgifter (för liktransporter till stationsorten samt för handräckning, som är förenad med läkarpersonalens verksamhet utom rättsläkarstationens centralanstalt), <i>förslagsvis</i>	»	2 000
		<u>Summa kronor 14 500</u>

Med skrivelse den 24 oktober 1947 har medicinalstyrelsen överlämnat av *föreståndaren för rättsläkarstationen, professorn W. Bosæus*, gjord beräkning av medelsbehovet för rättsläkarstationens omkostnader under nästa budgetår. Föreståndaren har därvid upptagit samma belopp för omkostnader för de båda alternativ i fråga om rättsläkarstationens verksamhet, som han, enligt vad som framgår av föregående anslagspunkt, ansett tänkbara under nästa budgetår.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. och till expenser ha av föreståndaren med hänsyn till belastningen under föregående budgetår, 657 resp. 7 192 kronor, föreslagits höjda till 300 resp. 7 200 kronor, medan anslagsposterna till reseersättningar och till övriga utgifter upptagits till oförändrade belopp, 6 000 resp. 2 000 kronor.

Föreståndaren har alltså beräknat anslaget i dess helhet till (300 + 6 000 + 7 200 + 2 000) 15 500 kronor.

Medicinalstyrelsen har tillstyrkt föreståndarens förslag.

Departementschefen. För egen del anser jag mig icke kunna tillstyrka någon höjning av anslaget för nästa budgetår. Jag beräknar alltså anslaget till oförändrat belopp, 14 500 kronor, med samma fördelning å de olika anslagsposterna som under innevarande budgetår samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättsläkarstation i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 14 500

[16.] 14. **Medikolegala besiktningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår upptaget till 30 000 kronor. Från anslaget bestridas kostnader för rättsmedicinska obduktioner m. m., dock att kostnader, som hänföra sig till verksamheten vid statens rättsläkarstation i Stockholm, icke belasta anslaget utan i stället utgå från de för denna station anvisade anslagen. Belastningen å anslaget uppgick under budgetåret 1946/47 till 26 757 kronor.

Anslaget torde för nästa budgetår böra upptagas till oförändrat belopp, 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medikolegala besiktningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 30 000

Provinsialläkarstaten.

[17.] 15. **Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	4 390 000	4 294 051
1946/47	4 740 000	4 630 909
1947/48	6 800 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	7 600 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för förste provinsialläkare och provinsialläkare. Förteckningen, vilken finnes intagen i statsliggaren för innevarande budgetår (s. 259), upptager bl. a. 506 provinsialläkarbefattningar i lönegraden Coa 1, av vilka 50 inrättats genom beslut av 1947 års riksdag. Kungl. Maj:t uppdrog samma dag åt medicinalstyrelsen

att — under särskilt beaktande av behovet av nya provinsialläkardistrikt i Norrland — underställa Kungl. Maj:t förslag till inrättande fr. o. m. den 1 januari 1948 av 20 samt senast fr. o. m. den 1 april 1948 av ytterligare 30 nya provinsialläkardistrikt.

Kungl. Maj:t har vidare nyssnämnda dag fastställt följande avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare), <i>förslagsvis</i>	kronor	6 000 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden till biträdande förste provinsialläkare	kronor	11 600
b. Avlöning åt civila läkarstipendiater, <i>förslagsvis</i>	»	18 400
		» 30 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	450 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	320 000
		<hr/>
	Summa förslagsanslag	kronor 6 800 000

Under denna anslagspunkt torde jag först få anmäla föreliggande förslag till ny plan för rikets indelning i provinsialläkardistrikt.

Sedan riksdagen i skrivelse den 5 maj 1945, nr 5, punkten 87, anhållit, att ny plan för rikets indelning i provinsialläkardistrikt snarast möjligt måtte utarbetas, uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 18 maj 1945 åt medicinalstyrelsen att verkställa utredning rörande och inkomma med förslag till sådan plan.

Till fullgörande av detta uppdrag har *medicinalstyrelsen* med skrivelse den 27 november 1946 överlämnat förslag i ämnet.

Styrelsen anför inledningsvis, att ämbetsverket utgått från att det meddelade uppdraget avsåge en utredning, vilande på det nuvarande systemet, och att det av riksdagen vid upprepade tillfällen konstaterade starka behovet av ökat antal tjänsteläkare på landsbygden alltså borde tillgodoses uteslutande genom en avsevärd ökning av antalet provinsialläkardistrikt.

Vad angår den förberedande handläggningen av ärendet upplyser styrelsen, att styrelsen vid utarbetandet under åren 1945—1946 av preliminära förslag — länsvis — till ny provinsialläkardistriktsindelning följt enahanda principer som vid upprättandet av de motsvarande preliminära förslag, som legat till grund för det av styrelsen den 21 februari 1938 avlämnade slutliga förslaget till ny provinsialläkardistriktsindelning (jfr prop. nr 237/1939; riksd. skr. nr 295/1939). Som utgångspunkt hade dock lagts ett genomsnittligt befolkningstal per distrikt av 5 000 à 6 000 mot det genomsnittliga talet av omkring 8 150 enligt 1938 års förslag. Varje preliminärt delförslag hade — allt efter som

det förelegat — remitterats till vederbörande länsstyrelse med anhållan, att förslaget måtte bringas till allmän kännedom inom länet, t. ex. genom publicering i länskungörelserna, och att styrelsen därefter måtte beredas tillfälle att genom två representanter inför länsstyrelsen överlägga om förslagets detaljer med i saken intresserade inom länet. Samtidigt hade styrelsen hört samtliga av förslaget berörda tjänsteläkare. Sammanträden hade hållits inför samtliga länsstyrelser. Vid desamma hade genom länsstyrelsernas försorg förts protokoll, som i avskrift tillställts styrelsen. Av protokollen framginge, att — liksom beträffande 1938 års riksplan — invändningar regelmässigt icke rests från kommunalt håll mot förslagets principiella innebörd men väl från enskilda kommuners sida i fråga om deras hänförande till föreslagna distrikt och beträffande stationeringsorterna för läkarna. Även tjänsteläkarna hade i regel ställt sig förstående till indelningsförslaget. Över huvud hade styrelsen bibringats den uppfattningen, att tjänsteläkarna i större omfattning än som varit fallet förra gången kommit till insikt om nödvändigheten av att deras arbete till en del avlastades genom minskning av distriktens storlek.

Vad beträffar det slutliga indelningsförslag, som av styrelsen framlagts med dess förenämnda skrivelse, framhåller styrelsen, att det utarbetats med beaktande i möjligaste mån av de erinringar, som framförts mot det preliminära förslaget. Det slutliga förslaget innefattar detaljförslag för de skilda länen och anger för varje föreslaget distrikt bl. a. dettas benämning, avsedd läkarstationsort, den eller de kommuner eller del av kommun, som förordas komma att bilda distriktet, invånarantalet per den 31 december 1944 och det eller de distrikt, som resp. kommuner eller delar av kommuner f. n. tillhöra.

De extra provinsialläkardistriktet skulle enligt förslaget regelmässigt upphöra och ersättas med ordinarie distrikt. Därmed skulle dock icke själva systemet med extra distrikt försvinna. Från indelningen ha — liksom i styrelsens år 1938 avgivna förslag — regelmässigt undantagits icke blott städer utan även köpingar och municipalsamhällen, när vederbörande samhällsbildning har ett invånarantal av 5 000 eller därutöver. Å andra sidan ha samhällen av denna art med ett lägre invånarantal än 5 000 regelmässigt inlemmats i distriktet. Vid de nya distriktens utformande ha regelmässigt de nuvarande kommunerna använts som grundval utan att avseende fästs vid den blivande ordningen på detta område. Styrelsen framhåller, att det självfallet varit önskvärt, att vid upprättandet av förslaget till ny riksplan väsentligt avseende kunnat fästas vid den nya kommunindelningen. Så snart provindelningar i berörda avseende förelegat för sex län, hade styrelsen undersökt möjligheten att indela dessa län i provinsialläkardistrikt med de tänkta nya kommunerna som grundval. Detta hade emellertid kunnat ske endast beträffande två av ifrågasvarande län. Styrelsen framhåller vidare, att angelägenheten av att tillskapa nya provinsialläkardistrikt, baserade på en riksplan, måste sägas vara så höggradig, att tiden icke medgäve, att den nya kommunindelningen avvaktades. Vid ytterligare utbyggnad av provinsialläkarorganisationen, när nyssnämnda indelning tagit fast form, borde största möjliga hänsyn tagas till densamma.

Antalet ordinarie provinsialläkardistrikt skulle enligt förslaget bli 676, vilket innebär en ökning med 272 i förhållande till antalet den 1 november 1946 inrättade ordinarie distrikt (404) eller med 222 i förhållande till det sammanlagda antalet nämnda dag inrättade ordinarie och extra distrikt (404 + 50). Då 36 stads-, köpings- och municipalläkartjänster skulle indragas och endast 19 sådana tjänster skulle tillkomma, skulle den faktiska ökningen av antalet tjänster dock bli 255 resp. 205. Jämfört med det av statsmakterna för innevarande budgetår medgivna antalet ordinarie distrikt (506) innebär förslaget en ökning med 170 distrikt.

Medan det genomsnittliga antalet invånare i de den 1 november 1946 inrättade 454 ordinarie och extra distrikten utgjorde 8 525, skulle enligt förslaget motsvarande antal bli 5 575 med maximum för de olika länen av 6 750 och minimum av 4 550. Mer än hälften av de distrikt, för vilka befolkningsantalet kunnat närmare angivas, skulle ha ett invånarantal, liggande mellan 4 000 och 6 000, och för nära tre fjärdedelar av distrikten skulle talet ligga mellan 4 000 och 7 000.

Medicinalstyrelsen anser, att den nu framlagda planen borde realiseras under kortare tid än den tid av högst tio år, som styrelsen ansett lämplig för den år 1938 föreslagna utbyggnaden med omkring 190 distrikt. Behovet av nya provinsialläkartjänster vore nämligen enligt styrelsens åsikt f. n. starkt och måste på grund av den emotsedda utvecklingen på det socialmedicinska och socialhygieniska området samt den obligatoriska sjukförsäkringen förväntas under de närmaste åren bli ytterligare accentuerat. Styrelsen anser, att tiden denna gång borde sättas till fem år. Medel skulle alltså av riksdagen under åren 1947—1950 beviljas till i medeltal 50 nya provinsialläkartjänster per år. Vid en sådan utbyggnadstakt skulle våren 1951 endast omkring 20 tjänster återstå att inrätta.

Styrelsen anser vidare, att efter genomförandet av den nu framlagda planen förverkligandet av nästa etapp omedelbart borde påbörjas. Det genomsnittliga antalet invånare per läkare borde därvid sättas till 4 000. Styrelsen hade för avsikt att igångsätta planläggningen för provinsialläkardistrikt med detta genomsnittliga invånarantal, så snart den nya kommunindelningen föreläge färdig. Vid denna distriktsindelning skulle kommungränserna följas så noga som möjligt. Med det ringa antalet kommuner per provinsialläkare komme då bättre möjligheter att förefinnas för provinsialläkaren att biträda både hälsovårdsnämnder och sociala nämnder inom sitt distrikt.

Styrelsen har vidare gjort vissa uttalanden rörande möjligheterna att erhålla läkare för att besätta de nya tjänsterna. Av dessa uttalanden, beträffande vilkas närmare innehåll jag torde få hänvisa till handlingarna i ärendet, anser styrelsen framgå, att de farhågor, som från några håll framkommit rörande möjligheten att ur synpunkten av tillgång å läkare realisera ett på relativt kort sikt lagt kraftigt utbyggnadsprogram för provinsialläkarorganisationen, icke kunde betecknas som tillräckligt grundade. Styrelsen har i detta sammanhang framhållit, att alla ansträngningar omedelbart borde göras för

att åstadkomma en ökning av det årliga till intagning medgivna antalet medicinare studerande från 150 till åtminstone 300.

Rörande principerna i det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget ha länsstyrelserna i samtliga län avgivit *yttranden* efter hörande av förste provinsialläkarna i länen och landstingens förvaltningsutskott.

I yttrandena har praktiskt taget enhälligt vitsordats behovet av en utbyggnad av provinsialläkarorganisationen och en minskning av provinsialläkar-distriktens storlek. Ej heller mot medicinalstyrelsens förslag rörande distriktens genomsnittliga storlek i den närmaste utbyggnadsetappen ha i allmänhet rests några invändningar.

Emellertid ha i ett flertal yttranden, i vilka i övrigt icke framförts några erinringar mot de principer, på vilka medicinalstyrelsens förslag grundats, med större eller mindre skärpa understrukits de olägenheter av olika slag, som komme att uppstå på grund därav, att vid förslagets utarbetande hänsyn icke kunnat tagas till den blivande nya kommunindelningen, samt anvisats olika utvägar för att undanröja dessa olägenheter.

Sålunda har från olika håll, exempelvis av *länsstyrelsen i Jönköpings län*, framhållits, att redan den nu aktuella och alltså icke blott den närmast följande planen i görligaste mån borde ansluta sig till den nya kommunindelningen. Skulle tiden till äventyrs icke anses medgiva, att den definitiva nya kommunindelningen avvaktades, finge man i stället för den närmaste tiden lita till länsstyrelsernas slutliga förslag till ny indelning. I andra yttranden åter, såsom i det av *länsstyrelsen i Östergötlands län* avgivna, har man ansett, att vissa distrikt borde kunna inrättas före den definitiva lösningen av kommunindelningen samt att erforderlig justering av distriktet utan större svårigheter borde kunna verkställas efteråt för att om möjligt undvika uppdelning av nybildad kommun på två eller flera distrikt. *Länsstyrelsen i Kalmar län* ifrågasätter, om icke de nya distrikt, som skulle tillkomma under de närmaste åren, borde erhålla provisorisk karaktär i avbidan på att distriktet efter kommunindelningens ordnande skulle kunna erhålla en så tillfredsställande anpassning till kommunernas storlek som möjligt. Vidare torde böra nämnas, att *länsstyrelsen i Kopparbergs län* uttalat, att i den mån den nya kommunindelningen vore bestämd vid tiden för inrättandet av nya distrikt, skedda ändringar i kommunindelningen borde iakttagas utan hinder av att dessa strede mot den nu föreliggande planen, samt att *länsstyrelsen i Kristianstads län* framhållit, att det vore angeläget att icke nu verkställa en distriktsindelning, som kunde föregripa en kommande, på den blivande kommunindelningen grundad omreglering.

Medicinalstyrelsens förslag har uttryckligen avstyrkts av *länsstyrelsen i Malmöhus län*. Länsstyrelsen uttalar bl. a., att enligt länsstyrelsens uppfattning en utbyggnad av provinsialläkarorganisationen i den av medicinalstyrelsen avsedda omfattningen ej vore av sådan angelägenhetsgrad, att den nya kommunindelningen ej skulle kunna avvaktas. Endast ett mindre antal av de föreslagna distrikten syntes vara så angelägna. Genom anställande av assistent-

läkare i de mest arbetstyngda distrikten skulle svårigheterna kunna bemästras. Även i undantagsfall skulle nya distrikt kunna inrättas, men därför syntes någon riksplan ej erforderlig. Skulle det anses, att den nya kommunindelningen icke kunde sålunda avvaktas, ville länsstyrelsen föreslå, att till grund för distriktsindelningen lades en plan, byggd på länsstyrelsernas förslag till kommunindelning. Då länsstyrelsen vågade antaga, att dessa förslag till sina huvuddrag komme att vinna Kungl. Maj:ts fastställelse, ansåge länsstyrelsen en dylik plan vara vida att föredraga framför den nu framlagda, som icke alls fäste avseende vid den blivande ordningen på kommunindelningens område. Även *länsstyrelsen i Älvsborgs län* uttalar sig i närmast avstyrkande riktning. Länsstyrelsen anser, att så mycket skulle vinnas på en omarbetning av planen på grundval av föreliggande material för den nya kommunindelningen, att olägenheterna av ett uppskov på erforderliga månader väl skulle uppvägas. Länsstyrelsen föreslår därför, att tillfälle lämnas till en ny översyn av riksplanen under länsstyrelsernas medverkan.

Vidare har medicinalstyrelsen i skrivelse den 24 september 1947 framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår under nu ifrågavarande anslag.

Styrelsen framhåller däri, att tveksamhet kunde råda, huruvida under nuvarande förhållanden provinsialläkarväsendet kunde utbyggas i den takt, som av styrelsen föreslagits i dess förenämnda skrivelse den 27 november 1946. Tillgången på läkare vore nämligen begränsad och svårigheter föreläge att anskaffa mottagningslokaler samt lämpliga bostäder, särskilt i mellan- och stora städer. Å andra sidan kunde ett genomförande av de reformer i fråga om läkarutbildningen, som föreslagits av läkarutbildningssakkunniga i deras betänkande rörande utbildningen efter medicine licentiatexamen (SOU 1945: 56), beräknas medföra, att vissa läkarkrafter å lasaretten frigjordes och tillfördes provinsialläkarverksamheten, varigenom utbyggnaden skulle underlättas. Under sådana förhållanden och då det måste anses angeläget, att den uppgjorda planen för provinsialläkardistriktens uppdelning snarast fullföljdes, föreslår styrelsen, att man jämväl för nästa budgetår skulle räkna med 50 nytillkommande distrikt, även om alla dessa tjänster icke kunde besättas. Att märka vore, att en begränsning av den planerade utbyggnaden av nya distrikt kunde befaras komma att motverka det lokala intresset att anskaffa tjänstebostäder.

Vid sin uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen emellertid med hänsyn till föreliggande förhållanden icke ansett erforderligt att avse medel för samtliga nytillkommande distrikt. Styrelsen räknar med att förslagsvis hälften av de 50 nya befattningarna skulle bliva besatta fr. o. m. den 1 januari 1949. Från denna utgångspunkt och med beaktande av att för innevarande budgetår några medel icke beräknats för de nya tjänster, som beviljats fr. o. m. den 1 januari 1948, har styrelsen uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår sålunda, att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän upptagits med 6 750 000 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg med

770 000 kronor, medan de båda övriga anslagsposterna av styrelsen beräknats till oförändrade belopp, 30 000 resp. 450 000 kronor.

Styrelsen har alltså uppskattat anslaget i dess helhet för nästa budgetår till (6 750 000 + 30 000 + 450 000 + 770 000) 8 000 000 kronor.

Departementschefen. Det av medicinalstyrelsen år 1938 framlagda förslaget rörande ny provinsialläkardistriktsindelning i riket, vilket förelades 1939 års lagtima riksdag i propositionen nr 237, innebar, att provinsialläkarorganisationen skulle utbyggas till att omfatta omkring 510 distrikt. Vid fjolårets riksdag beslöts, att antalet provinsialläkartjänster under innevarande budgetår skulle utökas från 456 till 506. Det av medicinalstyrelsen år 1938 avsedda antalet tjänster har därmed i det närmaste uppnåtts.

Sedan 1945 års riksdag anhållit, att ny plan för rikets indelning i provinsialläkardistrikt snarast möjligt måtte utarbetas, har medicinalstyrelsen, jämlikt uppdrag av Kungl. Maj:t, i november 1946 inkommit med förslag till sådan plan. Enligt styrelsens förslag skulle antalet provinsialläkardistrikt ökas till 676 samt därigenom det genomsnittliga invånarantalet per distrikt, vilket enligt 1938 års plan uppgick till omkring 8 100, nedgå till i runt tal 5 600.

I anledning av styrelsens sålunda framlagda förslag vill jag för egen del uttala, att jag helt ansluter mig till styrelsens uppfattning, att en utbyggnad av provinsialläkarorganisationen är av behovet starkt påkallad. Enligt min mening framstår det såsom en angelägenhet av största vikt, att tjänsteläkarorganisationen på landsbygden avsevärt utökas. Särskilt i Norrland och i andra glest befolkade områden, där avstånden till lasarett och andra sjukvårdsinrättningar äro stora, synes det mig vara av synnerlig betydelse, att ett större antal tjänsteläkare än f. n. står till förfogande.

Även om jag alltså i princip är ense med medicinalstyrelsen därom, att provinsialläkardistriktens antal bör väsentligt utökas, tillkomma olika omständigheter som göra, att jag f. n. måste ställa mig avvaktande till styrelsens program. Sålunda är till att börja med att märka, att det nuvarande statsfinansiella läget manar till sträng återhållsamhet beträffande nya åtaganden från statens sida. Vidare vill jag erinra om att under senare tid vissa svårigheter visat sig föreligga att — särskilt i mera avlägset belägna distrikt — till nyinrättade tjänster erhålla sökande med önskvärda kvalifikationer. Enligt vad jag inhämtat från medicinalstyrelsen föreligga också alltmer tilltagande svårigheter att erhålla vikarier å vakanta tjänster eller vid semestrar och tjänstledigheter. På grund härav måste i stigande omfattning tillämpas det förfarandet, att provinsialläkare i ett distrikt förordnas att jämte egen tjänst uppehålla ledig befattning i annat distrikt. I anledning härav har Kungl. Maj:t genom beslut den 12 december 1947 uppdragit åt styrelsen att inkomma med förslag till åtgärder i syfte att undanröja de rådande svårigheterna att anskaffa vikarier. Jag vill härjämte nämna, att av olika skäl en betydande eftersläpning gjort sig gällande i fråga om inrättandet av de av riksdagen redan beslutade distrikten och tillsättandet av tjänsterna i dessa distrikt. Av de 50 tjänster, som enligt 1946 års riksdags beslut skulle tillkomma under budgetåret 1946/47, hade sålunda i början av december 1947 endast omkring hälften

blivit tillsatta. Med hänsyn till de sålunda nämnda omständigheterna finner jag mig för egen del — även om jag ansluter mig till medicinalstyrelsens allmänna målsättning — icke kunna förorda, att några nya provinsialläkars-tjänster inrättas under nästa budgetår. Av detta mitt ställningstagande följer också, att jag icke nu anser mig böra göra något uttalande om i vilken takt utbyggnaden av provinsialläkarorganisationen bör äga rum för tiden efter nästa budgetårs utgång. Denna fråga torde böra prövas för varje särskilt budgetår under hänsynstagande till den statsfinansiella situationen, tillgången på läkare och andra på frågan inverkan omständigheter.

Ehuru jag sålunda icke nu anser mig kunna föreslå inrättande av några nya provinsialläkardistrikt, synes det mig dock lämpligt, att i detta sammanhang ställning toges till principerna i det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget.

Vad då först angår frågan om de enskilda distriktens omfattning är uppenbarligen folkmängden endast en av de faktorer, som bör beaktas vid bestämmande av ett distrikts gränser. I lika hög grad måste hänsyn tagas till de geografiska förhållandena, kommunikationerna, tillgången på lasarett och andra sjukhus samt bebyggelsens karaktär. Att fixera någon för alla distrikt tillämplig genomsnittssiffra är därför icke möjligt. Jag utgår emellertid från att distriktet i regel ej böra ha en folkmängd understigande 4 000 eller överstigande 7 000 invånare.

Mot förslaget, att de extra provinsialläkardistriktet skulle upphöra och ersättas med ordinarie distrikt, har jag i och för sig intet att erinra. Emellertid synes, såsom medicinalstyrelsen också avsett, själva systemet med extra distrikt icke böra försvinna utan möjligheten att inrätta sådana framdeles hållas öppen. Det kan nämligen stundom visa sig lämpligt att inrätta extra distrikt, särskilt i sådana fall, där påtagligt behov föreligger av provinsialläkare men tvekan kan råda om behovet är stadigvarande. I vissa fall kan det också, såsom medicinalstyrelsen i annat sammanhang påpekat, befinnas lämpligt att inrätta extra distrikt för att erhålla möjlighet att bedöma, huruvida motsvarande i planen upptagna ordinarie distrikt äro lämpligt avvägda. Jag vill emellertid framhålla, att en viss försiktighet torde böra iakttagas vid tillskapandet av extra distrikt och att vid inrättandet av ett sådant distrikt inom en viss del av landet hänsyn jämväl bör tagas till behovet av tjänsteläkare i andra delar av riket.

Den av medicinalstyrelsen tillämpade principen, att städer med mindre än 5 000 invånare skulle ingå i provinsialläkarorganisationen, medan städer med högre invånarantal skulle ha egna tjänsteläkare, överensstämmer med vad som f. n. gäller. Liksom hittills torde dock Kungl. Maj:t böra äga möjlighet att, där omständigheterna därtill föranleda, göra undantag från denna princip.

Vad angår köpingarna och municipalsamhällena uttalades i propositionen nr 237/1939, att dessa oberoende av folkmängden regelmässigt skulle ingå i provinsialläkarorganisationen. Någon anledning att frångå denna princip synes icke föreligga. Jämväl i detta fall böra dock, därest särskilda skäl därtill föreligga, undantag kunna göras.

Vad slutligen angår frågan om provinsialläkardistriktens anpassande till den nya kommunindelning, som avses skola träda i kraft den 1 januari 1950, har detta spörsmål ägnats särskild uppmärksamhet i de avgivna yttrandena. Medicinalstyrelsen har för sin del icke ansett sig kunna taga hänsyn till den blivande nya ordningen på kommunindelningens område utan har grundat sitt förslag på de nuvarande kommunerna. I ett flertal av yttrandena har i anledning härav framhållits de olägenheter av olika slag, som komme att uppstå, därest medicinalstyrelsens ståndpunkt i detta hänseende godtoges. För egen del vill jag i denna fråga uttala, att det givetvis av ett flertal lätt insedda skäl är ett starkt önskemål, att redan sådana distrikt, som skulle tillkomma före den nya kommunindelningens ikraftträdande, så avpassas, att de i möjligaste mån ansluta till de blivande nya kommunenheterna. Läget i detta hänseende är numera i viss mån ett annat än vid tidpunkten för upprättandet av medicinalstyrelsens förslag. Sålunda ha numera till kammarkollegiet från åtskilliga länsstyrelser inkommit slutliga indelningsförslag och ytterligare sådana väntas inkomma under den närmaste tiden. Vid sådant förhållande utgår jag från att medicinalstyrelsen vid upprättandet av förslag till nya distrikt, avsedda att inrättas före den nya kommunindelningens ikraftträdande, låter sig angeläget vara att i görligaste mån beakta de förslag till ändringar i gällande kommunindelning, som framlagts av länsstyrelserna. Att sådana distrikt, som skulle tillkomma efter den nya kommunindelningens ikraftträdande, böra anpassas efter de nya kommunenheterna, synes mig självfallet.

Vad slutligen angår medelsbehovet för nästa budgetår under nu ifrågasvarande anslag bör till att börja med anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppräknas med i runt tal 400 000 kronor för avlöande under helt år av under löpande budgetår tillkommande tjänster. Posten bör alltså upptagas till (6 000 000 + 400 000) 6 400 000 kronor. Anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, och till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar jag i likhet med medicinalstyrelsen till oförändrade belopp, 30 000 resp. 450 000 kronor. För rörligt tillägg slutligen torde böra beräknas 720 000 kronor. Det sammanlagda anslagsbehovet skulle alltså uppgå till (6 400 000 + 30 000 + 450 000 + 720 000) 7 600 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare), *förslagsvis* kronor 6 400 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:

a. Arvoden till biträdande förste provinsialläkare ... kronor	11 600	
b. Avlöning åt civila läkar- stipendiater, <i>förslagsvis</i> ...	18 400	» 30 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>		» 450 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		» 720 000
Summa förslagsanslag kronor		7 600 000;

*dels ock till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:
Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett
förslagsanslag av* kronor 7 600 000

[18.] 16. **Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Sjukvård m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	10 000	9 542
1946/47	10 000	14 244
1947/48	10 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	15 000	—

I skrivelse den 24 september 1947 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att anslaget, med hänsyn till belastningssiffran för sistförflutna budgetår och då pågående utbyggnad av provinsialläkarorganisationen måste antagas komma att medföra en viss ökning av hithörande utgifter, för nästa budgetår måtte upptagas med ett till 15 000 kronor förhöjt belopp.

Departementschefen. I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 15 000

[19.] 17. **Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Reseersättningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	200 000	157 606
1946/47	200 000	168 758
1947/48	200 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	200 000	—

I skrivelse den 24 september 1947 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att anslaget trots belastningen för sistförflutna budgetår dock, med hänsyn till den fortgående utökningen av antalet provinsialläkardistrikt, för nästa budgetår måtte uppföras med oförändrat belopp, 200 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Rese-
ersättningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag
av kronor 200 000

[20.] 18. Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m., förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	30 500	53 680
1947/48	50 000	—
1948/49 (förslag)	70 000	—

[Kungörelse den 30 december 1911 (nr 163, s. 35) angående ändrade be-
stämmelser i fråga om statsbidrag till avlönande av extra provinsialläkare;
kungörelse den 29 juni 1917 (nr 465) angående statsbidrag till avlönande av
extra provinsialläkare i avlägset belägna, särskilt svårbesättliga distrikt;
kungörelse den 8 maj 1925 (nr 206) angående dyrtidstillägg åt vissa extra
provinsialläkare.]

Av det för innevarande budgetår beviljade anslaget skall enligt Kungl.
Maj:ts beslut den 13 juni 1947 ett belopp av förslagsvis 500 kronor avses
för dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare.

I skrivelse den 24 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräk-
ningar rörande medelsbehovet under nästa budgetår samt därvid anført
följande:

Antalet inrättade eller beslutade, statsbidragsberättigade extra provinsial-
läkardistrikt utgör f. n. 52. Statsbidrag utgår för vart och ett av dessa
med 1 500 kronor för år. Ett av distrikten har av styrelsen föreslagits bli va
omändrat till ordinarie distrikt.

Under innevarande budgetår torde ett 10-tal statsbidragsberättigade extra
provinsialläkardistrikt kunna beräknas bli va överförda till ordinarie distrikt.
Därest 50 nya provinsialläkardistrikt komma att inrättas jämväl under bud-
getåret 1948/49, kan ytterligare ett antal statsbidragsberättigade extra dist-
rikt förväntas bli va ordinarie under sistnämnda budgetår. Om man räknar
med att av dessa distrikt högst 10 förändras till ordinarie, skulle det sam-
manlagda antalet under budgetåren 1947/48 och 1948/49 bortfallande extra
provinsialläkardistrikt uppgå till högst omkring 20.

Såvitt styrelsen har sig bekant, föreligga f. n. fyra framställningar om
inrättande av extra provinsialläkardistrikt. Denna siffra kan förutsättas bli va
avsevärt högre för hela budgetåret 1947/48. Med ledning av förhållandena
under budgetåret 1946/47 torde cirka 15 extra distrikt kunna beräknas till-
komma under innevarande budgetår. Antages samma antal tillkomma under
nästa budgetår, skulle antalet statsbidragsberättigade extra provinsialläkar-
distrikt för budgetåret 1948/49 utgöra (52—1—20+15+15) 61. Sammanlagda
maximibidragen för dessa distrikt skulle uppgå till 91 500 kronor. Med
hänsyn till den senaste belastningssiffran och på grund av osäkerheten i
beräkningarna torde emellertid anslagsbehovet under nästa budgetår bö va
begränsas till 70 000 kronor.

I enlighet härmed har *medicinalstyrelsen* hemställt, att anslaget för nästa
budgetår måtte upptagas till 70 000 kronor.

Departementschefen. Mot *medicinalstyrelsens* anslagsberäkning har jag intet
att erinra. Jag förordar alltså, att anslaget upptages till 70 000 kronor, varav

500 kronor torde böra avses för dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till extra provinsialläkares avlöning m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 70 000

Sjukvårdsanstalterna.

Sinnessjukvårdsanstalter.

[21.] 19. **Statens sinnessjukhus: Avlöningar, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 44 800 000 kronor. Vidare har till statens sinnessjukhus: omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 18 700 000 kronor.

* I skrivelse den 15 oktober 1947 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att nämnda båda anslag för nästa budgetår skulle upptagas till 49 500 000 resp. 22 400 000 kronor.

Departementschefen. Då jag ännu icke varit i tillfälle att taga slutlig ställning till de i medicinalstyrelsens nyssnämnda skrivelse framlagda förslagen, förordar jag, att avlönings- och omkostnadsanslagen för statens sinnessjukhus i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Avlöningsanslaget synes därvid böra uppföras med 48 500 000 kronor och omkostnadsanslaget med 20 400 000 kronor.

Beträffande omkostnadsanslaget gör jag hemställen under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens sinnessjukhus: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 48 500 000

[22.] 20. **Statens sinnessjukhus: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens sinnessjukhus: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 20 400 000

[23.] 21. **Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter, förslagsanslag.** Under ifrågavarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 16 000 kronor. Bestämmelser rörande anslagets användning ha meddelats i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 13 juni 1947, punkt 12. Enligt dessa bestämmelser utgår till övervakare av sådan från statens sinnessjukhus försöksutskrivna patient, vars utskrivningsfråga jämlikt 20 § första stycket sinnessjuklagen handlagts av sinnessjukanämnden, ersättning med 8 kronor för den första månaden

och 2 kronor för varje följande månad av den tid han innehaft och utövat uppdraget. Har övervakare, efter medgivande av vederbörande sjukvårdsläkare, företagit resa för övervakningens fullgörande eller för överläggning angående övervakningen, äger han dessutom erhålla ersättning för resekostnaden enligt reseklass III i allmänna resereglementet. Ersättning utgår icke till befattningshavare vid statens sinnessjukhus, som är anställd vid eller sysselsättes i hjälpverksamhet eller familjevård, eller i fall, där vissa nära anhöriga till den försöksutskrivne utsetts till övervakare.

I skrivelse den 20 september 1947 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att anslaget, i avvaktan på erfarenhet angående medelsbehovet för ändamålet, för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 16 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 16 000

[24.] 22. **Utrustning av nya sinnessjukhus, reservationsanslag.** För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 420 000 kronor.

I skrivelse den 20 september 1947 har *medicinalstyrelsen* anmält, att styrelsen, så snart pågående utredningar slutförs, avsåge att inkomma med framställning om anvisande av medel för nästa budgetår för anskaffande av inventarier för nytillkommande lokaler vid olika sinnessjukhus m. m. Att preliminärt beräkna ett belopp läte sig emellertid på dåvarande ståndpunkt knappast göra.

Departementschefen. Medicinalstyrelsen har ännu icke inkommit med förslag till anslagsäskanden för nästa budgetår till utrustning av nya sinnessjukhus. Enligt vad jag inhämtat är emellertid förslag i ämnet att vänta inom den närmaste tiden. I avvaktan härpå torde nu ifrågavarande anslag i rikstatsförslaget för nästa budgetår böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra uppföras med samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår, 420 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utrustning av nya sinnessjukhus* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 420 000

[25.] 23. **Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor. Anslaget är avsett för bestridande av den driftkostnadsersättning, som staten har att erlagga för de å psykiatriska

klunikerna i Lund och Uppsala vårdade sjuka. Ersättningsfrågorna regleras närmare i fråga om kliniken i Lund i ett den 5 september och den 24 oktober 1928 mellan Kungl. Maj:t och kronan å ena samt Malmöhus läns landsting å andra sidan träffat avtal samt beträffande kliniken i Uppsala genom av Kungl. Maj:t den 30 december 1946 meddelade bestämmelser i ämnet. Ersättningen utgår för varje underhållsdag vid kliniken i Lund med ett belopp motsvarande kostnaden per underhållsdag vid Lunds lasarett för det kalenderår, ersättningen avser, dock ej med högre belopp än som motsvarar medelkostnaden per dag för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 20 procent, samt vid kliniken i Uppsala med ett belopp motsvarande kostnaden per underhållsdag på akademiska sjukhuset enligt dess räkenskaper för det budgetår, ersättningen avser, beräknad på så sätt, att sjukhusets totala driftkostnader för budgetåret divideras med det totala antalet underhållsdagar för samma tid, varvid Uppsala läns landstings centralsanatorium undantages. Från de sålunda beräknade ersättningsbeloppen skola avräknas vårdavgifterna för de på resp. klinik vårdade sjuka.

Av det för löpande budgetår anvisade anslaget å 1 000 000 kronor ha 400 000 kronor beräknats för kliniken i Lund och 600 000 kronor för kliniken i Uppsala.

I skrivelse den 20 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att såsom driftkostnadsersättning för kliniken i Lund under budgetåret 1946/47 utbetalats 513 142 kronor. Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår framhåller styrelsen, att den fr. o. m. år 1947 genomförda löneregleringen för landstingens befattningshavare samt prisutvecklingen under nämnda år gäve vid handen, att driftkostnaderna vid Lunds lasarett komme att stiga. I sitt budgetförslag för år 1948 hade direktionen för lasarettet beräknat, att driftkostnaderna per underhållsdag vid lasarettet skulle komma att uppgå till 21 kronor mot 15 kronor 45 öre år 1946. Med hänsyn härtill har styrelsen beräknat medelsbehovet för budgetåret 1948/49 för driftkostnadsersättning för kliniken i Lund till omkring 700 000 kronor.

I fråga om kliniken i Uppsala erinrar styrelsen om att till grund för beräkningen av medelsbehovet för innevarande budgetår lagts medelkostnaden per dag och patient vid akademiska sjukhuset under budgetåret 1945/46 eller 17 kronor 96 öre. Under budgetåret 1946/47 hade emellertid medelkostnaden ökat till 21 kronor 43 öre. För innevarande budgetår hade i akademiska sjukhusets inkomst- och utgiftsstat kostnaden per underhållsdag enligt under hand inhämtad uppgift beräknats komma att uppgå till cirka 25 kronor. Om sistnämnda beräknade dagkostnad lades till grund för en uppskattning av klinikens driftkostnader under budgetåret 1948/49, skulle dessa vid full beläggning av klinikens 115 vårdplatser belöpa sig till cirka 1 000 000 kronor. De vårdavgifter, som kunde komma att inflyta under budgetåret 1948/49 för å kliniken vårdade sjuka, syntes, med utgångspunkt från de för innevarande

budgetår fastställda avgifterna, kunna beräknas uppgå till sammanlagt cirka 150 000 kronor. Härvid förutsatte styrelsen, att nedsättning till halv salsavgift för obemedlade patienter komme att ske i samma utsträckning som under budgetåret 1946/47 eller motsvarande cirka 7 procent av antalet underhållsdagar för salspatienter. I enlighet härmed skulle medelsbehovet till driftkostnadsersättning för kliniken i Uppsala uppgå till (1 000 000 — 150 000) 850 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår under ifrågavarande anslag har alltså av medicinalstyrelsen uppskattats till (700 000 + 850 000) 1 550 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkningar torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 550 000

[26.] 24. **Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	6 750 000	7 413 013
1946/47	7 250 000	8 560 288
1947/48	7 500 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	10 000 000	—

Genom avtal mellan Kungl. Maj:t samt städerna Stockholm, Göteborg och Malmö ha dessa städer förbundit sig att för all framtid omhänderha vården av sådana sinnessjuka, som ha hemortsrätt därstädes, varvid dock vissa mindre kategorier sinnessjuka undantagits. För den sjukvård, som städerna sålunda skola ombesörja, utgår årligt bidrag av statsverket enligt i avtalen fixerade grunder dels för driftkostnad, dels för s. k. platskostnad. En sammanfattning av dessa avtal återfinnes i 1928 års statsverksproposition (V s. 195—196).

Genom brev den 30 april 1927 och den 31 maj 1929 har Kungl. Maj:t fastställt vissa detaljbestämmelser beträffande statsbidragen i anslutning till de i avtalen meddelade föreskrifterna.

Förevarande anslag är avsett för bestridande av statens kostnader enligt avtalen. Under budgetåret 1948/49 skall statsbidrag utgå för kalenderåret 1948.

I skrivelse den 20 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår och därvid anfört huvudsakligen följande:

Belastningen å förevarande anslag har i allmänhet blivit större än vad på förhand beräknats. Merbelastningen torde huvudsakligen ha sin grund i den fortgående stegringen av nettovårdkostnaderna på statens sinnessjukhus.

Vid beräkningen av anslaget för budgetåret 1948/49 har förutsatts, att folkökningen i Stockholm, Göteborg och Malmö under år 1947 kommer att uppgå till cirka 35 000 personer, att antalet underhållsdagar på statens sinnessjukhus under år 1947 för patienter för riket i övrigt (efter avdrag av klinik-, kriminal-, rums- och fattigvårdspatienter samt sinnesslöa) kommer att uppgå till 6 670 000 samt att den på statsverket belöpande kostnaden för underhållsdag på statens sinnessjukhus, som år 1946 uppgick till 4 kronor 84 öre, kommer att under år 1947 utgöra 5 kronor 90 öre.

Med dessa utgångspunkter har det sammanlagda statsbidraget till ifrågavarande städers sinnessjukvård för budgetåret 1948/49 beräknats till 10 563 192 kronor. Med hänsyn till de osäkra förutsättningar, varå beräkningen grundats, torde emellertid anslaget kunna begränsas till 10 000 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkningar torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förlagsanslag* avkronor 10 000 000

[27.] 25. **Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett, förlagsanslag.**

[Kungörelse den 21 juni 1946 (nr 422), som trätt i kraft den 1 juli 1946.]

Statsbidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid eller i anslutning till lasarett utgår med 3 kronor för dag och patient, som är intagen å allmän sal eller därmed likställt rum. Bidraget utbetalas halvårsvis i efterskott. Från bidrag äro tills vidare undantagna psykiatriska avdelningar i Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala och Lund.

Några medel ha hittills icke anvisats för detta ändamål.

I skrivelse den 24 oktober 1947 har *medicinalstyrelsen* anført, att en av styrelsen hos samtliga landstings sjukvårdsberedningar och de städer utanför landsting, å vilka förenämnda kungörelse vore tillämplig, gjord förfrågan givit vid handen, att endast en psykiatrisk avdelning, nämligen vid lasarettet i Linköping, kunde förväntas vara i drift under år 1948. Förutsättningen för att denna avdelning, vilken vore avsedd att drivas provisoriskt samt inrymma 34 vårdplatser, skulle komma till stånd vore, att bifall lämnades till en framställning om tillstånd att utföra vissa smärre ombyggnadsarbeten inom den byggnad, i vilken avdelningen avsåges bliva inrymd. Styrelsen ansåge sig böra räkna med att avdelningen komme att vara i drift under åtminstone senare hälften av år 1948. Om man utginge från att varje vårdplats komme att vara belagd under 300 dagar per år, skulle för ändamålet komma att för budgetåret 1948/49 erfordras ett belopp av $(34 \times 3 \times \frac{300}{2})$ 15 300 kronor eller i avrundat tal 15 000 kronor.

Departementschefen. Av vad medicinalstyrelsen anført vill det synas, som om man skulle ha att räkna med att en sådan psykiatrisk avdelning, som avses i gällande statsbidragskungörelse, kommer att vara i drift under i

varje fall senare delen av innevarande år. I likhet med styrelsen anser jag därför, att medel för bidrag till driften av denna avdelning böra upptagas å riksstaten för nästa budgetår. Det för ändamålet erforderliga anslaget torde böra anvisas såsom förslagsanslag och rubriceras bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett samt i enlighet med styrelsens förslag beräknas till 15 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 15 000

[28.] 26. **Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	1 250 000	1 117 603
1946/47	1 250 000	1 208 792
1947/48	1 250 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	1 250 000	—

[Kungörelse den 4 juni 1937 (nr 297), ändrad genom kungörelser nr 299/1943 och 248/1947.]

Statsbidrag utgår allenast till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting och som ej heller genom särskilt avtal förbundit sig att omhändera sinnessjukvården för i staden hemortsberättigade. Bidrag utgår med 1 krona 25 öre för dag och patient, på villkor att för patient, tillhörande det sjukvårdsområde, för vilket vårdhemmet är avsett, vårdavgift icke uttages med högre belopp än 75 öre för dag. Uppbär sådan patient folkpension, må dock, även om därigenom avgiften kommer att överstiga 75 öre för dag, såsom vårdavgift uttagas pensionsbeloppet efter avdrag av ett för pensionstagaren avsett belopp av 16 kronor för månad och därutöver för december månad 8 kronor. Bidraget utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 20 september 1947 har *medicinalstyrelsen* anført, att någon sådan ökning av antalet i drift varande vårdplatser, att den skulle komma att mera avsevärt påverka belastningen, icke syntes vara att förvänta under nästa budgetår. Med hänsyn härtill har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 1 250 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 250 000

[29.] 27. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Avlöningar, förslagsanslag.** För avlöningar och omkostnader vid statens uppfostringsanstalter för sinnesslöa üro å riksstaten för innevarande budgetår uppförda de anslag, som framgå av följande sammanställning:

A n s l a g	Belopp kronor
Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar:	
Avlöningar, förslagsanslag	150 000
Omkostnader, förslagsanslag	97 000
Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor:	
Avlöningar, förslagsanslag	80 000
Omkostnader, förslagsanslag	38 200

I skrivelse den 30 augusti 1947 har *skolöverstyrelsen* hemställt, att för avlöningar och omkostnader för nästa budgetår vid de båda anstalterna måtte anvisas följande belopp, nämligen för anstalten för gossar 170 000 och 113 000 kronor samt för anstalten för flickor 84 000 och 46 400 kronor.

Departementschefen. Genom beslut den 27 juni 1947 uppdrog Kungl. Maj:t åt extra ordinarie byråchefen i skolöverstyrelsen J. O. Ulne att i samråd med inspektörerna för sinnesslövärdar och för sinnesslöundervisningen verkställa utredning angående personalorganisationen vid ifrågakvarande anstalter. Enligt vad jag inhämtat är förslag i ämnet från dessa sakkunniga att vänta inom den närmaste tiden. I avvaktan härpå torde de nu ifrågakvarande fyra anslagen i riksstatsförslaget böra allenast preliminärt beräknas. Anslagen synas därvid kunna upptagas till de belopp, som framgå av följande sammanställning:

A n s l a g	Belopp kronor
Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar:	
Avlöningar, förslagsanslag	170 000
Omkostnader, förslagsanslag	110 000
Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor:	
Avlöningar, förslagsanslag	85 000
Omkostnader, förslagsanslag	45 000

Medan jag under nästföljande punkter gör framställning om beräkning av de övriga tre anslagen, hemställer jag här, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 170 000

[30.] 28. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar*: *Omkostnader* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 110 000

[31.] 29. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Avlöningar, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 29 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor*: *Avlöningar* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 85 000

[32.] 30. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Omkostnader, förslagsanslag.** På grund av vad jag anfört under punkten 29 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor*: *Omkostnader* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 45 000

[33.] 31. **Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	1 900 000	1 809 916
1946/47	1 900 000	1 720 476
1947/48	1 800 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	1 700 000	—

[Kungörelse den 19 maj 1933 (nr 236), ändrad genom kungörelse nr 268/1942.]

Statsbidrag till anstalt för vård av obildbara sinnesslöa utgår halvårsvis i efterskott och utgör högst 225 kronor för envar av det antal patienter, som i medeltal för dag under det gångna halvåret vårdats på anstalten.

I skrivelse den 20 september 1947 har *medicinalstyrelsen*, med utgångspunkt från den senaste belastningssiffran, föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages till 1 720 000 kronor.

Departementschefen. Mot *medicinalstyrelsens* förslag har jag intet annat att erinra, än att anslaget torde kunna avrundas till 1 700 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 1 700 000

[34.] 32. **Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 30 juni 1944 (nr 535).]

Statsbidrag utgår allenast till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting. För uppförande eller inrättande av externatskola utgår bidrag

endast i de fall, där undervisning av sinnesslöa prövas utan olägenhet kunna förläggas till dylik skola.

Statsbidrag utgår med högst 4 000 kronor för varje elevplats; dock må bidraget icke överstiga tre fjärdedelar av den verkliga kostnaden för erforderliga byggnads- och ändringsarbeten jämte, vid inköp av byggnad, tre fjärdedelar av köpesumman.

För budgetåren 1944/45—1947/48 ha till detta ändamål anvisats reservationsanslag om tillhoppa 1 700 000 kronor, varav för budgetåret 1947/48 700 000 kronor.

I sina beräkningar rörande medelsbehovet för detta ändamål under nästa budgetår har *skolöverstyrelsen* upplyst, att — sedan ett beviljat men ännu ej utbetalat bidrag frånräknats — ett belopp av 925 638 kronor funnes disponibelt å anslaget. Styrelsen har vidare erinrat om att hos Kungl. Maj:t inneläge en av styrelsen tillstyrkt ansökan om bidrag med 760 000 kronor till uppförande av en ny anstalt. Härjämte hade till styrelsen ingivits en framställning om bidrag med 240 000 kronor till ny- och ombyggnad av en annan anstalt av ifrågavarande slag. Slutligen vore enligt inhämtad uppgift ansökning att vänta om bidrag med 248 000 kronor för ytterligare en anstalt.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat anslaget för nästa budgetår till (760 000 + 240 000 + 248 000 — 925 638) 322 362 kronor eller i runt tal 323 000 kronor.

Departementschefen. Mot skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår synes i och för sig intet vara att erinra. I rådande läge ser jag mig dock nödsakad att föreslå, att medelsanvisningen begränsas till vad som erfordras för tillgodoseende endast av redan ingivna ansökningar om statsbidrag. Den härför erforderliga förstärkningen av anslaget beräknar jag till i runt tal 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 100 000

[35.] 33. **Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	3 900 000	4 683 201
1947/48	5 000 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	5 600 000	—

[Kungörelse den 29 juni 1945 (nr 532); kungörelse den 29 juni 1945 (nr 533), ändrad genom kungörelser nr 461/1946 och 909/1947.]

Till kommunal anstalt, som står under skolöverstyrelsens överinscende, utgår statsbidrag till driftkostnaderna med följande belopp, nämligen för upptagningshem 400 kronor för vart och ett av det antal barn, som i medeltal för dag under halvåret varit omhändertaget å hemmet, för skolhem

400 kronor för vart och ett av det antal barn, som i medeltal för dag under lästerminen å anstalten eller på dess bekostnad åtnjutit underhåll, för externatskola eller externatplatser $\frac{3}{4}$ av styrkta verkliga kostnaden, dock högst 100 kronor, för vart och ett av det antal barn, som i medeltal för dag under lästerminen åtnjutit undervisning, och för arbetshem 400 kronor för var och en av det antal sinnesslöa, som i medeltal för dag under halvåret varit intaget å hemmet, samt styrkta verkliga kostnaden, dock högst 90 kronor, för envar av det antal, som i medeltal för dag under halvåret utackorderats i kontrollerad familjevård, ansluten till anstalten. Till enskild anstalt under skolöverstyrelsens överinseende utgår statsbidrag med högst nu angivna belopp. Till kommunalt arbetshem, som står under medicinalstyrelsens överinseende, utgår statsbidrag med dels 400 kronor för var och en av det antal sinnesslöa, som i medeltal för dag under halvåret varit intaget å hemmet, dels ock styrkta verkliga kostnaden, dock högst 90 kronor, för envar av det antal, som i medeltal för dag under halvåret utackorderats i kontrollerad familjevård, ansluten till hemmet. Till enskilt arbetshem under medicinalstyrelsens överinseende utgår statsbidrag med högst nämnda belopp.

Statsbidrag utgår vidare till bestridande av kostnaderna för avlöning åt sådana föreståndare och lärare, som äro underkastade 1947 års avlöningsreglemente för befattningshavare med anställning i viss statsunderstödd verksamhet. Bidrag utgår med 85 procent av huvudmannens kostnader för befattningshavaren jämlikt avlöningsreglementet tillkommande löneförmåner.

Bidrag till driftkostnader utbetalas halvårsvis i efterskott och bidrag till avlöning i efterskott för redovisningsår. Årligen i januari utbetalas förskott å bidraget till avlöning för löpande redovisningsår med belopp motsvarande 50 procent av det för föregående redovisningsår utbetalade bidraget.

Härjämte må nämnas, att från detta anslag bestridas kostnaderna för två särskilda ändamål, för vilka medel anvisats under ett antal budgetår, nämligen bidrag till dels allmänna svenska föreningen för vården om sinnesslöa och fallandesjuka för anordnande av en utbildningskurs för vårdpersonal vid sinnesslöanstalterna, dels ock föreningen för sinnesslöa barns vård för uppehållande av verksamheten vid föreningens seminarium Slagsta för utbildande av lärarinnor vid skolor för sinnesslöa barn. Dessa båda bidrag ha för innevarande budgetår beräknats till 6 000 resp. 50 000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1947 har *skolöverstyrelsen* gjort framställning rörande medelsbehovet för nästa budgetår i avseende å de under överstyrelsens överinseende stående anstalterna.

Överstyrelsen har därvid framhållit, att de nya lönebestämmelser, som fr. o. m. den 1 juli 1947 tillämpades för föreståndare och lärare vid hit hörande anstalter, medförde en höjning av löneutgifterna. Under budgetåret 1948/49 skulle utbetalningar av statsbidrag till avlöningar äga rum i september 1948 samt i januari 1949. Överstyrelsen hade med tillämpande av de nya lönebeloppen beräknat, att den förra utbetalningen skulle komma att belöpa sig till i runt tal 1 053 000 kronor samt den senare till i runt tal 824 000 kronor eller alltså sammanlagt 1 877 000 kronor.

I fråga om statsbidraget till övriga driftkostnader erinrar överstyrelsen om att för budgetåret 1947/48 för detta ändamål beräknats ett belopp av 2 650 000 kronor. Bidraget till dessa kostnader hade under budgetåret 1946/47 uppgått till endast 2 570 000 kronor. Då antalet elevplatser alltjämt ökade, ville dock överstyrelsen föreslå, att för nästa budgetår för ändamålet beräknades oförändrat belopp, 2 650 000 kronor.

I enlighet härmed har överstyrelsen uppskattat det sammanlagda medelsbehovet för överstyrelsens vidkommande till (1 877 000 + 2 650 000) 4 527 000 kronor.

Vidare har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 20 september 1947 framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår beträffande de under styrelsens överinseende stående anstalterna.

Styrelsen har därvid upplyst, att utgifterna för motsvarande ändamål under budgetåret 1946/47 uppgått till 1 102 103 kronor, samt i anslutning här till beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 1 100 000 kronor. Styrelsen har vidare föreslagit, att även för nästa budgetår skulle anvisas 6 000 kronor för en utbildningskurs för vårdpersonal vid sinnesslöanstalterna.

Departementschefen. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har bidraget till lärarpersonalens löner för nästa budgetår beräknats till 1 877 000 kronor och bidraget till övriga driftkostnader till sammanlagt 3 750 000 kronor. Mot dessa beräkningar synes intet vara att erinra. Det sammanlagda anslagsbehovet skulle sålunda uppgå till (1 877 000 + 3 750 000) 5 627 000 kronor, vilket belopp med hänsyn till de osäkra förutsättningar, varpå anslagsberäkningarna delvis vila, synes kunna avrundas nedåt till 5 600 000 kronor. Jag har därvid i likhet med *medicinalstyrelsen* räknat med att även under nästa budgetår från anslaget skall utgå ett bidrag å 6 000 kronor till allmänna svenska föreningen för vården om sinnesslöa och fallandesjuka för anordnande av en utbildningskurs för vårdpersonal vid sinnesslöanstalterna.

Jag vill i detta sammanhang vidare omnämna, att verksamheten vid det av föreningen för sinnesslöa barns vård anordnade seminariet å Slagsta — landets f. n. enda permanenta utbildningsanstalt för sinnesslö lärare — torde komma att nedläggas med utgången av läsåret 1947/48. I vilka former utbildningen av lärarpersonal därefter skall äga rum är f. n. ovisst. 1946 års hjälp- och särklasslärarutredning har visserligen nyligen framlagt förslag om inrättande av ett speciallärarinstitut, avsett bl. a. för utbildning av sinnesslö lärare, men det är f. n. osäkert, om detta förslag kommer att föreläggas årrets riksdag. Därest så icke skulle bliva fallet, måste utbildningen av erforderligt antal sinnesslö lärare äga rum på annat sätt. En möjlighet är därvid att fortsätta med sådana till de särskilda kurserna för hjälpklasslärare anslutna kortare kurser, varav en anordnats under våren 1947 och ytterligare en kommer att anordnas under våren 1948. Möjligen äro även andra utvägar tänkbara. I dagens läge vill jag för min del förorda, att det, därest nyssnämnda speciallärarinstitut icke skulle komma till stånd, får ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om den lämpligaste formen för ifrågakvarande utbildning, varvid

uppkommande kostnader — i likhet med bidraget till seminariet å Slagsta och kostnaderna för de med hjälpklasslärarutbildningen kombinerade kurserna — torde få bestridas från nu ifrågavarande anslag.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5 600 000

[36.] 34. **Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	381 500	422 047
1947/48	595 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	640 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens anstalt för fallandesjuka (statsliggaren s. 283).

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 305 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 2 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 255 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 32 600
	<hr/>
	Summa förslagsanslag kronor 595 000

Från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bestrides bl. a. ett tilläggsarvode å 504 kronor för år åt en lärarinna, som tjänstgör som första lärarinna vid anstalten.

I skrivelse den 20 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid i anledning av framställningar från anstaltens direktion föreslagit dels inrättande av en ny överskötersketjänst i lönegraden Ca 12, avsedd att placeras å avdelningen Solbacken, vilken f. n. förestodes av en första sköterska, dels ock utbyte av en översköterskebefattning i lönegraden Ce 12 mot en ordinarie tjänst i motsvarande lönegrad.

Styrelsen erinrar vidare om att antalet ämneslärarbefattningar, som stode till anstaltens disposition, f. n. uppginge till sex. I skrivelse till styrelsen hade anstaltens direktion framhållit bl. a., att oaktat skolklasserna vid anstalten utökats till att omfatta fler barn än vad som ur pedagogisk synpunkt vore lämpligt, ett flertal barn likväl icke erhållit någon undervisning. Direktionen hade därför hemställt, att ytterligare en lärare skulle anställas, vilken borde ha folkskollärarkompetens. Innehavaren av befattningen skulle förutom

undervisning av sådana barn, som kunde tillgodogöra sig hela folkskolans kurser, jämväl ha överinseende över hela skolarbetet vid anstalten. Inspektören för sinnesslöundervisningen hade tillstyrkt framställningen. Medicinalstyrelsen ansåge jämväl framställningen befogad och ville därför föreslå, att vid anstalten fr. o. m. budgetåret 1948/49 finge vara anställd en lärare med folkskollärarkompetens i lönegraden Ce 19. Vid bifall härtill skulle tilläggsarvodet åt första lärarinnan kunna bortfalla.

I enlighet med det anförda har medicinalstyrelsen beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 630 000 kronor, varav till avlöningar till ordinarie tjänstemän 310 000 kronor, till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 1 900 kronor, till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 255 000 kronor samt till rörligt tillägg 63 100 kronor.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd.

Statskontoret har anført, att ämbetsverket icke kunnat finna, att nöjaktig motivering lämnats för uppförande i anstaltens personalförteckning av ytterligare två ordinarie överskötersketjänster. Huruvida tillräckliga skäl kunde anses föreligga för att i nuvarande läge utöka anstaltens personalstat med en lärare med folkskollärarkompetens undandroge sig statskontorets bedömande. Ämbetsverket hade emellertid i och för sig icke något att erinra mot den föreslagna lönegradsplaceringen.

Statens lönenämnd har icke haft något att erinra mot att vid anstalten inrättades två överskötersketjänster i lönegraden Ca 12, varav den ena genom överförande av en extra ordinarie tjänst till ordinarie stat. Lönenämnden har icke heller funnit anledning till erinran mot förslaget om inrättande av en folkskollärartjänst men har, med hänsyn bl. a. till att av innehavaren syntes komma att krävas genomgången utbildning till hjälpklasslärare, ansett, att tjänsten borde placeras i 21 lönegraden i likhet med motsvarande ordinarie tjänster vid statens skolor för barna- och ungdomsvården.

Departementschefen. Motivet för förslaget om inrättandet av en ny överskötersketjänst i lönegraden Ca 12 för avdelningen Solbacken är, enligt vad jag under hand inhämtat, att denna avdelning ansetts böra bliva jämställd med övriga avdelningar vid anstalten, vilka förestås av översköterskor. Då jag delar denna uppfattning, tillstyrker jag förslaget. Med hänsyn till personaltätheten å ifrågavarande avdelning — avdelningen är enligt uppgift beräknad för 32 vårdplatser och sjukvårdspersonalen därstädes uppges utgöra 6 befattningshavare — synes någon mot den nytillkommande tjänsten svarande indragning av annan befattning icke böra ske. Jag har icke heller något att erinra mot att en extra ordinarie överskötersketjänst i lönegraden Ce 12 överföres till ordinarie stat i motsvarande lönegrad. Medicinalstyrelsens förslag härom är, enligt vad jag erfarit, föranlett av föreliggande svårigheter att rekrytera extra ordinarie översköterskebefattningar. Vad slutligen angår förslaget om inrättande av en folkskollärartjänst har jag av vad i ärendet anförts blivit övertygad om att behov föreligger av en förstärkning av lärarkrafterna vid anstalten. Jag vill därför tillstyrka, att en ny tjänst inrättas, varvid jag i likhet med statens lönenämnd anser, att tjänsten bör placeras i lönegraden Ce 21.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle de olika anslagsposterna beräknas sålunda.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör med hänsyn till inrättandet av två ordinarie överskötersketjänster uppräknas med i runt tal 10 000 kronor till 315 000 kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bortfaller, vid bifall till förslaget om inrättande av en folkskollärartjänst, det särskilda arvodet åt första lärarinnan, varför posten kan nedsättas till 1 900 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal medför förslaget om inrättande av en folkskolläraryrkebefattning i lönegraden Ce 21 ett ökat medelsbehov av omkring 8 000 kronor, medan posten å andra sidan på grund av överförandet av en extra ordinarie överskötersketjänst till ordinarie stat kan nedräknas med cirka 5 000 kronor. Posten skulle alltså upptagas till (255 000 + 8 000 — 5 000) 258 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknar jag till 65 100 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså för nästa budgetår upptagas till (315 000 + 1 900 + 258 000 + 65 100) 640 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att i personalförteckningen för statens anstalt för fallandesjuka skola upptagas ytterligare två befattningar såsom översköterska i lönegraden Ca 12;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens anstalt för fallandesjuka, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 315 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 1 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 258 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 65 100

Summa förslagsanslag kronor 640 000;

dels ock till Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 640 000

[37.] 35. Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	228 000	243 289
1947/48	233 300	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	236 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för statens anstalt för fallandesjuka, att tillämpas under budgetåret 1947/48. Staten upptager följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	2 100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	1 200
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	70 000
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	160 000
	Summa kronor	233 300

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 284.

I skrivelse den 20 september 1947 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid föreslagit, att anslagsposten till sjukvård m. m. åt befattningshavare med hänsyn till belastningen under budgetåret 1946/47, 2 718 kronor, höjes till 2 500 kronor.

Anslagsposterna till reseersättningar och till expenser har styrelsen upptagit till oförändrade belopp, 1 200 resp. 70 000 kronor.

Beträffande anslagsposten till övriga utgifter slutligen har styrelsen anfört i huvudsak följande:

Till *inköp och underhåll av inventarier* ha för budgetåret 1947/48 anvisats 6 700 kronor. Av dessa medel avsågo 4 800 kronor inköp av köksinventarier m. m. Med hänsyn till dels stegrade priser dels ock inventariebeståndets beskaffenhet vid anstalten synes under ifrågavarande delpost böra anvisas ett belopp av 2 500 kronor. Belastningen å delposten under budgetåret 1946/47, då posten var upptagen till 1 900 kronor, utgjorde 2 499 kronor.

Delposterna till *tvätt och renhållning* samt till *utspisning* böra upptagas med oförändrade belopp, 5 600 resp. 116 000 kronor.

På grund av att under de senaste åren viss återhållsamhet iakttagits vid nyanskaffning av persedlar ävensom med hänsyn till ökade priser å textilvaror synes delposten till *linne samt gång- och sängkläder* böra uppräknas med 1 800 kronor till 13 000 kronor, vilket belopp nära ansluter sig till belastningen för budgetåret 1946/47, 13 305 kronor.

Vad angår delposten till *läkemedel m. m.* har belastningen under de tre senaste budgetåren utgjort 12 907, 12 581 och 12 789 kronor. Med hänsyn härtill ävensom att anstalten bör ha möjlighet att pröva nya medicinska preparat, bör delposten uppräknas från 10 000 till 13 000 kronor.

Å delposten till *patienternas sysselsättning och förströelse* utgjorde belastningen under budgetåret 1946/47 5 632 kronor. För innevarande budgetår ha anvisats 5 200 kronor. E. n. saknas på grund av otillräckliga medel möjligheter att utbetala flitpenningar i den omfattning, som anses skälig. Vidare har det visat sig erforderligt, att ökade medel för skolmaterialier ställas till förfogande. Med hänsyn härtill synes delposten böra upptagas med 6 200 kronor.

Vad slutligen angår delposten till *diverse utgifter*, å vilken avföras kostnaderna för driften av anstaltens bil, synes densamma med hänsyn till belastningen under budgetåret 1946/47, 5 969 kronor, böra uppräknas med 700 kronor till 6 000 kronor.

Styrelsen har i enlighet härmed föreslagit, att anslagsposten till övriga utgifter upptages till 162 300 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså enligt styrelsens beräkning belöpa sig till (2 500 + 1 200 + 70 000 + 162 300) 236 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av kronor 236 000*

[38.] 36. **Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	7 000	5 171
1946/47	7 000	6 603
1947/48	6 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	6 000	—

Från detta anslag bestridas kostnaderna för resor för behövande elever vid statens anstalt för fallandesjuka vid början resp. slutet av sommar- och juledighet från anstalten till hemorten eller annan lämplig plats för vistelse under ledigheten och åter till anstalten ävensom för åtföljande vårdares resor. De närmare bestämmelserna rörande anslaget användande återfinnas i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 18 maj 1945, punkt 105 (statsliggaren s. 284—285).

I skrivelse den 20 september 1947 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att anslaget, med hänsyn till belastningen å detsamma under budgetåret 1946/47, måtte för nästa budgetår upptagas med 7 000 kronor.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens beräkning synes i och för sig intet vara att erinra. I avbidan på ytterligare erfarenhet rörande medelsåtgången torde dock anslaget tills vidare kunna uppföras med oförändrat belopp, 6 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m. för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av..... kronor 6 000*

[39.] 37. **Bidrag till epileptikeranstalter, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	590 000	639 550
1947/48	660 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	675 000	—

[Kungörelse den 29 juni 1945 (nr 532); kungörelse den 29 juni 1945 (nr 533), ändrad genom kungörelser nr 461/1946 och 909/1947.]

Statsbidrag till driftkostnaderna utgår med högst följande belopp, nämligen för skolhem, inklusive vårdavdelning, med 450 kronor för vart och ett av det antal barn, som i medeltal för dag under lästerminen å anstalten

eller på dess bekostnad åtnjutit underhåll, samt för arbetshem med 450 kronor för var och en av det antal fallandesjuka, som i medeltal för dag varit intaget å anstalten, samt med styrkta verkliga kostnaden, dock högst 150 kronor för envar av det antal, som i medeltal för dag under halvåret utackorderats i kontrollerad familjevård, ansluten till arbetshemmet.

Statsbidrag utgår vidare till bestridande av kostnaderna för avlöning åt sådana föreståndare och lärare, som äro underkastade 1947 års avlöningsreglemente för befattningshavare med anställning i viss statsunderstödd verksamhet. Bidraget utgår med 85 procent av huvudmannens kostnader för befattningshavaren jämligt avlöningsreglementet tillkommande löneförmåner.

Bidrag till driftkostnader utbetalas halvårsvis i efterskott och bidrag till avlöning i efterskott för redovisningsår. Årligen i januari utbetalas förskott å bidraget till avlöning för löpande redovisningsår med belopp motsvarande 50 procent av det för föregående redovisningsår utbetalade bidraget.

Härjämte må nämnas, att vid sidan av ordinarie statsbidrag, på grund av särskilt medgivande av riksdagen, under en följd av budgetår ett extra statsbidrag har utgått till svenska diakonsällskapet för en vid Berga vårdhem för fallandesjuka män anordnad klinisk undersökningsavdelning. Nämda extra bidrag utgår f. n. med 15 000 kronor för budgetår. Som villkor för bidragets åtnjutande gäller bl. a., att vid avdelningen skola mottagas patienter även från andra epileptikeranstalter enligt anvisningar, som inspektören för sinnesslövärderna må meddela. Av innevarande budgetårs anslag har vidare, på grund av särskilt medgivande av riksdagen, utgått ett engångsbidrag å 20 000 kronor till svenska diakonsällskapet för täckande av uppkommet driftunderskott å den av sällskapet anordnade epileptikervården i allmänhet.

I skrivelse den 20 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid anfört, att någon framställning om extra anvisning för budgetåret 1948/49 till täckande av eventuellt driftunderskott vid diakonsällskapets epileptikeranstalt icke syntes vara att förvänta. Anslagsbehovet för nästa budgetår kunde därför med hänsyn till föregående budgetårs belastningssiffra beräknas komma att uppgå till samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår, fränsett förenämnda engångsbidrag. Härvid förutsatte styrelsen, att det extra statsbidraget till svenska diakonsällskapet för den vid Berga vårdhem anordnade kliniska undersökningsavdelningen skulle få utgå till sällskapet även under budgetåret 1948/49 med samma belopp, 15 000 kronor, som under innevarande budgetår.

I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till 640 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag vidare få anmäla, att *styrelsen för svenska diakonsällskapet* i skrivelse den 6 september 1947 anhållit, att det extra bidraget till kliniken vid Berga vårdhem måtte höjas från 15 000 till 24 000 kronor. Styrelsen erinrar därvid om att, sedan styrelsen år 1944 framhållit, att merkostnaderna för klinikens drift jämförda med kostnaderna för ett vanligt arbetshem för år 1943 belöpt sig till 15 760 kronor, bidraget till kliniken

fr. o. m. budgetåret 1945/46 höjts från 8 000 till 15 000 kronor. Merkostnaderna för kliniken hade emellertid avsevärt ökat sedan år 1943 och hade för år 1946 uppgått till 24 060 kronor. Styrelsen framhåller vidare, att arbetet vid kliniken vore av synnerligen stort värde ur såväl undersöknings- som forskningssynpunkt och att det därför skulle vara till verkligt men för epileptikervården, om standarden skulle behöva sänkas.

I avgivet utlåtande över framställningen har *medicinalstyrelsen* anfört, att styrelsen övervägde att inom den närmaste framtiden hos Kungl. Maj:t anhålla om uppdrag att utreda frågan om omorganisation av den manliga epileptikervården samt att styrelsen därför funnit sig f. n. icke böra tillstyrka bifall till framställningen.

Med anledning av nämnda utlåtande har *diakonsällskapets styrelse* framhållit, att en utredning rörande omorganisation av den manliga epileptikervården med all sannolikhet komme att taga åtskillig tid i anspråk samt att det också sannolikt komme att dröja åtskillig tid, innan en sådan omorganisation kunde verkställas. Den planerade utredningen syntes därför icke böra utgöra hinder för bifall till styrelsens framställning om höjt statsbidrag för kliniken. Styrelsen upplyser vidare, att lönen för den vid kliniken anställda läkaren omreglerats fr. o. m. den 1 juli 1947 i anslutning till löneregleringen för statens tjänstemän. Läkaren, som tidigare åtnjutit lön motsvarande lönegraden A 28, ägde sålunda numera åtnjuta lön motsvarande lönegraden Ca 31. Härigenom hade utgifterna för kliniken ökat ytterligare. Merkostnaderna för klinikens drift kunde för år 1947 beräknas till 27 275 kronor. Styrelsen framhåller slutligen, att diakonsällskapets övriga epileptikervård icke kunde bära de merkostnader, som kliniken åsamkade, och att det därför vore en nödvändig betingelse för den fortsatta verksamheten, att bidraget höjdes i enlighet med vad styrelsen hemställt.

Departementschefen. Vad först beträffar den föreliggande framställningen om höjning av det extra bidraget till den vid Berga vårdhem anordnade kliniska undersökningsavdelningen framgår av den lämnade redogörelsen, att merkostnaderna för kliniken stigit avsevärt, sedan det nu utgående bidraget fastställdes. Enligt vad jag under hand inhämtat torde man ha att räkna med en ytterligare stegring av de särskilda utgifterna för kliniken under innevarande år. Med hänsyn härtill och då, av skäl som diakonsällskapet anfört, en blivande utredning rörande frågan om omorganisation av den manliga epileptikervården icke synes utgöra hinder för en höjning av bidraget till kliniken, anser jag mig böra tillstyrka sällskapets framställning härom. Jag förordar alltså, att riksdagens medgivande inhämtas, att för kliniken för nästa budgetår må utgå ett extra statsbidrag med högst 24 000 kronor. För bidragets åtnjutande böra gälla samma villkor som hittills.

Vad angår medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår torde detta kunna beräknas med utgångspunkt från belastningssiffran för föregående budgetår, i runt tal 639 500 kronor. Till detta belopp böra vid bifall till förslaget om höjning av nyssnämnda extra bidrag, vilket utgår halvårsvis i

efterskott, läggas 4 500 kronor. Vidare är att märka, att från anslaget bestri-
des statsbidrag till lärarlöner vid en anstalt. Enligt vad jag inhämtat ingår
i belastningssiffran för föregående budgetår ett belopp av 9 200 kronor för
detta ändamål. Motsvarande kostnader för nästa budgetår kunna enligt från
skolöverstyrelsen under hand erhållna uppgifter uppskattas till 38 900 kro-
nor. För ifrågavarande statsbidrag bör alltså beräknas ett belopp av (38 900
— 9 200) 29 700 kronor. Det sammanlagda anslagsbehovet skulle alltså uppgå
till (639 500 + 4 500 + 29 700) 673 700 kronor, vilket belopp torde kunna av-
rundas till 675 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte
föreslå riksdagen att

dels medgiva, att till svenska diakonsällskapet må — utan hinde-
r av gällande bestämmelser om statsbidrag till epileptikeran-
stalter — för tiden fr. o. m. den 1 juli 1948 t. o. m. den 30 juni
1949 utgå ett extra statsbidrag med högst 24 000 kronor för en
vid Berga vårdhem för fallandesjuka män anordnad klinisk under-
sökningssavdelning, på villkor, bland andra, att vid densamma
mottagas patienter även från andra epileptikeranstalter enligt an-
visningar, som inspektören för sinnesslövärderna må meddela;

dels ock till *Bidrag till epileptikeranstalter* för budgetåret
1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 675 000

[40.] 38. **Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för löpande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 90 000 kronor. Vidare har till bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård anvisats ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

Genom beslut den 2 november 1945 uppdrog Kungl. Maj:t åt medicinalstyrelsen och socialstyrelsen att gemensamt verkställa utredning av frågan om anstaltsvården för sinnessjuka, psykopatiska och nervösa barn samt andra i samband med psykopatvården för barn stående spörsmål. Enligt vad jag inhämtat är denna utredning, vilken bl. a. torde komma att innefatta förslag om ändrade grunder för statsbidragen till driften av anstalterna för psykopatiska och nervösa barn samt till den psykiska barna- och ungdomsvården, att vänta inom den närmaste tiden. Styrelsernas förslag synes böra underställas årets riksdag. I avbidan härpå torde de nu ifrågavarande båda anslagen i riksstatsförslaget för nästa budgetår böra upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Anslagen synas därvid kunna uppföras med samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår, 90 000 resp. 60 000 kronor.

Hemställan beträffande anslaget till bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård gör jag i det följande under punkten 101. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 90 000

Övriga egentliga sjukvårdsanstalter.

[41.] 39. **Vissa bidrag till lasarett m. m.** Från detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 15 800 kronor, bestridas, i enlighet med särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut, statsbidrag till vissa lasarett och andra anstalter med ett sammanlagt belopp av 15 773 kronor 56 öre. Beträffande anslaget närmare fördelning tillåter jag mig hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 286.

Anslaget torde för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 15 800 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa bidrag till lasarett m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av..... kronor 15 800

[42.] 40. **Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	500 000	474 028
1947/48	600 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	700 000	—

[Kungörelse den 20 juli 1939 (nr 538), ändrad genom kungörelser nr 385/1940, 272/1942 och 230/1946.]

Statsbidrag utgår med två kronor för dag och barn under 15 år, som vårdas å allmän sal eller därmed likställt rum; dock att för barn, som tillhöra Stockholms stad och intagits för vård å motsvarande platser å den vid Norrtulls sjukhus i Stockholm anordnade pediatrika kliniken, bidraget utgår med en krona för dag. Under vissa förutsättningar kan en förhöjning av bidraget med upp till 50 öre för dag och barn äga rum. Bidraget utbetalas halvårsvis i efterskott.

Genom kungörelsen nr 230/1946 vidtogs den ändringen beträffande grunderna för ifrågavarande statsbidrag, att bidrag, som tidigare i regel fick utgå för högst två vårdplatser på varje tal av 10 000 av vederbörande sjukvårdsområdes invånare, fr. o. m. den 1 juli 1946 i regel må utgå för högst en vårdplats på varje tal av 2 500 av sjukvårdsområdets invånare.

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att enligt av styrelsen dittills fattade beslut statsbidrag till driften av hithörande avdelningar kunde beräknas utgå för 960 vårdplatser under år 1948, motsvarande ett sammanlagt statsbidragsbelopp av 615 615 kronor. Vidare har styrelsen räknat med att genom den förut nämnda ändringen av kvotbestämmelsen ytterligare 55 f. n. drivna vårdplatser skulle bliva berättigade till statsbidrag med ett sammanlagt belopp av 36 300 kronor. Slutligen beräknar styrelsen, att driftbidrag kan komma att utgå under hela nästa budgetår för dels 85 vårdplatser vid två av-

delningar, till vilkas inrättande statsbidrag beviljats men som ännu icke tillerkänts driftbidrag, dels ock 19 vårdplatser vid en avdelning, beträffande vilken ansökan om driftbidrag ingivits till styrelsen. Kostnaden för de två förstnämnda avdelningarna beräknar styrelsen till 59 730 kronor och för den sistnämnda avdelningen till 12 540 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat det totala anslagsbehovet för nästa budgetår till (615 615 + 36 300 + 59 730 + 12 540) 724 185 kronor, vilket belopp styrelsen ansett kunna avrundas till 700 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet synes mig kunna godtagas, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.*
för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 700 000

[43.] 41. **Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	5 500 000	5 050 396
1946/47	5 500 000	4 782 856
1947/48	5 200 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	4 800 000	—

[Kungörelse den 22 juni 1939 (nr 480).]

Statsbidrag utgår till sanatorium och tuberkulosavdelning vid lasarett, där medicinsk avdelning finnes (A-anstalt), med 1 krona 75 öre samt till tuberkulos-sjukstuga eller tuberkulosavdelning vid annat lasarett eller sjukstuga (B-anstalt) med 1 krona 50 öre för dag och patient, på villkor att för inomläns-patient icke uttages högre dagavgift än resp. 1 krona 50 öre och 1 krona 25 öre (3 § 1 mom.). Därest inom landstingsområde eller stad, som ej deltagar i landsting, medeltalet för tuberkulosdödligheten under den senaste femårsperioden med mer än 25 procent överstiger motsvarande medeltal för hela riket, utgår förhöjt statsbidrag enligt särskild beräkningsgrund (3 § 2 mom.). Bidragen utbetalas som regel halvårsvis i efterskott.

Jämlikt särskilt bemyndigande av Kungl. Maj:t må vidare medicinalstyrelsen bevilja landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag med belopp, bestämt i enlighet med föreskrifterna i 3 § 1 och 2 mom. statsbidragskungörelsen, för det antal av landstinget eller staden disponerade vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier, som av styrelsen bestämmas. För åtnjutande av bidrag till vårdplatser å nämnda sanatorier gäller bl. a., att för å sådan plats intagen patient icke må uttagas högre dagavgift än 1 krona. Jämväl dessa bidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har åberopat en inom styrelsen upprättad tablå, angivande det högsta antal vårdplatser, för vilket statsbidrag jämlikt förenämnda kungörelse nr 480/1939 kunde förväntas ifrågakomma under budgetåret 1948/49, ävensom

de belopp, till vilka driftbidragen enligt gällande bestämmelser kunde beräknas uppgå. Därvid har styrelsen räknat med förhöjt bidrag till anstalter inom Gotlands, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Inom nämnda län har nämligen medeltalet för tuberkulosdödligheten under femårsperioden 1941—45 med mera än 25 procent överstigit medeltalet för riket under samma period; sistnämnda medeltal utgjorde 0.69 på 1 000 invånare (jfr 3 § 2 mom. statsbidragskungörelsen). Det i tablån angivna sammanlagda driftbidragsbeloppet uppgår till 5 928 839 kronor.

Styrelsen har vidare beräknat, att statsbidrag under nästa budgetår skulle utgå för sammanlagt 365 av landstingen i Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Kristianstads, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs och Västernorrlands län ävensom Hälsingborgs stad förhyrda vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier samt att härför skulle erfordras ett belopp av 267 216 kronor.

Det för budgetåret 1948/49 till bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos erforderliga medelsbehovet har styrelsen i enlighet med de sålunda gjorda kostnadsberäkningarna uppskattat till ett belopp av (5 928 839 + 267 216) 6 196 055 kronor. Detta belopp utgör emellertid enligt styrelsen en maximisumma, i vilken med hänsyn till vissa av erfarenheten bekräftade omständigheter — framför allt att det högsta för varje anstalt tillåtna patientantalet med sannolikhet ej bleve fyllt under alla dagar av året — en viss minskning kunde ske. Med ledning av belastningen å anslaget för budgetåret 1946/47 i förhållande till det för samma budgetår beräknade medelsbehovet syntes sålunda det för budgetåret 1948/49 beräknade maximibeloppet kunna reduceras med drygt 20 procent till i runt tal 4 800 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos*
för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 4 800 000

[44.] 42. **Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	1 550 000	1 827 947
1946/47	1 550 000	2 198 236
1947/48	1 500 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	2 200 000	—

[Kungörelse den 23 april 1937 (nr 209), ändrad genom kungörelser nr 404/1938 och 295/1943.]

Statsbidrag utgår till av förening eller stiftelse drivna anstalter med 3 kronor 25 öre för A-platser och 2 kronor för B-platser samt till landstings- och storstadsanstalter med 1 krona 50 öre för A-platser och 1 krona för B-platser. Bidrag utgår endast för vårdplats, som är öppen under hela året och för vilken icke uttages högre avgift än 1 krona per dag och patient. Drift-

bidraget till enskild anstalt må i intet fall utgå med högre belopp per år än skillnaden mellan anstaltens verkliga driftkostnader och summan av patientavgifterna och andra från anstaltens drift härflytande inkomster.

Vid sidan härav må till A-anstalt utgå statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna för erforderliga stödjebandage av mera permanent karaktär åt patient, som behandlas vid anstalten, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må Kungl. Maj:t, på framställning av vederbörande huvudman, bevilja erforderligt fyllnadsbidrag, i den mån summan av statsbidraget och patientavgifterna icke förslår till bestående av de enligt vederbörigen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hithörande enskilda anstalter samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel. Såsom villkor för rätt för anstalt att komma i åtnjutande av fyllnadsbidrag gäller, att anstaltens inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret skall ha godkänts av medicinalstyrelsen.

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att utgifterna för de med anslaget avsedda ändamålen under budgetåret 1946/47 fördelade sig sålunda:

	Kronor
Driftbidrag enligt gällande kungörelse	766 662
Bidrag till stödjebandage	55 601
» » täckande av driftunderskott	796 078
	Summa kronor 1 618 341

Styrelsen omnämner vidare, att det å anslaget utestående förskottet under nyssnämnda budgetår ökat med 579 895 kronor, varför de sammanlagda utgifterna å anslaget sålunda uppgått till (1 618 341 + 579 895) 2 198 236 kronor. Av detta belopp syntes emellertid enligt styrelsen omkring 300 000 kronor avse kostnader i samband med flyktingvård, vilka kostnader i sinom tid komme att ersättas i annan ordning.

Styrelsen åberopar härjämte en inom styrelsen uppgjord sammanställning, upptagande de anstalter, till vilka driftbidrag kunna förväntas utgå av nästa budgetårs anslag, ävensom de belopp, till vilka driftbidragen för varje anstalt beräknas högst uppgå. Tabblån, som upptager samma antal platser som för löpande budgetår samt avser beläggningen å de enskilda anstalterna under tiden 1 april 1948—31 mars 1949 och å de övriga anstalterna under kalenderåret 1948, utvisar ett sammanlagt driftbidragsbelopp av 1 072 917 kronor. Styrelsen räknar emellertid med att 80 vårdplatser vid Apelvikens kustsanatorium skola komma att såsom annexavdelning till vanföreanstalten i Stockholm disponeras för eftervård av barnförslammingspatienter. Med hänsyn härtill syntes nyssnämnda belopp å 1 072 917 kronor böra minskas med 94 900 kronor till 978 017 kronor. Sistnämnda belopp utgjorde emellertid en maximisumma, vilken borde kunna reduceras. Under hänvisning till att differensen mellan det beräknade maximibeloppet och de faktiska nettoutgifterna för budgetåret 1945/46 utgjort cirka 22 procent och för budgetåret 1946/47

ungefär 25 procent, finner styrelsen det för nästa budgetår beräknade maximumbeloppet kunna minskas med omkring 25 procent och uppskattar i anslutning härtill medelsbehovet för driftbidraget till 730 000 kronor.

Utgifterna för bidrag till stödjebandage för nästa budgetår har styrelsen med ledning av utgifterna för ändamålet under de två sistförflutna budgetåren uppskattat till förslagsvis 55 000 kronor.

I fråga om bidrag till täckande av driftunderskott vid enskilda anstalter framhåller medicinalstyrelsen, att Kungl. Maj:t för täckande av enligt avgivna revisionsberättelser uppkommet dylikt underskott för år 1946 beviljat statsbidrag med sammanlagt 826 646 kronor. Det för sistförflutna budgetår till bidrag till täckande av driftunderskott utbetalade beloppet, 796 078 kronor, avsåg i fråga om två anstalter underskottet för år 1945 och i fråga om två anstalter underskottet för år 1946. Enligt de av medicinalstyrelsen för hörande anstalter för år 1947 fastställda inkomst- och utgiftsstaterna skulle man ha att räkna med ett underskott i räkenskaperna av 1 452 579 kronor. Stegringen hänförde sig i stort sett till ökade löner. För budgetåret 1948/49 syntes man kunna uppskatta beloppet för täckande av de enskilda anstalternas driftunderskott till förslagsvis 1 450 000 kronor.

I enlighet med de sålunda gjorda beräkningarna har medicinalstyrelsen uppskattat medelsbehovet för nästkommande budgetår till (730 000 + 55 000 + 1 450 000) 2 235 000 kronor, vilket belopp styrelsen med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna ansett kunna avrundas till 2 200 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår ej givit mig anledning till erinran, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 200 000

[45.] 43. **Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	75 000	61 051
1946/47	75 000	59 773
1947/48	75 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	60 000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 258), ändrad genom kungörelse nr 331/1945.]

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att förevarande anslag med hänsyn till belastningstendensen för nästa budgetår måtte uppföras med 60 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 60 000

[46.] 44. **Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna, reservationsanslag.** Under denna rubrik ha för budgetåren 1945/46—1947/48 anvisats reservationsanslag å tillhoppa 350 000 kronor, varav för budgetåret 1947/48 125 000 kronor. Av de anvisade medlen ha sammanlagt 155 000 kronor avsetts för uppförande av en underläkarbostad vid vart och ett av Hessleby, Hålahults, Spenshults och Österåsens sanatorier, 136 000 kronor för ombyggnad av ångpanneanläggningen vid Hessleby sanatorium samt återstoden, 59 000 kronor, för utförande, efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande, av andra angelägna byggnadsarbeten vid folksanatorierna. Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 29 november 1946 med anlitanade av sistnämnda belopp tillerkänt överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond statsbidrag med högst 18 500 kronor för inredning av tre personalbostadsrum vid Spenshults sanatorium, står alltså till Kungl. Maj:ts disposition ett belopp av (59 000 — 18 500) 40 500 kronor.

I skrivelse den 16 september 1947 har *överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett reservationsanslag av 818 100 kronor för bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna. Det av överstyrelsen äskade beloppet fördelar sig på sätt framgår av följande uppställning.

Hessleby sanatorium.

Ändringar inom läkaravdelningen (totalkostnad 96 800 kronor)	kronor	61 800	
Ombyggnad av bottenvåningen i östra paviljongen	»	20 000	
Tvättställ i hel- och halvenskilda rum	»	19 000	
Uppförande av mortuarium	»	22 000	122 800

Hålahults sanatorium.

Uppförande av nytt familjebostadshus samt ombyggnad av befintligt familjebostadshus (totalkostnad 305 000 kronor)	kronor	150 000	
Ändringar inom läkar- och badavdelningarna	»	135 000	285 000

Spenshults sanatorium.

Tvättställ i hel- och halvenskilda rum	kronor	15 500	
Ändring av desinfektionsanläggningen	»	8 800	
Modernisering av sputumkok	»	15 000	
Modernisering av tvättinrättningen	»	77 000	
Ytterligare medel för uppförande av underläkarbostad	»	15 000	131 300

Österåsens sanatorium.

Utbyte av ångpanna m. m.	kronor	89 000	
Uppförande av bostadshus för sköterskor m. m. (totalkostnad 275 000 kronor)	»	175 000	
Ytterligare medel för uppförande av underläkarbostad	»	15 000	279 000
		<u>Summa kronor</u>	<u>818 100</u>

Såsom allmän motivering för de föreslagna arbetena anför överstyrelsen till att börja med följande:

De under det senaste världskriget och tiden därefter rådande förhållandena ha under en följd av år föranlett en stark återhållsamhet i fråga om nybyggnads- och reparationsarbeten vid folksanatorierna. Detta har medfört, att dessa sanatorier i vissa avseenden befinna sig i ett mindre tillfredsställande skick, såväl rent byggnadstekniskt som i fråga om för sjukvården erforderliga anordningar. Härtill kommer, att den allt mer tilltagande bristen å sjukvårds- och ekonomipersonal gör det nödvändigt, att sanatorierna kunna bjuda de där anställda goda bostäder. Minimikrav i detta avseende äro också uppställda i vissa avtal med personalorganisationerna. De nu nämnda omständigheterna resultera i att, därest driften å sanatorierna skall kunna upprätthållas i erforderlig omfattning, ganska betydande nybyggnads- och reparationsarbeten nu måste komma till utförande. De i många fall långa leveranstiderna medföra också, att beslutade arbeten och anskaffningar icke kunna nyttiggöras förrän efter ett eller flera år.

Överstyrelsen är väl medveten om att läget å byggnadsmarknaden manar till den största återhållsamhet, men anser sig likväl icke kunna underlåta att hemställa om bidrag till sådana byggnads- och reparationsarbeten, som icke kunna undanskjutas utan stora olägenheter ur drift- och vårdsynpunkt.

I fråga om den närmare motiveringen för de olika arbetena inskränker jag mig här till att lämna en redogörelse för vad överstyrelsen anfört angående underläkarbostäderna vid Spenshults och Österåsens sanatorier samt angående ångpanneanläggningen vid sistnämnda sanatorium, medan jag i övrigt torde få hänvisa till handlingarna i ärendet.

I fråga om de båda underläkarbostäderna yttrar överstyrelsen följande:

För budgetåret 1946/47 anvisades medel för bl. a. uppförande av underläkarbostäder vid Spenshults och Österåsens sanatorier för en kostnad av 35 000 kronor för bostaden vid Spenshults sanatorium och 40 000 kronor för bostaden vid Österåsens sanatorium. Byggnandet av dessa båda bostäder har ännu icke påbörjats, enär infordrade anbud utvisa att bostäderna icke kunna f. n. uppföras för lägre kostnad än omkring 50 000 kronor vid Spenshult och 65 000 kronor vid Österåsen. Byggnadskostnaderna för underläkarbostäderna vid Hessleby och Hålahults sanatorier ha sammanlagt uppgått till något mera än 90 000 kronor. Den nu beräknade kostnaden för bostaden vid Spenshult synes sålunda ej vara orimligt hög. Detta torde däremot vara fallet med det för byggnaden vid Österåsen nämnda beloppet, vilket storlek torde få tillskrivas den omständigheten, att en livlig byggnadsverksamhet är rådande i Sollefteåtrakten och att på grund därav entreprenör ej kan erhållas utan att ett högt pris betalas. Detta antagande bestyrkes genom att vid utlyst allmän entreprenad blott ett anbud inkom. Enär ändring i detta avseende är tänkbar, anser sig överstyrelsen icke böra nu räkna med en högre kostnad än 55 000 kronor för underläkarbostaden i fråga.

Överstyrelsen anser sig böra framhålla, att beräkningarna av kostnaderna för underläkarbostäderna avse enplanshus, enär det visat sig, att kostnaderna för enplans- och tvåplanshus äro ungefär lika stora — vid Spenshult har ett enplanshus i anbuden beräknats bli obetydligt billigare än ett tvåplanshus under det att vid Österåsen förhållandet är det motsatta — samt enplanshusen äro bekvämare.

Då kompetenta underläkare icke kunna erhållas — vilket de faktiska förhållandena utvisa — med mindre tillfredsställande familjebostäder för under-

läkare finnas, anser överstyrelsen det ofrånkomligt att ifrågavarande båda bostadshus komma till utförande trots de därmed förenade kostnaderna. Ett ytterligare anslag för ändamålet å 30 000 kronor är alltså erforderligt.

Beträffande ångpanneanläggningen vid Österåsens sanatorium anför överstyrelsen följande:

Vid Österåsens sanatorium befinner sig ångpanneanläggningen i så dåligt skick, att erforderlig driftsäkerhet saknas. Anläggningen behöver ersättas med en helt ny sådan, vilken med hänsyn till lokala förhållanden bör i huvudsak vara inrättad för elektrisk drift. Totalkostnaderna härför ha ej ännu kunnat fastställas. I avvaktan på slutförandet av vissa förhandlingar angående kraftleverans till sanatoriet torde man dock f. n. böra begränsa ersättandet av den nuvarande ångpanneanläggningen till att avse de mest trängande behoven. Den ena av ångpannorna bör sålunda utbytas mot en bränsleeldad varmvattenpanna, vilken även framdeles är erforderlig såsom reservanläggning. Vidare måste vissa ledningar omläggas och nya radiatorer insättas i vissa utrymmen. Kostnaderna härför, vilka i sin helhet behöva bestridas under budgetåret 1948/49, beräknas till 89 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i avgivet utlåtande i ärendet icke haft något att erinra beträffande merkostnaderna för uppförande av bostadshus för underläkare vid Spenshults och Österåsens sanatorier. Byggnadsstyrelsen har vidare ansett de av överstyrelsen angivna kostnaderna för övriga byggnadsarbeten vid Spenshults sanatorium och för arbetena vid Hessleby sanatorium skäliga med hänsyn till inträffad prisstegring. I fråga om förslagen till nya bostadshus vid Hälåhults och Österåsens sanatorier har byggnadsstyrelsen anfört, att dessa i fråga om planläggningen i viss mån syntes vara mindre ekonomiska. Detta vore emellertid, efter vad byggnadsstyrelsen under hand inhämtat, betingat av speciella förhållanden på platsen. Såväl planer som fasader syntes dock icke i alla avseenden färdigstuderade, varför de vid fortsatt bearbetning borde bli föremål för ytterligare studium. Beträffande kostnaderna för sistnämnda byggnader enligt föreliggande förslag har byggnadsstyrelsen intet haft att erinra.

Departementschefen. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond framlagt förslag till betydande ny- och ombyggnadsarbeten vid de fyra folksanatorierna. I rådande läge ser jag mig emellertid för egen del nödsakad föreslå, att med de flesta av de föreslagna arbetena får anstå tills vidare. Vissa av arbetena äro emellertid av sådan angelägenhetsgrad, att de icke utan allvarliga olägenheter kunna uppskjutas. Sålunda synes det vara nödvändigt, att de ifrågasatta arbetena inom ångpanneanläggningen vid Österåsens sanatorium komma till stånd inom den närmaste tiden. Jag vill därför tillstyrka, att för utbyte av en ångpanna därstädes samt vissa därmed sammanhängande arbeten anvisas ett belopp av 89 000 kronor. Vidare synes det vara i hög grad angeläget, att de redan av 1946 års riksdag beslutade underläkarbostäderna vid Spenshults och Österåsens sanatorium snarast komma till utförande. Detta synes emellertid icke vara möjligt, med mindre härför — utöver de av riksdagen tidigare anvisade medlen å tillhoppa 75 000 kronor — anvisas ytterligare 30 000 kronor. Jag till-

styrker därför, att sistnämnda belopp anvisas för nästa budgetår. Sammanlagt skulle alltså erfordras en medelsanvisning av (89 000 + 30 000) 119 000 kronor. Emellertid står, såsom jag inledningsvis omnämnt, å anslaget ett belopp av 40 500 kronor till Kungl. Maj:ts disposition. Då dessa medel lämpligen skulle kunna tagas i anspråk för de av mig nu förordade arbetena, kan anslagsbehovet för nästa budgetår begränsas till (119 000 — 40 500) 78 500 kronor eller i avrundat tal 80 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 80 000

[47.] 45. **Bidrag till driften av folksanatorierna.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	200 000	200 000
1946/47	264 000	264 000
1947/48	357 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	699 000	—

Till upprätthållande av verksamheten vid folksanatorierna ha anslag beviljats av riksdagen alltsedan år 1905. Anslagen ha utgått med varierande belopp, dock högst 357 000 kronor.

För användningen av anslaget gälla föreskrifter i Kungl. Maj:ts brev den 8 juli 1904 med däri genom brev den 9 juli 1920 gjord ändring. Enligt dessa föreskrifter skall statsanslaget redovisas på samma sätt som avkastningen av jubileumsfondens räntebärande tillgångar och fondens övriga inkomster, dock så att, när överskott å fondens årsinkomster uppkomma, efter det nödiga avskrivningar blivit verkställda, dessa överskott skola redovisas på särskilt konto såsom reserverade medel. Sålunda reserverade medel få icke av överstyrelsen för fonden användas, med mindre Kungl. Maj:t efter anmälan av överstyrelsen prövat och godkänt de ändamål, för vilka medlen äro avsedda att tagas i anspråk.

I skrivelse den 16 september 1947 har *överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond* gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Överstyrelsen har därvid erinrat om att för täckande av folksanatoriernas driftkostnader (i den mån desamma beräknats överstiga sanatoriernas inkomster av patientavgifter m. m. samt disponibel avkastning av jubileumsfonden) under de senaste åren anvisats ett anslag, vars belopp bestämts till 100 000 kronor med tillägg för det underskott eller avdrag för det överskott å driften, som visats föreligga vid utgången av närmast föregående budgetår.

Överstyrelsen upplyser vidare, att sanatoriernas drift under budgetåret 1946/47 medfört ett underskott å 498 786 kronor. Nämnda belopp vore avsevärt större än underskottet för närmast föregående budgetår. Detta berodde

i väsentlig mån på ökade avlöningskostnader för sanatoriernas personal men även de övriga större utgiftsposterna hade i regel påverkats av den stigande prisnivån.

Överstyrelsen framhåller slutligen, att de år från år ökade driftunderskotten medfört, att det belopp å 100 000 kronor, som avsåge det budgetår, under vilket anslaget uppfördes i riksstaten, icke ens tillnärmelsevis förslöge såsom rörelsemedel. Sådana måste därför anskaffas antingen genom lån eller försäljning av värdehandlingar, vilka båda utvägar minskade fondens avkastning och sålunda ökade driftunderskottet. Överstyrelsen ansåge det därför påkallat, att beloppet i fråga höjdes till lägst 200 000 kronor. I övrigt syntes de grunder, som tidigare tillämpats vid beviljande av bidrag till driften vid folksanatorierna, böra tillämpas jämväl under budgetåret 1948/49.

I enlighet härmed har överstyrelsen hemställt, att för nästa budgetår måtte äskas ett anslag av (200 000 + 499 000) 699 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till vad överstyrelsen anfört rörande bristen på rörelsemedel för driften av folksanatorierna tillstyrker jag, att det såsom sådana medel avsedda beloppet fr. o. m. nästa budgetår höjes från 100 000 till 200 000 kronor. Till sistnämnda belopp bör enligt tidigare tillämpade grunder läggas det belopp, som erfordras för täckande av underskottet å driften för budgetåret 1946/47, eller i runt tal 499 000 kronor. Anslaget torde alltså i enlighet med överstyrelsens förslag för nästa budgetår böra upptagas till (200 000 + 499 000) 699 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folksanatorierna* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 699 000

[48.] 46. **Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	400 000	57 729
1946/47	800 000	380 964
1947/48	400 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>).....	400 000	—

[Kungörelse den 18 maj 1945 (nr 332).]

Enligt gällande bestämmelser utgår till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag för obemedlade och mindre bemedlade tuberkulossjuka till kostnaderna för *dels* ambulatorisk pneumothoraxbehandling, *dels* ock resor för erhållande av dylik behandling. Bidrag utgår med två tredjedelar av kostnaden för pneumothoraxbehandlingen och, med viss begränsning, hela kostnaden för patientens resor från bostadsorten till anstalt, där behandling meddelas, och åter. Som villkor för statsbidragets åtnjutande är föreskrivet, att huvudmannen skall gälda den del av behandlingskostnaden, för vilken statsbidrag icke utgår. Statsbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* upplyst, att av belastningen å anslaget för budgetåret 1946/47 264 592 kronor hänförde sig till behandlingskostnader och 116 372 kronor till resekostnader. Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen föreslagit, att anslaget med hänsyn till belastningssiffran för budgetåret 1946/47 upptages med oförändrat belopp, 400 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 400 000

[49.] 47. **Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	60 000	49 503
1946/47	60 000	45 648
1947/48	50 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	50 000	—

[Kungörelse den 9 juli 1920 (nr 558).]

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen*, med utgångspunkt från belastningen å anslaget under det senast förflutna budgetåret, föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 50 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 50 000

[50.] 48. **Bidrag till driften av epidemivårdanstalter, förslagsanslag.** Under rubriken bidrag till driften av epidemisjukhus har för vart och ett av budgetåren 1945/46 och 1946/47 anvisats ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor. Nettoutgifterna å dessa anslag utgjorde 2 065 354 resp. 1 390 293 kronor. För innevarande budgetår har under samma rubrik anvisats ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor. För anslagets användning gälla föreskrifterna i kungörelsen den 5 maj 1939 (nr 261; ändr. 1050/1940) angående statsbidrag till driften av epidemisjukhus m. m. samt kungörelsen den 31 oktober 1947 (nr 800) angående statsbidrag för uppförande av epidemisjukstugor, m. m.

Enligt kungörelsen nr 261/1939 utgår statsbidrag för driften av dels sådana epidemisjukhus, som förvaltas enligt bestämmelserna i epidemilagen och blivit av medicinalstyrelsen för ändamålet godkända, dels ock sådana tillfälliga sjukvårdslokaler, som för ändamålet godkänts av förste provinsialläkaren eller i städer, där tillsynen över epidemivården författningsenligt tillkommer med förste provinsialläkare jämställd stadsläkare, av medicinalstyrelsen. Statsbidrag utgår med två kronor för dag och varje kostnadsfritt vårdad sjuk samt utbetalas halvårsvis i efterskott.

Genom de av 1946 års riksdag beslutade och den 1 januari 1948 ikraftträdde ändringarna i lagen om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus och i epidemilagen har såsom gemensam beteckning för samtliga hithörande anstalter införts uttrycket epidemivårdanstalter. Benämningen epidemisjukhus, som tidigare använts såsom sådan gemensam beteckning, har begränsats till att avse de mera kvalificerade anstalterna, medan för de mindre anstalterna införts benämningen epidemisjukstugor. I anledning härav har genom kungörelsen nr 800/1947, som trätt i kraft den 1 januari 1948, föreskrivits bl. a., att vad i kungörelsen nr 261/1939 stadgas om epidemisjukhus skall gälla även epidemisjukstuga.

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning av medelsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har därvid anfört följande:

Frekvensen av de smittsamma sjukdomar, varå epidemilagen äger tillämpning, utgjorde enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter 24 362 fall år 1945, 14 736 fall år 1946 och 6 354 fall förra halvåret 1947.

Under senare år har frekvensen av hithörande sjukdomar helt dominerats av scharlakansfeber, som utgjort år 1945 65,0 procent, år 1946 82,5 procent och förra halvåret 1947 86,5 procent av samtliga sjukdomsfall. Med ledning av de senast tillgängliga siffrorna torde det totala antalet scharlakansfeberfall under hela år 1947 kunna beräknas uppgå till omkring 11 000 mot 11 500 år 1946.

Vad difteri beträffar ha enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter anmälts under år 1945 2 237 fall, år 1946 790 fall och första halvåret 1947 193 fall.

Av de till medicinalstyrelsen inkomna uppgifterna framgår, att antalet scharlakansfeberfall under förra halvåret 1947 liksom under år 1946 fortgående minskats. Även difteri har under samma tid visat en fortsatt tillbakagång.

Anslagsbehovet för nästa budgetår kan givetvis allenast approximativt beräknas. En viss ledning torde kunna erhållas av antalet fall av hithörande smittsamma sjukdomar under år 1946 jämfört med anslagsbelastningen under budgetåret 1946/47. Under år 1946 har antalet dylika fall uppgått till 14 736. Belastningen å anslaget under budgetåret 1946/47, vilken belastning avser bidrag till driften av epidemisjukhus under år 1946, har utgjort 1 390 293 kronor. För år 1947 kan antalet fall av epidemiska sjukdomar beräknas uppgå till omkring 13 000, om man utgår från antalet inrapporterade fall under förra halvåret 1947. Då det icke synes osannolikt, att antalet sjukdomsfall av ifrågavarande slag kommer att visa en fortsatt nedgång under år 1948, torde det få anses motiverat med en sänkning av anslaget i förhållande till innevarande budgetår, förslagsvis till 1 300 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår torde kunna godtagas, tillstyrker jag, att anslaget i enlighet med styrelsens förslag upptages till 1 300 000 kronor. Anslaget torde fr. o. m. nästa budgetår böra erhålla rubriken bidrag till driften av epidemivårdanstalter.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 1 300 000

[51.] 49. **Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 245), ändrad genom kungörelser nr 83/1929 och 335/1945.]

Statsbidrag må utgå till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för anordnande såsom fristående anstalt eller avdelning av anstalt för annat ändamål av hem för sådana kroniskt — obotligt eller svårbotligt — kroppssjuka, vilka äro i behov av sjukhusvård men vilkas tillstånd icke berättigar till och vilka icke heller kunna erhålla den särskilda vård, för vilken lasarett och sjukstugor samt därmed jämförliga anstalter äro avsedda. När särskilda skäl därtill äro, må bidrag jämväl utgå till kommun, som deltagar i landsting, samt kommunalförbund för anordnande av större från ålderdomshem fristående hem för kroniskt sjuka. Statsbidrag må endast utgå för anstalt, vilken ingår som led i en av medicinalstyrelsen godkänd plan för den kroniska sjukvårdens tillgodoseende inom landstingsområdet resp. staden. Bidrag utgår med följande belopp, nämligen för nybyggnad med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst 2 000 kronor för vårdplats, vid inköp av byggnad med högst hälften av köpesumman och av kostnaderna för erforderliga om- eller tillbyggnadsarbeten, dock högst 1 500 kronor för vårdplats, samt vid användande av i vederbörandes ägo befintlig, för annat ändamål uppförd eller inköpt byggnad med högst hälften av kostnaderna för erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten, dock högst 1 000 kronor för vårdplats. Härvid gäller emellertid den inskränkningen, att bidrag icke sammanlagt må utgå för flera platser än för stad, som icke deltagar i landsting, en och en halv på varje tal av tvåtusen av stadens invånare och för landstingsområde en och en halv på varje tusental av landstingsområdets invånare.

För innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

I skrivelse den 24 oktober 1947 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för detta ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att — sedan beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats samt vissa beräknade återbetalningar av uppburna bidrag verkstälts — ett belopp av 1 528 114 kronor kunde beräknas återstå å anslaget.

Styrelsen har vidare upplyst, att två anstalter, för vilka bidrag beviljats före den 1 juli 1945, icke påbörjats nämnda dag. Då dessa två anstalter inordnats som led i den av styrelsen för vederbörande sjukvårdsområde godkända planen, ansåge sig styrelsen böra räkna med att jämlikt de fr. o. m. den 1 juli 1945 gällande nya statsbidragsgrunderna ytterligare statsbidrag för dessa anstalter kunde komma att beviljas med tillhoppa 57 500 kronor. Styrelsen erinrar härefter om att på Kungl. Maj:ts prövning vore beroende ansökningar om statsbidrag till sju anstalter av nu ifrågavarande slag, för vilka kunde beräknas åtgå ett belopp av sammanlagt 528 000 kronor. För tillgo-

doseende av en hos styrelsen inläggande ansökning kunde vidare komma att erfordras ett belopp av 108 000 kronor. Enligt vad styrelsen inhämtat genom förfrågningar hos landstingens sjukvårdsberedningar samt de städer, som ej deltog i landsting, kunde i anledning av framställningar om statsbidrag, vilka enligt av 1947 års landsting eller av stadsfullmäktige fattade beslut vore avsedda att göras före den 1 juli 1949, statsbidrag komma att utgå med sammanlagt 2 854 000 kronor. Det kunde enligt medicinalstyrelsen på grund härav antagas, att under nästa budgetår skulle komma att föreligga ett sammanlagt medelsbehov av (57 500 + 528 000 + 108 000 + 2 854 000 — 1 528 114) 2 019 386 kronor. Enligt vad erfarenheten utvisat syntes man emellertid kunna räkna med att ansökningar om bidrag för en stor del av de tillämnade anstalterna icke komme att ingivas inom sådan tid, att ställning till desamma hunne tagas före den 1 juli 1949. Med hänsyn härtill och till rådande förhållanden på byggnadsmarknaden ansåge styrelsen tillfyllest, att för nästa budgetår anvisades ett anslag av 1 000 000 kronor.

Departementschefen. Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet giver mig i och för sig icke anledning till erinran. Emellertid synes med hänsyn till de av styrelsen åberopade omständigheterna samt storleken av det belopp, som står till Kungl. Maj:ts disposition, anslaget kunna avsevärt nedsättas i förhållande till det av styrelsen äskade beloppet. Jag förordar för min del, att anslaget upptages till 300 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka*
för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 300 000

[52.] 50. **Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	2 000 000	2 369 852
1947/48	2 300 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	2 700 000	—

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 246), ändrad genom kungörelser nr 406/1938 och 336/1945.]

Enligt de jämlikt kungörelsen nr 336/1945 fr. o. m. den 1 juli 1945 gällande bestämmelserna må statsbidrag utgå till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för driften av såsom fristående anstalt eller avdelning av anstalt för annat ändamål anordnat hem för sådana kroniskt — obotligt eller svårbotligt — kroppssjuka, vilka äro i behov av sjukhusvård men vilkas tillstånd icke berättigar till och vilka icke heller kunna erhålla den särskilda vård, för vilken lasarett och sjukstugor samt därmed jämförliga anstalter äro avsedda. När särskilda skäl därtill äro, må bidrag jämväl utgå för driften av större, från ålderdomshem fristående hem för kroniskt sjuka, vilket tillhör annan än landsting eller stad, som ej deltagar i landsting. Statsbidrag må endast utgå för anstalt, vilken ingår som led i en av medicinalstyrelsen godkänd plan

för den kroniska sjukvårdens tillgodoseende inom landstingsområdet resp. staden. Bidrag utgår med 1 krona 50 öre för dag och patient, för vilken vårdavgiften ej uppgår till högre belopp än 1 krona 50 öre om dagen. Härvid gäller emellertid bl. a. den inskränkningen, att bidrag icke för samma tid må utgå för flera sjukplatser än för stad, som icke deltagar i landsting, en och en halv på varje tal av tvåtusen av stadens invånare, och för landstingsområde en och en halv på varje tusental av landstingsområdets invånare. Statsbidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

Enligt övergångsbestämmelserna till kungörelsen nr 336/1945 gäller vidare, att statsbidrag jämlikt de fr. o. m. den 1 juli 1945 gällande bestämmelserna må utgå jämväl till kommun, som deltagar i landsting, kommunalförbund, förening eller enskild för driften av anstalt för kroniskt sjuka, till vilken driftbidrag utgått den 30 juni 1945, under förutsättning att anstalten inordnas som led i den av medicinalstyrelsen för sjukvårdsområdet godkända planen. I annat fall utgår bidrag enligt förut gällande bestämmelser, dvs. med 90 öre för dag och patient.

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid meddelat, att styrelsen godkänt planer för samtliga sjukvårdsområden med undantag av ett landstingsområde och en storstad. Inom de sjukvårdsområden, för vilka planer godkänts, uppginge antalet vårdplatser, förlagda till anstalter, som inginge såsom led i resp. planer och till vilka platser statsbidrag till driftkostnaderna beviljats, till 4 728. Inom sistnämnda sjukvårdsområden funnes därjämte ett antal anstalter med 89 vårdplatser, till vilka driftbidrag utgått den 30 juni 1945 och vilka anstalter icke inordnats som led i resp. planer. För samtliga dessa (4 728 + 89) 4 817 platser kunde driftbidrag för år 1948 komma att utgå med tillhoppa 2 624 988 kronor. Antalet vårdplatser inom sjukvårdsområden, för vilka planer ännu icke godkänts av styrelsen och till vilka vårdplatser driftbidrag utgått den 30 juni 1945, uppginge till 149. Till samtliga sistnämnda vårdplatser borde statsbidrag till driftkostnaderna beräknas utgå under år 1948 med sammanlagt 81 801 kronor. Vidare syntes man böra räkna med att driftbidrag kunde komma att erfordras dels för hela nämnda år för 289 nya vårdplatser, till vilkas inrättande statsbidrag tillerkänts men beträffande vilka driftbidrag ännu icke beviljats, samt för 54 nya vårdplatser, i fråga om vilka ansökningar om driftbidrag ingivits till styrelsen men för vilkas anordnande statsbidrag icke beviljats, dels ock, åtminstone för ett halvt år, för tillhoppa 245 vårdplatser å fyra nya anstalter, till vilkas inrättande av styrelsen tillstyrkta ansökningar om statsbidrag överlämnats till Kungl. Maj:t men ej slutligt prövats, och å en anstalt, för vilken ansökan om statsbidrag till inrättande ingivits till styrelsen men ännu ej överlämnats till Kungl. Maj:t. Kostnaderna för dessa vårdplatser uppskattas till resp. 158 661, 29 646 och 67 252 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till (2 624 988 + 81 801 + 158 661 + 29 646 + 67 252)

2 962 348 kronor. Sistnämnda belopp — med undantag av den däri ingående summan å 67 252 kronor — hade, framhåller styrelsen, beräknats under förutsättning, att de vårdplatser av ifrågavarande slag, som beräknats komma att finnas tillgängliga under kalenderåret 1948, vore fullt belagda under hela nämnda år, och utgjorde således en för det beräknade platsantalet angiven maximisiffra. Med hänsyn härtill och med beaktande av rådande svårigheter för vårdens utbyggande ansåge styrelsen det vara tillfyllest, att för nästa budgetår anvisades ett anslag av 2 700 000 kronor.

Styrelsen har vidare erinrat om att i övergångsbestämmelserna till kungörelsen nr 336/1945 vore föreskrivet bl. a., att i den mån sjukplatser å anstalt för kroniskt sjuka funnes lediga och icke erfordrades för sitt egentliga ändamål, intill den 1 juli 1948 å sådan plats tillfälligtvis finge vårdas sängliggande patient, för vilken statsbidrag icke finge utgå. Såvitt styrelsen hade sig bekant, hade några olägenheter av denna bestämmelse dittills icke yppat sig. Å andra sidan hade den tid, varunder bestämmelsen gällt, varit för kort för att erhålla tillräcklig erfarenhet angående densammas verkningar. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att bestämmelsens giltighetstid förlänges på tre år eller sålunda intill den 1 juli 1951.

Departementschefen. Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har icke givit mig anledning till erinran. Jag beräknar alltså i likhet med styrelsen anslaget till 2 700 000 kronor.

Med anledning av styrelsens förslag om förlängning under tre år av den f. n. gällande bestämmelsen att, i den mån sjukplatser å anstalt för kroniskt sjuka finnas lediga och icke erfordras för sitt egentliga ändamål, å sådan plats tillfälligtvis må vårdas sängliggande patient, för vilken statsbidrag icke må utgå, vill jag erinra om att statens sjukhusutredning av år 1943 i ett den 17 oktober 1947 avgivet betänkande (SOU 1947: 61) upptagit frågan om anstaltsvården av kroniskt sjuka till behandling samt därvid bl. a. framlagt förslag om laglig reglering av denna vård. I betänkandet har föreslagits en ny definition av det författningsmässiga begreppet kroniskt sjuk, vilken skulle medföra, att sådana fall, som avses i nyssnämnda bestämmelse, skulle bliva statsbidragsberättigade. Därest sjukhusutredningens förslag kommer att genomföras med verkan fr. o. m. den 1 juli 1948, blir därför en förlängning av ifrågavarande bestämmelse obehövlig. I annat fall torde det, därest riksdagen icke har något att invända däremot, få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om förlängning av bestämmelsen för den tid, som kan befinnas lämplig, dock högst tre år räknat fr. o. m. den 1 juli 1948. Därvid torde jämväl liknande ändring böra vidtagas i fråga om motsvarande stadgande i övergångsbestämmelserna till kungörelsen nr 335/1945 om ändring i vissa delar av kungörelsen nr 245/1927 angående statsbidrag till uppförande eller inrättande av hem för kroniskt sjuka.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 2 700 000

[53.] 51. **Bidrag till Lilla Hemmet.** Lilla Hemmet i Stockholm är landets enda anstalt för vård av barn med medfödd eller i späda ålder ådragen syfilis. För innevarande budgetår har såsom bidrag till bestridande av driftkostnaderna vid anstalten anvisats ett anslag av 25 000 kronor. Som villkor för åtnjutande av bidraget gäller, att vården vid anstalten lämnas avgiftsfritt för de där intagna.

Med skrivelse den 12 september 1947 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *Lilla Hemmets styrelse* gjord framställning om statsbidrag till anstalten för nästa budgetår med oförändrat belopp, 25 000 kronor. Av framställningen samt anstaltsstyrelsens därvid fogade årsberättelse för år 1946 framgår, att de löpande utgifterna under nämnda år överstigit de löpande inkomsterna med mer än 55 000 kronor. Jämväl för de närmast kommande åren räknar anstaltsstyrelsen med att anstaltens inkomster, även om hänsyn toges till att statsbidraget fr. o. m. löpande budgetår höjts från 15 000 till 25 000 kronor, skola komma att väsentligt understiga utgifterna.

Medicinalstyrelsen har med hänsyn till det fortbestående stora behovet av hemmets verksamhet ansett skäligt, att statsverket även under nästa budgetår bidrage till täckande av en del av de med verksamheten förenade driftkostnaderna, samt därför tillstyrkt anstaltsstyrelsens framställning.

Departementschefen. I likhet med medicinalstyrelsen förordar jag, att statsverket även för nästa budgetår lämnar ett bidrag till driftkostnaderna vid Lilla Hemmet med samma belopp som under innevarande budgetår eller 25 000 kronor. Såsom villkor för bidragets åtnjutande torde liksom hittills böra gälla, att å hemmet intagna barn skola vårdas avgiftsfritt.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Lilla Hemmet* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 25 000

[54.] 52. **Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	350 000	472 787
1946/47	350 000	412 629
1947/48	500 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	600 000	—

Från förevarande anslag utgår statsbidrag till driften av två av de tre centralanstalter för radioterapi, vilka upprättats med medel ur Konung Gustaf V:s jubileumsfond, nämligen de till lasarettet i Lund och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg anslutna anstalterna. Den tredje av dessa anstalter, vilken är ansluten till karolinska sjukhuset, drives helt såsom statlig anstalt.

Driftkostnaderna vid de två förstnämnda anstalterna bestridas sålunda:

För patient skall, oavsett var han är hemmahörande, erläggas för inomlänspatient vid resp. sjukhus stadgad legosängsavgift.

Landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, skall för varje patient, som intages å ifrågavarande centralanstalter och som vid intagningen är bosatt eller — där legosängsavgiften jämlikt lagen om fattigvården eller lagen om samhällets barnavård erlägges av fattigvårdssamhälle eller kommun — äger hemortsrätt inom vederbörande landstings område eller i stad, som nu sagts, bidra till bestridandet av vårdkostnaderna *dels* med ett belopp för underhållsdag av 2 kronor 50 öre å centralanstalten i Lund och 3 kronor å centralanstalten i Göteborg *dels ock*, därest legosängsavgiften för dag och patient utgått med belopp understigande de för resp. anstalter sålunda angivna bidragsbeloppen, med ett belopp motsvarande skillnaden mellan å ena sidan vid förstnämnda anstalt 2 kronor 50 öre och vid sistnämnda anstalt 3 kronor och å andra sidan den vid anstalten uttagna genomsnittliga legosängsavgiften.

Den del av dagkostnaden, som icke täckes genom legosängsavgiften och landstingets eller stadens fastställda bidrag, gäldas av statsmedel beträffande centralanstalten i Lund helt intill ett belopp av 2 kronor 50 öre för underhållsdag samt beträffande centralanstalten i Göteborg helt intill ett belopp av 3 kronor för underhållsdag ävensom därutöver för båda anstalterna med hälften intill ett belopp av 3 kronor för underhållsdag.

Hela kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation i centralanstalternas behandlingsinstitut av å anstalterna intagna patienter bestrides av statsmedel.

Statsbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott efter utgången av juni och december månader samt må icke, beräknat efter kalenderhalvår, utgå för större antal underhållsdagar än medicinalstyrelsen fastställt såsom motsvarande hälften av normal årlig beläggning av anstalten.

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid till en början meddelat, att samtliga under budgetåret 1946/47 från anslaget verkställda utbetalningar avsett verksamheten under kalenderåret 1946.

Styrelsen meddelar härefter, att enligt upprättat budgetförslag för Lunds lasarett för år 1948 dagkostnaden vid centralanstalten för radioterapi därstädes, vilken omfattade 53 statsbidragsberättigade platser, för nämnda år beräknats till 21 kronor. Inkomsterna för underhållsdag syntes för samma år med ledning av 1946 års siffror kunna beräknas på följande sätt: genomsnittlig legosängsavgift 2 kronor 6 öre, bidrag av vederbörande huvudman 2 kronor 50 öre samt ytterligare bidrag av vederbörande huvudman, motsvarande skillnaden mellan 2 kronor 50 öre och den genomsnittliga legosängsavgiften, 44 öre. Den del av dagkostnaden, som återstode ogulden, uppginge alltså till $(21 - 2:06 - 2:50 - 0:44)$ 16 kronor, varför statsbidrag skulle utgå med $(2:50 + 3)$ 5 kronor 50 öre för underhållsdag. Då antalet underhållsdagar under år 1948 enligt budgetförslaget beräknats till 19 300, kunde dagkostnadsbidraget för budgetåret 1948/49 uppskattas till 106 150 kronor.

Vad angår göteborgsanstalten meddelar styrelsen, att antalet statsbidragsberättigade vårdplatser därstädes tidigare utgjort 63 men att styrelsen godkänt ritningar till anordnande av ytterligare en vårdavdelning med 26 vård-

platser å allmän sal vid anstalten, vilka platser beräknats vara iordningställda omkring den 1 augusti 1947. För år 1948 borde man alltså räkna med ett totalt vårdplatsantal av 89 vid anstalten. Dagkostnaden för nämnda år vid anstalten hade beräknats till 20 kronor 70 öre. Med ledning av de verkliga förhållandena under år 1946 kunde vidare den genomsnittliga legosängsavgiften beräknas till 3 kronor 95 öre, vartill som ytterligare inkomst komme bidrag från vederbörande huvudman med 3 kronor. Den del av dagkostnaden, som härefter återstode, uppginge alltså till (20: 70 — 3: 95 — 3) 13 kronor 75 öre, varför statsbidrag skulle utgå med (3 + 3) 6 kronor. Då antalet underhållsdagar under år 1948 uppskattats till 32 500 syntes dagkostnadsbidraget för nästa budgetår kunna beräknas till 195 000 kronor.

A statsverket belöpande kostnader för röntgenbehandling och radiumapplikation ha uppskattats till för lundaanstalten 184 712 kronor och för göteborgsanstalten 108 817 kronor eller tillhopa 293 529 kronor.

I enlighet med de sålunda gjorda beräkningarna har medicinalstyrelsen uppskattat medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår till (106 150 + 195 000 + 293 529) 594 679 kronor, vilket belopp styrelsen ansett böra avrundas till 600 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi*
för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 600 000

[55.] 53. **Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	200 000	192 025
1946/47	215 000	218 737
1947/48	225 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	225 000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 259).]

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att belastningssiffran för budgetåret 1946/47 vore så tillvida missvisande, att ersättning till två anstalter för första kvartalet 1947 icke hunnit utbetalas före utgången av nämnda budgetår. Hade utbetalning skett, skulle netto-utgifterna å anslaget för nämnda budgetår ha uppgått till omkring 236 000 kronor. Nämnda siffra överensstämde nära med det belopp, som erhöles, om ersättningarna till de olika radiumbehandlingsanstalterna för förskotterade resekostnader toges till utgångspunkt för anslagsberäkningen. Anslaget syntes dock i avbidan på vidare erfarenhet kunna uppföras med oförändrat belopp, 225 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 225 000

[56.] 54. **Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	28 000	16 842
1947/48	40 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	40 000	—

Från förevarande anslag bestrides statsbidrag till Malmöhus läns landsting för driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund. Enligt Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 13 juni 1947, punkt 46, utgår bidrag med ett belopp av 6 kronor för underhållsdag vid avdelningen. Som villkor för åtnjutande av bidrag gäller bl. a., att av patient, som intages å avdelningen, må, oavsett var han är hemmahörande, uttagas en legosängsavgift vid vård å allmän sal eller därmed likställt rum av högst 2 kronor 50 öre per dag. Statsbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott efter utgången av juni och december månader och må icke, beräknat efter kalenderhalvår, utgå för större antal underhållsdagar än medicinalstyrelsen fastställt såsom motsvarande hälften av normal årlig beläggning av avdelningen.

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* upplyst, att avdelningen tagits i bruk den 26 augusti 1946. Nettoutgifterna å anslaget under budgetåret 1946/47 avsåge därför allenast den under tiden den 26 augusti — den 31 december 1946 bedrivna verksamheten.

I fråga om medelsbehovet för nästa budgetår upplyser styrelsen vidare, att enligt upprättat budgetförslag för Lunds lasarett för år 1948 antalet underhållsdagar under nämnda år vid avdelningen beräknats uppgå till 8 200, vilket skulle komma att utgöra en nära 100-procentig beläggning av avdelningens 23 allmänsalsplatser. Med ett statsbidrag av 6 kronor för underhållsdag hade summan av statsbidraget för år 1948 enligt budgetförslaget uppskattats till 49 200 kronor. Styrelsen hade i och för sig icke funnit anledning framställa någon erinran mot denna beräkning av medelsbehovet. Styrelsen ansåge dock, att anslaget för nästa budgetår i avbidan på närmare erfarenhet borde kunna upptagas med oförändrat belopp, 40 000 kronor.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens anslagsberäkning har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 40 000

Vanförestalter m. m.

[57.] 55. **Bidrag till vanförestalter, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	3 530 000	4 608 441
1946/47	3 770 000	5 168 819
1947/48	4 180 000	—
1948/49 (förslag).....	5 580 000	—

Anslaget, som avser de fyra vanförestalterna i Stockholm, Göteborg, Hälsingborg och Härnösand, är för innevarande budgetår beräknat sålunda:

Bidrag till kliniker, <i>förslagsvis</i>	kronor	900 000
» » polikliniker, <i>högst</i>	»	20 000
» » skolhem, <i>förslagsvis</i>	»	150 000
» » yrkesskolor, <i>förslagsvis</i>	»	680 000
» » asylhem, <i>förslagsvis</i>	»	30 000
» » bandage och proteser, <i>förslagsvis</i>	»	1 150 000
» » täckande av eventuellt underskott, <i>förslagsvis</i> ..	»	1 250 000
<u>Summa kronor</u>		<u>4 180 000</u>

För anslagets användning gälla följande huvudsakliga grunder:

Till driften av kliniker, skolhem och yrkesskolor utgå bidrag med högst följande belopp per dag och patient resp. elev, nämligen för klinikerna med 5 kronor 50 öre, för skolhemmen med 3 kronor 25 öre, för yrkesskolornas interna elever med 4 kronor 50 öre och för yrkesskolornas externa elever med 2 kronor, allt under villkor, att för patienten resp. eleven icke uttages högre avgift per dag än 1 krona å klinik och 50 öre å skolhem samt att för yrkesskolornas elever icke uttages någon avgift. Därest i anslutning till vanförestalterna anordnas asylhem, varest undervisning för höjande av de vanföras arbetsförmåga meddelas, utgår bidrag till dylikt hem med 3 kronor per dag och patient, för vilken icke uttages högre dagavgift än 50 öre.

Till poliklinikerna utgår ett bidrag av högst 1 250 kronor per anstalt och kvartal. Slutligen utgår bidrag med $\frac{2}{3}$ av kostnaderna för erforderliga stödbandage och proteser åt patient, som behandlas för vanförhet, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må Kungl. Maj:t, på framställning av vederbörande förening, bevilja erforderligt fyllnadsbidrag, om och i den mån summan av statsbidraget och patientavgifterna icke förslår till bestridande av de enligt vederbörigen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hithörande anstalter samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel. Fyllnadsbidrag utgår dock endast under villkor, att anstaltens inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret godkänts av medicinalstyrelsen.

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för bidrag till vanförestalterna under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid till en början upplyst, att nettoutgifterna för de med anslaget avsedda ändamålen under budgetåret 1946/47 uppgått till samman-

lagt 4 860 016 kronor. Då emellertid det å anslaget utestående oredovisade förskottet under budgetåret ökat med 308 803 kronor, utgjorde den totala nettobelastningen å anslaget (4 860 016 + 308 803) 5 168 819 kronor.

Styrelsen upplyser vidare, att det av styrelsen såsom normal beläggning fastställda antalet platser å samtliga anstalters olika avdelningar utgjorde: å klinikerna 427, i skolhemmen 193 samt i yrkesskolorna 556. Härtill komme 31 platser å asylhemmet vid vanförestalten i Stockholm. Antalet platser hade jämfört med närmast föregående år ökat med 20. Ökningen hänförde sig till högre avdelningen å vanförestaltens i Stockholm skolhem. Statsbidrag syntes enligt styrelsens mening böra beräknas komma att utgå för samtliga angivna platser.

Styrelsen upplyser ytterligare, att utgifterna under budgetåret 1946/47 för bidrag till kliniker, polikliniker, skolhem, yrkesskolor och asylhem uppgått till resp. 956 554, 20 000, 134 449, 664 695 och 25 134 kronor. Då dessa siffror tämligen väl anslöte sig till de för motsvarande ändamål för löpande budgetår beräknade beloppen, resp. 900 000, 20 000, 150 000, 680 000 och 30 000 kronor ansåge styrelsen — även om platsantalet vid skolhemmen i någon mån ökats — anledning ej föreligga till ändring beträffande dessa poster för nästa budgetår.

Nettoutgifterna å posten till bidrag till bandage och proteser ha enligt styrelsen under de tre senast förflutna budgetåren uppgått till resp. 1 045 891, 1 262 826 och 1 566 284 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår för samma ändamål har styrelsen, enär kostnaderna för materiel jämförda med priserna för budgetåret 1946/47 knappast kunde förväntas minska, uppskattat till förslagsvis 1 500 000 kronor.

I fråga om bidraget till täckande av eventuellt underskott anför styrelsen i huvudsak följande:

Kungl. Maj:t har för täckande av enligt avgivna revisionsberättelser uppkomna driftunderskott vid de fyra vanförestalterna för år 1946 beviljat statsbidrag med ett sammanlagt belopp av 1 799 658 kronor. Detta belopp överstiger med ungefär 533 000 kronor det för år 1945 uppkomna driftunderskottet, 1 266 780 kronor. Det under sistförflutna budgetår till bidrag till täckande av underskott utbetalade beloppet, 1 492 898 kronor, avser i fråga om en anstalt underskottet för år 1946 samt i fråga om de tre övriga anstalterna underskotten för år 1945. Enligt de av medicinalstyrelsen för de fyra anstalterna av ifrågavarande slag för år 1947 fastställda inkomst- och utgiftsstaterna skulle man ha att räkna med ett underskott i räkenskaperna av 1 320 655 kronor. Efter fastställandet av nyssnämnda utgiftsstaterna ha emellertid avlöningskostnaderna ökats på grund av ändrade grunder för befattningshavarnas löneförmåner i anslutning till den lönerегlering, som fr. o. m. den 1 juli 1947 genomfördes för statliga befattningshavare. Den härigenom föranledda ökningen av driftkostnaderna skulle för år räknat komma att belöpa sig till sammanlagt cirka 1 000 000 kronor. Utgifterna för täckande av eventuellt underskott skulle alltså beräknas komma att utgöra (1 320 655 + 1 000 000) 2 320 655 kronor eller i avrundat tal 2 300 000 kronor.

Anslagsbehovet för budgetåret 1948/49 till bidrag till vanförestalter skulle alltså enligt medicinalstyrelsens beräkningar uppgå till (900 000 + 20 000 + 150 000 + 680 000 + 30 000 + 1 500 000 + 2 300 000) 5 580 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanförestalter* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* avkronor 5 580 000

[58.] 56. **Bidrag till resor för vanföra m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	300 000	470 752
1946/47	310 000	424 524
1947/48	400 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	440 000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 260), ändrad genom kungörelse nr 279/1947.]

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* erinrat om att den genom kungörelsen nr 279/1947 vidtagna ändringen i kungörelsen nr 260/1939 innebure, att statsbidrag finge utgå för resor även för medellös eller mindre bemedlad vanför, som beretts tillfälle att undergå yrkesutbildning på vanförestalt, jämte åtföljande vårdare. Kostnaderna härför beräknades för innevarande budgetår till 20 000 kronor för år. Med hänsyn härtill och till belastningen för sistförflutna budgetår syntes anslaget icke böra uppföras med lägre belopp än 440 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vanföra m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 440 000

[59.] 57. **Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	36 000	36 000
1947/48	36 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	36 000	—

Av anslaget för innevarande budgetår utgår till envar av vanförestalterna i Stockholm, Göteborg, Hälsingborg och Härnösand statsbidrag med 9 000 kronor till bestridande av kostnaderna för kuratorsverksamhet vid anstalterna samt anställande för ändamålet av minst två kuratorer vid varje anstalt. Såsom villkor för statsbidraget gäller, att kuratorsverksamheten skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vissa i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 22 juni 1932 angivna grunder (statsliggaren s. 293).

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande av oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 36 000

[60.] 58. Bidrag till Eugeniahemmet, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	250 000	209 503
1947/48	280 000	—
1948/49 (förslag)	280 000	—

Till sällskapet Eugeniahemmet, vars ändamål är att bereda bostad, vård och underhåll åt fattiga, obotligt sjuka och vanföra barn från hela landet, utgår statsbidrag för hemmets drift dels för högst 35 vårdplatser å hemmets sjukavdelning med 5 kronor 50 öre per dag och patient, dels för högst 90 å hemmet intagna skolpliktiga barn med 2 kronor 75 öre per dag och barn, dels ock för övriga å hemmet intagna patienter med 2 kronor per dag och patient, allt under villkor att avgift icke uttages med högre belopp än 1 krona för dag och patient resp. skolpliktigt barn. Statsbidrag må icke utan särskilt medgivande av Kungl. Maj:t utgå för flera platser än medicinalstyrelsen fastställt såsom motsvarande normal beläggning av hemmet.

Statsbidrag utgår vidare för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som vid hemmet behandlas för vanförhet, med två tredjedelar av kostnaderna, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån. Bidragen utbetalas kvartalsvis i efterskott.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må härjämte Kungl. Maj:t, om och i den mån vid hemmet influtna inkomster icke förslå till bestridande av de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hemmet, bevilja statsbidrag med belopp motsvarande den del av det för hemmet i dess helhet uppkomna underskottet, som kan beräknas belöpa å hemmets sjukavdelning samt folk- och småskolavdelningar. Såsom villkor för åtnjutande av sådant fyllnadsbidrag gäller, att hemmets inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret godkänts av medicinalstyrelsen.

I skrivelse den 27 maj 1947 har *sällskapet Eugeniahemmets styrelse* gjort framställning om statsbidrag enligt oförändrade grunder till hemmets driftkostnader under år 1948. Styrelsen har därvid framhållit, att för år 1946 uppkommit ett underskott å i runt tal 86 000 kronor, varav omkring 55 000 kronor skulle ersättas av statsmedel, ävensom att vidtagna löneförhöjningar och de alltjämt höga priserna å alla slag av förnödenheter medförde, att någon förbättring av hemmets ekonomi icke vore att vänta inom överskådlig framtid.

Efter remiss har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 6 september 1947 avgivit yttrande över sällskapets framställning.

Styrelsen upplyser däri, att det av styrelsen såsom motsvarande normal beläggning av hemmet fastställda antalet platser liksom under sistförflutna budgetår utgjorde 175. Enligt vad under hand upplysts vore dessa platser fördelade å hemmets olika avdelningar på följande sätt, nämligen 35 å sjukavdelningen, 90 å folk- och småskolavdelningarna samt 50 å övriga avdelningar. Om man räknade med att samtliga dessa platser komme att vara belagda under varje dag under tiden fr. o. m. den 1 april 1948 t. o. m. den

31 mars 1949, skulle som statsbidrag erfordras ett belopp av 197 100 kronor. Med hänsyn till den verkliga beläggningen under senare år syntes emellertid detta belopp kunna minskas med cirka 10 procent till 175 000 kronor, vilket nära anslöte sig till utgifterna för ändamålet under budgetåret 1946/47. Härtill borde läggas ett belopp motsvarande det för sistförflutna budgetår utbetalade bidraget till bandage och proteser, utgörande i avrundat tal 30 000 kronor.

Vad beträffar bidraget till täckande av viss del av uppkommande underskott anför styrelsen följande:

Enligt den av medicinalstyrelsen fastställda inkomst- och utgiftsstaten för år 1947 skulle man ha att räkna med ett underskott i räkenskaperna av 118 300 kronor.

För utronande av huru stor del av sistnämnda underskott, som kan anses belöpa å hemmets sjukavdelning samt folk- och småskolavdelningar, ha följande uträkningar gjorts, därvid driftkostnaderna för underhållsdag beräknats uppgå till 9 kronor 50 öre.

	Sjukavdelningen	Folk- och småskolavdelningarna	Övriga avdelningar
Statsbidrag	5: 50	2: 75	2: —
Vårdavgift	1: —	1: —	1: —
Summa inkomster	6: 50	3: 75	3: —
Driftkostnader	9: 50	9: 50	9: 50
Underskott för underhållsdag	3: —	5: 75	6: 50

Enär en del elever pläga resa till sina resp. hem under ferierna, har styrelsen ansett sig böra räkna med ett något lägre underskott för underhållsdag å folk- och småskolavdelningarna än tabellen angiver, förslagsvis 5 kronor 50 öre. I enlighet härmed har styrelsen uppskattat driftunderskottet för resp. avdelningar i dess helhet för dag räknat till för sjukavdelningen (3×35) 105 kronor, för folk- och småskolavdelningarna ($5: 50 \times 90$) 495 kronor och för övriga avdelningar ($6: 50 \times 50$) 325 kronor. Sjukavdelningen samt folk- och småskolavdelningarna kunna sålunda komma att för dag uppvisa ett underskott å tillhoppa 600 kronor, motsvarande 64,7 procent av underskottet å hemmet i dess helhet. Det för täckande av underskottet för år 1947 erforderliga statsbidraget skulle sålunda kunna uppskattas till omkring 65 procent av 118 300 eller 76 895 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 75 000 kronor. För år 1948 torde böra räknas med samma belopp.

I enlighet härmed har medicinalstyrelsen beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till $(175\ 000 + 30\ 000 + 75\ 000)$ 280 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår ej givit mig anledning till erinran, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 280 000

[61.] 59. **Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettavdelningar m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	55 000	149 029
1946/47	80 000	200 119
1947/48	120 000	—
1948/49 (förslag)	200 000	—

Grunderna för anslagets användande äro angivna i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 2 maj 1941, punkt 105, samt innebära i huvudsak följande:

Till lasarett eller därmed jämställd sjukvårdsinrättning, vid vilken ortopedisk avdelning finnes anordnad, utgår statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som för vanförhet behandlas å sådan avdelning, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån. Dyligt statsbidrag må på enahanda villkor utgå jämväl till anstalt för kirurgisk tuberkulos för patient, som därstädes polikliniskt behandlas för vanförhet.

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att anslaget — i nära anslutning till den senaste belastningssiffran — för nästa budgetår upptages med 200 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettavdelningar m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av kronor 200 000

[62.] 60. **Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater.** Under denna rubrik har 1947 års riksdag (skr. nr 362) i anledning av väckta motioner (I:74 och II:136) anvisat ett anslag av 25 000 kronor. Bestämmelser rörande anslagets användning ha meddelats i Kungl. Maj:ts brev till pensionsstyrelsen den 27 juni 1947. Enligt dessa bestämmelser må bidrag utgå till person, som av öronläkare förklaras vara för sitt arbete i behov av hörapparat och vilken med hänsyn till sin ekonomiska ställning kan antagas icke vara i stånd att utan bidrag förskaffa sig sådan apparat. Bidrag må i regel utgå med högst två tredjedelar av kostnaden för anskaffning av sådan apparat, som utprovats genom hörselfrämjandet (tidigare benämnt svenska föreningen för dövas väl). Bidrag till kostnaderna för drift av hörapparat må utgå med högst 100 kronor för år. Bidrag beviljas och utbetalas av hörselfrämjandet.

I en av pensionsstyrelsen med skrivelse den 16 oktober 1947 överlämnad framställning har *centralstyrelsen för hörselfrämjandet* hemställt, att anslaget, i avvaktan på en av riksdagen i dess förenämnda skrivelse begärd utredning av frågan om statsbidrag till bekostande av hörapparater åt döva och lomhörda, för nästa budgetår måtte upptagas till 100 000 kronor. Centralsty-

relsen har därvid såsom stöd för sin framställning hänvisat till vad centralstyrelsen för svenska föreningen för dövas väl anfört i skrivelse i ämnet den 12 december 1946 ävensom framhållit, att centralstyrelsen, trots den föreslagna höjningen av anslagsbeloppet från 25 000 till 100 000 kronor, likväl räknat med att statsbidrag till anskaffande av apparat skulle utgå med högst hälften av kostnaden i stället för av Kungl. Maj:t medgivna två tredjedelar samt att bidrag skulle utgå endast efter sträng behovsprövning.

Pensionsstyrelsen har för sin del anfört bl. a. följande:

Hörselfrämjandet nedlägger ett omfattande arbete för att förbättra de dövas och lomhörda s möjligheter till självförsörjning. Många döva och lomhörda erfordra endast lämpliga hörapparater för att vara fullt arbetsföra. Dessa hörapparater bliva emellertid för den enskilde så dyrbara både vid anskaffande och i drift att endast personer i relativt goda ekonomiska förhållanden själva kunna anskaffa och använda sådana. För att i större utsträckning än nu är fallet bereda mindre bemedlade möjlighet att anskaffa och bruka sådana hörapparater torde ett ökat anslag vara erforderligt. En ökning av det nu utgående anslaget om 25 000 kronor till 100 000 kronor kan visserligen synas stor. I föreningens skrivelse den 12 december 1946 har emellertid framhållits, att trots att omkring 1 000 hörapparater årligen försåldes inom landet ett långt större antal av landets omkring 70 000 lomhörda vore i behov av hörapparater för att kunna fylla sin plats i samhället. Det vill därför synas som om det begärda anslaget å 100 000 kronor ur behovssynpunkt icke skulle vara för högt beräknat.

Även med hänsyn till läget å arbetsmarknaden synes ett ökat anslag till nu ifrågavarande ändamål vara motiverat. Den förbättring av arbetsförmågan, som uppnås genom hörapparat, inträder praktiskt taget omedelbart och någon tidsförlust för omskolning eller utbildning — om icke sådan på grund av andra förhållanden är erforderlig — uppstår icke. Det synes därför vara ur ekonomisk synpunkt fördelaktigt, att genom bidrag till anskaffande och drift av hörapparater till döva och lomhörda bereda största möjliga antal sådana personer förbättrade möjligheter att påbörja eller fortsätta förvärvsarbete.

Under hänvisning till det anförda har pensionsstyrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till 100 000 kronor.

Departementschefen. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har jag den 18 oktober 1947 tillkallat sakkunniga för utredning rörande de hörseldefektas problem. I de sakkunnigas uppdrag ingår bl. a. att närmare pröva, huruvida den understödsverksamhet, som bedrivs med de av riksdagen för innevarande budgetår anvisade medlen till bidrag till anskaffande och drift av hörapparater, skäligen tillgodoser de dövas intressen. De sakkunniga ha sålunda att upptaga de nuvarande subventionsgrunderna till omprövning samt att närmare beräkna det erforderliga medelsbehovet för ifrågavarande ändamål. Härjämte ankommer det på de sakkunniga att överväga, huruvida icke kvalitets- och effektivitetskontroll bör införas beträffande ljudförstärkningsapparaterna samt i vilken form garantier skola kunna vinnas mot oskälig prissättning på apparaterna. I avvaktan på förslag från de sakkunniga i nämnda hänseenden, vilka förslag, så vitt nu kan bedömas, icke torde vara att vänta inom sådan tid, att de skola kunna underställas innevarande

års riksdag, är jag icke beredd att tillstyrka någon höjning av det nu utgående anslaget. Jag förordar alltså, att anslaget jämväl för nästa budgetår upptages med 25 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 25 000

[63.] 61. **Bidrag till hörselfrämjandet.** Under rubriken bidrag till svenska föreningen för dövas väl har under en följd av budgetår under åttonde huvudtiteln varit uppfört ett obetecknat anslag, som under olika budgetår utgått med växlande belopp. Anslaget upptogs sålunda för budgetåret 1941/42 till 7 000 kronor, för vart och ett av budgetåren 1942/43—1945/46 till 8 000 kronor och för budgetåret 1946/47 till 12 000 kronor. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 15 000 kronor. Efter samråd med chefen för ecklesiastikdepartementet föreslår jag, att anslaget fr. o. m. nästa budgetår överföres till elfte huvudtiteln. Anslaget bör därvid, sedan nämnda förening vid sitt årsmöte 1947 antagit namnet hörselfrämjandet, erhålla den ändrade rubriken bidrag till hörselfrämjandet.

Med skrivelse den 30 augusti 1947 har skolöverstyrelsen överlämnat en av centralstyrelsen för hörselfrämjandet gjord framställning om ett anslag av 45 000 kronor för nästa budgetår. Av framställningen framgår bl. a. följande:

Föreningens verksamhet hade under de gångna åren i hög grad utvecklats. Verksamheten bedrevs dels av centralstyrelsen i Stockholm, dels ock av 20 lokalföreningar på skilda håll ute i landet. Föreningen hade vid utgången av år 1946 haft 3 957 medlemmar. Antalet registrerade besök under nämnda år hade uppgått till över 8 500. Utvecklingen av föreningens verksamhet bland döva och lomhörda hade medfört stegrade krav på föreningens ekonomi. Det vore uppenbart, att det för föreningen i nuvarande tider vore vanskligt att i någon större utsträckning stödja sin ekonomi på frivilliga gåvor. Grundstommen i föreningens ekonomi hade också städse varit det av statsmedel erhållna anslaget.

Arbetet å centralstyrelsens byrå och apparatsamling i Stockholm hade under den senaste tiden i hög grad utökats. Antalet besök å byrån och apparatsamlingen hade sålunda stigit från 2 165 under år 1945 till 5 165 under år 1946 eller alltså med nära 150 procent. Denna ökning hade fortsatt under år 1947. Sålunda hade under månaderna januari—april 1946 antalet besök utgjort 1 486, medan för motsvarande tid år 1947 besöksantalet stigit till 1 840. Även byråns korrespondens hade ökat avsevärt. Denna påfallande ökning av föreningens uppgifter berodde bl. a. på att föreningen blivit alltmera välkänd bland lomhörda och döva och anlätades av alla samhällskategorier. Hörapparaterna hade också genom teknikens framsteg blivit så förstklassiga, att de numera ofta kunde hjälpa en lomhörd ur arbetslöshet och isolering till uppgifter i hem och samhälle. Därest vid 1947 års riksdag väckta motioner om anslag till bidrag till inköp av hörapparater bifölles, komme föreningens arbete att ökas ytterligare. Redan nu vore byråarbetet i förhållande till resurserna så omfattande, att föreningen icke vågat igångsätta en eljest välbehörlig propaganda i press och radio.

Ett verksamhetsområde av största vikt vore kampen mot sådana bullerskador, som ädroges inom vissa industrier m. m. Ett omfattande upplysnings-

arbete på detta område vore synnerligen behövt men hade på grund av brist på medel icke kunnat utföras.

De resor till olika länslasarett i landsorten för utprovning av hörapparater m. m., som på begäran av vederbörande lasarets öronläkare företogs från föreningens fasta apparatsamlingar i Stockholm och Göteborg, hade år från år fått allt större omfattning. Dessa resor hade under år 1946 dragit en kostnad av sammanlagt 6 034 kronor. Kostnaderna för den fasta apparatsamlingen i Göteborg hade under samma år uppgått till 8 752 kronor. För att ekonomiskt säkerställa den viktiga gren av föreningens verksamhet, som apparatutprovningen i landsorten utgjorde, borde kostnaderna härför i sin helhet bestridas av statsmedel. För detta ändamål beräknade föreningen för år 1948 ett belopp av 14 750 kronor.

Det snabbt växande arbetet å centralstyrelsens byrå och apparatsamling hade medfört ett ökat behov av personal. Ett angeläget önskemål vore sålunda att vid apparatsamlingen anställa en kurator, som i första hand skulle ombesörja med apparatutprovningarna sammanhängande uppgifter, såsom upprättande av bidragsansökningar, utredningar, resor och besök. Härför beräknade föreningen för år 1948 ett belopp av 6 000 kronor.

Av en vid föreningens framställning fogad tablå över beräknade inkomster och utgifter för år 1948 framgår, att föreningen räknat med att en brist å 47 150 kronor skulle uppkomma för nämnda år.

Skolöverstyrelsen har inledningsvis anfört, att i det begärda anslagsbeloppet av 45 000 kronor inräknats även medel för anordnande av en kurs för lärare för hörselsvaga barn. För detta ändamål hade tidigare medel beviljats under ett särskilt anslag. Då överstyrelsen ansåge det ändamålsenligt att även i fortsättningen behandla frågan om en dylik kurs för sig, upptog överstyrelsen denna fråga i annat sammanhang. För den i nu ifrågasvarande sammanhang avsedda verksamheten räknade överstyrelsen därför med att föreningen anhölle om anslag med (45 000 — 3 500) 41 500 kronor.

Överstyrelsen anför vidare bl. a. följande:

Hörselfrämjandet har till uppgift att på alla sätt söka befordra de dövas och lombohördas intressen och att hjälpa dem att så långt möjligt bliva oberoende av sin hörselnedsättning. Verksamheten sker i främsta rummet genom rådgivning och upplysning, genom sakkunnig utprovning av hörapparater samt genom anordnande av kurser i avläsning. Av stor betydelse är även den verksamhet i lokalföreningarna, som avser att bryta medlemmarnas isolering och att ge dem tillfälle till sällskaplig samvaro och värdefull underhållning m. m. i samkväm, studiecirklar, föreläsningar o. d.

Det har under senare år blivit allt tydligare, att det inte bara ur humanitära utan även ur samhällsekonomiska synpunkter är befogat att söka komma kroniskt hörselskadade personer till hjälp ävensom att genom förebyggande åtgärder motverka uppkomsten av hörselskador. De senaste decenniernas storartade utveckling av den elektroakustiska tekniken, särskilt i fråga om hörselmättnings- och ljudförstärkningsapparaturen, har gjort det möjligt att på ett helt annat sätt än tidigare motverka den ödesdiga och invalidiserande inverkan av hörseldefekterna. Den döve eller lombohördade kan numera med hjälp av hörapparat och avläsningsförmåga göras relativt oberoende av sitt lyte. Undan för undan söka sig därför helt naturligt allt flera personer med hörselnedsättningar till det organ, hörselfrämjandet, som har möjlighet att bringa dem hjälp. Det är bl. a. av denna anledning föreningens verksamhet tagit allt större omfattning.

Överstyrelsen framhåller slutligen, att enligt vad överstyrelsen hade sig bekant inom den närmaste tiden en kommitté komme att tillsättas för utredning rörande statligt stöd åt personer lidande av kroniska hörselnedsättningar. För att, tills resultatet av denna utredning föreläge, i önskvärd omfattning kunna bedriva sin verksamhet vore föreningen i stort behov av ökade anslag. Överstyrelsen ansåge sig därför böra tillstyrka en höjning av anslaget från 15 000 till 30 000 kronor.

Departementschefen. Såsom framgår av vad jag anfört under nästföregående anslagspunkt ha numera särskilda sakkunniga tillkallats för utredning rörande de hörseldefektas problem. Dessa sakkunniga ha enligt meddelade direktiv bl. a. att undersöka möjligheterna av att samordna de samhälleliga åtgärderna på dövårdens område, såväl i vad gäller det på forskning och andra allmänna uppgifter inriktade arbetet som beträffande de enskilda hjälpåtgärderna. Därvid ha de sakkunniga att pröva behovet och lämpligheten av att inrätta en central statlig institution med uppgift bl. a. att tjäna som rådgivnings-, kontroll- och samordningsorgan på ifrågavarande område. Denna institution skulle bl. a. erbjuda undersökningsmöjligheter i fråga om individuella fall. Vidare skulle behovet av hörselapparat undersökas och utprovning av dylik apparat ske vid institutionen. Den samordnande uppgiften skulle närmast avse de sociala åtgärderna till förmån för de döva. Den av hörselfrämjandet nu i olika former bedrivna verksamheten beröres alltså intimt av den pågående utredningen. Med hänsyn härtill skulle det kunna förefalla, som om det vore mindre lämpligt att nu öka det till föreningen utgående statsbidraget. För att emellertid föreningens betydelsefulla verksamhet skall kunna bedrivas i önskvärd omfattning, till dess utredningen fullföljts och framkomna förslag prövats av statsmakterna, och då en höjning av det nu utgående statsbidraget knappast synes ägnat att föregripa de resultat, som äro att vänta av utredningen, är jag för egen del benägen att för nästa budgetår förorda en höjning av anslaget. Denna torde dock, på sätt skolöverstyrelsen föreslagit, böra begränsas till 15 000 kronor, varför anslaget alltså skulle uppföras med 30 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hörselfrämjandet* för budgetåret 1948/49
anvisa ett anslag av kronor 30 000

Förlossningsanstalter.

[64.] 62. **Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 21 juli 1937 (nr 742).]

Statsbidrag må utgå till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för uppförande eller inrättande av barnbördshus, av barnbördsavdelning

vid lasarett eller därmed jämställd sjukvårdsinrättning eller vid sjukstuga samt av förlossningshem. Bidrag till barnbördshus och barnbördsavdelning utgår med högst hälften av kostnaderna, dock att detsamma per vårdplats icke må överstiga 2 500 kronor vid uppförande av nybyggnad för ändamålet samt, där Kungl. Maj:t icke finner särskilda skäl till annat föranleda, 1 750 kronor vid inköp av byggnad för samma ändamål och 1 250 kronor vid användande av i vederbörandes ägo befintlig, för annat ändamål uppförd eller inköpt byggnad. Bidrag till förlossningshem utgår med högst 1 000 kronor per vårdplats vid uppförande av nybyggnad för ändamålet. Beviljat bidrag utbetalas ej, förrän anstalten blivit genom medicinalstyrelsens försorg avsynad och godkänd.

För innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

I skrivelse den 24 oktober 1947 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för nästa budgetår.

Av styrelsens skrivelse framgår, att ett belopp av 995 912 kronor vore disponibelt för tillgodoseende av andra ansökningar än sådana, som redan beviljats. Tre ansökningar, avseende utbekommande av statsbidrag med tillhoppa 105 000 kronor, vore beroende på Kungl. Maj:ts prövning. I anledning av fem hos styrelsen ineliggande framställningar kunde vidare statsbidrag komma att av styrelsen tillstyrkas med tillhoppa 212 500 kronor. Slutligen kunde enligt uppgifter, som inforrats från landstingen och städer utanför landsting, statsbidrag före nästa budgetårs utgång komma att erfordras för 534 vårdplatser med tillhoppa 1 274 500 kronor. Enligt dessa beräkningar skulle sålunda före utgången av budgetåret 1948/49 komma att föreligga ett medelsbehov av $(105\,000 + 212\,500 + 1\,274\,500 - 995\,912) = 596\,088$ kronor. Enligt vad erfarenheten utvisat, syntes man emellertid kunna räkna med att ansökningar om bidrag för en del av de planerade anstalterna icke komme att ingivas inom sådan tid, att ställning till desamma kunde tagas före den 1 juli 1949. Med hänsyn härtill och till rådande förhållanden på byggnadsmarknaden ansåge styrelsen tillfyllest, att för nästa budgetår anvisades ett anslag av 300 000 kronor.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet synes i och för sig intet vara att erinra. För egen del anser jag dock, att anslaget med hänsyn till de av styrelsen åberopade omständigheterna kan ytterligare begränsas. Jag förordar, att anslaget upptages till 200 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 200 000

[65.] 63. Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m., förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	2 000 000	2 363 770
1946/47	2 500 000	2 329 267
1947/48	2 700 000	—
1948/49 (förslag)	2 700 000	—

[Kungörelse den 21 juli 1937 (nr 743), ändrad genom kungörelser nr 262/1939, 384/1941 och 571/1943.]

Statsbidrag till driften av förlossningsanstalt utgår med 3 kronor för dag och barnaföderska, som vårdas å allmän sal å barnbördshus eller barnbördsavdelning eller å förlossningshem om minst sex vårdplatser, samt med 2 kronor för dag och barnaföderska, som vårdas å förlossningshem om högst fem vårdplatser eller å förlossningsrum hos barnmorska, dock i samtliga nu nämnda fall för högst tio dagar. Bidrag till driften av väntehem utgår med 2 kronor per underhållsdag under högst femton dagar. Bidrag till hemhjälp utgår för högst femton dagar med 1 krona per dag och barnaföderska, för vilken driftbidrag till väntehem åtnjutes. Bidrag utbetalas halvårsvis i efterskott. Under nästa budgetår skall alltså utbetalas statsbidrag för kalenderåret 1948.

I skrivelse den 6 september 1947 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att enligt av styrelsen dittills fattade beslut statsbidrag för år 1948 till driften av hithörande anstalter kunde beräknas utgå för 2 685 vårdplatser (varav 2 615 å barnbördshus, barnbördsavdelning eller förlossningshem om minst sex vårdplatser och 70 å förlossningshem om högst fem vårdplatser eller förlossningsrum hos barnmorska), motsvarande ett sammanlagt statsbidragsbelopp av 2 635 050 kronor. Vidare har styrelsen räknat med att driftbidrag kan komma att utgå för år 1948 dels med 203 940 kronor för 206 vårdplatser å nya anstalter, beträffande vilka statsbidrag till uppförande eller inrättande beviljats men ännu ej utbetalats, dels med 28 710 kronor för 30 nya vårdplatser, beträffande vilka ansökningar om driftbidrag ingivits till styrelsen men ännu ej avgjorts, dels med 44 550 kronor för 45 vårdplatser å nya anstalter, till vilkas inrättande ansökningar om statsbidrag överlämnats till Kungl. Maj:t men ej slutligt prövats, dels ock med 25 740 kronor för 26 nya vårdplatser, till vilkas inrättande ansökningar om statsbidrag ingivits till styrelsen men ännu ej överlämnats till Kungl. Maj:t. Slutligen har styrelsen för statsbidrag till driften av väntehem och till hemhjälp beräknat 2 640 resp. 1 320 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till (2 635 050 + 203 940 + 28 710 + 44 550 + 25 740 + 2 640 + 1 320) 2 941 950 kronor, vilket belopp styrelsen ansett kunna avrundas till 2 900 000 kronor.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår synes i och för sig intet vara att erinra. Med

hänsyn till de osäkra förutsättningar, varpå beräkningen delvis vilar, samt belastningssiffrorna för de båda senaste budgetåren torde dock anslaget tills vidare kunna upptagas till oförändrat belopp, 2 700 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett
förslagsanslag av..... kronor 2 700 000

[66.] 64. **Viss ersättning till barnbördshuset i Lund.** Under rubriken viss ersättning till barnbördshuset i Lund är å gällande riksstat uppfört ett anslag av 1 400 kronor. Härav utgår ett belopp av 1 358 kronor som bidrag till uppehållande av barnbördshuset i Lund enligt Kungl. Maj:ts brev den 19 maj 1899 och 18 oktober 1907.

För nästa budgetår torde böra beräknas enahanda belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss ersättning till barnbördshuset i Lund* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 1 400

Hälsovård i allmänhet.

[67.] 65. **Statens institut för folkhälsan: Avlöningar, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 230 000 kronor. Vidare har till statens institut för folkhälsan: omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 549 800 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1947 har *styrelsen för statens institut för folkhälsan* föreslagit, att nämnda båda anslag för nästa budgetår skulle upptagas till 1 461 400 resp. 599 800 kronor.

Departementschefen. 1938 års arbetarskyddskommitté har den 13 december 1946 avgivit betänkande med förslag till organisation av tillsynen å arbetarskyddslagstiftningen m. m. Förslaget innebär, att olika på arbetarskyddets område verksamma organ skola sammanföras under gemensam ledning av ett särskilt ämbetsverk, benämnt arbetsrådet. Till detta nya verk skall enligt förslaget överflyttas bl. a. yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan. Ett genomförande av förslaget kommer sålunda att återverka på medelsbehovet för institutet.

De av arbetarskyddskommittén framlagda förslagen äro efter vederbörlig remissbehandling f. n. föremål för övervägande inom socialdepartementet. Efter samråd med chefen för nämnda departement förordar jag, att avlönings- och omkostnadsanslagen för statens institut för folkhälsan, i avbidan på det slutliga ställningstagandet till arbetarskyddskommitténs förslag, i riksstatsförslaget för nästa budgetår uppföras med allenast preliminärt beräknade belopp. Avlöningsanslaget synes därvid böra upptagas till 1 350 000 kronor och omkostnadsanslaget till 550 000 kronor.

Hemställan beträffande omkostnadsanslaget gör jag under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens institut för folkhälsan: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 1 350 000

[68.] 66. **Statens institut för folkhälsan: Omkostnader, förslagsanslag.** Under återopande av vad jag under föregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 550 000

[69.] 67. **Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	96 500	104 998
1947/48	132 500	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	133 700	—

Barnmorskeläroanstalterna äro två till antalet, en i Stockholm och en i Göteborg. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för anstalterna (statsliggaren s. 298). Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för anstalterna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 28 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 40 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 1 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1 500
	<hr/>
	Summa kronor 71 000

B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 30 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 28 700
3. Avlöningar till övrig icke ordinarie personal	» 1 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1 800
	<hr/>
	Summa kronor 61 500

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen erinrar inledningsvis om att för var och en av de båda anstalterna i anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda

av Kungl. Maj:t, inräknats bl. a. arvoden till tillfälliga lärare och annan personal, som erfordrades för de under budgetåret 1944/45 tillkomna extra kurserna för barnmorskor. Styrelsen räknar med att dessa kurser måste bibehållas även under budgetåret 1948/49 för att motverka den rådande bristen på barnmorskor.

Styrelsen erinrar vidare om att det av Kungl. Maj:t den 19 juli 1946 godkända avtalet med Stockholms stad angående upplåtelse av lokaler m. m. för barnmorskeläroanstalten i Stockholm bl. a. innebure, att kostnaderna för avlölandet av överbarnmorskan och instruktionsbarnmorskan därstädes, vilka tidigare avlönats av staden för sitt biträde vid sjukvården och för sitt biträde vid undervisningen erhållit arvoden av staten med 2 300 resp. 1 650 kronor, fr. o. m. den 1 januari 1947 helt övertagits av staten. Med anledning därav hade styrelsen föreslagit, att för dessa befattningshavare skulle fr. o. m. den 1 juli 1947 inrättas ordinarie tjänster i lönegraden A 15 resp. lönegraden A 11. I propositionen nr 88/1947 hade emellertid föredragande statsrådet erinrat om att 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen i anslutning till meddelade direktiv upptagit även frågan om barnmorskeutbildningen till behandling. Då de förslag härom, som vore att vänta från kommittén, kunde tänkas komma att beröra jämväl spörsmålet om barnmorskeläroanstalternas personalorganisation, hade statsrådet ansett mindre lämpligt att för det dåvarande inrätta nya ordinarie tjänster vid anstalten i Stockholm. Statsrådet hade i stället förordnat, att de båda befattningshavarna under budgetåret 1947/48, i likhet med vad som föreslagits för första halvåret 1947, skulle utöver de särskilda arvodena — dessa ha i anslutning till den allmänna löneregleringen jämkats till 2 304 resp. 1 656 kronor — erhålla ersättning för de avlöningsförmåner å deras ordinarie tjänster hos Stockholms stad, varom de ginge miste under tjänstledighet för tjänstgöring vid barnmorskeläroanstalten.

Styrelsen anför slutligen, att styrelsen, då förenämnda kommitté ännu ej avslutat sitt arbete, funnit sig tills vidare böra utgå från att barnmorskeläroanstalternas personalorganisation skulle bibehållas oförändrad under budgetåret 1948/49. Enligt vad styrelsen inhämtat syntes från Stockholms stads sida hinder icke möta för en sådan ordning, varvid borde räknas med samma ersättning som för innevarande budgetår för mistade avlöningsförmåner till överbarnmorskan och instruktionsbarnmorskan vid anstalten i Stockholm. Vid sådant förhållande påkallades endast vissa smärre jämkningar beträffande anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till rörligt tillägg i anslutning till den belastning, som kunde beräknas inträda för innevarande budgetår. Kostnaderna för avlöningar till ordinarie tjänstemän kunde sålunda beräknas utgöra vid anstalten i Stockholm 29 000 kronor och i Göteborg 28 000 kronor. Utgifterna för rörligt tillägg syntes böra uppskattas till 3 000 kronor för vardera anstalten.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat medelsbehovet för stockholmsanstaltens del till (29 000 + 40 000 + 1 000 + 3 000) 73 000 kronor och för göteborgsanstaltens del till (28 000 + 28 700 + 1 000 + 3 000) 60 700 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår har alltså av styrelsen uppskattats till (73 000 + 60 700) 133 700 kronor.

Departementschefen. 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen, som jämväl upptagit frågorna om barnmorskeutbildningen och organisationen av denna utbildning till behandling, har ännu icke avlämnat sitt betänkande. Med hänsyn härtill synes man icke kunna räkna med att kommitténs förslag skola kunna föreläggas årets riksdag. Personalorganisationen vid de båda barnmorskeläroanstalterna torde därför böra bibehållas oförändrad under nästa budgetår. Detta innebär för stockholmsanstaltens del, att till överbarnmorskan och instruktionsbarnmorskan därstädes jämväl under budgetåret 1948/49 böra utgå dels särskilda arvoden med samma belopp som under innevarande budgetår eller 2 304 resp. 1 656 kronor, dels ock ersättning för mistade löneförmåner å deras ordinarie befattningar hos Stockholms stad.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår biträder jag medicinalstyrelsens beräkningar och uppskattar alltså det sammanlagda anslagsbehovet till 133 700 kronor, varav för stockholmsanstalten 73 000 kronor och för göteborgsanstalten 60 700 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalterna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	29 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	40 000
3. Avlöningar till övrig icke ordinarie personal	»	1 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	3 000
	Summa kronor	73 000

B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	28 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	28 700
3. Avlöningar till övrig icke ordinarie personal	»	1 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	3 000
	Summa kronor	60 700;

dels ock till Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 133 700

[70.] 68. **Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	120 000	155 879
1947/48	131 500	—
1948/49 (förslag)	131 500	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt omkostnadsstat för barnmorskeläroanstalterna, att tillämpas under budgetåret 1947/48 (statsliggaren s. 299).

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* anført, att någon anledning att — i avbidan på sjuksköterskeutbildningskommitténs förslag — frångå de beräkningar, som legat till grund för bedömandet av medelsbehovet för barnmorskeläroanstalternas omkostnader för budgetåret 1947/48, icke föreläge, samt därför föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 131 500 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 131 500

[71.] 69. **Barnmorskeläroanstalterna: Repetitionskurser för barnmorskor, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	7 000	6 200
1944/45	7 000	6 050
1945/46	7 000	5 050
1946/47	7 000	7 060
1947/48	6 000	—
1948/49 (förslag)	7 000	—

[Stadga för barnmorskeundervisningen den 13 maj 1938 (nr 191), ändrad genom kungörelser nr 535/1939 och 794/1947.]

Enligt 21 § förenämnda stadga skola årligen två repetitionskurser för barnmorskor anordnas vid vardera av de båda barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg. Därjämte skola, efter medicinalstyrelsens beprövande, dylika kurser årligen anordnas jämväl vid andra lämpliga barnbördshus. För de sex senaste budgetåren ha medel ej beräknats för kurser av sist angivet slag.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* meddelat, att styrelsen hade för avsikt att även under budgetåret 1948/49 begränsa antalet repetitionskurser till två vid vardera barnmorskeläroanstalten.

Styrelsen har vidare erinrat om att Kungl. Maj:t genom beslut den 29 november 1946 medgivit, att styrelsen finge av anslaget disponera dels ett belopp av 500 kronor för meddelande av utbildning vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm åt distriktsbarnmorskor i handhavandet av transportabla lustgasapparater, dels ock ett belopp av 250 kronor för meddelande av sådan utbildning vid barnmorskeläroanstalten i Göteborg. 1941 års befolkningsutredning, vars i skrivelse den 19 oktober 1944 framlagda förslag i huvudsak

legat till grund för distriktsbarnmorskornas utbildning i handhavandet av transportabla lustgasapparater, hade i sitt förslag förutsatt, att en fortlöpande sådan utbildning skulle meddelas vid de årliga repetitionskurserna för barnmorskor. Styrelsen hade emellertid icke påkallat någon medelsanvisning för dylik utbildning vid de repetitionskurser, som skulle hållas under budgetåret 1947/48, enär sådan utbildning under de senaste åren meddelats ett stort antal distriktsbarnmorskor vid särskilda lustgaskurser. Under budgetåret 1948/49 borde dock enligt styrelsens mening lustgasutbildning meddelas vid samtliga fyra repetitionskurser. För denna utbildning skulle till arvoden åt lärarpersonalen för undervisningen erfordras 250 kronor för varje kurs eller sammanlagt 1 000 kronor. Då enligt styrelsen belastningen å anslaget för budgetåret 1946/47 uppgått till 6 910 kronor, vari inginge ett belopp av 510 kronor för lustgasutbildning, skulle alltså för nästa budgetår erfordras ett anslag av (6 910 — 510 + 1 000) 7 400 kronor.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens förslag, att för nästa budgetår under detta anslag skulle beräknas ett belopp av tillhoppa 1 000 kronor för meddelande av utbildning vid de fyra repetitionskurserna rörande handhavandet av transportabla lustgasapparater, har jag intet att erinra. Då övriga utgifter för repetitionskurserna i anslutning till belastningen å anslaget under budgetåren 1943/44—1945/46 synas kunna beräknas till i runt tal 6 000 kronor, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages till (1 000 + 6 000) 7 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalterna: Repetitionskurser för barnmorskor* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 7 000

[72.] 70. **Statens sjuksköterskeskola: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	72 100	77 224
1947/48	104 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	121 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens sjuksköterskeskola (statsliggaren s. 300).

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för skolan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 28 400
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	» 1 800
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	» 17 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 52 400
5. Börligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4 200

Summa förslagsanslag kronor 104 000

Av anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare — vilken icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas — ha 4 400 kronor beräknats för två nybörjarkurser, 6 600 kronor för två mellankurser, 3 900 kronor för två avslutningskurser samt 2 300 kronor för extra föreläsningar och lektioner i samband med den praktiska undervisningen m. m.

I skrivelse den 29 augusti 1947 har *styrelsen för statens sjuksköterskeskola* gjort framställning rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid föreslagit, att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med hänsyn till inträffande löneklassuppflyttningar höjes med 1 300 kronor till 29 700 kronor.

Anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, har styrelsen upptagit till oförändrat belopp, 1 800 kronor.

Vad angår anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare har styrelsen upplyst, att belastningen å anslagsposten för budgetåret 1946/47 uppgått till 18 269 kronor. Anledningen till de ökade utgifterna vore en viss utökning av antalet undervisningstimmar i ett par ämnen samt en mindre höjning av arvodena till de lärare, som undervisade i vissa sjukvårdsspecialiteter. För nästa budgetår räknar styrelsen av nämnda anledningar med en ytterligare något ökad belastning å anslagsposten och föreslår därför, att densamma höjes med 2 000 kronor till 19 200 kronor, varav 4 800 kronor för nybörjarkurser, 7 200 kronor för mellankurser, 4 200 kronor för avslutningskurser och 3 000 kronor för extra föreläsningar och lektioner i samband med den praktiska undervisningen m. m.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen föreslagit, att en vid skolan inrättad befattning med ett arvode av 7 008 kronor för år och avsedd för en instruktionsköterska med uppgift att å sjukhusen handleda och undervisa eleverna i deras praktiska utbildning fr. o. m. nästa budgetår förändras till extra ordinarie tjänst i lönegraden Ce 15. Som stöd härför har styrelsen framhållit, att styrelsen, trots att befattningen funnits endast fr. o. m. den 15 april 1947, dock redan kunnat konstatera, att den med tjänsten avsedda undervisningsformen slagit mycket väl ut och fyllde ett länge känt behov. Tjänsten borde enligt styrelsens mening jämföras med den tjänst som instruktionsköterska för undervisning vid skolan, vilken vore placerad i lönegraden Ca 15. Styrelsen framhåller vidare, att nyssnämnda arvodesanställda instruktionsköterska av styrelsen avdelats för den praktiska undervisningen å kirurgisk avdelning. Emellertid föreläge stort behov av dylika instruktionsköterskor även på vissa andra avdelningar, främst den medicinska, men även på barnbörds- och barnavårdsavdelning samt på psykiatrisk avdelning. Styrelsen föreslår därför, att vid skolan inrättas ytterligare tre instruktionskötersketjänster för handledning av eleverna under den praktiska utbildningen på sjukhusen, vilka tjänster, i likhet med vad som föreslagits beträffande den nuvarande arvodesanställda instruktionsköterskan, borde hänföras till lönegraden Ce 15. Slutligen har styrelsen föreslagit, att en tjänst såsom kanslibiträde i lönegraden Cg 11, vilken jämlikt Kungl. Maj:ts medgivande den

8 augusti 1947 inrättats vid skolan, fr. o. m. nästa budgetår förändras till extra ordinarie befattning. Någon tvekan om att en dylik tjänst vore behövligen även för framtiden syntes nämligen ej föreligga. Med utgångspunkt från vad sålunda anförts har styrelsen beräknat ifrågavarande anslagspost till 83 500 kronor, innebärande en höjning med 31 100 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen har styrelsen beräknat till 11 500 kronor.

Anslaget i sin helhet har alltså av styrelsen beräknats till (29 700 + 1 800 + 19 200 + 83 500 + 11 500) 145 700 kronor.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd.

Statskontoret har erinrat om att med inrättandet av en arvodesavlönad tjänst som instruktionssköterska med uppgift att å sjukhusen handleda och undervisa sjuksköterskeeleverna i deras praktiska utbildning avsetts att försöksvis pröva nya former för undervisningen inom sjuksköterskeutbildningen. Vid sådant förhållande ansåge ämbetsverket, att med frågan om såväl förändring av anställningsformen för denna sköterska som inrättande av nya liknande tjänster borde anstå, intill dess 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen slutfört sitt arbete och kommitténs förslag i hithörande delar blivit föremål för övervägande. I övrigt har statskontoret icke haft något att erinra mot vad skolstyrelsen föreslagit.

Statens lönenämnd har för sin del lämnat skolstyrelsens förslag utan erinran.

Departementschefen. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör i enlighet med skolstyrelsens förslag på grund av löneklassuppflyttningar höjas med 1 300 kronor till 29 700 kronor.

Anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, beräknar jag i likhet med skolstyrelsen till oförändrat belopp, 1 800 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare torde med hänsyn till vad skolstyrelsen anför en uppräknig vara nödvändig. Höjningen synes dock kunna begränsas till 1 000 kronor, varför posten alltså skulle upptagas till 18 200 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anser jag i likhet med statskontoret, att med förändring av anställningsformen för den arvodesanställda instruktionssköterskan med uppgift att handleda eleverna under den praktiska utbildningen på sjukhusen samt med inrättande av ytterligare liknande tjänster bör anstå i avvaktan på de förslag rörande hithörande frågor, som äro att vänta från 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen. Jag vill emellertid förorda, att det nu utgående arvodet jämkas från 7 008 till 7 200 kronor. Mot förslaget om beredande av extra ordinarie anställning åt kanslibiträdet i lönegraden Cg 11 har jag intet att erinra. Då några medel för denna tjänst icke beräknats under anslagsposten för innevarande budgetår, föranledes härav ett ökat medelsbehov under posten av 5 600 kronor. Vidare bör för löneklassuppflyttningar beräknas ett belopp av 300 kronor. Slutligen torde posten, som vid den schablonmässiga anslagsberäkningen för innevarande budgetår

blivit upptagen med för lågt belopp, höjas med ytterligare 3 300 kronor. I enlighet härmed skulle posten för nästa budgetår upptagas med (52 400 + 192 + 5 600 + 300 + 3 300) 61 792 kronor eller i avrundat tal 61 800 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknar jag till 9 500 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet skulle alltså bli (29 700 + 1 800 + 18 200 + 61 800 + 9 500) 121 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	29 700
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 800
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	»	18 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	61 800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	9 500

Summa förslagsanslag kronor 121 000;

dels ock till Statens sjuksköterskeskola: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 121 000

[73.] 71. Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	56 400	57 285
1947/48	56 400	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	58 400	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 med tillämpning under budgetåret 1947/48 fastställt omkostnadsstat för statens sjuksköterskeskola, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	200
3. <i>Expenser</i> , <i>förslagsvis</i>	»	16 600
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	39 300

Summa kronor 56 400

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 301.

I skrivelse den 29 augusti 1947 har *styrelsen för statens sjuksköterskeskola* gjort framställning om anvisande av medel för omkostnader vid skolan under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upptagit anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare, till reseersättningar och till *expenser* med oförändrade belopp, resp. 300, 200 och 16 600 kronor.

I fråga om anslagsposten till övriga utgifter har styrelsen med hänsyn till belastningen under föregående budgetår, 26 843 resp. 29 23 kronor, föreslagit höjningar av delposterna till kost åt elever m. m. och till tvätt åt elever m. m. med resp. 2 000 och 300 kronor till resp. 27 000 och 3 000 kronor. Delposten till elevers tjänstgöring i öppen vård har styrelsen, med hänsyn till den senaste belastningsciffran, 3 633 kronor, och då antalet i sådan vård tjänstgörande elever kunde beräknas komma att öka, ansett böra höjas med 1 000 kronor till 4 000 kronor. Beträffande delposten till elevers resor i undervisningssyfte upplyser styrelsen, att delposten för budgetåret 1946/47, då den varit upptagen till 500 kronor, måst överskridas med 214 kronor, vilket berott på att vissa elever för erhållande av utbildning i sinnessjukvård hänvisats till Sidsjöns sjukhus vid Sundsvall. Denna anordning kunde väntas bli bestående även under budgetåret 1948/49, varjämte något flera elever kunde komma att hänvisas till nämnda sjukhus. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att delposten uppräknas med 300 kronor till 800 kronor. Då övriga delposter upptagits med oförändrade belopp, har styrelsen beräknat anslagsposten till övriga utgifter till $(39\,300 + 2\,000 + 300 + 1\,000 + 300)$ 42 900 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle sålunda vid bifall till styrelsens förslag behöva upptagas till $(300 + 200 + 16\,600 + 42\,900)$ 60 000 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande i ärendet icke haft något att erinra mot skolstyrelsens förslag.

Departementschefen. I likhet med skolans styrelse beräknar jag anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare, till reseersättningar och till expenser till oförändrade belopp, resp. 300, 200 och 16 600 kronor.

I fråga om anslagsposten till övriga utgifter tillstyrker jag den föreslagna höjningen av delposten till kost åt elever m. m. med 2 000 kronor, medan jag i övrigt icke kan förorda någon höjning av de under anslagsposten upptagna delposterna. Anslagsposten i fråga skulle alltså upptagas till $(39\,300 + 2\,000)$ 41 300 kronor.

I enlighet härmed beräknar jag omkostnadsanslaget i dess helhet till $(300 + 200 + 16\,600 + 41\,300)$ 58 400 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 58 400

[74.] 72. **Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	24 000	20 275
1947/48	24 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	21 000	—

[Kungörelse den 26 april 1940 (nr 380).]

Enligt nämnda kungörelse må medellös eller mindre bemedlad elev vid av staten godkänd sjuksköterskeskola kunna komma i åtnjutande av stipendium till belopp, motsvarande halva den till skolan utgående elevavgiften, dock högst 250 kronor, under villkor att skolans styrelse medgiver eleven nedläggning i nämnda avgift med belopp, motsvarande det beviljade stipendiet. Från denna regel medgivas vissa undantag i syfte att underlätta stipendiens utdelande.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning rörande medelsbehovet under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att under budgetåret 1946/47 beviljats stipendier med ett sammanlagt belopp av 22 550 kronor. Första utbetalningen av dessa stipendier hade tillsammans med andra utbetalningen av under budgetåret 1945/46 beviljade stipendier utgjort sammanlagt 20 275 kronor. Under budgetåret 1946/47 hade inkommit 112 ansökningar om stipendier, av vilka 104 bifallits. De sökande hade representerat 7 av landets sjuksköterskeskolor.

Styrelsen upplyser vidare, att vid ingången av budgetåret 1947/48 förelagat en reservation å anslaget av 14 335 kronor. Om från detta belopp droges den summa, som erfordrades för andra utbetalningen av de under budgetåret 1946/47 beviljade stipendierna eller 11 275 kronor, återstode ett belopp av 3 060 kronor.

Styrelsen har härjämte erinrat om sitt tidigare framlagda förslag om ändrade bestämmelser för nu ifrågavarande stipendier (jfr 1946 års statsverksproposition, V. s. 307 o. f.) men har, då enligt vad styrelsen erfarit 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen kunde förväntas inom den närmaste tiden framlägga förslag angående utvidgat ekonomiskt stöd till elever vid sjuksköterskeskolor, icke ansett sig böra f. n. föreslå någon höjning av anslaget, ehuru behov föreläge av ytterligare lättnader i ekonomiskt avseende för eleverna vid sjuksköterskeskolorna.

Styrelsen föreslår slutligen, att anslaget, i avbidan på nämnda kommittés förslag, som kunde förväntas medföra en väsentlig ökning av anslaget, för nästa budgetår preliminärt upptages till 24 000 kronor. Därest oförändrade grunder för anslagets användning skulle komma att gälla under nästa budgetår, syntes anslaget kunna begränsas till 21 000 kronor.

Departementschefen. Såsom framgår av vad jag anfört under anslaget till barnmorskeläroanstalterna: avlöningar synes man icke kunna räkna med att några förslag från 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen skola kunna föreläggas årets riksdag. Med hänsyn härtill synas nu ifrågavarande stipendier för nästa budgetår böra utgå enligt oförändrade grunder. Anslaget torde därvid i enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag böra upptagas till 21 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor*
för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 21 000

[75.] 73. Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	25 000	1 460
1947/48	15 000	—
1948/49 (förslag)	10 000	—

Grunderna för detta anslags användande äro angivna i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 18 maj 1945, punkt 142, och innebära följande. Till av staten godkänd sjuksköterskeskola, vilken den 1 januari 1945 eller därefter utökar elevantalet genom anordnande av en eller flera nybörjarkurser utöver de före sagda dag förekommande, må tills vidare fr. o. m. budgetåret 1945/46 utgå statsbidrag till bestridande av kostnaderna för sådan kurs. Bidrag utgår till avlöning åt fast anställd lärarpersonal, till arvoden åt annan lärarpersonal och till undervisningsmateriel med hälften av skolans utgifter för sådant ändamål intill ett belopp av 4 000 kronor för kurs om tre år. Som regel utgår bidrag allenast till kurs, genom vilken ökningen av det årliga elevantalet vid skolan vid kursens början icke understiger femton.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår. Styrelsen har därvid till en början erinrat om sitt tidigare framlagda förslag om ändrade grunder för statsbidrag till driften av de godkända sjuksköterskeskolorna (jfr 1946 års statsverksproposition, V. s. 311 o. f.) samt framhållit, att bidrag med hänsyn till de nu gällande grunderna endast i ringa utsträckning kunnat beviljas sjuksköterskeskolorna. Sålunda hade under vartdera av budgetåren 1945/46 och 1946/47 statsbidrag utanordnats till endast en av landets 22 sjuksköterskeskolor (statens sjuksköterskeskola icke medräknad). Då styrelsen under hand erfarit, att 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen kunde förväntas inom den närmaste tiden framlägga förslag angående statens understödjande av sjuksköterskeskolorna, hade styrelsen emellertid ansett en framställning om ändrade grunder för statsbidragets användande nu icke böra ske.

Styrelsen föreslår, att anslaget i avbidan på nyssnämnda kommittés förslag, vilket kunde förväntas medföra en väsentlig ökning av anslaget, för nästa budgetår preliminärt beräknas till 15 000 kronor. Skulle oförändrade grunder för anslagets användning komma att gälla för nästa budgetår, syntes anslaget kunna begränsas till förslagsvis 10 000 kronor.

Departementschefen. Av enahanda skäl, som jag åberopat under föregående anslagspunkt, torde även nu ifrågavarande statsbidrag för nästa budgetår böra utgå enligt oförändrade grunder. Anslaget torde därvid i enlighet med medicinalstyrelsens förslag kunna nedsättas med 5 000 kronor till 10 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 10 000

[76.] 74. **Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 12 800 kronor. Anslaget är avsett såsom bidrag till svensk sjuksköterskeförening för anordnande, såsom påbyggnad av den utbildning, som meddelas vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna, av *dels* en längre kurs om sex månader för utbildning av husmödrar, föreståndarinnor och instruktionssköterskor vid sjukvårdsanstalter (fortsättningskurs), *dels* en extra kurs för utbildning av dylik personal, *dels ock* en kortare kurs om fyra à sex veckor för utbildning av instruktionsavdelningssköterskor vid sjukvårdsanstalter (kompletteringskurs). Fortsättningskursen har beräknats omfatta omkring 20 elever, den extra fortsättningskursen omkring 12 elever och kompletteringskursen omkring 20 elever. Som villkor för statsbidragets erhållande gäller, att i den extra kursen minst sex elever och i envar av de båda övriga kurserna minst tio elever, vilka därav äro i behov, skola befrias från erläggande av kursavgift samt att undervisningen vid kurserna skall stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivas enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan.

I en av medicinalstyrelsen med skrivelse den 12 september 1947 överlämnad framställning har *svensk sjuksköterskeförening* hemställt om statsbidrag med 15 000 kronor för anordnande under budgetåret 1948/49 av en fortsättningskurs för omkring 35 elever och en kompletteringskurs för omkring 20 elever. Som stöd för den föreslagna höjningen av statsbidraget har föreningen anfört, att de för kurserna anställda timlärarna begärt och under våren 1947 erhållit högre arvoden samt att föreningen ansett sig böra höja löneförmånerna för kursledarinnan. Av föreningens framställning framgår, att kostnaderna för kurserna beräknats till sammanlagt 31 800 kronor samt att vid ett till 15 000 kronor förhöjt statsbidrag föreningens egna utgifter för ändamålet skulle uppgå till 14 400 kronor.

Medicinalstyrelsen upplyser inledningsvis, att föreningen efter framställning av styrelsen förklarar sig villig att under innevarande budgetår såväl förlänga kompletteringskursen till åtta à nio veckor som ock att vid densamma mottaga ett elevantal av cirka 40. Styrelsens framställning hade föranletts av en skrivelse från 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen, i vilken kommittén påkallat en utvidgning av kompletteringskursen för att dess elever skulle erhålla en mera ingående pedagogisk skolning än vad som tidigare varit fallet. Avsikten därmed hade varit, att de välkvalificerade avdelningssköterskor, som genomgått den sålunda utvidgade kursen och därvid visat särskild fallenhet för undervisning, under en övergångsperiod skulle kunna anses vara nödortfigt förberedda till att erhålla anställning som instruktionssköterskor för sjuksköterskeelevernas praktiska utbildning och som ledare för biträdeskurser. Merkostnaderna för denna utvidgning av kompletteringskursen hade av föreningen beräknats till 800 kronor, vilket belopp styrelsen i skrivelse den 31 juli 1947 begärt för innevarande budgetår.

Medicinalstyrelsen anför vidare, att det enligt styrelsens mening vore ytterst angeläget, att föreningens framställning bifölles. Styrelsen tillstyrker

därför, att föreningen beviljas statsbidrag med (15 000 + 800) 15 800 kronor för anordnande under budgetåret 1948/49 av *dels* en kurs för utbildning av husmödrar, föreståndarinnor och instruktionsköterskor vid sjukvårdsanstalter, *dels* en extra kurs för utbildning av dylik personal, vilka båda kurser borde pågå under en tid av omkring sex månader vardera och till vilka borde antagas ett antal elever av tillhoppa cirka 35, *dels ock* en kurs för utbildning av instruktionsavdelningssköterskor vid sjukvårdsanstalter, vilken sistnämnda kurs borde pågå under en tid av minst nio veckor och till vilken borde antagas cirka 40 elever. Som villkor för statsbidragets erhållande borde föreskrivas, att i den extra kursen minst sex elever och i envar av de båda övriga kurserna minst tio elever, som därav vore i behov, befriades från erläggande av kursavgift, samt att undervisningen skulle stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivs enligt en av styrelsen godkänd plan.

I avgivet utlåtande i ärendet har *statskontoret* anfört, att sådana spörsmål som storleken av föreläsnings- och undervisningsarvoden lämpligen borde bedömas i ett sammanhang för skilda slag av kursverksamhet. Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anfört ville ämbetsverket emellertid icke motsätta sig, att anslaget för nästa budgetår upptoges till föreslaget belopp.

Departementschefen. Med hänsyn till den stora betydelse, som den nu ifrågasatt kursverksamheten har för sjukvården i landet, samt under erinran om att Kungl. Maj:t genom beslut den 12 september 1947 tillerkänt föreningen ett ytterligare statsbidrag av högst 800 kronor för utvidgning av kompletteringskursen redan under innevarande budgetår, tillstyrker jag, att föreningen för nästa budgetår beviljas ett till 15 800 kronor förhöjt statsbidrag för anordnande av en fortsättningskurs och en kompletteringskurs. Fortsättningskursen bör därvid omfatta cirka 35 elever och pågå omkring sex månader, medan kompletteringskursen bör avses för cirka 40 elever och pågå omkring nio veckor. Såsom villkor för statsbidragets åtnjutande bör gälla, att i fortsättningskursen minst 16 och i kompletteringskursen minst 10 elever, vilka därav äro i behov, skola befrias från erläggande av kursavgift, samt att undervisningen skall stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivs enligt en av styrelsen godkänd plan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildningskurser för instruktionsköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av..... kronor 15 800

[77.] 75. **Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	1 300 000	1 316 766
1946/47	1 300 000	1 227 556
1947/48	2 600 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	4 200 000	—

[Kungörelse den 28 juni 1935 (nr 428) angående statsbidrag till distriktsvård, ändrad genom kungörelser nr 407/1938, 263/1939, 1051/1940, 267/1946 och 428/1947.]

Fr. o. m. den 1 juli 1947 utgår för varje distriktssköterskebefattning, som under minst tre fjärdedelar av ett och samma kalenderår uppehållits av person med föreskriven kompetens, statsbidrag för kalenderåret med belopp motsvarande hälften av de kontanta avlöningsförmåner, som för hela året skulle ha utgått till å vederbörande ort stationerad statlig tjänsteman med placering i lönegraden Ca 13, löneklassen 15. Kostnaden för kallortstillägg, i den mån sådant tillägg utgår, bestrides dock helt av statsmedel.

Statsbidrag utbetalas kalenderårsvis i efterskott. Dock skola under juli månad varje år såsom förskott på statsbidraget för löpande år utanordnas högst tio tolfedelar av det belopp, som för nästföregående år tillerkänts vederbörande distriktsvårdsområde.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår, varvid styrelsen anfört följande:

Den 1 januari 1945 voro 1 060 distriktsskötersketjänster besatta och den 1 januari 1946 1 085. Den 1 januari 1947 uppgick antalet inrättade distriktskötersketjänster till 1 587, av vilka 1 122 voro tillsatta. Antalet tillsatta tjänster har således ökat med 25 under år 1945 och med 37 under år 1946. Under år 1947 beräknas 120 sjuksköterskor avsluta sin utbildning vid distriktsköterskeskolan. Den 1 augusti 1947 hade landstingen 14 sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens anställda å vakanta tjänster. Man torde kunna utgå från att cirka 15 dylika vikarier komma att vara i tjänst under år 1947. Avgångsprocenten för distriktssköterskorna på grund av giftermål, pensionering och dödsfall utgjorde under år 1946 drygt 3 procent. Enär förutom nämnda avgång ett visst antal distriktssköterskor med distriktsköterskekompetens varje år övergå till annan verksamhet inom hälsovården, torde man för år 1947 kunna beräkna den sammanlagda avgången till högst 5 procent, vilket skulle innebära en avgång med 56 distriktssköterskor under detta år.

Av vad sålunda anförts framgår, att antalet distriktssköterskor vid 1948 års ingång kan beräknas uppgå till² (1 122 + 120 + 15 — 56) 1 201, innebärande en ökning med 79 under år 1947. Efter samma beräkningsgrunder synes distriktssköterskekåren vid 1948 års slut kunna beräknas uppgå till (1 201 + 120 + 15 — 60) 1 276, vilket skulle innebära en ökning under år 1948 med 75. Medeltalet för kåren under år 1948 skulle sålunda bliva cirka 1 240. Till nämnda tjänster utgående statsbidrag kan beräknas till i runt tal (1 240 × 3 400) 4 216 000 kronor, varvid styrelsen utgått från den lön, som enligt gällande löneplan och rörligt tillägg om 12 procent utgår till statlig tjänsteman i lönegrad Ca 13, löneklass 15 och ortsgrupp 3 (6 804 kronor). Härtill komma utgifterna för kallortstillägg, vilka enligt till *medicinalstyrelsen* lämnade uppgifter kunna beräknas utgå med ett belopp av omkring 42 000 kronor. Det totala medelsbehovet skulle alltså uppgå till 4 258 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 4 200 000 kronor.

Departementschefen. Då *medicinalstyrelsen*s beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4 200 000

[78.] 76. **Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	3 300 000	3 193 198
1946/47	3 300 000	2 976 382
1947/48	3 000 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	2 900 000	—

[Kungörelse den 30 juni 1947 (nr 429) om statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor m. m.; kungörelse den 24 september 1937 (nr 800) angående dyrtidshjälp åt vissa av kommun fast anställda barnmorskor, ändrad genom kungörelse nr 573/1943.]

Fr. o. m. den 1 juli 1947 utgår för varje distriktsbarnmorskebefattning, som under minst tre fjärdedelar av ett och samma kalenderår uppehållits av legitimerad barnmorska, statsbidrag för kalenderåret med belopp motsvarande hälften av de kontanta avlöningsförmåner, som för hela året skulle ha utgått till å vederbörande ort stationerad statlig tjänsteman med placering i lönegraden Ca 11, löneklassen 13. För den tid utöver tre månader av kalenderåret, som vederbörande befattningshavare jämlikt anvisning av barnmorskestyrelsen tjänstgjort å barnbördsavdelning eller å förlossningshem om minst sex vårdplatser, till vilkas drift statsbidrag utgår, utgår bidrag dock med allenast en fjärdedel av de på denna tid belöpande kontanta avlöningsförmånerna. Kostnaden för kallortstillägg, i den mån sådant tillägg utgår, bestrides helt av statsmedel. Statsbidrag utgår vidare för vissa kommunalanställda barnmorskor enligt i statsbidragskungörelsen närmare angivna grunder.

Statsbidrag utbetalas kalenderårsvis i efterskott. Dock skola under juli månad varje år såsom förskott på det årets statsbidrag utbetalas tio tolfte delar av det belopp, som för nästföregående år godkänts till utbetalning.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt följande stat för användningen av ifrågavarande anslag, att tillämpas under budgetåret 1947/48:

Stat.

1. Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor, <i>förslagsvis</i>	kronor 2 995 000
2. Dyrtidshjälp åt kommunalt anställda barnmorskor, <i>förslagsvis</i>	» 5 000
	<hr/> Summa kronor 3 000 000

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår, varvid styrelsen anfört i huvudsak följande:

Antalet statsbidragsberättigade distriktsbarnmorskebefattningar uppgår under år 1947 till 1020. Antalet vakanser den 1 juli 1947 utgjorde 111.

Planer för den öppna förlossningsvårdens ordnande i riket, avseende åren 1948—1953, ha ännu icke kunnat fastställas, enär samtliga de av styrelsen infordrade hithörande uppgifterna icke hunnit inkomma. Med anledning härav har styrelsen endast räknat med preliminära siffror beträffande antalet statsbidragsberättigade barnmorskebefattningar.

Antalet distriktsbarnmorskor den 1 januari 1948 torde kunna preliminärt beräknas till (1 020 — 111) 909. Statsbidrag till avlöning åt dessa beräknas utgå med i runt tal ($909 \times 3\,132$) 2 850 000 kronor, varvid styrelsen utgått från den lön, som enligt gällande löneplan och rörligt tillägg om 12 procent utgår till statlig tjänsteman i lönegrad Ca 11, löneklass 13, ortsgrupp 3 (6 264 kronor). Härtill komma utgifterna för kallortstillägg, vilka enligt till styrelsen lämnade uppgifter kunna beräknas utgå med ett belopp av omkring 37 000 kronor. För kommunalt anställda barnmorskor, vilka omförmälas i 6 § samt övergångsbestämmelserna till kungörelsen nr 429/1947, torde böra beräknas ett belopp av 10 000 kronor. Det totala medelsbehovet skulle alltså uppgå till ($2\,850\,000 + 37\,000 + 10\,000$) 2 897 000 kronor, vilket belopp torde böra avrundas uppåt till 2 900 000 kronor. I den mån medel fortfarande erfordras för dyrtidshjälp åt kommunalt anställda barnmorskor torde dessa kunna inrymmas i totalbeloppet.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.*
för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 900 000

[79.] 77. **Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård, förslagsanslag.**

[Kungörelse den 30 juni 1947 (nr 429) om statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor m. m.]

Fr. o. m. den 1 juli 1947 utgår till landsting och stad, som icke deltagar i landsting, statsbidrag för distriktsbarnmorskans resor för att biträda vid förlossning i hemmet och för att lämna eftervård åt kvinnor, som efter förlossning vårdas i hemmet. Bidraget utgör inom Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län 70 procent, inom Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län 60 procent samt inom riket i övrigt 50 procent av de sammanlagda resekostnaderna. I resekostnaderna må icke inräknas utgifter för resor, företagna enbart inom stads, köpings eller municipalsamhälles planlagda område. Bidrag utgår vidare för vissa kommunalanställda barnmorskors resor enligt i förenämnda kungörelse närmare angivna grunder. Bidraget utbetalas helårsvis i efterskott.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att anslaget, i avbidan på närmare erfarenhet rörande utgifterna för ändamålet, för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 500 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till distriktsbarmorskas resor i samband med hemförlossning och eftervård* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 500 000

[80.] 78. **Understödjande av dispensärverksamhet, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	1 400 000	1 504 727
1946/47	2 000 000	1 494 410
1947/48	2 200 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	2 000 000	—

[Kungörelse den 18 juni 1937 (nr 400), ändrad genom kungörelser nr 264/1939, 1052/1940, 355/1941, 922/1942 och 342/1943.]

Inom varje landstingsområde skall finnas minst en *centraldispensär*, som är utrustad för röntgenundersökning och förestås av läkare med viss kompetens. Vid sidan härav skola finnas *distriktsdispensärer*, vilka i regel förestås av vederbörande tjänsteläkare och där antingen vederbörande distriktsköterska tjänstgör såsom biträde (typ I) eller ock såsom sådant är anställd en särskild dispensärsköterska (typ II).

Statsbidrag må allenast avse vissa närmare angivna slag av utgifter och utgår med högst hälften av dessa utgifters sammanlagda belopp, sedan under året influtna bidrag från primärkommuner och riksorganisationer avdragits. I län, där tuberkulosdödligheten i medeltal för senast förflutna femårsperiod med mera än 25 procent överstigit rikets medeltal för samma tid, kan statsbidraget ökas med halva det procenttal, varmed länets ifrågavarande tuberkulosdödlighet överstigit rikets medeltal, dock högst med 50 procent. Bidrag utbetalas helårsvis i efterskott.

Utan hinder av dessa bestämmelser må, jämlikt särskilt medgivande av riksdagen, statsbidrag tills vidare utgå till av *studentkårerna* i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg organiserad dispensärverksamhet med 3 kronor för varje undersökt medlem av nämnda kårer eller av musikhögskolans elevkår, dock högst med 3 000 kronor för år till envar av dispensärerna i Uppsala och Lund, 4 600 kronor för år till dispensären i Stockholm samt 2 000 kronor för år till dispensären i Göteborg. Dessa bidrag utbetalas kvartalsvis i efterskott.

Fr. o. m. budgetåret 1946/47 utgår vidare, jämlikt särskilt medgivande av riksdagen, från detta anslag statsbidrag till landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, för bestridande av kostnader för *allmän skärmbildsundersökning* för uppspårande av tuberkulos i bröstorganen. För denna undersökning gälla enligt Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 13 juni 1947, punkten 61, för budgetåret 1947/48 följande allmänna bestämmelser:

1. Undersökningen, som är frivillig, må, där ej särskilda skäl till annat föranleda, omfatta allenast personer, som uppnått 10 års ålder.

2. Undersökningen bör organiseras sjukvårdsområdesvis och må omfatta så stor del av riket, som motsvarar omkring en femtedel av landets befolkning i nyssnämnda ålder.

3. Undersökningsområdena bestämmas av medicinalstyrelsen i samråd med vederbörande huvudmän under särskilt beaktande av de ökade lokal- och personalbehov, som kunna beräknas uppkomma genom undersökningen.

4. Inom varje område skall undersökningen organiseras och bedrivas enligt de allmänna anvisningar, som meddelas av medicinalstyrelsen.

5. Statsbidrag utgår med högst hälften av huvudmännens kostnader för undersökningens bedrivande, varvid de av föredragande statsrådet i 1947 års statsverksproposition (V. p. 187) angivna grunderna för ersättning åt anlitad personal m. m. skola tjäna till ledning. De ifrågakvarande grunderna för organisationen äro i huvudsak följande:

Undersökningen verkställles inom varje län å vederbörande centraldispensär i fråga om invånare inom en viss rayon närmast omkring denna samt i övrigt av särskilda skärmbildspatruller med transportabla apparater. I varje län äro under undersökningen, såsom förstärkning av personalen vid centraldispensären, anställda en extra läkare och ett extra skrivbiträde. Arvodena till nämnda befattningshavare bestämmas av vederbörande huvudman enligt eljest tillämpade grunder för liknande verksamhet och beräknas till 1 000 resp. 400 kronor för månad. Antalet undersökningspatruller beräknas till 18, var och en bestående av en sjuksköterska, en röntgentekniker, tillika chaufför, och ett skrivbiträde. Arvodena till dessa befattningshavare beräknas till resp. 500, 550 och 400 kronor för månad. Till den resande personalen utgår vidare, i den mån fri inkvartering icke kan ordnas genom vederbörande huvudmans försorg, traktamentsersättning, för läkare enligt klass B, för sjuksköterska och röntgentekniker enligt klass C och för skrivbiträde enligt klass D i allmänna resereglementet. Granskning av de tagna bilderna verkställles vid en särskild granskningscentral, ansluten till medicinalstyrelsen.

Statsbidrag utgår till täckande av huvudmännens utgifter för skärmbildsundersökningen ute i landet efter samma grunder, som gälla för centraldispensärens driftkostnader i allmänhet, dvs. regelmässigt med högst hälften av de av huvudmännen havda utgifterna. För statsbidraget till huvudmännen gälla alltså de bestämmelser, som i förutnämnda kungörelse nr 400/1937 uppställts för bidrag till centraldispensär. Då statsbidrag enligt nämnda kungörelse icke utgår till städerna utom landsting bestämes det här ifrågakvarande statsbidraget för dessa städer till högst hälften av de särskilda utgifter för extra personal m. m., som uppkomma för dem till följd av den allmänna skärmbildsundersökningen. Vad beträffar kostnaderna för arvoden och traktamenten åt den i patrullerna ingående personalen samt för den tekniska driften (röntgenrör- och ventilslitage, film, framkallning, drivmedel o. d.) förskottas dock dessa av medicinalstyrelsen, som i efterskott tillställer vederbörande huvudman räkning på hälften av kostnaderna.

Under tiden för inskrivning av värnpliktiga och under tiden för dessas inryckning till första tjänstgöring skall den allmänna skärmbildsundersökningen tillfälligt avbrytas samt personal och apparatur i stället utnyttjas för undersökning av de värnpliktiga.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen upplyser inledningsvis, att av nettoutgifterna å anslaget för budgetåret 1946/47, 1 494 410 kronor, 169 691 kronor utbetalats för den allmänna skärmbildsundersökningen. Utgifterna för *den regelmässiga dispensärverksamheten* hade sålunda uppgått till 1 324 719 kronor. Med hänsyn härtill syntes det vara tillfyllest att för sistnämnda ändamål räkna med ett belopp av i runt tal 1 400 000 kronor för nästa budgetår.

Styrelsen har vidare med tillstyrkan överlämnat en av *kommittén för studentdispensären i Göteborg* gjord framställning, att statsbidraget för nämnda studentdispensär fr. o. m. år 1948 måtte höjas till 3 000 kronor. Som skäl härför har kommittén anfört, att under de senaste åren antalet vid dispensären undersökta personer ökats på grund av att antalet studerande vid högskolorna i Göteborg sedan år 1939 befunnit sig i jämn stegring. Då statsbidraget maximerats till högst 2 000 kronor, kunde nu ej erhållas ett bidrag med 3 kronor per undersökt person. Emellertid vore dispensären, som för bedrivande av sin verksamhet förutom statsbidraget endast hade att påräkna begränsade bidrag från svenska nationalföreningen mot tuberkulos och Göteborgs läkaresällskap, i trängande behov av att fullt statsbidrag erhöles för varje undersökt person.

Vad beträffar statsbidraget för bestridande av kostnader för *den allmänna skärmbildsundersökningen* erinrar styrelsen om att styrelsen ursprungligen föreslagit, att denna undersökning skulle utföras under loppet av tre år, varvid varje år en tredjedel av befolkningen borde undersökas. Senare hade emellertid styrelsen, med hänsyn bl. a. till befarad svårighet att uppbringa vårdplatser för de tuberkulosfall, som komme att upptäckas vid undersökningen, förordat, att en femtedel av befolkningen skulle undersökas per budgetår eller sålunda omkring fem län per budgetår. Dylika svårigheter hade emellertid icke kommit att föreligga, men däremot hade på grund av den ringa tillgången på specialutbildade läkare samt försenade leveranser av skärmbildsutrustningar en viss förskjutning av undersökningarna kommit att äga rum. Sålunda hade hittills undersökningar endast kunnat påbörjas i fyra län, varav två beräknades bliva avslutade under innevarande budgetår. Leveranserna av skärmbildsutrustningarna beräknades dock bliva slutförda före den 1 januari 1948. Styrelsen ansåge sig kunna räkna med att omkring en femtedel av befolkningen skulle bliva föremål för undersökning under budgetåret 1948/49.

I fråga om den erforderliga personalen anför styrelsen i huvudsak följande:

Inom varje sjukvårdsområde synes — liksom hittills — under därstädes pågående arbete för allmän skärmbildsundersökning till varje inom området belägen centralsdispensär böra vara knutna en extra läkare och ett extra skrivbiträde. Denna personal, som bör anställas och avlönas av vederbörande sjukvårdshuvudman med rätt för denne till statsbidrag, beräknas komma att tagas i anspråk under cirka 10 månader om året. Det har visat sig vara förenat med stora svårigheter att anskaffa ifrågavarande läkare, vilka böra äga kompetens att självständigt handha en centralsdispensär. Styrelsen finner sig därför nödsakad att föreslå, att arvoden till läkarna genomsnitt-

ligt beräknas till ett belopp av 1 300 kronor per månad. Som jämförelse kan anföras, att en förste underläkare vid ett sanatorium, av vilken kräves mindre kompetens, har en genomsnittslön inklusive rörligt tillägg av 1 100 kronor per månad, vartill komma extrainkomster. Enligt vad medicinalstyrelsen erfarit har ett landsting, som utannonserat dylik tjänst, fastställt arvodet till 1 500 kronor per månad. Styrelsen vill också understryka angelägenheten av att för dessa befattningar förvärva läkare, som äga särskild förtrogenhet med och erfarenhet på området, enär eljest extra kostnader uppkomma såsom följd av ett ökat antal förnyade kontrollundersökningar vid centraldispensären. Då arvodet till de extra skrivbiträdena bör beräknas till 400 kronor för månad, skulle årskostnaderna för nämnda läkare och biträden kunna uppskattas till minst $[5 \times 10 \times (1\,300 + 400)]$ 85 000 kronor.

Liksom för nu löpande budgetår torde man under nästa budgetår böra räkna med 18 undersökningspatruller för hela landet, varje patrull bestående av en sjuksköterska, en röntgentekniker, tillika chaufför, och ett skrivbiträde. Med hänsyn till att skärmbildsverksamheten kommer att fortsätta under minst fem år böra såväl sjuksköterskor som röntgentekniker givas en fastare anställning än hittills och placeras som extra tjänstemän, sjuksköterska i lönegraden Cg 12 och röntgentekniker i regel i lönegraden Cg 13. Då skrivbiträdena i allmänhet äro tillfälligt anställda och ej behöva äga någon speciell utbildning, synes för dem böra fastställas ett arvode av omkring 325 kronor för månad. Avlöningarna för förevarande personal skulle enligt dessa grunder — och beräknade efter ortsgrupp 3 — belöpa sig till $[18 \times (500 + 522 + 325)]$ 24 246 kronor per månad eller för helt år till omkring 290 000 kronor. Denna personal anställs av styrelsen, som jämväl förskjuter kostnaderna för densammas löner och resetraktamenten. Kostnaden för traktamenten åt den resande personalen, beräknade enligt samma grunder som under innevarande budgetår, torde kunna uppskattas till förslagsvis 200 000 kronor.

Vad beträffar kostnaderna för röntgenrör- och ventilslitage, film, framkallning, drivmedel o. d. anför styrelsen, att dessa enligt hittills vunnen erfarenhet kunde uppskattas till 1 krona 7 öre per undersökning. Om man räknade med ett antal undersökningar av 1 000 000 under budgetåret 1948/49, skulle kostnaderna alltså uppgå till 1 070 000 kronor.

Styrelsen framhåller slutligen, att om man utginge från att för de områden, som kunde ifrågakomma för allmän skärmbildsundersökning under nästa budgetår, statsbidraget komme att utgå med i stort sett halva kostnaden, anslagsbehovet under nämnda budgetår skulle utgöra hälften av $(85\,000 + 290\,000 + 200\,000 + 1\,070\,000)$ 1 645 000 kronor eller 822 500 kronor, vilket belopp syntes kunna avrundas till 800 000 kronor.

Då det för den egentliga dispensärverksamheten erforderliga beloppet av styrelsen uppskattats till 1 400 000 kronor, skulle det sammanlagda medelsbehovet alltså uppgå till $(1\,400\,000 + 800\,000)$ 2 200 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för löpande budgetår.

Statskontoret har i utlåtande i ärendet anfört, att ämbetsverket icke hade något att erinra mot att statsbidraget till studentdispensären i Göteborg höjdes från högst 2 000 till högst 3 000 kronor. Icke heller ville statskontoret motsätta sig, att de sjuksköterskor och röntgentekniker, som tjänstgjorde i undersökningspatrullerna, anställdes som extra tjänstemän i föreslagna löne-

grader. Däremot kunde ämbetsverket icke tillstyrka, att arvode för vid centraldispensär tjänstgörande extra läkare beräknades till 1 300 kronor för månad. Dessa arvoden, vilka för innevarande budgetår uppräknats till 1 000 kronor från tidigare beräknade 900 kronor, borde enligt ämbetsverkets mening i varje fall icke upptagas till högre belopp än som föreslagits för de vid medicinalstyrelsens granskningscentral heltidsanställda läkarna eller 1 100 kronor för månad.

Statskontoret har vidare, under hänvisning till vad ämbetsverket anfört i utlåtande rörande anslaget till nyssnämnda granskningscentral, ifrågasatt, om icke med hänsyn till rådande statsfinansiella förhållanden omfattningen av skärmbildsundersökningarna tillfälligt kunde något begränsas och anslagsbeloppet följaktligen nedskäras.

Departementschefen. Vad först beträffar medelsbehovet för understödjande av annan dispensärverksamhet än den allmänna skärmbildsundersökningen har medicinalstyrelsen uppskattat detta till 1 400 000 kronor. För egen del anser jag med hänsyn till utgifterna för ändamålet under föregående budgetår, 1 324 719 kronor, tillfyllest, att för nästa budgetår för den fortlöpande dispensärverksamheten beräknas ett belopp av 1 350 000 kronor.

Mot förslaget om höjning av statsbidraget till studentdispensären i Göteborg har jag intet att erinra. Jag förordar alltså, att riksdagens medgivande inhämtas till att statsbidrag till av studentkårerna i Göteborg organiserad dispensärverksamhet fr. o. m. kalenderåret 1948 må utgå med 3 kronor för varje undersökt medlem av studentkårerna, dock högst med 3 000 kronor för år.

Vad härefter angår den allmänna skärmbildsundersökningen har jag med hänsyn till de utgiftsbegränsningar, som påkallas av det skärpta statsfinansiella läget, låtit undersöka, huruvida icke omfattningen av undersökningen för nästa budgetår utan allvarligare olägenheter skulle kunna något begränsas i förhållande till vad som avsetts för innevarande budgetår. Vid denna undersökning har det visat sig att, medan enligt planerna 18 undersökningspatruller skulle vara i arbete under löpande budgetår, på grund av försenade leveranser av apparater endast 12 patruller vore i verksamhet under november 1947. Omkring årsskiftet 1947/48 beräknades ytterligare 3 apparater bliva levererade, varför under våren 1948 sammanlagt 15 patruller skulle kunna vara i arbete. För egen del anser jag, att man i rådande läge bör stanna vid sistnämnda antal, vilket innebär en begränsning med en sjättedel i förhållande till vad som planerats för innevarande budgetår. Någon minskning ner under 15 patruller synes icke vara att tillråda. En ytterligare minskning skulle nämligen innebära, att undersökningen inom varje särskilt område skulle komma att taga längre tid i anspråk och att därvid huvudmännens kostnader för extra personal skulle komma att öka. Vidare har undersökningen av de värnpliktiga vid dessas inskrivning och inryckning till första tjänstgöring icke ansetts vara genomförbar med ett apparatantal understigande 15.

Med den begränsning av verksamheten, som jag sålunda förordat i förhållande till vad som beräknats för löpande budgetår, skulle undersökningen under nästa budgetår beräknas komma att omfatta omkring en sjättedel av befolkningen och beröra omkring fyra län.

Vad angår kostnaderna för undersökningen under nästa budgetår har medicinalstyrelsen föreslagit, att månadsarvodet till de extra läkarna vid centraldispensärerna skulle genomsnittligt beräknas till 1 300 kronor mot 1 000 kronor för löpande budgetår. I anledning härav vill jag framhålla, att dessa arvoden liksom hittills böra bestämmas av vederbörande huvudman. Vid anslagsberäkningen anser jag mig för egen del icke böra utgå från ett högre genomsnittsarvode än 1 100 kronor för månad. I enlighet härmed och då jag i likhet med medicinalstyrelsen räknar med ett genomsnittsarvode av 400 kronor per månad för de extra skrivbiträdena vid centraldispensärerna skulle för statsbidrag till förstärkning av personalen vid centraldispensärerna erfordras [$\frac{1}{2} \times 4 \times 10 \times (1\,100 + 400)$] 30 000 kronor.

Vad beträffar undersökningspatrullerna tillstyrker jag, att de i dessa ingående sjuksköterskorna och röntgenteknikerna erhålla samma avlöningsförmåner, som tillkomma extra tjänstemän i lönegraden Cg 12 resp. lönegraden Cg 13. För arvode till patrullernas skrivbiträden beräknar jag i likhet med medicinalstyrelsen ett månadsarvode av 325 kronor. Statsverkets kostnader för avlöning åt den i patrullerna ingående personalen skulle sålunda uppgå till [$\frac{1}{2} \times 15 \times 12 \times (500 + 522 + 325)$] 121 230 kronor, eller i runt tal 120 000 kronor.

De å staten belöpande kostnaderna för traktamenten samt för röntgenrör- och ventilslitage, film, framkallning, drivmedel o. d. synas slutligen med den av mig förordade begränsningen av verksamheten kunna uppskattas till ($\frac{1}{2} \times 160\,000$) 80 000 resp. ($\frac{1}{2} \times 900\,000$) 450 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för den allmänna skärmbildsundersökningen ute i landet skulle alltså uppgå till (30 000 + 120 000 + 80 000 + 450 000) 680 000 kronor.

Då för den egentliga dispensärverksamheten beräknats ett belopp av 1 350 000 kronor, skulle alltså ifrågavarande anslag för nästa budgetår upptagas till (1 350 000 + 680 000) 2 030 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 2 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att statsbidrag till av studentkårerna i Göteborg organiserad dispensärverksamhet må fr. o. m. kalenderåret 1948 utgå med 3 kronor för varje undersökt medlem av studentkårerna, dock högst med 3 000 kronor för år;

dels ock till *Understödjande av dispensärverksamhet* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 2 000 000

[81.] 79. **Granskningscentral för allmän skärmbildsundersökning, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	100 000	87 570
1947/48	150 000	—
1948/49 (förslag)	170 000	—

Från detta anslag bestridas kostnaderna för en fr. o. m. budgetåret 1946/47 till medicinalstyrelsen ansluten central för den allmänna skärmbildsundersökningen. Centralen har enligt Kungl. Maj:ts brev till styrelsen den 13 juni 1947, punkten 62, till uppgift

1) att i samråd med vederbörande landsting och stad, som icke deltagar i landsting, organisera den allmänna skärmbildsundersökningen i sjukvårdsområdena ävensom att i samråd med försvarets sjukvårdsförvaltning organisera dylik undersökning av militär personal;

2) att verkställa granskning av sådana skärmbildsfotografier, som icke underkastas granskning vid centraldispensär; samt

3) att upplägga och föra central statistik över förenämnda skärmbildsundersökningar.

Kungl. Maj:t bemyndigade genom nyssnämnda brev medicinalstyrelsen att, med beaktande av vad föredragande statsrådet i 1947 års statsverksproposition (V. p. 188) anfört, anställa för ändamålet erforderlig personal samt meddela närmare bestämmelser rörande skärmbildscentralens verksamhet. I fråga om personalbehovet hade föredragande statsrådet i nämnda proposition anfört följande:

Vid anslagsberäkningen anser jag mig kunna utgå från att för nästa budgetår i genomsnitt kommer att vara anställd följande personal vid centralen, nämligen en chefsläkare, sex läkare, en chefstekniker, två fotografiska biträden och åtta kontorsbiträden. Nämnda personal torde, åtminstone tills vidare, böra vara arvodesavlönad. Arvodena synas — med hänsyn jämväl till den allmänna löneregleringen — böra uppskattningsvis beräknas till följande månadsbelopp, nämligen för chefsläkaren 1 200 kronor, för envar av de övriga läkarna 1 100 kronor, för chefsteknikern 700 kronor samt för ett vart fotografiskt biträde och kontorsbiträde 400 kronor.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid till att börja med anfört följande rörande centralens dittillsvarande verksamhet:

Medicinalstyrelsens skärmbildscentral började sin verksamhet den 1 juli 1946. Fr. o. m. nämnda tidpunkt ha genom skärmbildscentralens försorg anordnats skärmbildsundersökningar av militär personal, huvudsakligen vid inryckningar till tjänstgöring samt vid inskrivningsförrättningar under våren 1947. Vid dessa undersökningar ha använts dels försvaret tillhöriga apparater, vilka ställts till centralens förfogande, dels ock för skärmbildsverksamheten inköpt apparatur. Jämsides med denna verksamhet har skärmbildscentralen organiserat allmän skärmbildsundersökning i Södermanlands län fr. o. m. den 1 oktober 1946 samt i Stockholms, Östergötlands och Jönköpings län med början under våren 1947. Skärmbildsundersökningarna inom Södermanlands

län och Stockholms län beräknas kunna slutföras före utgången av budgetåret 1947/48. Överenskommelser ha träffats med Norrköpings stad och Skaraborgs läns landsting om påbörjande av skärmbildsundersökning inom resp. sjukvårdsområden under hösten 1947. Dessutom ha förhandlingar inletts om igångsättande av skärmbildsundersökning inom Kalmar län, Gävleborgs län och Örebro län. I december 1946 påbörjades skärmbildsundersökning vid sinnessjukhusen i riket. Denna har slutförts under augusti 1947.

Antalet under budgetåret 1946/47 verkställda skärmbildsundersökningar uppgå till:

A. militära	110 157	
B. civila			
a) Södermanlands län	45 972	
b) Stockholms län	34 633	
c) Östergötlands län	6 803	
d) Jönköpings län	3 757	91 165
C. Sinnessjukhusen		15 140
			<hr/>
			Summa. 216 462

De allmänna skärmbildsundersökningarna komma att fortskrida och utökas allt efter som utrustning kan levereras, vilket beräknas ske före den 1 januari 1948. De allmänna skärmbildsundersökningarna ha avbrutits vid de militära inskrivningsförrättningarna samt under tiden för de värnpliktigas inryckning till första tjänstgöring, då personal och apparatur utnyttjats för undersökning av de värnpliktiga. I övrigt har den allmänna skärmbildsundersökningen fortgått kontinuerligt.

Vad angår medelsbehovet för centralen för nästa budgetår yttrar styrelsen i huvudsak följande:

Från skärmbildscentralens verksamhet föreligger nu tillräcklig erfarenhet för att personalbehovet skall kunna bedömas med relativt stor säkerhet. Styrelsen har därvid kommit till det resultatet, att under budgetåret 1948/49 kommer att erfordras i stort sett samma antal befattningshavare vid skärmbildscentralen som f. n.

Den vid centralen anställda chefsläkaren har hittills tjänstgjort på heltid och i enlighet med i 1947 års statsverksproposition angivna grunder fr. o. m. den 1 juli 1947 uppburit ett arvode å 1 200 kronor i månaden. Sedan organisationen av verksamheten nu i viss mån stabiliserats, torde det icke vara erfordrerligt, att chefsläkaren innehar heltidstjänstgöring. Chefsläkarens arbetstid beräknas fr. o. m. den 1 oktober 1947 kunna inskränkas till cirka fem timmar för dag. Vid bedömande av storleken av det arvode, som vid sådant förhållande bör utgå till chefsläkaren, har medicinalstyrelsen ansett skäligt, att detta fastställs till 1 000 kronor för månad, motsvarande i stort sett det arvode, som efter den 1 juli 1947 utgår till deltidstjänstgörande biträdande överläkare vid karolinska sjukhuset.

Vad beträffar behovet av granskningsläkare vid centralen må framhållas, att en heltidsanställd läkare numera beräknas medhinna granskning av 600 à 700 bilder om dagen. Med hänsyn till arbetets art torde det emellertid vara mest lämpligt att i den utsträckning som är möjlig anställa dessa läkare med deltidstjänstgöring. Då varje skärmbildspatrull har möjlighet att taga cirka 400 skärmbilder om dagen samt 18 patruller beräknas vara i verksamhet samtidigt, kan antalet per dag tagna och till skärmbildscentralen insända bilder beräknas uppgå till högst 7 200. Medeltalet torde dock bli väsentligt lägre och hålla sig omkring 5 000—6 000 bilder per dag. På grund av den stora arbetsbörda, som

åvilar centraldispensärerna, kan personalen där i regel icke medhinna granskning av de bilder, som tagits av patrullerna, utan dessa insändas till och granskas av medicinalstyrelsens skärmbildscentral. Med hänsyn härtill böra under nästkommande budgetår medel beräknas för i medeltal åtta heltidsanställda eller motsvarande antal halvtidsanställda granskningsläkare.

Vad angår antalet erforderliga biträden för skriv- och kontorsgöromål har medicinalstyrelsen i betraktande av arbetsbelastningen ansett sig böra räkna med möjligheten av att vid full verksamhet behöva utöka antalet sådana biträden från 8 till 11. Då ett av ifrågakvarande biträden anförtrotts ledningen av arbetet med utskrifterna av skärmbildsutlåtandena samt vissa mera kvalificerade uppgifter i andra avseenden, har denna befattningshavare ansetts närmast vara att jämföra med kanslibitråde.

Sedan skärmbildscentralen numera erhållit nya lokaler i Svea artilleriregementes gamla kaserner vid Valhallavägen, har vid centralen måst anställas en vaktmästare och en städerska.

Med nyss angivna utgångspunkter och i anslutning till de grunder, som fr. o. m. den 1 juli 1947 skola tillämpas i fråga om anställande av viss tillfällig personal i statens tjänst har styrelsen funnit sig böra räkna med att ifrågakvarande befattningshavare erhålla arvoden eller avlönas enligt de grunder, som enligt statens avlöningsreglemente gälla för extra tjänstemän, på sätt angives i följande sammanställning:

Befattningar	Nuvarande månadsarvoden	Föreslagna månadsarvoden eller lönegrader
1 chefsläkare	1 200	1 000
8 läkare	1 100	1 100
1 vaktmästare	350	373
1 städerska	204	204
1 chefstekniker	700	Cg 19
1 kanslibitråde	450	Cg 11
2 fotografiska biträden	400	Cg 8
10 skriv- eller kontorsbiträden	350—400	Cg 4—8.

Kostnaderna för personalen vid skärmbildscentralen för budgetåret 1948/49 kunna med dessa utgångspunkter uppskattas till cirka 195 000 kronor.

Vad angår driftkostnaderna må framhållas, att hyran för de nya lokalerna uppgår till i det närmaste 4 000 kronor för år. För uppvärmning av lokalerna samt för övriga expenser har beräknats ett belopp av 11 000 kronor.

För driften av centralen skulle alltså för nästkommande budgetår erfordras (195 000 + 15 000) 210 000 kronor, vilket belopp med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna torde kunna avrundas till 200 000 kronor.

Statskontoret har i ett i ärendet avgivet utlåtande fäst uppmärksamheten vid att hyreskostnaderna borde bestridas från statens allmänna fastighetsfond, ävensom ifrågasatt, om icke i nuvarande läge omfattningen av skärmbildsundersökningen kunde begränsas åtminstone så, att höjning av det för innevarande budgetår anvisade anslagsbeloppet för granskningscentralen icke bleve erforderlig.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens uppskattning av personalbehovet vid granskningscentralen synes mig i och för sig intet vara att erinra. Emellertid har jag under föregående anslagspunkt förordat en viss begränsning för nästa budgetår av den allmänna skärmbildsundersökningen ute i

landet, innebärande, att denna, som av styrelsen ansetts böra omfatta omkring en femtedel av befolkningen, i stället skulle avse ungefär en sjättedel av densamma samt att antalet undersökningspatruller skulle begränsas till 15 mot av styrelsen föreslagna 18. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit synes den av styrelsen beräknade personalen kunna minskas med två läkare och två skriv- eller kontorsbiträden. Jag räknar alltså med att vid centralen under nästa budgetår i genomsnitt kommer att vara anställd följande personal, nämligen en chefsläkare, sex läkare, en chefstekniker, ett kanslibitråde, två fotografiska biträden samt åtta skriv- eller kontorsbiträden, vartill skulle komma en vaktmästare och en städerska. Mot styrelsens förslag, att chefsteknikern, kanslibiträdet, de fotografiska biträdena samt skriv- eller kontorsbiträdena skulle anställas såsom extra tjänstemän synes intet vara att erinra. Ej heller de därvid föreslagna lönegraderna eller de för den övriga personalen föreslagna arvodena föranleda någon erinran från min sida. Sammanlagda kostnaderna för den nu nämnda personalen beräknar jag till i runt tal 160 000 kronor. Härtill skulle för uppvärmning av de för centralen ianspråkta lokalerna samt för expenser komma cirka 10 000 kronor, medan hyreskostnaderna, såsom statskontoret påpekat, torde böra bestridas från vederbörande utgiftspost i staten för statens allmänna fastighetsfond. Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså uppgå till (160 000 + 10 000) 170 000 kronor, med vilket belopp anslaget bör upptagas för nästa budgetår.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Granskningscentral för allmän skärmbildsundersökning* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förelagsanslag* av kronor 170 000

[82.] 80. **Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård, förelagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46.....	1 300 000	1 553 414
1946/47.....	1 600 000	1 570 480
1947/48.....	1 900 000	—
1948/49 (förelag).....	2 300 000	—

[Kungörelse den 15 juni 1944 (nr 396), ändrad genom kungörelser nr 862/1945, 268/1946 och 433/1947.]

Enligt gällande bestämmelser bedrivs rådgivande verksamhet beträffande förebyggande mödra- och barnavård, innefattande jämväl havandeskapsdiagnos, behandling av vissa havandeskapssjukdomar samt rådgivning beträffande förebyggande födelsekontroll, vid dels mödra- och barnavårdscentraler, dels mödra- och barnavårdsstationer, dels ock filialer till sådana centraler resp. stationer. Centralerna, vilka äro av två typer (typ I och typ II), äro som regel förelagda i anslutning till barnbördshus eller barnsjukhus resp. barnbörds- eller

barnavdelning vid sjukhus. Central kan även vara anordnad som kombinerad mödra- och barnvårdscentral med gemensamma, för ändamålet särskilt avsedda lokaler. Central av typ I skall stå under ledning av specialutbildad läkare. Vid varje central skall finnas en eller flera barnmorskor eller sjuksköterskor. Station skall stå under ledning av tjänsteläkare samt vara förlagd till dennes mottagningslokal eller annan lämplig lokal. Tjänsteläkaren biträdes av en eller flera distriktsbarnmorskor eller distriktssköterskor. Filial står under ledning av läkare vid vederbörande central eller station. Denna verksamhet kompletteras med en allmän upplysningsverksamhet under ledning av medicinalstyrelsen och de lokala huvudmännen.

Statsbidrag utgår *dels* till inredning och utrustning av lokaler för central med ett belopp, motsvarande hälften av den verkliga kostnaden, dock högst 1 000 kronor eller, i fråga om kombinerad central, 1 500 kronor för varje central, *dels ock* till avlöning åt läkare samt barnmorskor och sjuksköterskor enligt vissa i kungörelsen närmare angivna regler.

Verksamheten skall vara anordnad enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan, upptagande bl. a. antalet mottagningar vid centralerna och stationerna jämte därtill hörande filialer. Antalet mottagningar bestämmas med ledning av antalet mödrar och barn, som står under hälsokontroll. Några generella grunder för statsbidrag till upplysningsverksamheten ha icke fastställts.

Fr. o. m. budgetåret 1942/43 ha härjämte under detta anslag beräknats medel till bidrag för specialutbildning av barnsjuksköterskor.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, 1 900 000 kronor, må jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 30 juni 1947 till de olika ändamålen användas följande belopp:

Bidrag till inredning och utrustning av centraler, <i>högst</i>	kronor	10 000
Bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning, <i>förslagsvis</i>	»	1 800 000
Bidrag till upplysningsverksamhet, <i>högst</i>	»	50 000
Bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor, <i>högst</i> ...	»	31 300
	Summa kronor	1 891 300

Av det till bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor upptagna beloppet å 31 300 kronor, vilket är avsett såsom bidrag till den till Norrtulls sjukhus i Stockholm förlagda centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor, ha 7 000 kronor beräknats för arvode åt en instruktionssköterska, 1 800 kronor för arvode åt en kursledarinna, 10 000 kronor för lärararvoden, 500 kronor för expenser och 12 000 kronor för stipendier.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av anslaget för nästa budgetår.

Vad först angår bidraget till inredning och utrustning av lokaler har styrelsen föreslagit, att sådant bidrag skulle utgå jämväl för stationer och filialer. Styrelsen framhåller, att anledningen till att bidrag utginge en-

dast för centraler vore, att man ursprungligen räknat med att för stationerna på landsbygden skulle användas tjänsteläkarnas mottagningslokaler och för filialerna distriktssköterskornas eller eventuellt andra lämpliga lokaler. Det hade emellertid visat sig, att denna lösning av mottagningsfrågan ofta vore allt annat än tillfredsställande. Landstingen hade därför i allt flera fall anskaffat särskilda lokaler samt inrett och utrustat dessa. Staten borde uppmuntra denna utveckling genom att även bevilja bidrag för inredning och utrustning av stationer och filialer.

Styrelsen har vidare föreslagit, att bidraget till inredning och utrustning av lokaler skulle höjas samt därvid för samtliga mödra- och barnavårdsorgan fastställas till högst hälften av den verkliga kostnaden, dock högst 2 000 kronor för lokal. Som motiv härför har styrelsen åberopat de under senare år stegrade kostnaderna för mödra- och barnavårdsorganens inredning och utrustning. Under de tre senaste budgetåren hade sålunda kostnaderna uppgått till i medeltal 4 154 kronor för kombinerad mödra- och barnavårdscentral och 2 710 kronor för barnavårdscentral. För mödravårdscentralerna vore kostnaderna något högre än för barnavårdscentralerna, men någon exakt uppgift härom kunde ej lämnas. Man skulle enligt styrelsen kunna tänka sig ett bidrag av 2 000 kronor för kombinerad mödra- och barnavårdscentral, 1 500 kronor för central, avsedd endast för den ena kategorien, 1 500 kronor för kombinerad station samt ett lägre belopp för station, avsedd endast för en kategori, och för filial. Med hänsyn till de olika lokala förhållanden, som kunde föreligga, och för vinnande av önskvärd förenkling ansåge sig styrelsen dock böra föreslå ett enhetligt belopp av 2 000 kronor för varje lokal.

Styrelsen har slutligen i detta sammanhang berört frågan om den centrala kontrollen av nytillkommande lokaler. Styrelsen erinrar därvid om att i gällande kungörelse endast stadgades, att bidrag icke finge utbetalas, förrän vederbörande central blivit genom styrelsens försorg avsynad och godkänd. Denna avsyning vore emellertid illusorisk, då den skedde i efterhand. Många gånger hade styrelsen sålunda måst godkänna ej helt ändamålsenliga anordningar, vilket ej behövt bli fallet, om granskningen skett vid en tidigare tidpunkt. Centrala sjukvårdsberedningen hade visserligen enligt styrelsens anvisningar utarbetat standardritningar, men detta hade visat sig icke vara tillfyllest. Utökades statens bidrag till att omfatta även stationer och filialer, bleve behovet av en central förhandsgranskning ännu större. Styrelsen ville därför föreslå, att i samband därmed såsom villkor för statsbidrag föreskrevs, att ritningar med förslag till inredning och utrustning av centraler, stationer och filialer skulle av styrelsen godkännas, innan arbetet igångsattes.

Kostnaderna för bidrag till inredning och utrustning av lokaler under nästa budgetår har styrelsen beräknat till sammanlagt 35 000 kronor, varav för centraler 10 000 kronor samt för stationer och filialer 25 000 kronor.

Beträffande bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning framhåller styrelsen, att dessa ökade, allteftersom den förebyggande mödra- och barnavården utbyggdes. Styrelsen upplyser, att den

förebyggande mödravården under år 1945 omfattat 58 procent av de blivande mödrarna samt att i medeltal avlagts 2 besök hos läkaren per blivande moder och år. Man syntes enligt styrelsens mening ha att förvänta en stegring i fråga om såväl övervakningsprocenten som antalet besök. Kostnaderna för ersättning till läkare för övervakning av mödrar syntes styrelsen för nästa budgetår böra beräknas till förslagsvis 700 000 kronor. Härtill skulle komma det i vissa fall utgående bidraget till arvoden åt föreståndare för mödravårdscentral för dessas rådgivningsverksamhet. Det härför erforderliga beloppet kunde uppskattas till 25 000 kronor. I fråga om övervakningen av spädbarnen upplyser styrelsen, att denna under år 1945 omfattat 83 procent av de levande födda samt att i medeltal gjorts 3 besök hos läkaren per spädbarn och år. Någon större procentuell stegring i övervakningen kunde knappast förväntas, medan däremot antalet besök hos läkaren syntes komma att stiga. Kostnaderna för ersättning till läkare för övervakning av spädbarn kunde för budgetåret 1948/49 beräknas till 600 000 kronor. Vad slutligen angår småbarnskontrollen anför styrelsen, att denna ökat relativt snabbt under de senaste åren. Till detta bidroge bl. a. uppdelningen av provinsialläkardistrikten, varigenom läkarna finge tid att ägna sig åt det förebyggande arbetet i större utsträckning än tidigare varit fallet. Utgifterna för budgetåret 1948/49 för ersättning till läkare för övervakning av småbarn syntes böra beräknas till minst 500 000 kronor. Bidraget till läkarnas avlöning har styrelsen alltså uppskattat till (700 000 + 25 000 + 600 000 + 500 000) 1 825 000 kronor.

Vad beträffar bidraget till avlöningar åt barnmorskor och sjuksköterskor har styrelsen föreslagit viss ändring av gällande bestämmelser i ämnet. Styrelsen erinrar om att såsom förutsättning för att bidrag skulle utgå för deltidсанställd barnmorska eller sjuksköterska för mödravården vid kombinerad mödra- och barnavårdscentral gällde, att skilda mottagningar under *olika* läkare skulle vara anordnade för blivande mödrar och för barn. Emellertid hade från Östergötlands läns landsting, som i Motala anordnat en kombinerad central, vid vilken skilda mottagningar med *samme* läkare vore anordnade för blivande mödrar och för barn med deltidсанställd barnmorska för mödravårdsmottagningarna, ifrågasatts sådan ändring av statsbidragskungörelsen, att bidrag skulle kunna utgå för nämnda barnmorska. Enligt styrelsens mening vore denna ändring motiverad. Gällande bestämmelser hade tillkommit med tanke på ersättningsfrågorna för läkarna vid dessa centraler. Numera vore emellertid läget ett annat i detta avseende, enär bidraget till läkarens avlöning beräknades per prestation. Avgörande för statsbidrags utgående till barnmorska borde allenast vara, att mottagningar för mödrar och för barn vore skilda åt, så att läkaren biträdde av barnmorskan vid vissa mottagningar och av sjuksköterskan vid andra. Statsbidrag till barnmorskebefattning borde alltså utgå oberoende av om samme läkare tjänstgjorde vid såväl barnmorskans mottagningar som sköterskans eller om skilda läkare funnes för de två vårdkategorierna. Detsamma gällde beträffande deltidсанställd sjuksköterska för mödravården.

I fråga om kostnaderna för bidrag till avlöningar till sjuksköterskor och barnmorskor upplyser styrelsen, att dessa under budgetåren 1945/46 och 1946/47 uppgått till 222 014 resp. 237 561 kronor. Med hänsyn till de nya statsbidragsbestämmelser, som trätt i kraft den 1 juli 1947, och då organisationen befunne sig i tillväxt, kunde för budgetåret 1948/49 motsvarande kostnader beräknas till omkring 475 000 kronor. Ett bifall till nyssnämnda förslag om viss ändring i statsbidragsgrunderna syntes icke nämnvärt påverka anslagsbehovet för nästa budgetår.

De sammanlagda kostnaderna för bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning ha alltså av styrelsen beräknats till (1 825 000 + 475 000) 2 300 000 kronor.

Av det för löpande budgetår anvisade beloppet å 50 000 kronor till bidrag till upplysningsverksamhet ha 38 000 kronor avsetts för demonstrationskurser i barnavård, anordnade av socialmedicinska sektionen inom svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, och 12 000 kronor för övrig upplysningsverksamhet (utgivande av skrifter, anvisningar och råd m. m.). I anslutning till en hos styrelsen gjord framställning i ämnet av nämnda förbund föreslår styrelsen, att för nästa budgetår för motsvarande ändamål anvisas 45 000 resp. 15 000 kronor eller alltså tillhoppa 60 000 kronor.

Styrelsen har vidare förnyat ett av styrelsen vid flera tidigare tillfällen framlagt förslag om anordnande av en kurs i social mödravård, varvid styrelsen beräknat kostnaderna för kursen till 10 000 kronor.

I fråga om bidraget till specialutbildning av barnsjuksköterskor har medicinalstyrelsen med i huvudsak samma motivering, som anfördes i styrelsens anslagsframställningar för föregående och för innevarande budgetår (jfr 1946 års statsverksproposition, V. s. 336 o. f.), förnyat ett i nämnda framställningar framlagt förslag, att vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor skulle anställas ytterligare en instruktionssköterska med heltidstjänstgöring, varvid det nu utgående arvodet av 1 800 kronor till en kursledarinna skulle bortfalla. Arvodet till instruktionssköterskan har styrelsen ansett böra bestämmas till 7 400 kronor. Styrelsen har vidare framhållit, att arvodet till den vid skolan nu anställda instruktionssköterskan — för innevarande budgetår utgående med 7 000 kronor — ursprungligen beräknats såsom i det närmaste motsvarande lön i lönegraden Eo 15. Med hänsyn till den löneställning, som motsvarande befattningshavare i statens tjänst numera innehade — lönegraden Ce 19 — borde föreståndarinnans arvode höjas med 1 700 kronor till 8 700 kronor. För lärararvoden har styrelsen upptagit ett med 5 400 kronor till 15 400 kronor förhöjt belopp. Av sistnämnda belopp ha i runt tal 12 700 kronor avsetts för föreläsningar och omkring 2 700 kronor för hospiteringsersättningar mot 7 500 resp. 2 500 kronor för innevarande budgetår. Anledningen till uppräknningen av det för föreläsningar beräknade beloppet är, att styrelsen ansett arvoden böra höjas för föreläsare med akademisk examen till 30 kronor, för övriga föreläsare till 25 kronor samt för undervisningsövningar, visningar av institu-

tioner o. d. till 20 kronor, allt för timme räknat. Det sammanlagda medelsbehovet för bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor har styrelsen sålunda beräknat till $(31\ 300 + 7\ 400 - 1\ 800 + 1\ 700 + 5\ 400)$ 44 000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat det sammanlagda medelsbehovet under ifrågavarande anslag till $(35\ 000 + 2\ 300\ 000 + 60\ 000 + 10\ 000 + 44\ 000)$ 2 449 000 kronor, vilket belopp styrelsen ansett kunna avrundas nedåt till 2 400 000 kronor.

I ärendet ha yttranden avgivits av statskontoret, svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet.

Statskontoret har ansett sig i nuvarande läge icke kunna tillstyrka ändring beträffande grunderna för bidrag till inredning och utrustning av lokaler. Ämbetsverket har ej heller ansett sig kunna biträda den av medicinalstyrelsen förordade uppräknigen av bidraget till upplysningsverksamhet. I fråga om bidraget till specialutbildning av barnsjuksköterskor har statskontoret icke velat motsätta sig, att arvudet till instruksionsköterskan vid centralskolan för sådan utbildning höjdes från 7 000 till 7 400 kronor. Med hänsyn till att föredragande statsrådet vid behandlingen av medicinalstyrelsens anslagsframställning för innevarande budgetår icke kunnat biträda styrelsens förslag om anvisande av medel för anställande av ytterligare en instruksionsköterska samt i avvaktan på resultatet av pågående utredning angående sjuksköterskeutbildningen har statskontoret däremot icke ansett sig kunna tillstyrka inrättandet av en heltidsbefattning för kursledarinnan. Vad angår frågan om förhöjning av arvoden till speciallärare vid centralskolan har statskontoret endast framhållit angelägenheten av att storleken av dylika arvoden bedömdes i ett sammanhang för skilda slag av utbildningsverksamhet.

Svenska landstingsförbundet har tillstyrkt medicinalstyrelsens förslag, att bidrag skulle utgå för inredning och utrustning av lokaler för stationer och filialer. Förbundet har även ansett de av styrelsen åberopade skälen för en höjning av bidragsbeloppet bärande. Förbundet framhåller vidare, att en värdefull förenkling skulle uppstå, därest bidraget utginge med ett fixt belopp per central, station och filial och icke sattes i relation till den verkliga kostnaden. Då behöfde någon besvärlig och tidsödande räkenskapsgranskning icke ifrågakomma. Då det ju här icke kunde vara fråga om åstadkommande av någon millimeterättvisa, syntes bidraget kunna fixeras till 2 000 kronor per central, station eller filial. Detta kunde måhända i något fall leda till att staten finge bidraga med mer än halva kostnaden, men detta motvägdes av att landstingen i andra fall — och säkerligen de flesta — finge påtaga sig huvudparten av kostnaderna, då dessa i flertalet fall uppginge till betydande belopp.

Vad angår medicinalstyrelsens förslag om obligatorisk förhandsgranskning och godkännande av ritningar och förslag till centraler, stationer och filialer såsom villkor för bidrag framhåller förbundet, att landstingen i centrala sjukvårdsberedningens standardritningar hade värdefull tillgång till erforderlig ledning för lokalernas anordnande. Förekommande avvikelser där-

ifrån syntes vara motiverade av särskilda lokala förhållanden. Sålunda medförde åtstramningen inom byggnadsverksamheten, att hithörande lokaler ej sällan måste inrymmas i befintliga byggnader, vilka helt naturligt icke alltid kunde motsvara de uppställda standardfordringarna i samtliga avseenden. Med hänsyn härtill och då statsbidragen på hälso- och sjukvårdens område samt därmed förknippade villkor vore föremål för utredning, funne förbundet ej påkallat, att man nu gjorde någon ändring i detta hänsende.

I likhet med medicinalstyrelsen anser förbundet, att bidrag till avlöning åt barnmorska resp. sjuksköterska vid kombinerad mödra- och barnvårdscentral borde utgå oberoende av om samme läkare tjänstgjorde vid såväl barnmorskans som sjuksköterskans mottagningar eller om skilda läkare funnes för de två mottagningarna. Den föreslagna författningsändringen, som möjliggjorde en smidigare anpassning av organisationen efter rådande lokala förhållanden, har därför tillstyrkts av förbundet.

Svenska stadsförbundet har åberopat ett av förbundets sjukvårdsdelegation avgivet yttrande. Delegationen har däri på liknande skäl, som anförts av svenska landstingsförbundet, bestämt avstyrkt medicinalstyrelsens förslag om införande av en förhandsgranskning av ritningar och förslag såsom villkor för bidrag till inredning och utrustning av lokaler för centraler, stationer och filialer. I övrigt ha de av medicinalstyrelsen framlagda förslagen tillstyrkts eller lämnats utan erinran av delegationen.

Departementschefen. Vad först angår bidraget till inredning och utrustning av lokaler anser jag mig i nuvarande läge icke kunna tillstyrka de av medicinalstyrelsen framlagda förslagen om införande av sådant bidrag även för stationer och filialer samt om höjning av de nu utgående bidragsbeloppen. Med hänsyn till vad svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet anført, finner jag mig icke heller kunna förorda styrelsens förslag om införande av en förhandsgranskning av ritningar och förslag såsom villkor för bidrag till inredning och utrustning. Däremot synes mig det av landstingsförbundet framförda förslaget om fixerande av bidraget till ett bestämt belopp utan relation till de verkliga kostnaderna vara ägnat att medföra en förenkling av utbetalningsförfarandet. Jag vill därför förorda, att den i gällande statsbidragskungörelse intagna bestämmelsen, att bidragen må utgå med högst hälften av den verkliga kostnaden, slopas samt att bidragen fixeras till 1 500 kronor för kombinerade centraler och till 1 000 kronor för övriga centraler. Medelsbehovet för nästa budgetår till bidrag till inredning och utrustning av centraler beräknar jag till oförändrat belopp, 10 000 kronor.

I fråga om bidraget till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning synes intet vara att erinra mot att bidrag skulle få utgå för deltidsanställd barnmorska eller sjuksköterska för mödravården vid kombinerad mödra- och barnvårdscentral oberoende av om samme läkare tjänstgör vid såväl mottagningarna för blivande mödrar som mottagningarna för barn eller om olika läkare finnas för dessa mottagningar. Jag tillstyrker därför medicinalstyrelsens förslag härom. Vad angår medelsbehovet för bidrag till

läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning har medicinalstyrelsen beräknat detta till 2 300 000 kronor. För egen del anser jag, även om hänsyn tages till de ökade utgifter, som föranledas av de fr. o. m. den 1 juli 1947 gällande nya grunderna för bidrag för heltidsanställda sjuksköterskor och barnmorskor, tillfyllest, att för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår beräknas ett från 1 800 000 till 2 200 000 kronor förhöjt belopp.

För bidrag till upplysningsverksamhet torde böra upptagas ett oförändrat belopp av 50 000 kronor.

Vad beträffar kursen i social mödravård vill jag erinra om att jag i fjolårets statsverksproposition uttalade, att Kungl. Maj:t, därest det skulle visa sig möjligt att anskaffa erforderliga vikarier för den personal, som avsåges skola genomgå kursen, borde vara oförhindrad att ställa medel till medicinalstyrelsens förfogande från nu ifrågavarande anslag för kursens anordnande. Detta uttalande föranledde ingen erinran från riksdagens sida. I enlighet härmed har Kungl. Maj:t genom beslut den 5 december 1947 bemyndigat styrelsen att av det för innevarande budgetår anvisade anslaget taga i anspråk ett belopp av högst 7 800 kronor för kursens anordnande. Någon medelsanvisning för nästa budgetår är därför icke erforderlig.

Vad slutligen angår bidraget till specialutbildning av barnsjuksköterskor kan jag icke biträda medicinalstyrelsens nu ånyo framförda förslag om anvisande av medel för anställande av ytterligare en instruktionsköterska vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor. I rådande läge kan jag icke heller förorda någon höjning av föreläsningsarvodena och därav påkallad uppräknings av det för lärararvoden avsedda beloppet. Däremot vill jag tillstyrka en viss höjning av arvodet till den vid skolan nu anställda instruktionsköterskan. Höjningen torde dock, såsom statskontoret föreslagit, böra begränsas till 400 kronor, varigenom arvodet skulle komma att utgå med 7 400 kronor. Bidraget till specialutbildning av barnsjuksköterskor beräknar jag alltså till (31 300 + 400) 31 700 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anslaget i sin helhet för nästa budgetår komma att uppföras med (10 000 + 2 200 000 + 50 000 + 31 700) 2 291 700 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 2 300 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 300 000

[83.] 81. **Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	200 000	300 062
1946/47	250 000	351 582
1947/48	350 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	400 000	—

[Kungörelse den 15 juni 1944 (nr 396) angående statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård, ändrad genom kungörelser nr 862/1945, 268/1946 och 433/1947.]

Anslaget är avsett för utgivande av statsbidrag till bestridande av läkares resor till mottagningar i förebyggande mödra- och barnavård utom läkares stationeringsort, till resekostnader för hembesök av barnmorska eller sjuksköterska hos havande kvinnor, mödrar och barn samt för havande kvinnors, mödrars och barns resor till mottagningar i förebyggande mödra- och barnavård. Bidraget, vid vilket äro knutna vissa villkor, utgör i regel 50 procent av de sammanlagda resekostnaderna. I vissa län utgår bidraget dock med högre procentsats, 60 eller 70 procent. I fråga om de sist angivna resorna gäller att bidrag för enskild färd utgår allenast om densamma företages med omnibus eller järnväg samt i den mån resekostnaden för dit- och återresa överstiger 3 kronor. Bidrag utbetalas helårsvis i efterskott.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* — under hänvisning till den pågående utvecklingen av den förebyggande mödra- och barnavården — uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till sammanlagt 450 000 kronor, varav 70 000 kronor för läkares resor, 200 000 kronor för hembesök och 180 000 kronor för havande kvinnors, mödrars och barns resor.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet har jag intet annat att erinra, än att höjningen av anslaget i avbidan på ytterligare erfarenhet tills vidare synes kunna begränsas till 50 000 kronor. Jag förordar alltså, att anslaget för nästa budgetår upptages till (350 000 + 50 000) 400 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård*
för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 400 000

[84.] 82. **Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 50 000 kronor. Anslaget är avsett att genom skolöverstyrelsens försorg fördelas mellan folkbildningsorganisationerna m. fl. såsom bidrag till kostnaderna för av dem anordnad sexualhygienisk upplysningsverksamhet.

I skrivelse den 17 oktober 1947 har *skolöverstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår. Överstyrelsen har därvid meddelat, att sedan överstyrelsen föreskrivit, att ansökningar om bidrag skulle ingivas till överstyrelsen senast den 10 oktober 1947, före ansökningstidens utgång bidrag söktes av 23 olika folkbildningsorganisationer med sammanlagt 47 335 kronor. För budgetåret 1946/47 hade bidrag söktes av 21 organisationer med sammanlagt 45 970 kronor. Då intresset för denna upplysningsverksamhet vore stort och då verksamheten syntes överstyrelsen viktig ur samhällssynpunkt, ansågo sig överstyrelsen böra föreslå oförändrat anslag, 50 000 kronor, för nästa budgetår.

Departementschefen. I enlighet med skolöverstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av kronor 50 000

[85.] 83. **Abortförebyggande åtgärder, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 150 000 kronor. För användningen av anslaget har Kungl. Maj:t den 13 juni 1947 fastställt följande stat:

Stat.

1. Anordnande och upprätthållande av verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte, <i>förslagsvis</i>	kronor 48 000
2. Ersättning till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner, <i>förslagsvis</i>	» 100 000
3. Preventivrådgivning för män, <i>förslagsvis</i>	» 2 000
Summa kronor 150 000	

Från anslagsposten 1. gäldas kostnaderna för statsbidrag enligt kungörelsen den 21 december 1945 (nr 863; ändr. 907/1946) angående statsbidrag till viss verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte. Statsbidrag utgår till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting. Verksamheten skall vara anordnad enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan samt utövas vid särskilda rådgivningsbyråer, vilka skola stå under ledning av legitimerad läkare med biträde av kvinnlig kurator. Bidrag utgår till läkarens och kuratorns avlöning med 15 resp. 25 kronor för varje mottagning. Vidare utgår bidrag till kuratorns resor för hembesök hos havande kvinnor samt till kvinnornas resor till rådgivningsbyråerna, i båda fallen i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som gälla för motsvarande resor inom den förebyggande mödravården. Statsbidrag utbetalas helårsvis i efterskott. Ifrågakvarande statsbidragsverksamhet är avsedd som en försöksverksamhet för att vinna erfarenheter för en mera definitiv utformning av organisationen. Den i kungörelsen avsedda statsbidragsgivningen har därför tills vidare begränsats till högst 10 rådgivningsbyråer, envar med en läkare och en kurator. Från anslagsposten 1. i staten bestridas vidare de medel, högst 4 000 kronor för kurator och budgetår räknat, som skola ställas till kuratorernas förfogande för tillgodoseende i abortförebyggande syfte av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kurator.

Den under punkten 2. i staten avsedda ersättningen till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner utgår med högst 15 kronor per prov till sådana laboratorier, som av medicinalstyrelsen godkänts för ändamålet.

Den under punkten 3. i staten avsedda preventivrådgivningen för män meddelas vid polikliniker för kostnadsfri undersökning och behandling av

könssjuka. Ersättning utgår med 2 kronor för varje preventivrådgivning, som meddelas utan samband med sådan undersökning och behandling, som avses i lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för abortförebyggande åtgärder under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid till eu början upplyst, att under senare hälften av budgetåret 1946/47 en rådgivningsbyrå i Göteborg börjat utöva sådan verksamhet, som avsåges i kungörelsen nr 863/1945.

Styrelsen erinrar vidare om att den 20 augusti 1947 vid socialinstitutet i Stockholm påbörjats en utbildningskurs för kuratorer i abortförebyggande syfte om 4 månader och med 15 deltagare. Då kuratorsverksamheten för abortsökande hade karaktär av försöksverksamhet och tills vidare begränsats till sammanlagt högst 10 rådgivningsbyråer, syntes enligt styrelsens mening en ny kurs ej behöva anordnas under budgetåret 1948/49.

Styrelsen framhåller härefter, att om man räknade med att 10 rådgivningsbyråer kunde vara i gång fr. o. m. år 1948 samt att antalet mottagningar per vecka vid varje rådgivningsbyrå skulle uppgå till 3 för kuratorn och 2 för läkaren, statsbidraget till kuratorernas avlöning kunde beräknas till $(10 \times 52 \times 3 \times 25)$ 39 000 kronor och statsbidraget till läkarnas avlöning till $(10 \times 52 \times 2 \times 15)$ 15 600 kronor eller i avrundat tal 16 000 kronor. Vidare borde för tillgodoseende i abortförebyggande syfte av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besökte kurator, beräknas ett belopp av $(10 \times 4 000)$ 40 000 kronor samt för kuratorernas resor för hembesök hos havande kvinnor och kvinnornas resor till byråerna i genomsnitt 1 000 kronor per byrå eller tillhopa 10 000 kronor. Sammanlagt skulle sålunda för rådgivningsbyråernas verksamhet för nästa budgetår erfordras $(39 000 + 16 000 + 40 000 + 10 000)$ 105 000 kronor.

Vad angår ersättningen till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner upplyser styrelsen, att styrelsen för ändamålet godkänt 11 laboratorier. Under budgetåret 1946/47 hade i ersättning utbetalats 2 775 kronor. För nästa budgetår beräknar styrelsen, under framhållande av osäkerheten i beräkningarna, motsvarande kostnader till 43 000 kronor.

Slutligen har styrelsen för preventivrådgivningen för män upptagit ett oförändrat belopp av 2 000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till $(105 000 + 43 000 + 2 000)$ 150 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Departementschefen. Såsom framgår av vad medicinalstyrelsen anført har, sedan två tidigare planerade kurser för utbildning av abortkuratorer måst inställas på grund av otillräcklig anslutning, numera under hösten 1947 en dylik utbildningskurs kunnat komma till stånd. Kostnaderna för denna kurs ha enligt medgivande av Kungl. Maj:t bestritts av det för innevarande budgetår anvisade anslaget. Då alltså utbildad personal numera finnes tillgänglig, synes man ha anledning att räkna med att den i kungörelsen nr 863/1945

avsedda rådgivningsverksamheten skall kunna komma i gång i planerad omfattning under innevarande år. Verksamheten torde alltfört böra ha karaktären av försöksverksamhet, varvid statsbidragsgivningen såsom hittills bör begränsas till högst tio rådgivningsbyråer, envar med en läkare och en kurator.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår för statsbidrag till nämnda rådgivningsverksamhet och för de övriga ändamål, som skola tillgodoses med nu ifrågavarande anslag, synas medicinalstyrelsens beräkningar kunna godtagas. I likhet med styrelsen beräknar jag alltså de olika posterna under anslaget till resp. 105 000, 43 000 och 2 000 kronor och anslagets slutsumma till 150 000 kronor, dvs. samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 150 000

[86.] 84. **Läkemedel åt vissa kvinnor och barn, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	500 000	692 650
1946/47	650 000	798 164
1947/48	800 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	950 000	—

[Kungörelse den 22 juni 1939 (nr 461) angående kostnadsfritt tillhandahållande av skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn, ändrad genom kungörelser nr 373/1942 och 398/1944; kungörelse den 15 juni 1944 (nr 397) angående kostnadsfritt tillhandahållande av läkemedel åt vissa kvinnor, lidande av havandeskapssjukdomar.]

Enligt kungörelsen nr 461/1939 må havande eller ammande kvinnor, spädbarn, barn i förskolåldern och barn i folk- eller fortsättningskola kostnadsfritt tillhandahållas skyddsläkemedel ävensom skyddsfödoämne, som saluföres å apotek och som i avseende å sina verkningar är att likställa med läkemedel. Skyddsläkemedel och skyddsfödoämnen må kostnadsfritt tillhandahållas allenast då ett ur medicinska synpunkter konstaterat behov härav föreligger. Även om dylikt behov föreligger, må dock icke skyddsläkemedel och skyddsfödoämnen kostnadsfritt tillhandahållas den, vars egen eller vars försörjningspliktiga anhörigas ekonomiska ställning är sådan, att en dylik förmån rimligen icke bör utgå.

Jämlikt kungörelsen nr 397/1944 må havande kvinna, som för sjukdom åtnjuter avgiftsfri behandling jämlikt kungörelsen nr 396/1944 angående statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård, kostnadsfritt tillhandahållas jämväl i anledning av sjukdomen erforderliga läkemedel, dock med motsvarande inskränkning med hänsyn till den sjukas eller hennes försörjningspliktiga anhörigas ekonomi, som stadgats beträffande kostnadsfria skyddsläkemedel.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att den

förebyggande mödra- och barnvården fortfarande vore under utveckling samt att man därför måste räkna med en fortsatt stegring av utgifterna för nu ifrågasvarande ändamål. Styrelsen har uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 1 000 000 kronor.

Departementschefen. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag en höjning av anslaget påkallad med hänsyn till den fortskridande utbyggnaden av den förebyggande mödra- och barnvården. Anslagshöjningen torde dock kunna begränsas till 150 000 kronor. Jag tillstyrker sålunda, att anslaget för nästa budgetår upptages till (800 000 + 150 000) 950 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 950 000

[87.] 85. **Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl., förslagsanslag.** För innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett förslagsanslag av 170 000 kronor.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* föreslagit oförändrat anslagsbelopp för nästa budgetår, 170 000 kronor.

Härefter har styrelsen i skrivelse den 13 november 1947 föreslagit en höjning av stipendiebeloppen från 1 000 till 2 000 kronor för år samt en jämkning uppåt i anslutning härtill av det av styrelsen äskade anslaget för nästa budgetår.

Departementschefen. Till medicinalstyrelsens förslag om höjning av stipendiebeloppen, vilket förslag torde böra ses i samband med ett av styrelsen samtidigt framlagt förslag om förlängning av giltighetstiden för lagen den 30 juni 1943 (nr 467) om viss begränsning av legitimation som tandläkare, har jag ännu icke varit i tillfälle att taga ståndpunkt. Med hänsyn härtill torde med den definitiva beräkningen av detta anslag tills vidare få anstå. Preliminärt tillstyrker jag, att anslaget i riksstatsförslaget upptages med samma belopp, som anvisats för ändamålet för löpande budgetår.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.* för budgetåret 1948/49 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 170 000

[88.] 86. **Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	1 000 000	1 168 857
1946/47	1 300 000	1 340 065
1947/48	1 700 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	2 000 000	—

[Kungörelse den 3 juni 1938 (nr 358) angående statsbidrag till folktandvård, ändrad genom kungörelser nr 351 och 1058/1940, 422/1942, 333/1945 samt 280/1947.]

Statsbidrag utgår till landsting, som anordnat folktandvård enligt bestämmelserna i kungörelsen, med *dels* ett årligt belopp av 3 000 kronor för varje distriktstandläkare och 1 000 kronor för varje distriktstandsköterska såsom bidrag till dessas avlöning, *dels* ett belopp motsvarande ålderstillägg till distriktstandläkare och distriktstandsköterska, *dels ock* under en tid av två år från folktandvårds införande i visst tandvårdsdistrikt ett belopp av högst 800 kronor under första året och högst 400 kronor under andra året för distriktstandläkare, som icke hunnit behandla avsett antal barn på beräknad tid.

Till stad, som ej deltagar i landsting, må statsbidrag utgå, därest Kungl. Maj:t efter prövning av omständigheterna medgiver det. Bidraget utgår därvid med 4 kronor om året för varje i viss ålder behandlat barn.

Ifrågakommande statsbidrag utbetalas principiellt kalenderårsvis i efterskott. Dock skola till vederbörande landsting under juli månad varje år såsom förskott på det årets statsbidrag utbetalas tio tolfte delar av det belopp, som på grund av för nästföregående år gjord rekvisition godkänts till utbetalning.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag angående medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1948/49.

Styrelsen har till en början meddelat, att styrelsen dittills godkänt planer för anordnande av folktandvård inom samtliga landstingsområden samt fyra städer, som ej deltaga i landsting, nämligen Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Gävle.

Styrelsen anför därefter i huvudsak följande:

F. n. äro enligt för medicinalstyrelsen tillgängliga uppgifter vid landstingens folktandvårdspolikliniker anställda sammanlagt 442 distriktstandläkare — av vilka 224 äro ordinarie befattningshavare — och lika många distriktstandsköterskor. Vidare finnas vid dessa polikliniker f. n. 36 vakanta distriktstandläkartjänster, vilka icke uppehållas av vakansvikarier. Därest utbyggandet av folktandvården under budgetåret 1947/48 kunde fortskrida i den omfattning, som landstingens planer innebära, skulle omkring 600 tandläkare och 600 tandköterskor tjänstgöra vid mitten av år 1948.

Föreliggande svårigheter att rekrytera ledigförklarade tjänster som distriktstandläkare och distriktstandsköterskor samt därav förorsakat långsammare utbyggande av folktandvårdsorganisationen motivera emellertid, att man räknar med ett betydligt lägre antal befattningshavare.

F. n. uppehållas 127 distriktstandläkartjänster av tandläkare med sådan begränsad legitimation, som avses i lagen den 30 juni 1943 om viss begränsning av legitimation som tandläkare. Sådan begränsning må ej gälla längre än intill dess sökande fullgjort tjänstgöring inom folktandvården under ett år. Antalet elever vid tandläkarinstitutet, som under värterminen 1947 avlade tandläkarexamen, var 73. Under höstterminen beräknas 60 elever komma att avlägga examen och under år 1948 har detta antal beräknats komma att stiga till 180. Under förutsättning att ifrågavarande lag erhåller förlängd giltighet efter den 30 september 1948, torde folktandvården på denna väg fortsättningsvis tillföras viss ytterligare arbetskraft utöver den, som frivilligt ingår i organisationen.

Det är även att märka, att en del tandläkare erhållit stipendier enligt kungörelsen den 29 juli 1943 (nr 645) och på grund härav äro skyldiga att, utöver förenämnda tjänstgöring å ett år, tjänstgöra inom folktandvården ytterligare samma antal år, som stipendium innehafts. Dylika stipendier utdelades första gången för läsåret 1943/44, och antalet tandläkare, som f. n. enligt till medicinalstyrelsen ingångna anmälningar fullgör med sådant stipendium förbunden tjänstgöring, är 29. Under år 1948 torde man kunna räkna med att ett 70-tal tandläkare komma att fullgöra sådan tjänstgöring, varom här är fråga.

Med hänsyn till vad sålunda anförts har medicinalstyrelsen uppskattat antalet befattningshavare under år 1948 inom den av landstingen anordnade folktandvården till i genomsnitt omkring 500 distriktstandläkare och lika många distriktstandsköterskor.

I anslutning härtill har styrelsen beräknat medelsbehovet för grundavlöningsbidragen till $[500 \times (3\,000 + 1\,000)]$ 2 000 000 kronor.

Styrelsen har vidare räknat med att under år 1948 sammanlagt 180 ålders-tillägg skulle komma att utbetalas till distriktstandläkare och ett lika stort antal till distriktstandsköterskor. Då ålderstillägget till tandläkare utgör 500 kronor och till tandsköterska 100 kronor, har styrelsen beräknat utgifterna för ålderstilläggen till $[180 \times (500 + 100)]$ 108 000 kronor.

Till bestridande av merkostnader under viss övergångstid för distriktstandläkare, vilka icke på avsedd tid hinna behandla beräknat antal barn, har styrelsen, som hittills beviljat mycket små belopp för ändamålet, beräknat endast 10 000 kronor.

Vid uppskattningen av kostnaderna för folktandvård i de städer utanför landsting, som anordnat eller beräknas komma att anordna sådan vård (Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Gävle), har styrelsen räknat med behandling av omkring 55 500 barn. Då statsbidraget för dessa barn utgör 4 kronor per barn, har styrelsen beräknat medelsbehovet för ifrågavarande bidrag till 222 000 kronor.

Styrelsen har sålunda beräknat anslaget till $(2\,000\,000 + 108\,000 + 10\,000 + 222\,000)$ 2 340 000 kronor, vilket belopp styrelsen med hänsyn bl. a. till föreliggande rekryteringssvårigheter ansett kunna avrundas nedåt till förslagsvis 2 000 000 kronor.

Departementschefen. Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distrikts-tandköterskor m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 2 000 000

[89.] 87. **Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	25 000	16 078
1946/47	25 000	18 863
1947/48	45 000	—
1948/49 (förslag)	45 000	—

[Förordning den 3 juni 1938 (nr 360) om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader m. m., ändrad genom förordning nr 423/1942.]

Kommun kan från förevarande anslag erhålla ersättning av staten med hälften av de kostnader, vilka kommunen iklätt sig för bestridande av vissa närmare angivna slag av avgifter för folktandvård åt obemedlade vuxna inom kommunen. Vad sålunda stadgats äger motsvarande tillämpning beträffande avgifter för mindre bemedlade vuxna, dock att därvidlag statsbidrag ej utgår i annat fall, än då behandlingen innefattar fullständig munsanering, samt icke med högre belopp än 25 procent av den del av kostnaden för i ett sammanhang utförd behandling, som överstiger 30 kronor. Bidrag utbetalas av länsstyrelse kalenderårsvis i efterskott.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning av anslagsbehovet till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen framhåller härvid, att under år 1948 folktandvårdsverksamheten kunde beräknas vara genomförd allenast i vissa delar av landstingsområdena. Av städerna utom landsting hade dittills endast Gävle och Hälsingborg anordnat folktandvård. I Malmö och Göteborg syntes folktandvård komma att införas under hösten 1947. Styrelsen yttrar vidare i huvudsak följande:

Utgifterna å ifrågavarande anslag ha hittills varit relativt obetydliga, sannolikt till en del beroende på att vissa kommuner under nu rådande ekonomiska förhållanden funnit sig böra väsentligt begränsa sina anslag för ändamålet. Vad beträffar de nytillkommande städerna utom landsting, Malmö och Göteborg, bedriva dessa sedan åtskilliga år tillbaka i egen, kommunal regi en omfattande tandvårdsverksamhet för obemedlade och mindre bemedlade. Då denna verksamhet för kalenderåret 1948 kommer att inlemmas i folktandvårdsorganisationen, böra medel för här ifrågavarande ändamål anslås för nämnda städer. Enligt uppgift från t. f. tandvårdsinspektören i Göteborg torde Göteborgs stad komma att härför begära statsbidrag med 25 000 kronor. För Malmö stads del torde ett belopp av 10 000 kronor vara tillfyllest.

Under hänvisning till det anförda har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med 60 000 kronor.

Departementschefen. Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår synes i och för sig intet vara att erinra. I avbidan på ytterligare erfarenhet rörande hithörande utgifter och med hänsyn till belastningen å anslaget under de båda senaste budgetåren torde dock anslaget tills vidare kunna uppföras med oförändrat belopp, 45 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 45 000

[90.] 88. **Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund, reservationsanslag.** Under denna rubrik ha hittills av riksdagen såsom reservationsanslag anvisats sammanlagt 163 000 kronor, varav å riksstaten för

innevarande budgetår 53 000 kronor. De anvisade anslagen ha avsetts för bestridande av kostnaderna för anordnande vid Vipeholms sjukhus i Lund av undersökningar rörande sambandet mellan kost och tandsjukdomar.

Med skrivelse den 30 september 1947 har *medicinalstyrelsen* överlämnat en ingående redogörelse angående ifrågavarande undersökningar. I denna redogörelse, beträffande vars närmare innehåll jag torde få hänvisa till handlingarna i ärendet, anföres i fråga om de dittills utförda undersökningarna sammanfattningsvis bl. a. följande:

Undersökningarna ha ägt rum i särskilda för ändamålet iordningställda och utrustade lokaler inom Vipeholms sjukhus och ha närmast stått under överinseende av sjukhuschefen. För de rent odontologiska undersökningarna ha svarat tvenne tandläkare under direkt kontroll av särskilt utsedd tandläkare. De medicinskt-kliniska och medicinskt-kemiska undersökningar, vilka företagits i anslutning till försöken, ha ombesörjts av tvenne läkare. För den tekniska assistensen ha två tandsköterskor, ett laboratoriebiträde och ett skrivbiträde svarat.

Försökspersonerna ha utgjorts dels av 659 av sjukhusets patienter (536 män och 123 kvinnor), dels av 141 personer tillhörande sjukhusets personal.

De odontologiska undersökningarna ha hittills genomförts under fem olika perioder från mars 1945 till juli 1947 och på så sätt, att varje patient varit föremål för observation två gånger före kostförsökens begynnelse och tre gånger under förloppet av desamma.

Kostförsöken ha i princip genomförts så, att för var och en av de deltagande patienterna, vilka varit sammanförda i åtta huvudgrupper, tillämpats samma grundkost. Medan en försöksgrupp åtnjutit uteslutande grundkosten — som i sig själv varit synnerligen kaloririk och även tillräcklig med avseende på vitamin- och mineralämnen — ha de övriga sju grupperna utöver grundkosten tillförts olika vitamin- och mineralämnen i överskott.

Den i försöken deltagande sjukhuspersonalen har varit uppdelad i fyra grupper. Kostsammansättningen i dessa grupper har avsetts belysa en eventuell inverkan dels av mjukt resp. hårt bröd, dels av choklad på tändernas tillstånd. Dessa senare undersökningar äro ännu ej avslutade.

Som underlag för registreringen, i vad den avser tandkaries (tandröta), ligga serier av modeller utav karrerade tänder, det s. k. moulagesystemet, vilket i motsats till andra registreringsmetoder innebär fördelen av att ej blott nyuppkommen karies kan fastställas utan även defekternas fortsatta utveckling kan följas och registreras.

För registreringen utav tandköttets sjukdomar har en särskild journal använts, vari bl. a. antecknats utbredningen av inflammatoriska processer i tandköttet, tandköttsfickans djup, tandens fixation m. m.

Den okulära besiktningen kompletteras dels av röntgenfotografier, dels av utförda gipsmodeller.

Den statistiska bearbetningen av observationsmaterialet har grundats på bestämningar över kariesaktiviteten under olika tidsperioder; genom räkning av antalet nya karrerade tandtytor ävensom av antalet förstorade förut befintliga kaviteter har ett omfattande siffermaterial erhållits. Bearbetningen har i första hand avsett en undersökning av tillförlitligheten i observationerna. Härvid har det klart framgått, att bestämningar av kariesaktiviteten medelst dylika data kunna vara behäftade med icke obetydliga osäkerheter och att det erfordras flera varandra kontrollerande bestämningar av antalet karrerade tandtytor, innan säkra data kunna erhållas över kariesförändringarna. Till följd härav torde iakttagelserna från det första observationsåret, senare hälften av

1945 och första hälften av 1946, vara mindre tillförlitliga än iakttagelserna under det andra observationsåret, senare hälften av 1946 och första hälften av år 1947. Det första observationsåret framvisar högre värden på kariesaktiviteten än det senare observationsåret, som må betraktas som det egentliga undersökningsåret, då varierande kostor på de olika patientavdelningarna användes. Den högre aktiviteten torde dock sammanhånga med den större osäkerheten.

Den andra delen av den statistiska bearbetningen belyser förändringarna för detta i viss mån säregna material. Kariesaktiviteten hos patienterna på Vipeholms sjukhus torde vara betydligt mindre än för övriga befolkningsgrupper, ehuru inga direkta siffror torde vara tillgängliga. Förändringarna visa sig vara av relativt ringa betydelse, och antalet nya kariesade tandytor per individ under det första och det andra observationsåret utgör 1,32 resp. 0,85. Med hänsyn till de stora individuella fluktuationerna blir osäkerheten, medelfelet, i sådana siffror kraftig och divergenserna mellan olika medeltal måste vara stora, för att de skola vara statistiskt säkerställda. Med hänsyn till den låga kariesaktiviteten hos dessa personer och de stora individuella fluktuationerna är det ofrånkomligt, att det erfordras en lång observationstid, för att det skall bliva möjligt att erhålla säkra resultat. Särskilt gäller det, när kostförsöken avse att belysa en eventuell kariesminskande effekt hos skilda kostor, tillägg av olika vitaminer m. m.

Den statistiska bearbetningen har slutligen avsett att belysa eventuella skillnader mellan de olika avdelningarna, som satts på olika kost. Härvidlag har bearbetningen givit i stort sett negativa eller intetsägande resultat. Under det första observationsåret, under vilket de olika försökskosterna infördes, konstaterades visserligen skillnader i kariesaktiviteten mellan avdelningarna, som icke direkt kunde återföras på slumpmässiga avvikelser och det stundom ringa antalet i de olika försöksgrupperna. Under den alla sista observationsperioden hade emellertid skillnaderna nästan helt försvunnit, och kvar stodo blott skillnader av obetydlig storlek i förhållande till osäkerheten.

Försöken ha sålunda ådagalagt, att ett överskott av tillförda vitamin- och mineralämnen icke påverkat kariesbilden på ifrågavarande klientel. Försöken giva också en antydning om varför hittillsvarande hypoteser beträffande orsakerna till tandkaries uppvisat en sådan rikedom på divergerande åsikter, vilka alla ansetts grundade på positiva experimentella resultat. Fastän de hittillsvarande försöken icke visat någon faktor, som hindrar eller befordrar tandkaries' utveckling, ha de givit en säker grund för fortsatt forskning.

Jämsides med undersökningarna rörande tandsjukdomarna ha samtliga i försöket deltagande personers allmänna hälsotillstånd varit föremål för observation. Någon vitaminbrist kunde icke konstateras före kostförsökets insättande på de patienter, som någon tid vistats vid sjukhuset. Efter kostomläggningen förbättrades det allmänna hälsotillståndet och patienterna gingo upp i vikt. Några tecken på bristsjukdomar iakttogos icke under kostförsökets gång.

De kemiska undersökningar, som hittills utförts i samband med tandkariesundersökningarna vid Vipeholm, ha omfattat bestämning av kalcium, C-vitamin samt A-vitamin och karotin.

Rörande de fortsatta undersökningarna anföres vidare i redogörelsen bl. a. följande:

Det föreligger nu ett patientmaterial, för vilket tandförändringarna följts under en tidrymd av minst två år och för vilket tandförhållandena äro i detalj kända. Detta material är därför synnerligen lämpat för fortsatta försök.

En ny storförsöksserie har upplagts och startade den 1 augusti 1947. Denna nya undersökning avser i första hand att genom fortsatta odontologiska undersökningar söka utröna sockrets eventuella effekt på tandsystemet.

Klientelet är indelat i fem grupper i enlighet med de närmare riktlinjer, som i samarbete med statens institut för folkhälsan uppdragits. Inom grupp I, som omfattar 132 personer, tillföres socker i klibbig form. Inom grupp II provas inverkan av socker i dryck. 161 personer deltaga i denna grupp. Inom grupp III, i vilken 116 personer deltaga, provas inverkan av färskt bröd, medan i grupp IV inverkan av s. k. gammalt bröd provas. 81 personer deltaga i sistnämnda grupp. Slutligen ingå 169 personer i grupp V, där inverkan av kost med låg kolhydrathalt provas.

Efter kostomläggningen den 1 augusti 1947 ha de medicinskt-kliniska och medicinskt-kemiska undersökningarna särskilt inriktats på kontroll av förändringar i kolhydrat- och fettomsättningen.

Ett flertal undersökningsserier äro planerade för den närmaste tiden. Bland försökspersonerna intressera särskilt de s. k. kariesfria (tandkariesimmuna) patienterna. Det förhåller sig så, att inom ett svenskt normalmaterial, hämtat från folktandvården, finnas f. n. endast ungefär tre kariesfria på ettusen i åldern 7—15 år och enligt det »Betänkande med utredning och förslag angående tandvården vid försvarsväsendet», som avgavs 1944, skulle bland män i 20-årsåldern omkring en på tusen uppvisa samtliga tänder i felfritt tillstånd. Vid Vipeholms sjukhus åter ha bland 870 patienter påträffats 31 kariesfria, vilket mot bakgrunden av nyssnämnda siffror måste anses ytterst anmärkningsvärt. Skillnaden, som icke kan anses slumpmässigt betingad, erfordrar en utredning, i vilken hänsyn tages till olika faktorer. En sådan faktor är t. ex. konstitutionens betydelse.

Ett annat synnerligen viktigt undersökningsområde, som i detta sammanhang kan omnämnas, är salivkemin. Avsikten är att genomföra en jämförande salivkemisk undersökning emellan å ena sidan nämnda kariesfria individer och å andra sidan de mest kariesaktiva försökspersonerna.

Det är vidare av intresse att underkasta dessa kariesfria resp. kariesaktiva personer medicinskt-kemisk undersökning även ur andra synpunkter. Nämnda individer ha under det nu avslutade försöket tillhört olika grupper med olika tillförsel av kalcium, C-vitamin och A-vitamin, varför en direkt jämförelse mellan blodvärdena för de två kategorierna hittills ej varit så givande. Men under de nu påbörjade försöken skall tillförseln av dessa ämnen vara lika för alla patienterna, varför en jämförelse mellan blodvärdena för kariesfria och kariesaktiva personer kan förväntas bliva av största värde.

Ej endast de vid Vipeholms sjukhus befintliga kariesfria patienterna utan jämväl inom folktandvården och den militära tandvården eller eljest påträffade kariesfria individer planeras efter vidtagen registrering bli föremål för ingående undersökningar ur förenämnda och andra synpunkter.

I den närmaste tidens arbetsuppgifter ingår vidare ett fortsatt studium av tandköttssjukdomarna och tandställningsanomalierna, innefattande jämväl bearbetningen av hittills insamlat material på detta område. Av betydelse är även en kemisk undersökning av tandbeläggningarna.

Ingående munbakteriologiska och histopatologiska studier avses skola komplettera tidigare nämnda undersökningar.

Avslutningsvis anföres i redogörelsen följande slutsatser:

Av försöket har hittills framgått, att de sinnesslöa på Vipeholms sjukhus uppvisa avsevärt mindre tandröta än genomsnittet av befolkningen. Tandrötefrekvensen är lägre hos de i djupare grad sinnesslöa. Man har hos ifrågavarande klientel icke kunnat påvisa någon kariesskyddande effekt vid överskott i kosten på olika vitaminer, ej heller vid överskott på kalk eller fluor. Tillförsel av benmjöl har medfört tendens till sänkning av blodets kalciumhalt.

Genom de nu verkställda undersökningarna har en säker registreringsmetod

för massundersökningar beträffande tandröta kunnat utarbetas. Klientelet vid Vipeholms sjukhus är även härigenom väl användbart för fortsatta försök. Undersökningarna visa med vilken försiktighet hittills på andra håll vunna resultat måste bedömas, då vid dessa veterligen icke de omfattande anordningar och försiktighetsmått iakttagits, som under Vipeholmsundersökningarna visat sig nödvändiga.

Vidare har medicinalstyrelsen i skrivelse den 12 september 1947 gjort framställning rörande medelsbehovet för undersökningarnas fortsatta bedrivande under nästa budgetår samt därvid uppskattat detta till 60 000 kronor. För avlöningar har beräknats ett belopp av 49 090 kronor, fördelat på följande sätt: 2 halvtidsanställda tandläkare (6 000 + 6 000) 12 000 kronor, 2 tandsköterskor (4 865 + 4 865) 9 730 kronor, 1 kontrollant (tandläkare) 3 000 kronor, 1 läkare för kliniska undersökningar 8 760 kronor, 1 laboratoriesköterska (deltidsanställd) 3 120 kronor, 1 skrivbiträde 3 720 kronor och 1 läkare för kemiska blodanalyser 8 760 kronor. Aterstående belopp, 10 910 kronor, skulle åtgå till inköp av förbrukningsmateriel. Skillnaden mellan det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 53 000 kronor, och det för nästa budgetår äskade anslaget, 60 000 kronor, hänförde sig enligt styrelsen huvudsakligen till en ökning av den anställda personalens löneförmåner, vilken bevingats av nödvändigheten att bringa dessa i överensstämmelse med för närmast jämförbara tjänster utgående arvoden.

Departementschefen. Den odontologiska försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus, varom nu är fråga, ingår som ett led i den allsidiga utredning i syfte att vinna ökad kännedom om vilka åtgärder, som böra vidtagas för att inom vårt land minska utbredningen av de vanligast förekommande tandsjukdomarna, varom riksdagen i skrivelse den 6 maj 1939, nr 235, gjort framställning och som Kungl. Maj:t den 30 juni 1939 uppdragit åt medicinalstyrelsen att verkställa i samråd med tandläkarinstitutets lärarråd. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har under de hittills utförda undersökningarna, för vilka medel första gången av riksdagen anvisades å tillägsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45, utarbetats en säker registreringsmetod för undersökningar i större skala beträffande tandröta. Vidare finnes nu å sjukhuset ett patientmaterial, på vilket tandförändringarna följts under en längre tid och vars tandförhållanden äro i detalj kända. Detta klientel är därför väl lämpat för fortsatta försök. Under den första etapp av verksamheten, vilken avslutats under sommaren 1947 och närmast avsett att utröna den tandröteskyddande effekten vid överskott i kosten av olika vitamin- och mineralämnen, har ett i olika hänseenden värdefullt resultat erhållits. Emellertid har något svar på frågan om tandrötans uppkomst ännu icke kunnat erhållas. Med hänsyn till tandsjukdomarnas stora spridning i vårt land och de betydande kostnader, som av det allmänna och enskilda nedläggas på deras botande, är det givetvis av synnerlig betydelse att, så långt sig göra låter, klarhet vinnes om dessa sjukdomars uppkomst. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att medel anvisas för fortsättande av undersökningarna under nästa budgetår i huvudsaklig överensstämmelse med medicinalstyrelsens förslag. Dock är jag icke

beredd att förorda någon höjning av medelsanvisningen i förhållande till löpande budgetår. Jag föreslår alltså, att anslaget för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp, 53 000 kronor. Jag vill därvid nämna, att, enligt vad som under hand upplysts från medicinalstyrelsen, det synes vara möjligt att så planlägga undersökningarna, att nämnda belopp kommer att förslå för undersökningarnas bedrivande under nästa budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 53 000

[91.] 89. **Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 133 000 kronor. Anslaget är avsett för bestridande av kostnaderna för en fr. o. m. den 1 juli 1947 vid karolinska sjukhuset försöksvis anordnad central för undersökning, behandling och forskning rörande yrkesjukdomar. Enligt av Kungl. Maj:t den 30 juni 1947 meddelade bestämmelser, beträffande vilkas närmare innehåll jag torde få hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 306—307, må för verksamheten vid centralen under budgetåret 1947/48 tagas i anspråk följande belopp, nämligen för arvoden och vikariatsarvoden sammanlagt 80 000 kronor, för materiel och diverse omkostnader 4 000 kronor, för kostnader för patienters resor m. m. 6 000 kronor samt för oförutsedda utgifter 10 000 kronor. Vidare beräknades i propositionen nr 124/1947, vari förslag framlades om anvisande av nu ifrågavarande anslag, ett belopp av 50 000 kronor för forskningsverksamhet rörande yrkessjukdomarna. Häri ingår emellertid förenämnda belopp av 6 000 kronor för kostnader för patienters resor m. m. Återstående medel för forskningsverksamheten uppgå alltså till 44 000 kronor. De sammanlagda utgifterna under anslaget under innevarande budgetår kunna sålunda beräknas till (80 000 + 4 000 + 6 000 + 10 000 + 44 000) 144 000 kronor. Anledningen till skillnaden mellan den beräknade medelsåtgången och det anvisade anslagsbeloppet är, att efter avlåtandet av förenämnda proposition, i vilken förutsattes, att arvodena för personalen vid centralen skulle anslutas till de belopp, som fr. o. m. den 1 juli 1947 komme att utgå till motsvarande befattningshavare å karolinska sjukhusets stat, löneförmånerna för underläkare och sjukvårdspersonal vid nämnda sjukhus fastställts till högre belopp, än som beräknats i propositionen.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att verksamheten vid centralen bedrivits endast några månader, varför hållpunkter saknades för en närmare bedömning av organisationens ändamålsenlighet och anslagsbehovet för nästa budgetår. Med hänsyn till den betydelse, som ifrågavarande försöksverksamhet hade bl. a. för prövningen av frågan om utbyggnad av sådan verksamhet inom andra områden av landet, ansågo dock styrelsen nödvändigt, att verksamheten fortsattes under nästa budget-

år. För arvoden och vikariatsarvoden till den för verksamheten anlitate personalen har styrelsen därvid upptagit samma belopp som för innevarande budgetår eller 80 000 kronor. Även posterna till materiel och diverse omkostnader, till kostnader för patienters resor m. m. samt till oförutsedda utgifter har styrelsen beräknat till oförändrade belopp, resp. 4 000, 6 000 och 10 000 kronor. För forskningsverksamheten har styrelsen däremot, med hänsyn till de alltmer omfattande forskningsuppgifter, som beräknades tillkomma densamma, ansett böra anvisas ett till 50 000 kronor förhöjt belopp.

I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till (80 000 + 4 000 + 6 000 + 10 000 + 50 000) 150 000 kronor.

Departementschefen. Med inrättandet av den yrkesmedicinska undersökningscentralen vid karolinska sjukhuset avsågs närmast att vinna erfarenheter för ett bedömande av i vad mån permanenta anordningar för undersökning och behandling av yrkessjukdomar kunde vara motiverade. Arbetet vid centralen skulle därför ha karaktären av försöksverksamhet samt framför allt inrikta sig på praktiskt vetenskapliga undersökningar av vissa fall i syfte att skapa grundvalar för en mera allmän behandling resp. bedömning av yrkesmedicinska sjukdomsfall och yrkessjukdomsrisker. Med hänsyn till den korta tid, som centralen hittills varit i verksamhet, ha tillräckliga erfarenheter för ett ståndpunkttagande till nyssnämnda spörsmål ännu icke kunnat erhållas. På grund härav synes arbetet vid centralen under nästa budgetår böra fortsätta i oförändrade former och därvid alltfört ha karaktären av försöksverksamhet med nyss angivna syften.

Vad angår medelsbehovet för centralen under nästa budgetår torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag för arvoden och vikariatsarvoden, för materiel och diverse omkostnader, för kostnader för patienters resor m. m. samt för oförutsedda utgifter böra avses oförändrade belopp, resp. 80 000, 4 000, 6 000 och 10 000 kronor. Härvid förutsätter jag, att liksom under innevarande budgetår möjlighet bör föreligga för Kungl. Maj:t att medgiva förstärkning av personalen vid centralen, därest så skulle befinnas oundgängligen nödvändigt. Slutligen torde för forskningsverksamhet rörande yrkessjukdomarna böra beräknas ett belopp av 45 000 kronor. Det sammanlagda anslagsbehovet skulle sålunda uppgå till (80 000 + 4 000 + 6 000 + 10 000 + 45 000) 145 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 145 000

[92.] 90. **Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	700 000	998 995
1946/47	700 000	984 553
1947/48	900 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	850 000	—

[Kungörelse den 30 juni 1922 (nr 412) angående statsbidrag till bestridande av arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra såsom sundhetsinspektörer, ändrad genom kungörelser nr 118/1931, 907/1937 och 360/1942; kungörelse den 21 maj 1931 (nr 117) angående kostnaderna för könssjuk persons införande till läkare eller sjukhus; kungörelse den 19 maj 1933 (nr 239) om ersättning av statsmedel för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, ändrad genom kungörelser nr 908/1937, 297 och 873/1943, 269/1946 samt 891/1947.]

Från detta anslag bestridas huvudsakligen *dels* arvoden åt läkare vid de polikliniker för kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, vilka enligt gällande lag angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar såsom regel skola vara inrättade i städer med ett invånarantal av 20 000 eller däröver, *dels* ersättning till tjänsteläkare för sådan kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, som icke äger rum å poliklinik, ävensom för läkemedel och utensilier för undersökning eller behandling, *dels* arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra som sundhetsinspektörer i städerna, *dels* ock kostnaderna för könssjuka införande till läkare eller sjukhus, där detta sker efter förordnande av hälsovårdsmyndighet eller sundhetsinspektör.

Från anslaget bestridas jämväl fr. o. m. budgetåret 1943/44 vissa kostnader för diagnostisering av gonorrhé genom odlingsförfarande.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av anslaget för nästa budgetår. Styrelsen har härvid till en början anfört följande:

Jämfört med föregående budgetår har belastningen å anslaget varit ungefär densamma. Den alltjämt avsevärda anslagsbelastningen står i samband med en intensifierad kontroll av behandlingsresultaten vid könssjukdom i smittsamt skede. En alltmer ökad upplysningsverksamhet samt intensifierad efterforskning av smittkällor har medfört, att även det antal personer, som undersökts på grund av misstanke om venerisk sjukdom i smittsamt skede, ökats i förhållande till tidigare år. Den i styrelsens förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår omnämnda tilltagande svårigheten att påverka gonorrhé-sjukdom med sulfapreparat har visat sig bestå. Samtidigt har emellertid penicillin kommit till användning i allt större utsträckning. Genom framsteg i administreringstekniken har penicillinbehandlingen kunnat genomföras i öppen vård i betydligt större utsträckning än tidigare. Detta har å sin sida föranlett relativt höga läkemedelskostnader i de enskilda fallen och stundom även betydligt tätare besök hos den behandlande läkaren. I gengäld ha kraven på sjukhusvård för meddelande av sådan behandling minskats. Detta har i sin tur medfört *dels* minskad belastning å den slutna vården *dels* ock att de sjuka ej behövt avbryta sitt vanliga arbete.

Det sammanlagda antalet nyanmällda fall av könssjukdom i smittsamt skede i riket uppgick under år 1945 till 17 078, under år 1946 till 16 191 samt under första halvåret 1947 till 5 892.

Antalet fall av könssjukdomar har sålunda under år 1947 visat en fortsatt nedgång. Denna minskning har såsom tidigare särskilt gjort sig gällande beträffande frekvensen av gonorrhé. De diagnostiska och terapeutiska metoder, som f. n. stå till buds vid behandling av gonorrhé, ha verksamt bidragit härtill. Antalet fall av syfilis är fortfarande högt och har ökat till 685 fall första halvåret 1947, medan första halvåret 1946 uppvisade 633 fall. Den mjuka

schankern, ulcus molle, som tidigare endast sporadiskt redovisats i Sverige, förekommer alltjämt i icke ringa utsträckning. Under förra halvåret 1947 anmäldes 31 fall, vilket nära motsvarar de 35 fall, som anmäldes första halvåret 1946. Av den s. k. fjärde könssjukdomen, lymfogranuloma inguinale, anmäldes under år 1946 22 fall, medan under första halvåret 1947 endast 3 nya fall inrapporterats till medicinalstyrelsen.

Den alltmer ökade internationella samfärdseln jämte den omvärdering av moralbegreppen, som följt efter det senaste världskriget med massförflyttningar av människor, ha medfört, att bekämpandet av de veneriska sjukdomarna alltjämt utgör ett bekymmersamt problem. För Sveriges del är den ökade frekvensen av syfilis särskilt allvarlig.

Belastningen å anslaget i vad den avser åtgärder i allmänhet mot könssjukdomar utgjorde under budgetåret 1946/47 686 151 kronor. För budgetåret 1948/49 torde man böra räkna med en belastning för motsvarande ändamål av omkring 650 000 kronor.

För bidrag till avlönande av en särskild sundhetsinspektör i Stockholm har styrelsen, under framhållande av att befattningen visat sig vara till stort gagn, räknat med ett oförändrat belopp av 6 000 kronor.

Även för avlönande av en extra läkare såsom biträde åt förste provinsialläkaren i Stockholms län vid handläggning av ärenden rörande könssjukvård har styrelsen beräknat samma belopp, som avsetts för ändamålet under löpande budgetår, eller 3 600 kronor.

Styrelsen framhåller vidare, att från ifrågavarande anslag bestredes kostnaderna för ersättning till av styrelsen godkända laboratorier för bakteriologiska undersökningar av prov, som avsåge att genom odling påvisa gonokocker. Kostnaderna härför ha av styrelsen för nästa budgetår beräknats till omkring 120 000 kronor. Vidare har styrelsen för ersättning till provtagande läkare beräknat samma belopp som för innevarande budgetår eller 30 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså enligt styrelsen för gonokockproven erfordras (120 000 + 30 000) 150 000 kronor. Vid sin uppskattning av kostnaderna för ersättning till laboratorierna har styrelsen räknat med att denna skulle utgå enligt då gällande grunder, nämligen med 5 kronor per prov t. o. m. 3 000 prov per år, med 4 kronor för varje överskjutande prov t. o. m. 4 000 prov per år samt med 3 kronor för varje därutöver undersökt prov. Emellertid ha genom kungörelsen nr 891/1947, vilken trätt i kraft den 1 januari 1948, ersättningsgrunderna ändrats sålunda, att ersättning numera utgår med 5 kronor per prov för de första 1 000 proven och med 3 kronor för varje överskjutande prov.

Styrelsen erinrar vidare om att sedan den 1 juli 1946 envar läkare, som enskilt utövade läkarkonsten, medgivits rätt att vid fall, misstänkta för eller lidande av syfilis i smittsamt skede, få blodprov för Wassermanns reaktion på statsverkets bekostnad utförda i första hand vid statens bakteriologiska laboratorium och eljest vid annat laboratorium, som av styrelsen godkänts. Styrelsen hade för ändamålet godkänt tre olika laboratorier. Antalet prov vid dessa tre laboratorier hade under föregående budgetår uppgått till cirka 12 000, motsvarande ett belopp av 36 000 kronor.

Vad avser det belopp å tillhoppa 45 600 kronor, som för innevarande budget-

år avsetts för statsbidrag till avlönande av kuratorer vid poliklinikerna för könssjuka, fyra i Stockholm, två i Göteborg samt en i vardera Malmö och Norrköping har medicinalstyrelsen i anledning av en framställning i ämnet från hälsovårdsnämnden i Malmö föreslagit, att statsbidrag skulle få utgå för ytterligare en kurator därstädes samt som stöd härför framhållit bl. a., att frekvensen av veneriska sjukdomar i staden åren 1946 och 1947, i motsats till vad fallet varit i övriga städer, icke visat någon tendens till minskning. Vid bifall härtill skulle det för bidrag till avlönande av kuratorer avsedda beloppet höjas med 5 400 kronor till 51 000 kronor.

För statsbidrag till Stockholms och Göteborgs städer för avlönande av läkare, som ha överinseende över i dessa städer särskilt anordnade poliklinikmottagningar för profylaktisk behandling av könssjukdomar, har medicinalstyrelsen beräknat ett oförändrat belopp av 2 400 kronor.

Slutligen har styrelsen för fortsatt upplysningsverksamhet rörande könsjukdomarna upptagit ett med 10 000 kronor till 20 000 kronor förhöjt belopp, varvid som skäl för höjningen åberopats bl. a. de ökade kostnaderna för utgivande av broschyrer och andra trycksaker.

I enlighet med vad sålunda föreslagits har styrelsen beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till (650 000 + 6 000 + 3 600 + 150 000 + 36 000 + 51 000 + 2 400 + 20 000) 919 000 kronor, vilket belopp styrelsen med hänsyn till de osäkra förutsättningar, varå beräkningarna vilade, ansett kunna begränsas till 900 000 kronor.

Statskontoret, som avgivit utlåtande i ärendet, har beträffande medicinalstyrelsens beräkning av kostnaderna för åtgärder i allmänhet mot könsjukdomarna påpekat, att antalet sjukdomsfall under senare år nedgått, under första halvåret 1947 till 5 892 fall under det att motsvarande siffra år 1946 utgjort 6 722 och under första halvåret 1945 icke mindre än 8 007. Även med beaktande av vad styrelsen anfört i fråga om ökade kostnader, ville det synas ämbetsverket, som om man för nästa budgetår borde kunna räkna med något lägre utgifter för detta ändamål än vad styrelsen gjort. Ämbetsverket ville för sin del föreslå en nedsättning av det beräknade beloppet till 600 000 kronor.

I fråga om medicinalstyrelsens förslag, att medel även för budgetåret 1948/49 skulle anvisas till avlöning åt en särskild läkare som sundhetsinspektör i Stockholms stad och en extra läkare som biträde åt förste provinsialläkaren i Stockholms län, har statskontoret anfört, att det undandroge sig ämbetsverkets bedömande, huruvida behovet av dessa, i ett extra ordinärt läge tillkomna läkartjänster kunde komma att kvarstå ända till utgången av budgetåret 1948/49. För tiden därefter syntes i varje fall medelsanvisning för ändamålet böra ifrågakomma endast om så efter närmare utredning påvisats vara erforderligt.

Beträffande förslaget om anvisande av 5 400 kronor för anställande av ytterligare en kurator i Malmö yttrar statskontoret, att även om vissa skäl talade för bifall till förslaget, ämbetsverket dock ansåge, att närmare erfarenhet borde avvaktas, innan verksamheten på detta sätt utvidgades. Antalet

med bidrag av statsmedel avlönade kuratorer borde sålunda bibehållas oförändrat under nästa budgetår.

Departementschefen. Medicinalstyrelsens förslag, att även för nästa budgetår för bidrag till avlönande av en särskild sundhetsinspektör i Stockholm samt för avlönande av en extra läkare som biträde åt förste provinsiälläkaren i Stockholms län under detta anslag skulle beräknas 6 000 resp. 3 600 kronor, anser jag mig böra tillstyrka. Jag förutsätter emellertid därvid, att medicinalstyrelsen tager frågan om det fortsatta behovet av dessa tjänster under omprövning samt, därest tjänsterna skulle anses behövliga även under budgetåret 1949/50, förebringa närmare utredning till stöd härför.

Med hänsyn till vad styrelsen anfört rörande frekvensen av de veneriska sjukdomarna i Malmö, vilken torde sammanhålla med de särskilda risker, för vilka staden är utsatt på grund av sin ställning såsom den viktigaste kontaktpunkten med kontinenten, vill jag vidare tillstyrka, att statsbidrag får utgå för ytterligare en kurator därstädes. Det för kuratorsverksamheten avsedda beloppet bör med anledning härav höjas med 5 400 kronor till 51 000 kronor.

För statsbidrag till Stockholms och Göteborgs städer för avlönande av läkare, som ha överinseende över i dessa städer särskilt anordnade poliklinikmottagningar för profylaktisk behandling av könssjukdomar, räknar jag i likhet med medicinalstyrelsen med ett oförändrat belopp av 2 400 kronor.

Någon uppräknig av det för upplysningsverksamhet rörande könssjukdomarna avsedda beloppet kan jag icke förorda. Jag beräknar alltså härför ett oförändrat belopp av 10 000 kronor.

Vad slutligen angår medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår anser jag, att anslaget, med hänsyn till nedgången av antalet sjukdomsfall under de senaste åren samt den minskning av utgifterna för gonokockproven, som är att vänta till följd av de ändringar av ersättningsgrunderna, som vidtagits genom kungörelsen nr 891/1947, bör kunna upptagas med ett lägre belopp än det av styrelsen föreslagna. Jag förordar för min del, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 850 000 kronor, vilket belopp med 50 000 kronor understiger det för löpande budgetår anvisade anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 850 000

[93.] 91. **Skyddskoppypning, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	100 000	142 630
1945/46	110 000	120 194
1946/47	120 000	143 487
1947/48	120 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	140 000	—

[Kungörelse den 24 november 1916 (nr 533).]

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen*, under hänvisning till belastningssiffran för sistförflutna budgetår, föreslagit, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med ett till 140 000 kronor förhöjt belopp.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddskoppympning* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 140 000

[94.] 92. **Skyddsympning mot difteri, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	125 000	243 456
1946/47	125 000	24 177
1947/48	200 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	50 000	—

[Kungörelse den 18 maj 1945 (nr 334) ändrad genom kungörelse nr 281/1947.]

Enligt gällande bestämmelser utgår ersättning av statsmedel för ympning av *dels* barn före och under skolåldern i den omfattning, som enligt medicinalstyrelsens bestämmande erfordras för beredande av ympskydd åt barnen, *dels ock*, såvida medicinalstyrelsen beträffande visst område med hänsyn till difterisjukdomens utbredning och svårighetsgrad finner så erforderligt, samtliga personer, som äro eller kunna beräknas bliva utsatta för smitta inom området. Uppkommer fråga om samtidigt genomförande av ympning för riket i dess helhet eller större delen därav, skall densamma underställas Kungl. Maj:ts prövning såvitt ympningen avser andra personer än nyss omnämnda barn.

Ympningen skall vara avgiftsfri.

För verkställd ympning äger ympare, som icke till följd av tjänst eller överenskommelse är pliktig att utan särskild gottgörelse utföra ympning, åtnjuta ersättning av statsmedel. Ersättning till ympare, som förordnas av medicinalstyrelsen, utgår med 35 kronor för dag. Ersättning till annan i förenämnda kungörelse avsedd läkare utgår med 75 öre för varje ympning, dock att, därest antalet ympningar per dag överstiger trettio, ersättning utgår med allenast 25 öre för varje ympning utöver trettio samt med högst 35 kronor för dag. Härutöver utgår ersättning för utförande av Schickprov med 75 öre och för avläsning av dylikt prov med 25 öre. Slutligen utgår i vissa fall resekostnads- och traktamentsersättning till ymparen.

Av statsmedel bestridas även kostnaderna för planenliga åtgärder för spridande av kunskap om ympningens verkningar.

I skrivelse den 12 september 1947 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår samt därvid anfört följande:

Frekvensen av frivillig skyddsympning mot difteri under åren 1945 och 1946 har visat en fortsatt nedgång och sjunkit till en mycket låg siffra under första halvåret 1947. Antalet ympade personer uppgick således år 1944 till 892 996, år 1945 till 551 180, år 1946 till 33 595 och under första halvåret 1947 till allenast 947. Schickprov ha utförts år 1944 å 16 124 personer, år